

धम्मपद्वृकथा

(भाग - ७)

बु. सं. २५३३

वि. सं. २०४७

अनुवादक

भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर

नेरू. २०

धम्मपदट्टकथा

(भाग - ७)

बु. सं. २५३३

बि. सं. २०४७

अनुवादक
भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर

नेरू.

प्रकाशक :
भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर
भानन्दकुटी विहार
स्वयम्भू, काठमाडौं ।
(नेपाल)
फोन- २७१४२०

(सर्वाधिकार सुरक्षित)

बु. सं. २५३४
ने. सं. १११०
बि. सं. २०४७
ई. सं. १९९०

प्रथमावृत्ति - १०००

मुद्रक :
नेपाल प्रेस
शुक्रपथ, काठमाडौं ।
फोन - २२ १० ३२

अनुवादकयापाखें निगू शब्श

की थाय् नेपाले कीगु नेपाल भाषं पालि धम्मपदट्टकथा यागु ५ गू भाग १०, ११, १२, १३ वं १४ गूगु वर्ग सम्म ५, गू या छपुचः जुया प्रकाशित जुया च्वने धुकूगु दु । उक्त न्यागूगु भाग प्रकाशित याना बीपि दातापि अथवा संस्था सुं चूला मवया स्वयं अनुवादक हे अग्रसर जुया प्रकाशित याना बी माला वन ।

बिच्चे च्वंगु १५, १६, १७ व १८ वर्ग यागु पाण्डु-लिपि लुम्बिनी लाना च्वंगुलिं याना, उकियात तोःता थुगु न्हेगूगु भाग १६, २०, २१, २२, २३, २४ वर्गंत संयुक्त याना स्वयं अनुवादक हे प्रकाशक जुया प्रकाशित याना च्वने माल । लिपा खुगूगु भाग १५, १६, १७ व १८ जम्मा प्यंगू वर्ग संयुक्त जुया प्रकाशित ज्वीतिनि । उकिया लागी कुत याना च्वनागु दु । अनंलि लिपा तिनि २५, २६ निगू वर्ग संयुक्त याना धम्मपदट्टकथा यागु अन्तिमगु ८ गूगु भाग याना प्रकाशित याना बीगु गोसा गोया च्वनागु दु ।

पालि भाषा मसःपि पाठकपिसं कीगु थःगु हे मातृ भाषा नेपाल भाषं अध्ययन याना तथागतयागु ऐतिहासिक कथा-वस्तूत थः थमं हे थ्वीका कया मेपित नं कना यंकेगु कुत याना बिज्यात धासा अनुवादकयागु परिश्रम सफल जुल घका समकै जुया काय् ।

[६]

का कौं कन्हे लोके मनुत्त विम्भ शान्ति-विम्भ शान्ति
घका जक हाला जुयां लोके शान्तिस्थिर ज्वीगु संभावना खने
मदु । जबसम्म लोके मनुत्तयेसं गौतम-तयागतयागु अमूल्य
सद् उपदेश शान्तिमय सिद्धान्तयात थःथःगु दुने हृदयं निसैं
सीका ध्वीका उकियात मनन याना काई मखुनि तबसम्म
विम्भ शान्ति ज्वी घैगु सम्भावना खने मदु । उगुत्ति स्वया
महानुभाव पाठक जनपिसं थुगु अनुवाद ग्रन्थयागु पठन-पाठन
व मनन याना विज्याई-दी घैगु पूर्ण भाशा व विश्वास याना
चवना ।

थुगु पुस्तक प्रकाशित याय्त नं भाग्युष्मान भिक्षु
महानाम “कोविद” जुं भों न्याना बीगुली, प्रेसे बना लक्षिता
याना बीगुली, दिक्क मचास्य प्रूफ स्वया बीगु इत्यादि ज्यास
अथक परिश्रम याना विज्यागुलि हे थुगु पुस्तक थुलि याकनं
प्रकाशित याय् फुगु खः । उकिया निर्मित जि वसपोलयागु
सुदारगु सहयोगयात जन्म काछि गबलेसं हे लोमंका छ्वे फे
मखु । अन्तस जि वसपोलयात जिगु दुनुगलंसिस्स्ये धन्यवाद
ज्ञापन चास्य थ्व निगू शब्द थनं तुं क्कचाय्का छ्वे त्यना ।
अस्तु ।

“दिव्याश्रम” बुद्ध विहार
सातातीर्थ, गुरुजुधारा,
कान्तिपुर ।

३१/२/०४७

अनुवादक
भिक्षु अनिरुद्ध मह्हास्थविर

धलः षौ

धलः

अनुवादकथापाखें निगू शब्द

शील्या

(क)

१९- धम्मट्टवर्ग

१- विनिअयकार महामन्त्रीया कथा	१
२- छब्बग्गिअ भिक्षुपिनि कथा	५
३- एकुद्दान क्षीणाश्रव स्थविरया कथा	७
४- लकुण्टक भद्दिअ स्थविरया कथा	११
५- आपालं भिक्षुपिनिगु कथा	१४
६- हत्यकथा कथा	१७
७- सुं छह्ण ब्राह्मणया कथा	१९
८- तीर्थकर तयेगु कथा	२१
९- बलसि न्या कयंका च्वंहास्या कथा	२५
१०- आपालं भिक्षुपिनि कथा	२८

२०-मार्गवर्ग

१- न्यासःह्ण भिक्षुपिनि कथा	३१
२- न्यासःह्ण भिक्षुपिनि कथा	३६
३- न्यासःह्ण भिक्षुपिनि कथा	३८

[घ]

४- प्रधान कर्मकतिस्स स्थविरया कथा	४०
५- सूकर (फा) प्रेतया कथा	४४
६- पोट्टिल स्थविरया कथा	५३
७- बुढा भिक्षुपिनि कथा	५८
८- लुं कःमि स्थविरया कथा	६३
९- महाधनी व्यापारिया कथा	६९
१०- कित्ता गौतमीया कथा	७४
११- पटाचाराया कथा	७७

२१ - पकिण्णकवर्ग

१- गंगावरोहण कथा	८०
२- खा खेँ नःहा सिगु कथा	९६
३- भद्दिय भिक्षुपिनि कथा	९९
४- लकुण्टक भद्दिय स्थविरया कथा	१०३
५- सिँ गाडावानया काय्यागु कथा	१०७
६- वज्जियपुत्रक भिक्षुया कथा	११४
७- चित्त गृहपतिया कथा	११९
८- चूल सुभद्राया कथा	१२१
९- एक विहारिक स्थविरया कथा	१३१

२२ - निरयवर्ग

१- सुन्दरी परिब्राजिकाया कथा	१३४
२- पाप फलानुभवी प्राणिपिनि कथा	१४०

३- बग्गु मुदातीरखासी भिक्षुपिनि कथा	१४३
४- खेम उपासकया कथा	१४५
५- दुर्वच भिक्षुया कथा	१४६
६- ईर्ष्यां डाह जूहा मिसाया कथा	१५३
७- आपालं आगन्तुक भिक्षुपिनि कथा	१५६
८- निर्गण्ठ तयेगु कथा	१५६
९- तीर्थकर श्रावक तयेगु कथा	१६२

२३-नागवर्ग

१- तयागतं यःगु विषये कनाबिज्यागु कथा	१६५
२- किसिमागः भिक्षुया कथा	१७१
३- सुं छह्य ब्राह्मणया कायपिनि कथा	१७४
४- जुजु प्रसेनदि कोसलया कथा	१८४
५- सानु श्रामणेरया कथा	१८८
६- बुद्धे रक किसिया कथा	१९६
७- न्यासह्य दिसावासी भिक्षुपिनि कथा	१९६
८- मार देवताया कथा	२०६

२४ - तृष्णावर्ग

१- कपिल न्याया कथा	२१३
२- फाया मन्थाया कथा	२२४

[८]

३- छह चीवर तो तूहं भिक्षुया कथा	२३२
४- बन्धनागार-ऊघालखानाया कथा	२३५
५- खेमा स्थविरनीया कथा	२४०
६- उगसेन महाजन पुत्रया कथा	२४५
७- ल्याय्महा भिक्षुया कथा	२५५
८- मारया कथा	२६३
९- उपक आजीवकया कथा	२६७
१०- शक्र प्रश्नया कथा	२७०
११- निस्सन्तान महाजनवा कथा	२७६
१२- अंकुरया कथा	२८१

नमोतस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

१६ - धम्मट्ठवर्ग

१. विनिश्चयकार महामन्त्रीया कथा

Dhamma.Digital

“नतेनहोति” धँगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन
महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले विनिश्चयकार
महामन्त्रीया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छन्हुया दिनस जुलसां भिक्षुणि श्रावस्ती नगरया उत्तर
घ्वाखा पाखे च्वंगु गामे भिक्षाटन याना, भोजन याय् सिघेका,
नगरया बिच्चे च्वंगु विहारे वनेत वया च्वंबले, उगुसमयस
सुपाय् थाहावया वा वया बिल । इपिं, भिक्षुपि न्ह्योने चूला
ला थाय् द्राहां वन । विनिश्चय महा मण्डप (= न्यायालयस)

द्वाहां वंपि भिक्षुपिसं अन न्यायालये हकवालायात मुद्दां बुका छुं हे हक मदुहसित मुद्दां त्याकूगु खना “अहो ! थुपिला अधार्मिकपि मनूत खनी । जिमिसं जुलसां थुमित धार्मिक रूपं विनिश्चय न्याय् याना च्वन धका समखे जुया च्वनागु सः।” वा वया च्वंगु दी धुंका विहारे वंना, तथागतयात बन्दना याना, छखे लिवक फेतुना, उक्त खँ शास्ता यात विन्ति यात । शास्तामं हे भिक्षुपि । छन्द आधिया बसे वंना साहस याना अर्थया लागी विनिश्चययाह्य धर्मे च्वना विनिश्चय यागु जूवनी मखु । अपराधयात जुलसां प्वाखना, कोत्यला अपराधया अनुसारं दण्डबीगु साहस याना विनिश्चय यासाहे जक धर्मे च्वना न्याय निसाब याह्य जूवनी ।” धका उजुं जुया थुगु व्हे च्वंगु गाथा आज्ञा दयेका विज्यातः—

नतेन होति धम्मट्ठो, येनत्थं महसा नये ।
योच अत्थं अनत्थंच, उभोनिच्छेय्य पण्डितो ॥

असाह सेन धम्मेन समेन नयती परे ।
धम्मस्सगुत्तो मेधावी, धम्मट्ठोति पउच्चती 'ति ॥

अर्थ — अर्थ अनर्थ छु छुं विचा मयास्य छकोल हथाय् मयाय् चाया विनिश्चययागु (मुद्दा) यात धर्मे च्वना निसाब यागु धावनीमखु । पण्डित अनपिसं निसाब याइबले अर्थ अनर्थ नित्तां बांलाक विचा याना याई । धार्मिक रूपं न्याय् याय्गु साहस मयापिसं मेपित समान रूपं न्याय याना बी फँ मखु ।

प्रज्ञावानपि न्यायाधीस पिसं धर्मे च्वना पक्षपात मयास्य न्याय याइपित हे धर्म मतोतुस्य यथार्थ रूपं धर्मेच्वना न्याय याइपि धका धावनी ।

पदार्थ — अन “तेन” धैगु उलि जकगु कारणं याना धर्मे च्वंहा (ज्वीमखु) जुजुं जुलसां थमं याय् मागु विनिश्चय याय्गु धर्मे च्वंसां तभि धर्मे च्वंहा धैहा जूवनी मखु । “येन” धैगु गुगु कारणं याना “अत्थं” धैगु विनिश्चय याना बीगु अर्थस क्वाहां वना “सहसा नये” धैगु छन्द आदिस च्वना साहस याना मखुगु खँ ह्लाना निसाब छिने याई । गुह्यास्यां जुलसां छन्दे च्वना थः थःथिति अथवा मित्र-पासायात जूसां मखुगु खँ ह्लाना माल थुवा यात हक मदुहा यानावी मोहया बसे वंना घूस कया न्याय निसाब याय्गु बखते थमं छुं मस्युह्यथे उखे थुखे स्वया मखुगु खँ ह्लाना थ्व त्यात थ्वबुत धका (दों कथं निसाब याना बी) मेहा सित वखना ग्याना देव मनुष्यपिसं बुका हे हःसां तबि साहस याना (घूसया बलं) वैत त्याकाबी थुकियात धर्मे च्वंहा धका धाई मखु धका धागु अर्थ खः । “योच अत्थं अनत्थं च” धैगु खःगु नं मखुगु नं कारण यात धागु खः । “उभो निच्छेय्या” धैगु पण्डितहा मनूनं जुलसां अर्थ अनर्थ नित्तां बांलाक विचा याना तिनि (खःगु खः मखुगु मखु धैगु बांलाक निर्णय याना जक) नं वाई ।” “असाहसेन” धैगु कूठ मखुगु खँ यात मखु धका धाय्गु साहस याय् फे मखु । “धम्मेन” धैगु न्याय निसाब याय्गु धर्मे च्वना छन्दादियागु बसे मवंस्य । “समेन” धैगु अपराधयागु अनुसारं मेपित सजाई

धम्मपदट्टकथा

याई, त्याबू छुटे याना बी । “धम्मस्स गुत्तो” वैगु वै गुप्स
रूपं धर्मयात रक्षायाना धर्मोज प्रज्ञां संयुक्त जुया न्याय-निसाब
याय्गु, धर्मं च्वं च्वं गुलि याना वैत धर्मस्थ धका धावनी ।

धर्मं देशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल
आदिस थ्यंकः बंगु जुल ।

बिनिश्रयकार महामग्गीया कथा सिधल ।

२. छब्बग्गिय भिक्षुपिनि कथा

“नतेन पण्डितो होति” धैगु थुगु धर्म देशना शास्ता
 श्रावस्ती जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना विज्याबले
 छब्बग्गिय भिक्षुपिनिगु कारणं याना आज्ञा जुया विज्यागु
 खः ।

इमिसं जुलसां विहारे जूसां गामे छेँ जूसां अग्रगु दान
 ब्यू थाय् छेँ वना धार धुर (=त्वाक बकः) याना बीगु जुया
 च्वन । अनंलि छन्हया दिनस गामे भोजन याना ल्याहाँ वःपि
 ल्याय्हापि भिक्षुपि व श्रामणेर तयेके न्यन । “हे अयुष्मान्
 पि ! भोजन याना वया थाय् दान ब्यूगु गये च्वं ?” भन्ते !
 थ्व खँ छता न्यना विज्याय् मते ।” छब्बग्गिय भिक्षुपिसं जिपि
 हे जक शान्तपि भिक्षुपि खः । “मेपित छंचले धुलं छ्वाका
 छेँ पितिना छ्वया ब्यु ।” धका धया जिमिगु जंघुली ज्वना
 धुलं छ्वाका भोजन याय्गु थासे आकुल व्याकुल ज्वीक त्वापु-
 थया गोलमालयात” धका कँनेव । मेपि भिक्षुपिसं व खँ
 शास्तायाथाय् वँना कँवन । अले तथागतं “हे भिक्षुपि !
 आपा सासना याना ज्वीपित जि पण्डित धका धाय् मखु ।
 क्षमा याईपि, वैरभाव मदुपि, भय मदुपित हे जक जि पण्डित

धका धाय् धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आजा जुया
बिज्यातः—

नतेन पण्डितो होति, यावता बहु भासति ।
खेमी अवेरी अमया, पण्डितोति पवुच्चती ति ॥

अर्थ— आपालं खँजक ह्वाय् सयेमात्रं व्रैत पण्डित धका
झई मखु, गुह्यसिके क्षमा दे, वैर दैमखु, निर्भय जुया भय दैमखु,
वैत हे जक धात्थे याहा पण्डित धाई ।

पदार्थ— अन “यावता” धैगु गुगु कारणं याना सङ्ख्या
बिच्छे आदिस आपालं वक्तव्य भाषण बीफयेमात्रं उल्लिखक
कारणं याना व भिक्षुयात पण्डित धका धावनी मखु । गुह्य
भिक्षु जुलसां थः क्षमावान जुया, न्यागू प्रकारगु वैरभाव मदया
वैर मदुहा निर्भीक—भय मदुहा जूवनी । गुह्यस्या कारणं याना
भेपित्त छुं भय ज्वीमखु वैत हे जक धात्थे याहा पण्डित धका
धावनी धागु अर्थ खः ।

धर्म देशनाया अन्तस आपालं अनूत श्रोतापत्ति फल
आदिस थ्यंकः वंगु जुल ।

छब्बग्गिय भिक्षुपिनि कथा
सिधल ।

३. एकुद्दान क्षीणाश्रव स्थविरया कथा

“नतावता” धैगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन
महाविहारे वास याना च्वना विज्याबले एकुद्दान स्थविरया
कारणं याना आज्ञा जुया विज्यागु खः ।

वसपोल जुलसां याकःचा हे जक छगू जङ्गले वास
च्वना छपु हे जक उदान गाथा (- प्रीतिवाक्य) सयेकातःगु
जुया च्वन ।

“अधिचेतसो अप्पमज्जतो,
मुनिनो मोनपथेसु सिख्तो ।
सोकान भवन्ति तादिनो,
उपसन्तस्स सदा सतीमतो” ति ॥

अर्थ - एकाग्रगु चित्त दुह्य, प्रमादि मजूह्य मोन जुया
च्वनेगुली शिक्षा कया च्वंह्य, क्लेश शान्त ज्वी धुंकूह्य, स्मृति-
वानह्य अज्याह्य तयागतयात शोक धैगु गबलेसं ज्वी मखु ।

वसपोल उपोसथ खुनुयादिने थःथमं हे धर्मं श्रमण
 काय्त घोषणा याना च्वे च्वंगु गाथा बोना बिज्याई पृथ्वी हे
 कम्पमान ज्वीक सःपिकया, देवतापिसं साधुकार ब्यूगु सःताय्
 ब्या वंगु जुया च्वन । अनलि छन्हु उपोसथ खुनुया दिने
 प्यासःहा-न्यासःहा भिक्षुपि परिवारपि दुपि त्रिपिटक धर
 भिक्षुपि निहा व भिक्षु च्वं च्वंगु जङ्गले वन । व भिक्षुं इपि
 भिक्षुपि खनेसाथं प्रसन्नगु मन याना “छलपोलपि थन बिज्यागु
 तःसतं हे असल जुल । थौं निमित्त छलपोल यागु धर्मं श्रवण
 याय् दंगु जुल” धका घाल । वसपोलपिसं “हे आयुष्मान !
 थन जङ्गले धर्मश्रवण याइपि परिसदपि सुं मदु मखुला ?” :

“दु भन्तेपि ! थव जङ्गले धर्मश्रवण याय् खुनु देवता
 पिनिगु साधुकार ब्यूगु सलं गुंजायमान जू ।” इपि मध्ये छहा
 त्रिपिटक धर स्थविरं गाथा बोन । मेहास्यां गाथायागु अर्थ
 केन । देवतापिसं साधुकार ब्यूगु सः छसः हे नं ताय् मदु ।
 इपि भिक्षुपिसं “हे आयुष्मान ! छं घासा थुगु जङ्गले धर्म
 श्रवण याय् खुनुया दिने देवतापिसं महानगु सलं साधुकार ब्यू
 घाल । थौं छाय् मब्यूगुले ?” “भन्तेपि ! मेमे खुनुया दिने
 सा अथे साधुकार ब्यूगु सः ताय्दु । थौं छाय् ताय् मदुगु थें
 मस्यु ।” इपि भन्तेपिसं— “अथे जूसा हे आयुष्मान ! छं छंगु
 धर्मं देशना याना बर्बे ।” धका घाल । वं पङ्खा जोना धर्मासिने
 फेतुना वहे च्वे धया ब्यागु गाथा बोन । अन च्वंपि देवता
 पिसं ततःसलं साधुकार बिया हल । अले इपि परिवार दुपि

भिक्षुपिसं निन्दा चर्चयात । “थुगु जङ्गले च्वंपिं देवतापिं
 बुलसां ख्वा स्वया भिक्षावीपिं खनी” धका । त्रिपिटक धर
 भिक्षुपिसं थुलि मछि धर्म देशना यासानं तभि छसः हे सुनानं
 साधुकार मव्युस्य, छह्य बुढाह्य स्मविरं छपु गाथा बोना क्यने
 मात्रं ततःसलं साधुकार बिल धका इपिं भिक्षुपि थःगु विहारे
 ल्यार्हा वेंना नं तथागतयात उगु समाचार बित्ति यावन ।
 तथागतं “हे भिक्षुपि ! गुह्यस्यां आपा सयेका सीका काई
 अथवा आपा खँ जक ह्लाना, देशना जक याना ज्वी वैत जिं
 धात्थें याह्य धर्मधर धका धाय् मखु । गुह्यस्यां जुलसां छपुजक
 जूसां गाथा धर्म सयेका कया आर्यं सत्य यात ध्वीका काई,
 वैत हे जिं धात्थेंयाह्य धर्मधर धका धाय् धकाउजुंजुया थुगु क्वे
 च्वंगु गाथा आज्ञा जुया विज्यातः—

न तावता धम्मधरो, यावता बहुभासति,
 यो च अप्पन्पि सुत्वान धम्मं कायेन पस्सति ।
 स वे धम्म धरो होति यो धम्मं नप्पमज्जती ति ॥

अर्थ— आपा खँ ह्लाना वाखं जक कने सयेमात्रं धर्मधर
 जूवनी मखु, गुह्यस्यां भतीचा जक जूसां धर्म न्यना उकियात
 थःगु शरीरं आचरण याई, धर्म यागु ज्यास प्रमादि ज्वी मखु
 वैत हे जिं धात्थें याह्य धर्मधर धका धाय् ।

पदार्थ— अन “यावता” धँगु गुलि थमं सयेके सीके
 धारण याय् फुगु कारणं याना आपा खँ ह्लाय् फँगु व व्याख्यान

याय् कैगु कारणं याना जक धात्थें याहा धर्मधर ज्वी फं मखु ।
 वंश परम्परा यात रक्षा याइहा सम्म ज्वी फं । “अप्पस्मि”
 वैगु गुहास्यां जुलसां भतीचा जक जूसां सयेका सीका धर्म लैं
 न्यना धर्मयात बांलाक थ्वीका, अर्थ यात बांलाक थ्वीका सीका
 धर्मया अनुसारं ज्या याइहा जुया थ्व नाम काय शरीरं दुःख
 आदि यात बांलाक ह्यसीका चतुरार्य सत्य धर्म यात बांलाक
 संका ह्यसीका काई । “सवे धम्म धरो होत्ति यो धम्मं नप्पमज्ज
 ति ।” वैगु गुहा भिक्षु जुलसां आरद्ध वीर्यं याना अर्थात्
 उद्योगी जुया आ थौकन्हेसं हे प्रतिवेध-दुने च्वंगु गूढता यात्त
 सीकेगु इच्छा याना धर्म याय्गुली प्रमादित जुया च्वनी मखु ।
 अज्याहासित हे जक धात्थेंयाहा धर्मधर धका घाई वैगु अर्थ
 सः ।

धर्म देशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल
 आदिस थ्यंकः वन ।

एकुहान क्षीणाश्रव स्थविरया कथा
 सिधल ।

४. लकुण्टक भद्दिय स्थविरया कथा

“नतेन थेरो होति” धँगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले लकुण्टक भद्दिय स्थविरया कारणं याना आजा जुया बिज्यागु खः ।

छन्हुया दिनस जुलसां व स्थविर तथागतया सेवास वंना ल्याहां वया च्वंबले स्वीह्यति जङ्गले च्वनीपि भिक्षुपि व स्थविर ले वंना च्वंगु खना प्रसन्न जुया, शास्ता याथाय् वया, वन्दना याना फेतुना च्वन । शास्ता न इमिगु अरहन्त ज्वीगु सौभाग्य खंका विज्याना, थथे प्रश्न न्यना विज्यात “थनं वंहा स्थविर छहा छिमिसं ले मखना ला ?” “जिमिसं मखना भन्ते” धका लिस बीव “तथागतं हाकानं” छिमिसं मखनाला भिक्षुपि ?” धका न्यना बिज्यात । इपि भिक्षुपिसं “खः भन्ते । श्रामणेरे छहला उखे वंना च्वंगु जिमिसं ले खना ।”

“हे भिक्षुपि छिमिसं व ले खंहा श्रामणेरे मखु स्थविर भिक्षु खः ।”

“भन्ते । वसपोल अत्यन्त चिकिचा धिकः”

“हे भिक्षुपि ! जि स्वीतं स्थविरयागु आसने फेतना च्चने मात्रं वैत तःधं धका मधया । गुहास्यां जुलसां सत्ययात अबबोध याना कया, अपालं जनतापित अहिंसक भावस स्थिर याना च्चनी वैत हे जि स्थविर धका धाय् धका उजु जुया बुगु क्वे च्चंगु गाथा आशा जुया बिज्यातः—

नतेन थेरो होति येन 'स्स पलितं सिरो ।

परिपक्को बयोतस्स मोघजिण्णो ति बुच्चति ॥

अर्थ— सँ तुयुया वये वंतुं वैत स्थविर धाई मखु, परन्तु अजाहासित आपालं आयु बित्ते जुया व्यर्थे हे आयु फुनावंहा बुढा धका धाई ।

Dhamma.Digital

यह्मि सच्चं च धम्मो च, अहिंसा सञ्जमो बभो ।

सवे वन्तमलो धीरो, थेरो इति पवुच्चती 'ति ॥

अर्थ— गुहासिके सत्य व धर्म, अहिंसा, संयम, दम इत्यादि गुण दै, उहा निर्मल ज्वी धुकूहा धीर पुरुषयात हे स्थविर धका धाई ।

पदार्थ— अन “परिपक्को” धैगु शरीर जीर्ण जुया बुढा जूगु भाव यात मात्र धयातःगु खः । “मोघजिण्णो” धैगु थःत

मदयेक मगागु स्थविर ज्वीगु कारण-धर्म थःके मदुगुया कारण याना वैगु बुढा जूगु भाव निरर्थक वृद्ध जूगु धावनी । “सच्चंच” धैगु गुह्य पुद्गल याके जुलसां फिखुगू प्रकारं थ्वीका काय् मागु, प्यंगू प्रकारयागु चतुरार्यं सत्य ज्ञान साक्षात्कार याना काय् धुंकुगुलि याना गुह्यसिके गुंगु प्रकार यागु नवलौ-कोत्तर धर्म विद्यमान ज्वी । “अहिंसा” धैगु अहिंसायागु भाव देशना मात्र खः । गुह्यस्यां जुलसां प्यंगू प्रकारयागु अप्पमञ्जा भावना याना च्वनी धैगु अर्थ खः । “सञ्जामो” धैगु निगू प्रकारयागु शील थःगु इन्द्रिययात संयम याना काव्वी कया तै । “बन्तमलो” धैगु मार्गज्ञान द्वारा काम क्लेशादि खितियात मदयेका छ्वे धुंकुह्य । “धीरो” धैगु धैर्यवानह्य व्यक्ति । “थेरो” धैगु व उह्य व्यक्ति च्वेधया वयागु शील समाधि गुणस्थिरजुया च्वंहासित हे जक स्थविर धका धावनी धैगु अर्थ खः ।

धर्म देशनाया अन्तस इपि भिक्षुपि अरहन्त भावस प्रतिष्ठित जूवन ।

लकुण्टक भद्विय स्थविरया कथा
सिधल ।

५. आपालं भिक्षुपिनिगु कथा

“न वाक्करणमत्तेन” धैगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले आपालं भिक्षुपिनिया कारणं याना आज्ञा जुवा बिज्यागु खः ।

छगु समयस जुलसां ल्याय्हापि भिक्षुपि व भ्रामणेर-
तस्यै थःथः पिनि धर्माचार्यं पिनिगु हेजक चीवर रंगं छीगु
इत्यादि सेवा सत्कार याना च्वंगु खना, गुह्यं गुह्यं स्पबिर
भिक्षुपिसं चिन्तना यात कि जिमिगु जुलसां ज्या परे जुया वैगु
बखते जक सुं सहायता यावैपि मदु । जिमिसं शास्तायाथाय्
बना, थथे धाय् दत धासा उत्तम ज्वी “भन्ते ! जिमि ज्या
परे जुया वैगु बखते ज्यासःपि व्यक्तिपि मेपिं थाय् धर्म अध्ययन
या वंसानं इमिके मन्यंस्य पाठ घोके याय् मते धका ल्याय्हापि
भिक्षुपित व भ्रामणेरपित आज्ञा दयेका बिज्यां हूँ ।” धका थथे
बिन्ति थाय् व छीगु लाभ सत्कार बढे जुया वै धका इपि
तथागत नाप लाना अथे धका बिन्ति या वन । तथागतं इमिगु
खँ न्यना बिज्याना थुगु शासने परम्परायागु अनुसारं थथे धाय्
दै । थुपि जुलसां लाभ सत्कार आपा दयेकेत जूपि धका सीका

बिज्याना, जिं जुलसां छिमित वचन मात्रं भिपि धका धया मजुया गुह्यस्या जुलसां ईर्ष्या आदि धर्मं अरहन्त मार्गं हा नापं मदयेक त्वाह्लाना छ्वै । वैत हे जक जि साधुरूप (=भिपि उत्तमपि व्यक्तिपि) धका धाय् धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

न वाक्करणमत्तेन वण्णपोक्खरताय वा ।
साधुरूपो नरो होति इस्सुकी मच्छरी सठो ॥

अर्थ— इर्ष्यालु, कपटि, छलीह्य व्यक्ति वक्ता ज्वीवंतुं, बांलागु ख्वा ज्वीवंतुं, वयात बांलाह्य मनू धका धावनी मखु ।

यस्स चेतं समुच्छिन्नं, मूलघच्चं समूहतं ।
स वन्त बोसो मेधावी, साधुरूपो 'ति वुच्चति ॥

Dhamma.Digital

अर्थ— थुजागु कु स्वभावया हा फुक्कं लेहेथना छ्वय् घुंकुह्य निर्दोषीह्य, मेधावी मनूयात हे धात्थे बांलाह्य उत्तमह्य मनू धका धाई ।

पादार्थ— अन “न वाक्करण मत्तेन” धैगु वचनं बयान याय् मात्रं लक्षण सम्पन्न वर्णना याय् मात्रं । “वण्ण पोक्खर ताय् वा” धैगु शरीर वर्णयागु बांलागु भाव बयान मात्रं वा । “नरो” धैगु थुलि कारणं जक नं जुलसां मेपिनिगु लाभ सत्कारस ईर्ष्या मन दुपि न्यागू प्रकारगु नुगः मुईगु भावं संयुक्त-

जुया च्वंपि कैराटिक पक्ष पाखे लगे ज्वीपि दुष्ट मनूतयेत भिपि
 मनू घका घावनी मखु । “यस्सचेतं” वंगु गुह्य मनूया जुजसां
 ईष्यां आदि दोष उत्पन्न जूगु यात अरहन्त मार्ग ज्ञानं हा समेतं
 मदयेक चप्फुना छ्वया, हा चब्बुई धुकूहा, दोष विनाश ज्वी
 धुकूहा, धर्म व प्रज्ञा संयुक्त जुया च्वंहा, अज्याहा मनूयात सांघु
 रूप (=भिहा मनू) घका घावनी घागु अर्थ खः ।

धर्म देशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल
 आदिस थ्यंकःवंगु जुल ।

आपालं भिक्षुपिणिगु कथा
 सिधसु ।

Dhamma.Digital

६. हत्यकया कथा

“न मुण्डकेन समणो” धंगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले हत्यकया कारणं याना आज्ञाजुया बिज्यागु खः ।

व हत्यक घेहा भिक्षु जुलसां वाद विवाद यायगु जमान याना छिपि थुगु समयस थुगु नां जुया च्वंगु थासे वा, वाद विवाद याय् घका घया निश्चय याना, ह्लापा लाक हे थः अन वंना-छिमिसं स्वयाका तीर्थकरत जिखना ग्याना थन मवः । थ्व हे इमिगु पराजय जूगु जुल घका इत्यादि खँ घया थथे थःगु वाद विवाद फैले याना छगू थासं मेगु थासे चा चा ह्यु ज्वी । तथागतं हत्यक भिक्षुं थथे याना जुल धागु समाचार न्यना बिज्याना, वैत सःतके छवया बिज्याना “छं थथे याना जुयागु सत्य खः ला ?” घका न्यना बिज्याना वं “सत्य खः ।” घका लिसः बीव “छं छाय् थथे याना जुयागु ?” थुगु प्रकारं जुलसां ऊठ खँ ह्लाना जुया छ्यो” छगः मुडे याना ज्वी मात्रं घात्थेबापि श्रमण धैपि जूवनी मखु । गुह्यस्यां जुलसां चीधंगु जूसां तःधंगु जूसां पाप कर्मयात शान्त याह्यसित हे जक श्रमण घका घाई धंगु उपदेश बिया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

नमुण्डकेन समणो, अम्बतो अलिकं भणं ।

इच्छालोभसमापन्नो, समणो किं भविस्सति ॥

अर्थ — श्रमणपिसं तो:ते मा:गु असत्य खं ह्लाईह्य, इच्छा व लाभ सत्कारे लुब्ध जुया च्वंहा, केवल छ्यो मुण्डन याय् मात्रं तुं व गथे श्रमण जूवनी ?

योक्क समेति पापानि अणुं थूलानि सम्बसो ।

सपितत्ताहीपापानं, 'समणो ति पवुच्चती 'ति ॥

अर्थ — त:धंगु चिकिधंगु फुककं पाप शान्त याय् धुकूहा व्यक्ति अर्थात् फुककं पाप यात मदयेका छ्वे धुकूपित हे जक धात्थे यापि श्रमण घका धाई ।

पदार्थ— अन "मुण्डकेन" धंगु छ्यो मुडे याय् मात्रं अर्थया पाखे शीलव्रत नित्य व्रत-नियमं अलग जुया । "अलिकं भणं" धंगु ऊठ-मखुगु खं ह्लाना जुया प्राप्तयाना कय्य अयोग्यगु आरम्मण यागु इक्खा याना लोभं संयुक्त जुवा च्वंहा श्रमण ज्वी फे मखु । "समेति" धंगु गुह्यम्यां चिची धंगु जूसां पाप कर्म यात शान्त याना छ्वे-मदयेका छ्वे व उहा व्यक्ति पापयात शान्त याना छ्वे धुकूहा जूगुलि याना श्रमण घका धावनी धागु अर्थ ख: ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फलादिस इयंक: वंगु जुल ।

हत्थकथा कथा सिधल ।

७. सुं छम्ह ब्राम्हणया कथा

“नतेन भिक्खू होति” घेगु थुगु घर्मं देशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले सुं छम्ह ब्राम्हणया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

व ब्राम्हण जुलसां शासनं पिने च्वं पि निगण्ठ तये थाय् प्रव्रजित जुया भिक्षा फों जूपित भिक्षु घका घाई । जिनं भिक्षा फों जुयाह्य खः घका व ब्राम्हण तथागत याथाय् वंना भो गौतम ! जिनं भिक्षा फोंना जीविका याना जुया, जितः नं भिक्षु घका घया बिज्या हूँ घका बित्ति यात । बले वयात शास्तानं हे ब्राम्हण ! जि भिक्षा फोंना ज्वीमात्रं वैत भिक्षु घका मधया । विविध घर्म अनुगमन याय् मात्रं भिक्षु घेह्य ज्वी मखु । गुह्यास्यां जुलसां सकल संस्कार घर्मयात मनं ल्वीका, मनन याना ज्वी वैत हे जक जि घात्थेयाह्य भिक्षु घका घाय् घेगु खे उजुं जुया ववे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

न तेन भिक्खू होति यावता भिक्खते परे ।

विस्संघम्मं समादाय भिक्खु होति नतावता ॥

अर्थ— केवल भिक्षा फोंना नया ज्वी मात्रं वैत भिक्षु घका घाई मखु, मिथ्या दृष्टि ज्वना च्वेतल्ले नं वैत भिक्षु

घका घाई मखु ।

यो 'धपुञ्जाञ्चपापञ्च-बाहिवा ब्रह्मचरियाय वा ।

सङ्खायलोकेचरति सवे भिक्खू 'ति वुच्चति ॥

अर्थ — पुण्य पापं अलग ज्वी धुंकूहा, ब्रह्मचारी ज्ञान पूर्वकं लोके विचरण याईहासित भिक्षु घका घाई ।

पदार्थ— अन "यावता" धँगु मेपिके भिक्षा कया नये सये मात्रं उकिं याना वैत भिक्षु धँगु नां ज्वनी मखु । "बिस्सं" धँगु विसमगु विषगन्धं इला अथवा काय कर्म आदि धर्म समादान जुया जूपित्त नं भिक्षु घका घावनी मखु । "योध" धँगु गुह्यस्यां थुगु शासने पुण्य व पाप निगुलिं यात मागं ब्रह्मचर्यां च्चीके छवया शुद्ध ज्वीका ब्रह्मचर्यं पालन याना च्वनी । "सङ्खाय" धँगु ज्ञानं युक्त जुया । "लोके" धँगु स्कन्धादि थुगु लोकस थुगु आध्यात्मिक स्कन्ध थुगु पिने यागु स्कन्ध घका थुगु प्रकारं सकल धर्म यात सीका-थ्वीका ज्वीहा व उगु ज्ञानं याना क्लेशं भिन्न ज्वी धुंकूहा जूगुलिं याना वैत भिक्षु घका घाई धँगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस ध्यंकःवंगु जुल ।

सुं छह ब्राह्मणया कथा सिधल ।

८. तीर्थंकर तयेगु कथा

“न मोनेन” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले तीर्थंकर तयेगु कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

इपि तीर्थंकरत जुलसां भोजन यागु थासे मनूतयेत क्षेम ज्वीमा, सुखी ज्वीमा, आयू बढे ज्वीमा, थुगु थासे म्यातना दु. उगु थासे कं दु, थर्थि ज्यागु थासं वनेमा घका इत्यादि प्रकारं मङ्गलगु खँ ह्लाना वनी । भिक्षुपिसं जुलसां प्रथम बोधिस अनुमोदना याय्गु इत्यादि अनुमति बिया बिज्याबले भोजन या या थाय् मनूतयेत अनुमोदन याना वनी । मनूतय्सं “जिमिसं तीर्थंकर तये थासं मङ्गल न्यना भदन्तपि सुमक नं-मवासे च्वना दना बिज्याई ।” घका निन्दा चर्चा यात भिक्षु-पिसं उगु कारण तथागतयात बिन्तियात । शास्तानं “हे भिक्षुपि ! आवंलि भोजन याय्गु थाय् आदिस सुख पूर्वकं अनुमोदना या, फेतुना च्वंपि मनूतयेगु खँ हे वणंना याना कनां ब्यू ।” घका अनुमति बिया बिज्यात । इपि भिक्षुपिसं अथे हे यात । मनूतय्सं अनुमोदना यागु खँ न्यना, उत्साहित जुया

भिक्षुपित्त निमन्त्रणा याणा, सत्कार याणा जुल । तीर्थकर
 तयेसं जिमिसं मुनितयेगु मौन धारणा याणा जुया । श्रमण
 गौतमया श्रावक तयेसं भोजन याय् थाय् ताताः हाकःगु बाखं
 कॅना जुल ।” धका निन्दा चर्चा याणा जुल । तथागतं व खं
 स्यना बिज्याना ‘हे भिक्षुपि ! सुमक च्वना मौन जुया च्वने
 मात्रं इमित जि मुनि धका मधया । गुह्यं गुह्यं छुं मस्यू
 गुलिं छुं खं कॅनी मखु । गुह्यं गुह्यं विसारद मजूगुलिं याणा,
 गुह्यं गुह्यं जिमिगु खं मेपिसं थ मसीमा धका मात्सर्यं भावं
 मौन जुया च्वनी । उकिया निम्ति मौन धारण याणा च्वने
 मात्रं व मनू मुनि ज्वीमखु । पाप यात शान्त याय् फुह्य जुलसां
 मुनि घैह्य ज्वी ।” धका उजुं जुया थुगु गाथा आज्ञा जुया
 बिज्यातः—

न मोनेन मुनी होति, मूह्लरूपो अविद्दसु ।

यो च तुलं व पग्गह, वरमादाय पण्डितो ॥

पापानि परिवज्जेति, समुनी तेन सो मुनी ।

यो मुनाति उभो लोके, मुनी तेन पवुच्चति ॥

अर्थ— मूर्ख जुया, विद्या हीनह्य जुया, केवल मौन
 व्रत धारण याय् व तुं जि वैत मुनि धाय् मखु, तालाजु
 ज्वंथे उत्तम बिचार तत्वयात ज्वना पाप मयाह्य पण्डितह्य
 व्यक्तियात मुनि धका धाई । हानं आध्यात्मिक व बाहिरिक

घैगु निगु लोकयत बोध याय् फुह्य व्यक्तियात मुनि घका घाई ।

परार्थ— अन “न मोनेन” घैगु काम तृष्णाया पार्खे सुमक च्वनेगु प्रतिपदा संख्यात मार्गं ज्ञान रूपी मोन जुया च्वनीपित हे मुनि घका घया तःगु खः । थन जुलसां नं-मवास्य मोन व्रत च्वनेगु यात मोन जुया च्वनेगु घका घाम्बु खः । “मूल्हूरूपो” घैगु तुच्छगु मूर्ख भाव । “अविद्दसु” घैगु छुं मसिया मोन जुया नंमवास्य सुमक च्वंच्वने मात्रं मुनि घैह्य जूवनी मखु अथवा मोन जुया च्वने मात्रं मुनि ज्वीमखु तुच्छ-हीनगु स्वभाव जुलसां छुं मस्युगु अविज्ञ जूवनी घागु अर्थ खः । “यो च तुलंब परगट्टह” घैगु गथे जुलसां तालाजु ज्वना लना च्वंहास्यां अप्पोगु जूसा लिकया बी यदि मगात् घासा तना बी अथे हे तुं गुहास्यां अप्पो जुयाच्चंगु लिकया छो थेंतुं पाप यात लिकया मदयेका छ्वै तापाका तोःता छ्वै, मगागु तनाम्बू थेंतुं कुशल कर्म जाय्का बी थुगु नकसां जुलसां याना च्वंहास्यां शील समाधि प्रज्ञा विमुक्ति विमुक्ती ज्ञान दर्शन रूपी उत्तमगु श्रेष्ठगु हे जक मुंका कया पाप-अकुशल कर्म तयेत हठे याना छ्वै । “समुनि” घैगु वैत हे घात्थेंयाह्य मुनि घका घाई घैगु अर्थ खः । “तेन सो मुनी” घैगु उक्किया निर्मित हे जुलसां व मुनियात गुगु च्वे घया वयागु कारणं याना व घात्थेंयाह्य मुनि जूवनी घैगु अर्थ खः । “सोमुनात्ति उभौलोके” घैगु गुह्य व्यक्ति थुगु स्कन्धादि लोकस तालाज्वी च्चोने तथा लेना च्वथेंतुं थुपि आध्यात्मिक स्कन्ध खः, थुपि

[२४]

धम्मपदट्टकथा

बाहिरिक पिनेयागु स्कन्धे सः धका इत्यादि प्रकारं धुमिसं
निगुलि अर्थ—अनर्थं लेना च्वनी । “मुनितेनपबुच्चति” धैगु
उगु कारणं याना इमित धात्थे यापि मुनि धाई धैगु अर्थं
सः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल
आदिस ध्यंक वन ।

तीर्थंकर तयेगु कथा
सिधल ।

Dhamma.Digital

६. बलसि न्या कयंका च्वंम्हस्या कथा

“नतेन भरियो होति” धंगु थुगु धमं देशना शास्ता जेतवर्न महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले छह्य भरिय धेह्य मनूनं बलसि न्या कयंका च्वंम्हस्या कारणं याना भाजा जुया बिज्यागु खः ।

छन्हया दिनस जुलसां तथागतं वैगु श्रोतापत्ति मार्गं लाभ ज्वीगु भाग्य खंका बिज्याना श्रावस्ती नगरया उत्तर पाखे च्वंगु गांया ध्वाकाय् भिक्षाटन याना बिज्याना, भिक्षु सङ्घपिसं चाहुयेका अनं ल्याहां बिज्याना च्वंबले उगु क्षणस ब बलसि न्या कयंकीह्यस्यां बलसि न्या कयंका च्व च्वं बुद्ध प्रमुख भिक्षु सङ्घपि बिज्याना च्वंगु खना, बलसि कठि तोःता छखे तथा ह्लाबिन्ति याना दंना च्वन । तथागत वया सत्तिक ध्यंक बिज्याय्व अन दिना बिज्याना तथागत छंगु नां छु ? छंगु नां छु ? धका सारीपुर स्थविर आदिपिके इमिगु नां म्यना बिज्यात । इमिसं नं जि सारीतुत्र खः जि मौद्गल्यायन खः धका थः थःगु नां कंना बिल । बलसि न्यालाना च्वंम्हस्यां

बिन्तना यात कि शास्तानं सकल सिगु नां न्यना बिज्यात ।
जिगु नां नं न्यना बिज्याई थें च्वं । घका मत्ती तल ।

शास्तानं वैगु इच्छा सीका बिज्याना, हे उपासक !
छंगु नां छु ? घका न्यना बिज्याय् व वं भन्ते ! जिगु नां
आर्यं खः घका बिन्ति यात । हे उपासक ! आंम थें
ज्यागु प्राणहिंसाया ज्या याना, जूहासित आर्यं धाई मखु ।
आर्यं धंपिसं आपालं जनतापित्त हिंसा मयाय्गु ज्याय् लगेजुया
चववनी घका, उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा भाजा जुया
बिज्यातः—

नतेन अरियो होति येन पाणानि हिंसति ।
अहिंसा सब्बपाणानं अरियोति पवुच्चती ति ॥

अर्थ — प्राणि हिंसा यानाजूपि आर्यं ज्वी मखु, सकल
प्राणिपित्त हिंसा मयाईहासित हे आर्यं घका धावनी ।

पदार्था— अन “अहिंसा” धैगु हिंसा मयाय्गु यात घका
तःगु खः । थये धैतःगु दुकि गुहास्यां प्राणहिंसा याना ज्वी व
उगु कारणं याना आर्यं जूवनी मखु । गुहास्यां जुलसां सकल
प्राणिपित्त हिंसा मयास्य मैत्रि आदि भावना याना च्वं च्वंहा
जूगुलि याना हिंसा याय्गु ज्यां तापाक, अलग जुया च्वं च्वंहा
अज्याहा सित आर्यं (=अरिय) घका धावनी धैगु अर्थ
खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस बलसि न्या कयंका च्वंहा
व्यक्ति श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन । अन मुना च्वंपि
मनूतयेत नं धर्म देशना सार्थक जूवन ।

बलसि न्या कयंका च्वंहास्या कथा
सिधल ।

१०. आपालं भिक्षुपिनि कथा

“न सीलव्वतमत्तेन” धैगु थुगु धर्मं देशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले आपालं शील आदि सम्पन्नपिं भिक्षुपिनिया कारणं याना आजा जुया बिज्यागु खः ।

इपि मध्ये जुलसां गृहस्यं गृहस्यं थथे मती त्तल । जिपि जुलसां शील सम्पन्नपिं खः । जिपि धुतङ्गघारीपिं खः, जिपि विद्वानपिं खः, जिपि प्रत्यन्त सेनासनस वास याना च्वनापिं खः, जिपि ध्यान अभिज्ञा लाभिपिं खः, जिमित अरहन्त भाव तापा मजू, दुर्लभ मजू, जिमि यःगु दिने हे अरहन्त भाव प्राप्त याना काय् धका गुपिं अन अनागामि जुया च्वंपिं खः इमि मती नं थथे वन कि जिमित आ अरहन्त भाव दुर्लभ मजू धका इपि सकलें हे छन्हुया दिनस तथागतयाथाय् वना वन्दना याना छखेलिक्क फेतुना, च्वंपित तथागतं हे भिक्षुपिं ! छिमिसं प्रव्रजित जुयागु ज्या सफल याना काय् धुन ला ? धका न्यना बिज्याय् व इपि भिक्षुपिसं तथागतयात थथे लिस बिल- “भन्ते ! जिमिसं थुगु थुगु ज्या सम्पूर्ण याना काय्

धुन । उकिं जिमिसं इच्छा यानागु बखते हे जिपिं अरहन्त
ज्वीगु समर्थं दुपिं खः धका बिन्तना याना च्वंच्वना । शास्ता
नं इमिगु खं न्यना बिज्याना धैबिज्यात हे भिक्षुपिं । भिक्षु
धैपिसं जुलसां शील परिशुद्ध याना काय् मात्र अनागामि
सुखस ध्यंके मात्रं जिमिगु भव दुःख स्वल्प ज्वी धुकल धका
खंका काय् मज्यू । आश्रव क्षय याना मकाय्कं जिपिं सुखी
जुल धका बित्त उत्पन्न याना काय् मज्यू । धका उजुं जुया
धुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

न सीलब्बतमत्तेन बाहुसच्चेन वा पुन ।

अथवा समाधिलभेन विवित्त सयनेन वा ॥

फुसामि नेक्खम्म सुखं अपुथुज्जन सेवितं ।

भिक्षु विस्सासमापादि अप्पत्तो आसक्खय 'न्ति ॥

Dhamma.Digital

अर्थ— मूर्ख जुया, विद्या हीनहा जुया, केवल मोन व्रत
धारण याय्वंतुं मुनि ज्वी मखु । तालाजु ज्वंहा थें उत्तम विचार
तत्वयात ज्वना पाप मयाहा व्यक्तियात मुनि धाई । हानं
आध्यात्मिक व बाहिरिक धैगु निगू लोकयात बोध याय् फुहा
व्यक्तियात मुनि धका धाई ।

पदार्थ— अन "सीलब्बत मत्तेन" धैगु चतुर्पारी शुद्धि
शीलं अथवा १३गू धुताङ्ग धारण याना ज्वी मात्रं अथवा
"बाहु सच्चेन वा" धैगु स्वंगुलि त्रिपिटक व्याककं सयेके सीके

मात्रं अथवा । “समाधिःलाभेन” धैगु च्यागू प्रकारया समाधि-
 लाभ याणा काय् मात्रं अथवा “नेक्खम्म सुखं” धैगु पृथक् जन
 पिसं सेवन याणा च्वंगु तोःता आर्यपिसं सेवन याणा च्वंगु सुख
 सेवन याय् मात्रं । “भिक्षु” धैगु इमियासिनं अलग्ग जुया
 च्वंगु छुं कँनेया लागी आज्ञा जुया विज्यात । “विस्सास
 सम्पादि” धैगु विशेषे छुं साक्षात्कार यागु जक जूवनी ।
 थथे घयातगु दु कि भिक्षु धैपि ध्व च्वे घया वैगु शील सम्पन्न
 ज्वी मात्रं जिमिगु भव संसार पाके मज्जुनि भचाजक तिनि
 धका आश्रव क्षय संख्यात अरहन्त भावस थ्यंकः मवकं विश्र्वास
 या वने मज्जू । गथे जुलसां भतीचा जकगु गूथ-खि जूसां
 दुर्गन्ध जुयानवै च्वनी अथे हे धैथेतुं स्वल्पमात्र जकगु जूसां
 भव संसार दुःख धका धैविज्यात ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपि भिक्षुपि अरहन्त भावस
 प्रतिष्ठित जूवन । अन मूवःपि मनूतयेत नं धर्मदेशना सार्थक
 जुया वन ।

आपालं भिक्षुपिनि कथा

सिधल ।

—

धम्मट्टवर्ग वर्णना सिधल ।

भिगुंगूगु वर्ग व्वचाल ।

—

२० - मार्गवर्ग

१. न्यासःम्ह भिक्षुपिनि कथा

“मग्गानट्टङ्गिकी” धेगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले न्यासःह्य भिक्षुपिनिया कारणं याना भाजा जुया बिज्यागु खः ।

इपि जुलसां तथागत जनपद-चारिकास बिज्याना हाकनं ल्याहां बिज्याना श्रावस्ती लिथ्यंकः बिज्याय्व उपस्थान शास्तास फेतुना “उगु गांयागु लें माथंवं, उगु गांयागु लें माथं मथं, लें चागः दु, चामः मदु धका इत्यादि प्रकारं थः थः वंना वयागु लें यागु मार्ग कथा खँ ह्लाना च्वंच्वन । ‘शास्तानं अन इमिगु अरहन्त ज्वीगु उपनिस्सय सम्पत्ति खंका बिज्याना, उगु थासे बिज्याना, लायातःगु बुढासने फेतुना बिज्याना, हे भिक्षुषि ! माथुगु अवस्थाय् छिमि छु खँ जुया च्वन ? धका न्वना बिज्याना, इपि भिक्षुपिसं जिमि बिच्चे थुगु खँ जुयां च्वन धका बिन्ति माय्क हे भिक्षुषि ! ध्व जुलसां

पिनेयागु मार्गया लँ खँ खः । भिक्षु धैपिसं आर्यं मार्गंस च्वना,
ज्या याना यंकेमा । थये यापि भिक्षुपिसं जुलसां सकल दुःखं
मुक्त जुया काय् फँ घका उजुंजुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आजा
जुया बिज्यातः—

मग्गा नट्टं गिकोसेट्ठो, सच्चानं चतुरो पढा ।
विरागो सेट्ठो धम्मानं द्विपदानं च चवखुमा ॥

अर्थ— मार्गं मध्ये अष्टाङ्गिकं मार्गं दकले उत्तमं, सत्यं
मध्ये प्यंगू आर्यसत्यं दकले उत्तमं, धर्मं मध्ये वैराग्यं दकले
उत्तमं, निपा तुतिं दुपिं मनूतय् मध्ये यथार्थगु चक्षु दया
बिज्याकह्यं शास्ता हे उत्तमं ।

एसो 'व मग्गो नत्थ'ञ्जो, दस्सनस्स बिसुद्धिया ।
एतम्हितुम्हे पटिपज्जथ, मारस्से तं पमोहनं ॥

अर्थ— ज्ञानं प्राप्तं याना काय्तं थ्व मार्गं बाहिकं मेगु
मार्गं मदु, भिक्षुपि ! छिपि थुगु मार्गं गमनया, थुकिं हे जक
मारतयेत मूर्च्छितं याई ।

एतस्मिं तुह्ये पटिपज्जा, दुक्खस्सन्तं करिस्सथ ।
अक्खातो वे मयामग्गोः अञ्ज्जाय सल्लसन्थनं ॥

अर्थ— थुगु मार्गं वँन घासा दुक्खयात अन्तं याय् फँ,
संसारं यागु दुःखं सत्यं (=वाणं) समानं खः घका सीका,

जिं थुगु मुक्त ज्वीगु मार्ग स्वयं बोध याना छिमित कॅनागु
स्तः ।

तुम्हेहि किच्चं प्रातप्पं, अस्खातारो तथागता ।

पटिपन्ना पमोक्खन्ति, ज्ञायिनो मारबन्धना ।

अर्थ — छिमिसं हे थः थःगु पुण्य कर्मयागु ज्या याना
यंकेमा, गथागतंला केवल लं सम्म क्यना बिज्याई । ध्यान
याय्गु ले वंहा ध्यानी मारयागु बन्धनं मुक्त जुयावनी ।

पदार्थ— अन ‘मग्गानट्टङ्गिको’ घैगु न्यास्ये वनेगु लं
थ ज्वी ब्यु, ख्वीनिगु मिथ्यादृष्टि तयेगु विचार-धारा रूपी लं
थ ज्वी ब्यु, इपि सकल मार्गया सित सम्बक् दृष्टि आदि जुया
च्वंगु च्यागु अङ्ग मिथ्या दृष्टि आदिपित थ्व च्यागु मार्गं
प्रहाण याना निरोध याना छ्वेगु मदयेका छ्वेगु लक्ष्य याना
प्यंगु आर्य सत्यं नं दुःखयात ह्यसीकेगु इत्यादि कार्यं सिद्ध
याईगुलि याना आर्यं मार्गं हे श्रेष्ठ-उत्तम जूवनी । “सच्चानं
चतुरो पदा” वैगु सच्चं भणे न कुज्जेय्य घका घंतथाय्
वैच्चंगु वचन सत्य थ ज्वी ब्यु, सत्य क्षत्रिय घैगु आदि भेद
सम्मूति सत्य अथवा थ्व हे सत्य यात तुच्छ समके ज्वीगु दृष्टि
सत्य हे थ ज्वी ब्यु, दुःख सत्य इत्यादि भेद जुया च्वंगु परमार्थं
सत्य हे नं थ ज्वी ब्यु, थुपिं च्वे घैवैगु सकल सत्यतयेत ह्यसीका
काय् मागु अर्थं, साक्षात्कार याना काय्मागु अर्थं, भावना याना

तयेमागु अर्थ, छग्गु जक प्रतिवेधं याका काय्मागु अर्थ, तथ्ये सीका काय्मागु अर्थ नं दुक्ख आर्यं सत्यं घंगु इत्यादि प्यंगु अर्थ हे श्रेष्ठ उत्तम जूवनी धागु अर्थ खः । “विराणो सेट्ठो धम्मो न” घंगु हे भिक्षुपि । थ्व संसारसं गुलित संस्कृत धर्म अथवा असंस्कृत धर्म हे अ ज्जी ब्यु, विरागं हे इपि सकल धर्मयात अप्र-उत्तम धका धावनी घंगु तथागत वचनं सकल धर्मयासिनं निर्वाणं रूपी विरागं श्रेष्ठ-उत्तम जूवनी । “द्विपदानं च चक्षुमा” घंगु सकल देव मनुष्य इत्यादि प्रमेद मध्ये व निपां सुति दुपि मनुष्यतय् दथ्वीनं न्यागु प्रकारयां मिखा दया विज्याकहा तथागत हे श्रेष्ठ-उत्तम जूवनी । “इस्सनस्स विसुद्धिया” घंगु मार्गं फल दर्शनं विशुद्धं याय्या लागीं जि गुगु मार्गयात श्रेष्ठ-उत्तम धका धया वयागु खः व हे मार्गं छग्गु बाहिकं मेगु मार्गं छुं दुगु मखु । “एवं हि” घंगु उकियां निस्तिं छिमिसं हे मार्गसं वनेगु सो, उकीयांगु हे आचरणं याय्यु सो । “मारस्सेतं पमो हंमं” घंगु व मार्गं जुलसां मारं यात छले याय्यु मारं रक्ता ज्जीगु धका धयातल । “दुक्खस्सन्तं” घंगु सकल संसारं दुःखं यात अन्तं यानां मदयेयां छ्वे फं घंगु अर्थ खः । “सल्लसंघनं” घंगु रागं रूपी तीरं आदियात लिकयां छ्वेगु मदयेकं मदनं यानां छ्वेगु, लोपं यानां छ्वेगु उंगु मार्गं जि स्वीगुं मदत्तं मकास्यं यःगु हे उत्साहं प्रत्यक्षं यानां कयां जि थुगु मार्गं यात उपदेसं वियागु खः । आं छिमिसं नं क्लेशं यात छ्वेकां छ्वेगु विनांशं यानां छ्वेगु संख्यातं मार्गसं वनां च्वंगु उअकियातं साक्षात्कारं

याय्या लागी सम्यक् प्रधान वीर्य-कोशिस याय्यु ज्या याना वंके मा । तथागतंला केवल मात्र उपदेश बिया लें सम्म कयना बिज्याई । उकिया निर्मित वसपोलं कयना बिज्यागु लेंया अनुसारं बीचरण यीना, निगू ध्यान द्वारा भावना ध्यान याइपि व्यक्तिपिसं त्रैभूमिक संसार दुःख संख्यात मारयागु बन्धनं मुक्त जुया बने फे घेगु अर्थ लः ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपि भिक्षुपि अरहन्तं भावसे प्रतिष्ठितं जूवनं । अनं मूढःपि जनतापित्तं न धर्मदेशनां सौर्यके जुयावनं ।

न्यासःसु भिक्षुपिनि कथा
सिधल ।

Dhamma.Digital

२. न्यासःम्ह भिक्षुपिनि कथा

“सब्बे सङ्घारा” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवना महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले न्यासःह्य भिक्षुपिनिगु कारणं याना आज्ञा दयेका बिज्यागु खः ।

इपिं भिक्षुपिं जुलसां तथागतयाथाय् कर्मस्थान-भावना कया जङ्गले वना, उद्योग-कोशिस यासां तमि अरहन्त ज्वी मफया विशेष रूपं कर्मस्थान सयेका सीका कावने धका शास्ता याथाये हाकनं ल्याहाँ बल । शास्तानं छु खः ? गथे खः ? थुमित सुविस्ता जूला मजूला ? धका बिचा याना स्वया बिज्याना, थुपिं जुलसां काश्यप तथागतया समयस न्यीदोल वर्ष तक्क अनित्य लक्षण अनुस्मरण याना वःपिं खः । उकिया निर्मित थुमित अनित्य लक्षण हे छपु गाथा देशना याना बी योग्यजू धका चिन्तना याना बिज्याना, हे भिक्षुपि ! काम भव संसार लोकस सकल वस्तु हे संस्कार धर्मत दया वयालि मदया वनीगु खः । अथेयानिर्मित ध्व संसार ब्याक्क अनित्य हे जक खः ।” धका उजुं जुया थुगु ववे च्वंगु गाथा आज्ञा दयेका बिज्यातः—

सब्बे सङ्घारा अनिच्चा 'ति यदा पञ्जाय पस्सति ।
अथ निब्बिन्दती दुषखे एसमग्गो विमुद्धिया'ति ॥

अर्थ — सकल संस्कार धर्म (=बने जुयाच्चंगु वस्तु) अनित्य खः धका प्रज्ञां खंका काईगु बखते तिनि संसारिक दुःखं विरक्त जुई, थ्व हे धात्थे यागु विशुद्ध ज्वीगु मार्ग खः ।

पदार्थ — अन "सब्बे सङ्घारा" घैगु कामभव आदिस उत्पन्न जूगु स्कन्ध (=थ्व शरीर) अन अन उगु उगु थासे हे निरोध जुया वनीगु (=मदया वनीगु) लिं याना अनित्य खः धका गबले विदर्शना ज्ञानं खंका थ्वीका काई अले थ्व स्कन्ध (=शरीर) धारण याना च्वनेगु दुःख धका सीका-थ्वीका काई, सीका थ्वीका कयानि दुःखयात ह्यसीका काखनुया दिने हे तिनि आर्य सत्य यथार्थ रूपं थुया वै । "एस मग्गो विमुद्धिया" घैगु विशुद्ध जुया च्वंगु कारण याना थ्व हे विशुद्धि धात्थेयागु मार्ग खः घैगु थुया वै धागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस भिक्षुपिं सकलें अरहन्त भावस प्रतिष्ठित जूवन । अन मू वःपिं मनूतयेत नं धर्मदेशना सार्थक जुयावन ।

न्यासःह्य भिक्षुपिनि कथा
सिधल ।

३. न्यासःम्ह भिक्षुपिनि कथा

निपुगु गाथाया बाख्खं नं ह्हापायागु बाख्खं थें तुं खः ।
 अबले जुलसां भगवानं इपिं भिक्षुपित्त दुःख लक्षणास त्तिन्न लगे
 यागु सीका विज्याना “हे भिक्षुपि ! सकल हे स्कन्ध
 (—शरीर) पीडा बीगुया कारणं याना दुःख हे जक खः”
 घका उजुं जुया थ्व क्वे च्चंगु गाथा आज्ञा जुया विज्यातः—

सब्बे सङ्खारा बुक्खाति, यदा पञ्जाय पत्सदि ।
 अथ निम्बिन्वती दुल्ले, एस मग्गे विबुद्धिया ॥

अर्थ— सकल संस्कार धर्म दुःख खः घंगु प्रज्ञां खंका
 इथीका काईगु बसते तिनि संसारिक दुःखं धिरक्त ज्जी, थ्वहे
 त्तिशुद्ध ज्जीगुया लें खः ।

पदार्थ— अन “बुक्खा” घंगु पीडा बीगुया अर्थ याना दुःख
 खः मेगु अर्थ व्याककं ह्हापा यागु गाथाया हे अर्थ थें तुं खः ।
 स्वपुगु गाथासनं थुगु हे रूपं अर्थ थ्वीका यंके माल । केवल
 थन इपिं भिक्षुपि ह्हापायागु आत्मभावस अनात्म लक्षणास
 संयुक्त जुया वःगु भाव सीका विज्याना, “हे भिक्षुपि ! सकल

स्थान्त्र-शरीर अवश्यनं रहे मज्जीगु विनाश जुया वनीगुलि
याना अनात्म खः ।" धका उजुं जुया थुगु ववे च्वंगु गाथा
आज्ञा जुया विज्यातः-

सब्बे धम्मा अनत्ता 'ति, यदा पञ्जाय पस्सति ।

अथ निम्बिन्वती दुक्खे, एस धम्मो विशुद्धिया 'ति ॥

अर्थ - सकल धर्म (=पदार्थ-वस्तुत) अनात्म खः
धंगु यथार्थगु प्रज्ञां खंका-सोका-ध्वोका कायगु बहते तिति
संसारिक दुक्खं विरक्त जुयावनी, अले तिति थ्वहे विषुद्ध ज्जीगु
मार्ग खः धंगु ज्ञां दया वे ।

पदार्थ - अन "सब्बे धम्मा" धंगु पञ्चस्कन्ध धर्मयात
हे धया तःगु खः । "अनत्ता" म्वानाञ्चने दये मा, सिना वने
म्बाले मा, धका थःगु वसे तथा तये फे मखु गुलि याना थये हे
रुनी धंगु छुं स्थिर मदुगुलि याना आत्मा धुंन्य जुया, स्वामित्व
मदया मालिक ईश्वर मदु धंगु अर्थ खः । मेगु अर्थ व्याककं
ज्ञापाया धेतुं हे खः ।

न्यासःह्य भिक्षुचिनि कथा
सिधल ।

— —

४. प्रधान कर्मकतिस्स स्थविरया कथा

“उठ्ठान कालम्हि” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले प्रधान कर्मकतिस्स वेहा भिक्षुया कारणं याना आजा जुया बिज्यागु खः ।

श्रावस्ती वास याना च्वंपि जुलसां न्यासःहा कुलपुत्रपि शास्तायाथाय् प्रव्रजित जुया कर्मस्थान (- भावना) कया जङ्गले च्वं वन । इपि भिक्षुपि मध्ये छहा लिपालात (अरहन्त ज्वी मफुत्त) मेपि सकलें जङ्गले च्वना श्रमण धर्म याना अरहन्त पदस थ्यंका थःत लाभ जूगु गुण धर्म शास्ता याथाय् वना बित्ति यावने धका हाकनं श्रावस्तीतुं वन । इपि श्रावस्ती नगरं छगू योजनति दुगु गां छगुली भिक्षाटन याना च्वंगु खना, उपासक छहास्यां यागु भोजन आदि दान बिया माने याना, अनुमोदन यागु न्यना कहे खुनुया लागी नं निमन्त्रणा यात । इपि उखुनु श्रावस्ती वना पात्र चीवर माथाय् तथा संकाकाती तथागतनाप लाना वन्दना याना, सत्तिक हे फेतुत्त । शास्तानं इपि नाप खँह्लाना अत्यन्त

प्रसन्नता प्रकट याना बिज्याना, कुशल वार्ता याना बिज्यात ।
 अले इपि मध्ये लिपालाह्य पासाह्य भिक्षुं चिन्तना यात ।
 “शास्ताया थौं इपि नाप हे जक कुशल वार्ता याना बिज्या
 ज्यां लिमला । जि जुलसां मार्गं फल मलाह्य जूगुलिं याना
 जि नाप खँल्लाना मबिज्या । थौं जि अरहन्त पदस थ्यंका
 हे जक शास्ता नाप लाना, जि नाप कुशल वार्ताया खँ
 ल्लाका बिज्याके माल । इपि मेपि भिक्षुपिसं नं भन्ते !
 जिपि लें वया च्वना वले छह्य उपासक जिमित कह्ले
 भोजनया लागी निमन्त्रणा याना हःगु दु । कह्ले सुध
 ह्लाप्पां हे जिपि अन वने तेना ।” धका विन्ति याना अनं
 देना वन । अले इमि पासाह्य भिक्षु चच्छि यंकं लुई थ्वी
 जुया न्हलं ब्वाना चंक्रमण याय् थाय् छथाय् कुने च्वंगु
 लोहं पाताय् लुफिं हाना गोत्तू वन । वया छाती च्वगु
 वपि क्वे छपु तोध्दुल । व वेदनां याना त तः सलं हाला
 विलाप यात । वया पासापि भिक्षुपिसं व हागु सःताया,
 ह्यासीका उखें थुखें ब्वां ब्वां वया इमिसं मत च्याका वत याय्
 मागु सेवा उपस्थान याना, च्व च्वं हे द्यो तुयुया वल ।

उगु गामें वना भोजन यावनेत समय पावे मजुल ।
 अले तथागतं इमिके न्यना बिज्यात— “गथे भिक्षुपि ! छिपि
 गामे वना भोजन यावने मखुत ला ?” इमिसं “खः भन्ते !
 वने मखुत” धका विन्ति याना, उगु समाचार ब्याक्कं विन्ति
 याना विल । तथागतं “हे भिक्षुपि ! थ्वं छिमिगु लाभ यात

बाधक जूवगु भाजक मखु ह्तापानं बाधक जुया वःगु हे दु ।”
 धका उजुंजुया भिक्षुपिसं प्रार्थना याय्व अतीतयागु खं प्रकट
 ज्ञाना कंना बिज्यातः—

यो पुब्बे करणीयानि पच्छा सो कातु सिच्छति ।
 वरणकट्टक भञ्जोव स पच्छा मनुत्पपती ‘ति ॥

अर्थ— सुनां ह्तापालाक याय्मागु ज्या लिपा याय्मु
 इच्छा याई, इपि क्वे तोध्वह्थे लिपा व मनु पश्चाताप ज्वीका
 च्वंच्वने माली ।

थुगु जातक कथा विस्तार याना कना बिज्यात ।
 अबले जुलसां इपि भिक्षुपि न्यासहा मानवकपि जुया च्वन ।
 अलसिहा माणवक ध्वहे भिक्षु जुया च्वन आचार्य जुलसां जि
 हे खः धका शास्तानं थुगु देशना कना बिज्याना, “हे भिक्षुपि !
 गुह्य जुलसां उद्योग याय्गु बखते उद्योग याई मखु, थःगु सङ्कल्प
 यात पुरे मयाहा अलसिहा ज्वी वं ध्यानादि भेद विशेष कुं
 लाभ याना काय् फे मखु” धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा
 भाशा जुया बिज्यातः—

उट्टानकालम्हि अनुट्टहानो,
 युवावली अलसियं उपेतो ।
 संपन्नसङ्कल्पमसो कुसीतो;
 पञ्जनायमयां अलसो न चिन्दति ॥

अर्थ— उद्योग याय् मागु समये उद्योग मयास्व, बलवान्हा युवक जुयानं आलसि जुया, मखु—मखुगु कुचिन्तना याना, मन आलसिचाया च्वंपि अनुद्योगीपि मनूतयेसं प्रज्ञा यागु मार्ग प्राप्त याये फँमखु ।

पदार्थ— अन् “अनुद्धानतो” घँगु उद्योग मयास्य, कोशिस मयास्य । “युवाबलि” घँगु प्रथम यौवन समयस बलवानं नं जुया आलसि जुया च्वनी, नये धुनेव चँजक दाना च्वनी “संपन्न सङ्कल्पमनो” घँगु स्वंगू प्रकारगु मिथ्या चित्तं बांलाक अन्त जूगु संम्यक् सङ्कल्प चित्तं । “कुसीतो” घँगु वीर्य—उद्योग मदुहा आलसि जुया । “अलसो” घँगु तःघँहा आलसि जुया प्रज्ञां खंका काय् मागु आर्य मार्ग यात खंका मकास्य उकियागु अनुभव मयास्य प्राप्तयाना मकास्य घँगु अर्थ खः ।

घर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतसपत्ति फल आदिस थ्यकः वंगु जुल ।

**प्रधानकर्मिकतिस्स स्थविरया
कया सिधल ।**

५. सूकर (फा) प्रेतया कथा

“वाचानु रबिख” वैगु थुगु धर्मदेशना तथागत वेलुवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले सूकर= फा प्रेतया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छन्हुया दिनस जुलसां महामोद्गल्यायन स्थविर लक्षण स्थविर निह्म नाप्पं गृद्ध कूट पर्वतं क्वाहाँ बिज्याना च्वंबले, छगू थासे मौद्गल्यायन स्थविरं थःगु ह्य खाका शीत प्रकट याना बिज्यात । लक्षण स्थविर “हे आयुष्मान ! छःपनि शीत प्रकट यानागुया कारण छु खः ?” धका न्यना बिज्याय्क् मौद्गल्यायन स्थविरं “हे आयुष्मान ! थन ध्व प्रश्न न्यनेगु समय मखुनि तथागतया न्होने छं ध्वहे प्रश्न जिके न्यो” धका घया लक्षण स्थविर नाप्पं राजगृह नगरे भिक्षाटन याना, भोजन याय् सिधेका वेलुवन विहारस थ्यंकः वना शास्तायात वन्दना याना छखे लिक्क फेतुना च्वन । अले लक्षण स्थविरं तथागतया न्होने मौद्गल्यायन स्थविर याके वहे प्रश्न न्यन । मौद्गल्यायन स्थविरं धाल हे आयुष्मान ! जि सूकर-फा प्रेत छह्य खना । वैगु ह्य मनूयागु शरीर थें च्वं स्वगू गाउत ता

जा । वैगु छ्योँ छगः जक फायागु छ्योँ थें च्वं । वैगु म्हुत्बी
 ह्लिप्यं बुया वया च्वन । उक्तिं तुँ दाया बा बा वया च्वन ।
 ह्लापा जि अज्याह्य प्रत सत्व-प्राणि गबले सं हे खनागु मदुनि ।
 व हे प्रेत खना जि शरीर खाका शीत प्रकट यानागु खः ।
 शास्तानं “हे भिक्षुपि ! थुगु शासने भिखा दुपि श्रावकपि दु
 खनो । धका आज्ञा जुया बिज्याना, “जि नं व प्रेत सत्व
 प्राणियात्त बोधि मण्डपे हे खनागु खः । सुनां जिगु वचन यात
 विश्वास याना काई मखु इमित अहित ज्वी धका मेपिनि उपरे
 अनुकम्पा याना थ्व खें जि स्वीतं मकनानि । आ जि
 मोद्गल्यायनयात साक्षितया थ्व खें कॅना च्वना । मोद्गल्यायनं
 खंहा प्रेत धात्थें नं खः भिक्षुपि !” धका आज्ञा जुया
 बिज्यात । व खें न्यना भिक्षुपिसं शास्ता याके न्यन ‘भन्ते
 व प्रेतयागु ह्लापायागु कर्म छु थें ?’ धका विन्ति याय्व
 तयागतं “अथे जूसा हे भिक्षुपि ! बालाक न्यनाका धका
 अंबिज्याना अतोत यागु खें न्ह्याने तये है बिज्याना व प्रेतयागु
 पूर्वकर्म यागु खें आज्ञा जुया बिज्यात ।

काश्यप तथागतया समयस जुलसां छगू गां यागु आवासे
 निहा स्थविरपि नाप नाप्पं वास याना च्वं च्वन । इपि निहा
 मध्ये छहा ख्वीगूवास दुहा खः । मेहा न्येगुँगू वासदुहा खः ।
 न्येगुँगू वास दुहा स्थविरं थकालिहा सिगु पात्र चीवर
 ज्वना जुया च्वन । श्रामणेरपिसं थेंतुं थकालिहा भन्ते
 आगु सकल सेवा सत्कार याना जुया च्वन । इपि स्थविरपि

निह्यं छह्यं हे मांया प्वायं प्याहां वपि दाजु किजापि वें मिलें
 चले जुया, वास याना च्वं च्वं थाय् अन छह्य धर्मकथिक भिक्षुं
 ध्वंकः वल । उखुनुया दिने धासा धर्मश्रवण याय्गु दिन नें
 जुया च्वन । स्थविरपि निह्यस्यां धर्मकथिक भिक्षुयात्
 “जिमित धर्मदेशना याना विज्यां हूं सत्पुरुष !” धका याचना
 यात् । वं धर्मदेशना न्यंकल । स्थविरपिसं जिमित धर्मकथिक
 भिक्षुं छह्य दत्त धका मन प्रसन्न याना, कह्ले खुनु वं भिक्षुं
 बोना, ह्लियं भिक्षा वनेगु गामे भिक्षा का वना, अन भोजन
 वाना— “हे आयुष्मान ! ह्यागः कॅनागु धर्मदेशना छत्वाचा
 कॅनाव्यु ।” धका उपासक तये लागी धर्मदेशना याके बिल
 उपासक तय्सं धर्मदेशना न्यना, कह्ले खुनुया लागी नें
 भोजनया लागी निमन्तणा यात् । थुगु प्रकारं व धर्मकथिक
 भिक्षु नाप नाप्यं निन्हु यंकं थः ह्लि ह्लि भिक्षा वनेगु गामे वन ।
 धर्मकथिक भिक्षुं चिन्तना यात्— “थुपि निह्यं हे अत्यन्त क्यातुगु
 स्वभाव दुपि खः । जि थुपि निह्यं थनं ख्याना छ्वया, जि
 थुगु विहारे च्वने माल ।” वं संझाकाती स्थविरया सेवास वना
 मेह्य भिक्षु देना वनेव हाकनं ल्याहां वया, महास्थविरयाथाय्
 वना— “भन्ते ! छुं खँ छगू ह्लाय् मागु दु ।” धका घाल ।
 स्थविरं “घाय् मागु खँ घा आयुष्मान, धका घया विज्याय् व
 भतीचा चिन्तना याना, “भन्ते ! खँ जुलसां भचा तः धंगु
 हे दोष दुगु खः धका जके घया घाय् धका वःगु खँ मघासे हे
 आसनं देना वन । मेह्य अनु स्थविरयाथाय् वनानं वं अये हे
 या वन । धर्मकथिक भिक्षुं कह्ले खुनु नें अये हे याना, स्वँहु

दु कुनु इमित तःसत्त आअर्य उत्पन्न याना, महास्यविस्वा
 सिवाय वना- "भन्ते छुं खं छगु घायमागु दु तर छलपोलवा
 न्हांनि घाय ग्यामा च्वन" घका घया वने । महास्यविरं-
 "ग्याय भो आयुष्मान ! घाय मागु खं घा" घका जिहि
 वाना न्यना विज्ययव "गवे सः भन्ते । अनु धेर नाव
 छःपिमिगु छुं संभोग दुलाकी छु? घका न्यन । महास्यविरं
 वैविज्यात- "हे सत्पुरुष आम छं छु खं हानागु ? जिपि निहा
 जुलसां छह्य माया हे कायपि थें मिले बले जुया च्वं च्वनापि
 सः । जिपि निहा छह्यसित न्हामगु हे वस्तु प्राप्त जूसान
 निह्यसित हे प्राप्त जूगु समान समके जुया च्वना । युलिमिहि
 संभय बित्तैजुया वने धुकल जि वंगु अबगुण-दोष वंगु छुं छुं
 हे सनागु भदुनि ।

"अये सःला भन्ते?"

"सः आयुष्मान !"

"भन्ते जितः अनु स्यविरं अये घका घाले ।"

"हे सत्पुरुष ! छ छह्य कुलपुत्र जुया ध्व महास्यविर
 लज्जा चाह्य भिक्षु घका सीका वनाप जि अये संभोग
 माइला ? छं आम परीक्षा याना स्वया जक खं ह्यायगु
 सो ।"

धं जित जि थन वयाखुनुं निस्ये अये घया च्वन घका
 खं थकेव महास्यविरं ध खं न्यने मात्र हे तं चाया कठि दाया

तच्छयाना छोगु चायागु थल थें मन स्यंकल । धर्मकथिक
 भिक्षुनं अनं देंना वना अनु स्थविरयाथाय् वना अथे हे धावन ।
 वनं अथे हे तंचाया नुगले स्याकल । इपि निहा भिक्षुपि थौया
 अद्यापि याक-याक भिक्षा वं धैगु ह्लापा गबलेसं मडुनि ।
 कल्ले खुनुंसिये याकःचा-याकःचा अलग अलग भिक्षा वना
 अनु स्थविर ह्लापा लाक ल्याहाँ वया, उपस्थान शालास च्वं
 च्वं बन । महास्थविर जुलसां लिपा बिज्यात । वसपोल
 बिज्यागु खना अनु स्थविरं चिन्तना यात थ्व यागु पात्र चीवर
 का वने योग्य जूलाकी मजू । “जि आ वैगु पात्र चीवर कया
 स्वागत यावने मखुत्त ।” धका मत्ती चिन्तना यासानं अथे
 ल्वापु थमज्वीमा जि वसपोल यागु पात्र चीवर कया थःगु
 व्रत प्रति व्रत स्यंके मखु धका थःगु चिन्तयात नाईस्य च्वंका
 महास्थविरया लिक्क वना- “भन्ते ! पात्र चीवर बिया
 बिज्यां हूँ” धका धा वन । महास्थविरं- “हूँ छ दुष्टहा भिक्षुं
 जिगु पात्र चीवर जों वये योग्य मजू धका धाय्व अनु
 महास्थविरं पवि निपचिचां ख्वता वजि न्याय्का- “खः
 भन्ते ! जि नं आवंलि छःपिनिगु पात्र चीवर जों ज्वी
 मखुत्त धका निश्चय याना च्वने धुन ।” धका धाय्व
 महास्थविर भिक्षुं हे नवक आयुष्मान । छु छं थ्व विहारे जिगु
 छुं आसक्ति दु धका मत्ती तया च्वनाला ?” धका धया
 बिज्यात । मेहा भिक्षुनं भन्ते ! छः पिसंनं छु जि थ्व
 विहारया लागी छुं आसक्ति दु धका मत्ती तया बिज्याना
 ला ? छःपिनिगु विहार छःपिसं हे तुं धय्पुना च्वना बिज्यां

हुँ घका घया थःगु पात्र चीवर कया बिहारं प्याहाँ तत ।
 इपि नं छपु लें मवंस्य छहः पश्चिम प्राखे यागु लुक्कां प्याहाँ
 वैन, छहः पूर्वप्राखे यागु दिशां पिहाँ बन । घर्मकथिक भिक्षुं
 थये यान्ना बिज्याय् मते भन्तेपि । घका प्रार्थना याना च्चक
 च्चकं हे “छ हे थत च्चं च्चं आयुष्मान् भक्त भया बिज्याय्
 व भिक्षु अवंतुं च्चं च्चन । कन्हे खुनु ह्लि ह्लि भिक्षा वनेगु
 गामे झाहाँ वनेव अनच्चपि मनूतयसं भन्ते ! महास्थविरपि
 गो ? घका न्यनेव व भिक्षुं हे उपासकपि । छिमि कुलूक
 भिक्षुयागु वा प्रार्थना याना च्चने म्वाल । ह्रिगः निहसं
 स्वाना बिहारं प्याहाँ वने चुंकल । बि छये याना बिज्याय्
 मते घका गुलिखे हे प्रार्थना यात्रगु छः । तर जि इपि निहस-
 सितं रोके यान्ना बनातये मफुत ।” घका न्यंकल । इपि मत्तव
 मध्ये मूर्खपि सुभक्तुं च्चं च्चन । मण्डलपि मत्तवयसं जुलसां
 (चिन्तना यात) “बिमिसं थुलि मर्छि समय वितये जुमा
 वने चुंकल थुपि भन्तेपि निहसिगु छुं छुं हे दोष म्हनानि ।
 बसपोलपित भय थव भिक्षुया कारणं याना हे उत्पन्न जुल ज्जी
 घका मने सुख मदयेकल । इपि स्थविरपि निहस नं वं वं
 श्याय् चित्त सुख मदयेका च्चं च्चने म्वाल । महास्थविरं
 चिन्तना याना बिज्याय् “अहो ! थव नवक भिक्षुं तःधंगु हे
 मखुगु ज्या यात धोपलक जक खंहः आगन्तुक भिक्षुयात थये
 झाल— “थव भिक्षु नाय ताप्पं च्चना संभोग याना च्चने मते ।”
 घका । मेहः भिक्षुं नं चिन्तना यात //अहो ! आश्रयं
 महास्थविरं तःधंगु हे मखुगु ज्या यात व धोपलक जकया

‘लागी थन वःह्य आगन्तुक भिक्षु यात थथे घाल- “थ्व भिक्षु नाप संभोग याना च्वने मते अर्थात् नाप्पं च्वने मते” धका । इमिसं वहे जक मत्ती ल्वीका ध्यान भावना इत्यादि छुं छुं हे याय् मफया वन । इपिं निह्य स्थविरपिं सच्चिद्व दैलिपा पञ्चिम दिशा पाखे छगू विहारस वन । इपिं भिक्षुपिं निह्य मध्ये छह्य छगू कोठाय् द्वाहाँ वना खाताय् फेतुना च्वनेव मेह्य लिपा वया वहे कोठाय् द्वाहाँ वन । महास्थविरह्यस्यां व भिक्षु खना ह्यसीका मिखाय् ख्ववि घा हाय्कल । मेह्य भिक्षुं नं महास्थविर खना ह्यसीका मिखाय् ख्ववि जाय्क तथा थ्व नाप खँह्लाय्गु ला मह्लाय्गुला ? धका चिन्तना याना व भिक्षुं ह्लाप्रा जुया वंगु खँ विश्वास याय् बह मजू धका महास्थविर- यात् बांलाक ह्यसीका वन्दना याना बित्तियात् भो भन्ते ! “जिं छलपोल यागु पात्र चीवर जोना उलिमछिं समय तक्क छःपिनि ल्यू ल्यू जुया च्वना । अबले छलपोलं जिगु काय द्वार आदिं छुंछगू अयोग्यगु चाल चकन खना बिज्यानाला भन्ते ?”

“मखना आयुष्मान !”

“अले छाय् छलपोलं धर्मकथिक भिक्षुयात् जिनाप छयासं मिले चले जुया च्वने फेमखु धका धँबिज्यानागु ले ?”

“जिं थथे घैगु मदु आयुष्मान !”

“छं जिगु बारे अथे घैगु दुला ले ?”

“जिं नं अथे घैगु मदु भन्ते !”

इमिसं अबले व धर्मकथिक भिक्षुं कीपिं निह्य फायगु
 इच्छा याना अथे धागु ज्वीमा धका सीका थवं थः क्षेमा फोना
 पाप देशना यात । इपिं निह्य सच्छिदं तक्क चित्त सुख
 मदयेका उखुनुया दिने हानं मिले चले जुया आ अन वने नु ब
 धर्मकथिक भिक्षु यात कीगु उगु विहारं पित्तिना छ्वेनु धका
 घया, छस्ये निस्ये वना उगु विहारे थयंकः वन । धर्मकथिक
 भिक्षुं स्थविरपिं निह्यं बिज्यागु खना, काचा काचां देना पिने
 वंना पात्र चीवर कावन । स्थविरं छ थ्व विहारे च्वं च्वने
 लाइकहा भिक्षु मखु धका ह्ला पच्चिचा निपचि न्यायकल ।
 व धर्मकथिक भिक्षु अन टिके जुया च्वने मफया थःगु पात्र
 चीवर कया तुरन्त हे व विहारं प्याहाँ वया बिस्युं वन ।
 अले व बिस्युं वंहा भिक्षु न्यीदोल वर्ष तक्क श्रमण धर्म याना
 तःगु यात थामे यानातये मफया अनं सिना वंना अवीचि
 महानरके वंना जन्म जूवन । अन छगू बुद्धांतर तक्क दुःख
 कष्ट भोगे याना आ जुलसां अनं च्युत जुया वया च्वे घया
 वयागु आकारं अज्यागु प्रेत योनिस जन्म कया, दुःख भोग
 याना च्वन धका शास्तानं थ्व वैगु ह्लापा ह्लापा याना वःगु
 कर्म न्हेंथना बिज्याना “हे भिक्षुपिं ! भिक्षु धैपिसं काय्
 आदि अङ्ग प्रत्यङ्ग शान्तगु रूप जुया च्वने सयेके माः” धका
 उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात ।

वाचा'नु रक्खी मनसा सुसंवृतो,
 कायेन च अकुशलं न कयिरा ।

एते तयो कम्म पथे विसोधये;
आराधये मग्गं इसिप्पवेदितं ॥

अर्थ— गुह्यसिनं म्हुतुं मभिगु खं ल्लाइ मखु, गुह्यसिनं
मन यात बांलाक संयम याई, गुह्यसिनं शरीरं प्राणिहिंसाद्धि
अकुशल कर्म याइ मखु, गुह्यसिनं ध्व स्वंगू कर्म—पथ शुद्ध याई,
उहा हे तिनि बुद्धं कंगु अष्टाङ्गिक मार्गे वने फे ।

पदार्थ— उक्कियागु अर्थ गथे घासा प्यंगू प्रकारगु
वचनया दुश्चरित्रयात तोःता अलग जुया, वचन घात रक्षा
याना, अविद्या आदि उत्पन्न मयास्य मनं बांलाक संवर याना,
प्राण हिंसा याय्गु इत्यादि यात तोःता छवया, ध्व शरीरं नं
अकुशल कर्म मयाय्गु— “एते तयो कम्म पथे विसो धये” कंगु
थुगु नकसां परिशुद्ध याना यंकु यंकु शील स्कन्ध आदि माजूहा
व्यक्ति बुद्ध आदि ऋषि मुनिपिसं कना विज्यागु च्यागू अङ्ग
दुगु आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग यात आशिकाया, प्रार्थनाया कंगु
अर्थ सः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति आदि
फलस्य ध्यंकः वंगु जुल ।

सूकर (फा) प्रेतया कथा सिधल ।

६. पोट्टिल स्थविरया कथा

“योगा वे” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले पोट्टिल धैह्य स्थविरया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

व पोट्टिल स्थविर जुलसां न्हेह्य बुद्धपिनिगु शासनस त्रिपिटक धर जुया, न्यासःह्य भिक्षुपित धर्म यागु अध्ययन याका च्वं च्वंह्य भिक्षु खः । वैगु बारे शास्तानं चिन्तना याना बिज्यात— “थ्व भिक्षुं थः दुखं मुक्तञ्ज्वीगु धैगु मत्ती हे वये कूगु मखु । थ्वयात संवेग उत्पन्न याना बीमाल’ धका मत्ती तथा बिज्यात । अबलेसं निस्ये व स्थविर तथागतया सेवाया लागी सत्तिक वैबले शास्तानं वधात “वा तुच्छ (=फुस्कुलुह्य) पोट्टिल, वन्दनाया, तुच्छ पोट्टिल, फेतु तुच्छ पोट्टिल, हुं तुच्छ पोट्टिल” धका सम्बोधन याना बिज्यात । व भिक्षु तथागतया थासं दैना वने धुंका नं— “तुच्छह्य पोट्टिल थनं दैना वने धुंकल” धका धया बिज्यात । व भिक्षुं चिन्तना यात— “जि जुलसां अर्थकथा सहित स्वंगू पिटक धारण याना च्वना । न्यासःह्य भिक्षु भ्रामणेरपित व किंच्यागू महा गणपित

धर्म बोंका चवना, अथे जूसानं शास्तानं जितः न्ह्याबलेसं तुच्छ कि तुच्छ धया सम्बोधन याना बिज्याई, निश्रयनं जिके ध्यान आदियागु छुं ज्ञान मदुगुलिं याना, तथातगं जितः थथे वैबिज्यागु ज्वी” धैगु वया मने संवेग उत्पन्न जुया “आ जुलसां जि जङ्गले द्वाहां वना श्रमण धर्म या वने माल” धका संकाकती हे पात्र चीवर इत्यादि ठिकथाक याना सुथ ह्लाप्पां दकले लीपा धर्मयागु पाठ कया प्याहां वनाच्वंपि भिक्षुपि नाप्यं विहारं प्याहां बल । परिवेणे पिने चवना पाठ धोक्य याना च्वंपि भिक्षुपिसं वसपोल की आचार्य भिक्षु खः धका ह्यसीका काय् मफुत । पोट्टिल भिक्षु न्यीगू योजनति न्यास्ये वना छगू आरण्य निवासे स्वीह्मति भिक्षुपि वास याना च्वं च्वंगु दुगु खः । व इपि नाप लाना, सङ्ख स्थविरयात वन्दना याना, “भन्ते ! जितः आश्रय बिया बिज्यां हूँ” धका बिन्ति यात । वसपोलं धया बिज्यात— “आयुष्मान् छःपि धर्मकथिक खः । जिमिसं जुलसां छलपोलया पाखें छुं धर्म शिक्षा सयेका सीका काय् मागु खः । छाय् छःपिसं थथे धैबिज्यानागु ?” धका न्येनेव व भिक्षु— “अथे धया बिज्याय् मते भन्ते । जित आश्रय बिया बिज्यां हूँ । अवश्यनं जितः आश्रय बिया बिज्यां हूँ ।” धका बिन्ति यात । इपि भिक्षुपि जुलसां सकलें हे क्षीणाश्रव भिक्षुपि खः । अले व धर्मकथिक भिक्षुयात महा-स्थविर भिक्षुं “ध्वया पढे यानातःगु विद्यां याना ध्वयाके अभिमान देहे दैतिनि” धका मत्ती ल्वीका थःया सिनं कोकालिह्य स्थविर याथाय् छ्वया बिल । व स्थविरं नं वैत महास्थविरं

घया बिज्याथेतुं घया विज्यात । थुगु हे प्रकारं वैत छसेनिसें
 कोलाक कोकालिपिं स्थविरपिं थाय् छ्वया बिल । अले ह्तिने
 च्वनेगु थासे च्वना सुज्या याना च्वंहा दकले चीधिकःहा न्हेदें
 जक दुह्य श्रामणेर याथाय् थ्यंकः वन । थुगु प्रकारं वैगु सःस्यू
 घैगु अभिमान लिकया बीत उपाय यागु जुया च्वन । व
 धर्मकथिक भिक्षुं जुलसां थःगु अभिमानयात कोत्यला श्रामणेर
 याथाय् वना, ह्लानिप्पां विन्ति याना, हे सत्पुरुष ! जितः
 आश्रय बिया बिज्यां हूँ धका धावन । श्रोमणेरं धाल— “अहो !
 आचार्य आँम छु खं ह्लाना बिज्यानागु ? छलपोल थकालि
 हानं विद्वान नं खः । छलपोलया पाखें जि छुं कारण विषय
 सयेके सीके मानिगु योक्कों दयेफु ।” धका धाय् व धर्मकथिक
 भिक्षुं धाल— “अथे वाना विज्याय् मते हे सत्पुरुष ! अथे जि
 सःस्यूगु थज्वी व्यु जितः छःपिसं अवश्य मेव हे आश्रय
 बिया बिज्यां हूँ । अले श्रामणेरं धाल— “यदि छःपिसं जिगु
 आज्ञा धात्थें नं पालन याय्गु खःसा जि छःपित आश्रय
 बी ।”

“हे सत्पुरुष ! जि छःपिसं धाधागु आज्ञा पालन याय्
 यदि छःपिसं जितः मी दुब्बां हूँ धासानं वना बी । अले वयात
 श्रामणेरं सत्तिकसं च्वंगु पुखू छगू क्यना “भन्ते ! गथे आ
 छःपिं चीवर पुना च्वनागु खः अथे हे चीवर मतोतुस्य हूँ
 पुखुली क्त्राँहाँ वना वा हूँ ।” धका धाल । व धर्मकथिक
 भिक्षु जुलसां आपालं मूवंगु निबःदुगु सञ्जाटि चीवरं न्यया
 बांलागु अन्तर वासकं चिना च्वना घैगु सीकसीकं हे व भिक्षुं

आज्ञा पालन याइह्य खःमखु परिक्षा याना स्वेया लागी हे अथे
 धाःगु खः । स्थविर नं श्रामणेरयागु छगू वचनं हे लखे क्वाहाँ
 वन । अले बया चीवरया चो प्याना वयेव श्रामणेरं “मोल
 ल्याहाँ बिज्यां हँ भन्ते ! धका छगू वचन धाय् मात्रं हे ल्याहाँ
 बया न्होने दना च्वंहसित श्रामणेरं धाल भन्ते ! छगू
 कुमिचिगु चा दोबोचाय् खुप्वा प्वा दु उकी छप्वालं गोध
 (—ह्यालिकाय्चा थें च्वंह तःधिकःह्य प्राणी) छह्य द्वाहाँ वन ।
 वयात लाना काय्या लागी मेगु प्वा न्याप्वतं तिना खुगूगु प्वा
 छप्वा जक चाय्का तथा, द्वाहाँ वंगु प्वालं हे व गोध यात
 लाना काई । अथे हे धैथेंतुं छःपिसं नं खुगू द्वार मध्ये
 आरम्भण रूपी मेमेगु न्यागू द्वार ब्याक्कं प्वातिना मनो द्वार
 छगुलि जक ज्या काय्गु स्वया बिज्यां हँ ।” धैगु (उपदेश
 विल) आपालं प्रज्ञा—बुद्धि दुह्य व धर्मकथिक भिक्षुयात थुलि
 जक उपदेश हे नं थःगु हृदये मत च्याका ब्यूथें जुल । व
 धर्मकथिक भिक्षुं— ‘हे सत्पुरुष ! थुलि हे जक उपदेश थ ज्वी-
 ब्यु ।’ धका थःगु शरीरस प्रज्ञाज्ञान क्वतछ्वया श्रमण धर्म
 याय्गु थाले यात । तथागतं न्योगू योजन तापाक च्वना
 बिज्याना हे व भिक्षुयात खंका बिज्याना, गथे ध्व भिक्षु
 विशालगु प्रज्ञा दुह्य खः । थ्वं थथेहेतुं थःत प्रतिष्ठित याका
 तये माल धका चिन्तना याना बिज्याना, बया न्होने च्वना
 वैत हे धया च्वना बिज्यागु थें च्वंक थःगु शरीरं रश्मि
 पिकया प्रकाश पिकया बिज्याना थुगु गाथा आज्ञा जुया
 बिज्यातः—

योगावे जायती भूरि अयोगा भूरि सङ्ख्यो,
 एतं द्वेधापथं ज्ञात्वा भवाय विभवाय च ।
 अथ 'त्तानं निवेसेद्य यथा भूरि पवड्ढती 'ति ॥

अर्थ — योग अभ्यास द्वारा प्रज्ञा बढे ज्वी, योग अभ्यास मर्यापित प्रज्ञा बढे ज्वी मखु, बढे ज्वीगुव बढे मज्वीगु थ्व नीगू मार्ग सीका थःत उगु मार्गे तयमाः कि गुगु मार्ग याना थ गु प्रज्ञा बढे ज्वी ।

पदार्थ — अन "योगा" धैगु स्वीच्यागू आरम्मणस बांलाक यथार्थ रूप ह्यसीका कायगु यात धागु खः । "भूरि" धैगु पृथ्वी समानं विस्तृत जुयाच्चंगु प्रज्ञा यागु हे छगू नां खः । "सङ्ख्यो" धैगु विनाश ज्वीगु यात धागु खः । "एवं द्वेधा-पथं" धैगु व च्वे धया वयागु योग व अयोग निगू मार्गयात धागु खः । "भवाय विभवाय च" धैगु वृद्धि याय् योग्यगु व अयोग्यगु यात धागु खः । "तथा" धैगु गथे थ्व भूरि संख्यात प्रज्ञा वृद्धि जुया वै अथे हे तुं थःत थमं संयम याना थासे तये यंकेमा धागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस पोढिल स्थविर बरहन्त पदस प्रतिष्ठित जूवन ।

पोढिल स्थविरया कथा
 सिधल ।

७. बुढा भिक्षुपिनि कथा

“वनं छिन्दथ” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले बुढापि भिक्षुपिनिया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

इपि जुलसां श्रावस्ती नगरे च्वपि कुटुम्बिकपि जुया च्वन । आपालं धन सम्पत्ति दुपि नं खः । इपि थवंथः त्वाब्-
पासापि जुया नाप नाप्पं पुण्य कर्म याना जुजुं तथायत यागु धर्मदेशना न्यना “कोपि बुढा ज्वी धुंकल की छे” च्वं च्वनां छुयाय् ? धका शास्ता याके प्रव्रज्या फोना बुद्ध शासने प्रव्रजित जूवल । बुढा बुढि ज्वी धुंकुगुलि याना इमिसं जुलसां धर्म शास्त्र न्वे वयेके मफया विहारया सिथे छथाय् कोपरिचा छगू दयेके बिया निह्य नाप्पं बास याना च्वन । भिक्षा वने बले नं इपि निह्य आपा याना काय् म्हायपिनि छे” वना हे जक भोजन या वनीगु जुयाच्वन । छह्य बुढाह्य भिक्षुया ह्यापा याह्य कला मधुरपाचिका घैह्य खः । व मिसा जुलसां इपि बुढापि भिक्षुपि सकलसितं हे उपकार याईह्य जुयाच्वन । उकिया निम्ति इपि सकलें भिक्षा वना थःत प्राप्त जूगु आहार

भोजन जोना बना व मधुरपाचिका घेहा मिसाया छे च्वना भोजन या वनीगु जुयाच्वन । व मिसां नं इमित थःके दु दुगु के तरकारि दान बिया नःका च्वन । व मिसा आकाकां छुं छगू रोगं याना प्वाक्क सिना वन । अले इपि बुढापि भिक्षुपि पासाह्य स्थविरया कोपरिचाव् मुना थवंथः न्यतले ह्लातया “साक्क भिक भोजन जोरे याय्गु ह्लादुह्य उपासिका सिना वन ।” धका खोया बिलाप याना च्वन । मेमेपि भिक्षुपि छ्वाखेरं अन व्वांवया “थ्व छु खः आयुष्मानपि ?” धका न्यं वयेव “भन्ते ! जिमिपासाया ह्लापायाह्य जहान सिना वन । व उपासिका जुलसां जिमित अत्यन्त उपकारिह्य खः । आ अर्थिज्याह्य उपासिका जिमित गन कावनेगु ?” थुगु कारणं याना खोया च्वनागु खः” धका कँन । भिक्षुपिसं धर्मसभास व खँ पितहल । शास्ता तथागत अन बिज्याना “हे भिक्षुपि ! आ थुगु समयस छिमि थन छु खँ जुया च्वन ?” धका न्यना बिज्यात । इपि भिक्षुपिसं “आ थुगु अवस्थाय् जिमि पुचले थुगु खँ छलफल जुया च्वन ।” धका बिन्ति चहे याय्व- “हे भिक्षुपि ! थुमिसं आजक मखु ह्लापानं कोयागु योनि उत्पन्न जुया समुद्रया सिथे नसा मा जुजुं वया कलाह्य को समुद्रया लहराया दुने लाना सिनावं गुलि कोयागु जुनी खोया-बिलाप याना मिसाह्य कोयात समुद्रं लिकाय् धका इमिगु त्वाथं महा समुद्रया लःल्हया महानगु दुःख-कष्ट सिया वःगु दु ।” धका अतीत यागु खँ आज्ञा जुया बिज्यातः-

अपिन् हनुका सन्ता . मुखञ्च परिस्मुत्सति ।
 ओरमाम न पारेम पूरतेव महोदधी 'ति ॥

अर्थ— यद्यपि जिगु ल्लकु त्यानुया वल, म्हुतुनं गॅना वल,
 ध्व ज्या रोके याय् माल, पार लगेयाय् फ़ैमखु, महा समुद्र
 जुलसां जाया जकं वल घटे जुया मवं ।

थुगु काक जातक विस्तार पूर्वकं कॅना विज्याना इपि
 भिक्षुपित संबोधन याना विज्याना, “हे भिक्षुपि ! राग, द्वेष
 व मोहया जङ्गलं याना छिपि थुगु दुःखम ध्यंकः वंपिसं वन-
 जङ्गलयात त्वाह्लाना छ्वे योग्य जू । थुगु प्रकार दुःखं
 मुक्त ज्वी धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया
 विज्यातः—

वनं छिदथ मा रुक्खं वनतो जायते भयं ।

छेत्वा वनं च वनथञ्च, निग्बाना होथ भिक्खवे ॥

यावं हि वनथो न छिज्जति अणुमत्तो 'पि नरस्स नारिसु ।

पटि बद्ध मनोव ताव सो वच्छो खीरपको व मातरी 'ति ॥

अर्थ — वन-जङ्गल यात छेदनया, तर सिमायात मखु,
 वन-जङ्गलं याना भय उत्पन्न जुई, उकिया निमित्त वन नं
 कार पात नं छेदन याना निर्वाणे वनेगु सो ।

कार-पात छेदन मया तल्ले, स्वल्प मात्र हे नं पुरुषया
 चित्त स्त्रीपिके प्रतिबद्ध जूतले नं; साचिया भच्चा दुह त्वंवेनेया

निर्मित माहासिके प्रतिबद्ध जुया च्वथेंतुं उह्य मनु नं प्रतिबद्ध
आसक्त जुया च्वनी ।

पदार्थ— अन “मा रुक्खं” घंगु शास्तानं जुलसां “वनं
छिन्दथ” घका घंबिज्यागुली इपि नकतिनि भिक्षु जूपि
भिक्षुपिसं “शास्तानं जिमित पा, हें आदि जोना वना जङ्गल
त्वाह्लाके बिल घका सिमा त्वाह्लाणा छ्वेगु थाले यात, अले
इमित जि “छिमित राग आदि, क्लेश रूपी वन-जङ्गल या
निर्मित थथे घंगु खः ‘न रुक्खं’ घंगु रोके याना बिज्यात्ता,
“मा रुक्खो” घका घंबिज्यागु खः । “वनती” घंगु गथे कि
प्रकृति वन-जङ्गलं याना सिंह आदि यागु भय ज्वीथें तुं
जाति-जरा आदिशागु भय क्लेश रूपी वन-जङ्गल उत्पन्न जुया
वै घंगु अर्थ खः ।

“वनञ्च वनपथं च” घंगु थन तःमागु सिमायात वन-
जङ्गल घका घागु खः । चिचीचा मागु सिमानं अन वन-जङ्गले
दुगुलि याना उक्कियात वनथ घका घावनी । ह्लापा बुया वःगु
सिमा अयवा वन-जङ्गल यात ‘वन’ घागु खः लिपा लिपा
बुया वःगु सिमा फा यात वनथ घका घागु खः । अथे हे तुं
त तःघंगु भव-संसारं कयंका सालीगु जूगुलि क्लेश वन घका
घयातल । प्रवृत्ति हे विपाक बीयोगु यात वनथ घका घया
तल । ह्लापा बुया वःगु सिमायात वन घया तल । लिपा बुया
वःगु सिमा फायात ‘वनथ’ घया तल । व निगुलिहे जुलसां
अतुर्यं मार्गं ज्ञानं त्वाह्लाणा छोयाबी माः । उकि घयातल-

“छेत्वा वनं च वनथञ्च निब्बाना होथ” धका । “यावं हि वनञ्चो” धैगु गबले तक्क थ्व छकूचा अनु धू प्रमाणगु जक जूसां क्लेश रूपी सिमा का मिजं या जूसां मिसाया जूसां नास जुया वनी मखुनि अबले तक्क व दुह्तोह्वा साया मचा मांहा सायागु आसक्त जुया च्चवनी, उकी हे जक संलग्न जुया प्यपुना च्चवनी धानु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस न्यासःह्य बुढापि स्थविरपि श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन । अन मूं वःपि आपालं मनूतयेत नं धर्मदेशना सार्थक जुयावन ।

बुढा भिक्षुपिनि कथा
सिधल ।

Dhamma.Digital

द. लुँ कःमि स्थविरया कथा

“उच्छिन्द” धेगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे वासयाना च्वना बिज्याबले सारीपुत्र स्थविरया शिष्य
छह्हास्या कारणं याना आज्ञा जुया विज्यागु खः ।

छह्हु जुलसां लुँ कःमिया काय् मचा छह्हा अति रूप
बांलाह्हा सारीपुत्र स्थविर याथाय् वया प्रव्रजित जूवल ।
स्थविरं ल्याय्हापिनि चित्ते राग उत्पन्न ज्वी धेगु चिन्तना
याना बिज्याना व ल्याय्हा चाह्हा लुँ कःमिया काय्यात राग
मदयेका छ्वेया लागी वैत अशुभ भावना यागु कर्मस्थान विया
बिज्यात । व लुँ कःमियात जुलसां उगु कर्मस्थान भावना
अनुकूल मजुल । उकिं व लुँ कःमिया मचां उगु कर्मस्थान
भावना कया जङ्गले वना लच्छि तक्क ध्यान याय्गु उद्योग
यात नं वैत चित्त एकाग्र भतीचा हे नापं मजुल । व लुँ कःमि
हाकनं स्थविर याथाय् तुं ल्याहाँ वल । स्थविरं वैके— “हे
आयुष्मान ! छं कर्मस्थान भावना याना वःला ? धका न्यना
बिज्याय् व । वं थःत अनुभव जूगु खँ व्याक्कं स्थविरयात बिन्ति
यात । अले वैत स्थविरं— “कर्मस्थान भावनास मन लगे

मजुल धका उकियात अभ्यास याना च्वनेगु तोःता छ्वे मज्यू ।” धका उपदेश बिया वैत हानं वहे अशुभ कर्मस्थान बांलाक स्पष्ट ज्वीक कॅना, ह्लापा भावनायाना वःगु जङ्गले हे लित छ्वया बिज्यात : वं निकोया खुसीनं अन च्वना लांलां भावना यासां तभि छुं विशेष ध्यान ज्ञान लाभ याना काय् मफया स्थविर याथाय् तुं ल्याहाँ वया— “भन्ते ! जिगु मन कर्मस्थान भावनास लगे याय् मफुत ।” धका बिन्ति यावल । स्थविरं चिन्तना याना बिज्यात— “भावना याना यंकीह्य भिक्षुं थःके च्वंगु कामच्छन्द इत्यादि क्लेश थःके दुगु व मदया वंगु भाव थःथमं हे सीका काय् फे । थ्व भिक्षु जुलसां धात्थेनं ध्यान—भावना याइह्य खःला मखुला ? प्रतिपन्न ज्वीह्य खःला मखुला धैगु थ्व यागु अभ्यन्तर यागु विचार जि मस्यू । थज्यागु खं बुद्धपिसं हे जक सीका काय् फेगु बुद्ध विषय ज्वी-फु धका व भिक्षु यात वोनां संकाकाती गथागत याथाय् वना— “भन्ते ! थ्व भिक्षु छह्य जिह्य शिष्य खः । थ्व यात जि थुगु प्रकारं थज्यागु कर्मस्थान भावना याकातया “धका ह्लापा जूगु खँ ब्याक्कं तयागत यात बिन्ति याना बिल । अले वयात शास्तानं— “करपिनिगु पूर्व जन्मयागु खँ सीका काय्गु आसयानुत्सय ज्ञान धैगु थुगु विषय पारमिता धर्म पूर्ण याना वःपिं, फिदोल चक्रवाल लोक धातुयात उद्घोषितयाना सर्वज्ञता ज्ञानस थ्यंक्रः बिज्यापि बुद्ध पिनिगु हे जक विषय खः । धका आज्ञा जुया विज्याना, थ्व भिक्षु जुलसां ह्लापा—ह्लापा यागु जन्मे गुगु कुलं वया भिक्षु जूवह्य ज्वी ?” धका बिचा याना

स्वया विज्याना थ्व भिक्षु ह्लापा-ह्लापा यागु जन्मे लुँकःमि कुलं वःह्य धंगु ध्यानं सीका विज्यात । वैगु अतीत यागु आत्म-भावयात खंका विज्याना व जुलसां न्यासःगु जन्म तक्क लुँकःमियागु कुले हे जक कोलाक जन्म जुया वःह्य धका सीका विज्यात । थ्व ल्याहाचाहा भिक्षुं ह्लापा ह्लापा यागु जन्मे ता-काल तक्क लुँकःमियागु ज्या याना लुँयागु दापास्वां, पलेस्वां दयेके धका ह्याउस्य यचुस्य पिचुस्य च्वंगु लुँ हे जक पुत्तु प्वीका ज्यायाना वल । थ्व यात अशुभ भावना कर्मस्थान बीगु योग्य मजू । थ्व यात वांलागु यच्चुस्य पिच्चुस्य च्वंगु आरम्मणयागु कर्मस्थान वीगु हे जक अनुकूल जू ।” धका चिन्तना याना विज्याना- “हे सारीपुत्र ! छं थ्वयात अनुकूल मिले मजूगु कर्मस्थान भावना बिया थ्वयागु पेला समय बरवाद जुल । आःजि थ्वयात थौं संका काती हे अरहन्त भावस थ्यंका बी । छंहा सिष्ययात थन तोःता छ थःगु थासे हूँ” धका आज्ञा जुया विज्यात । अले तथागतं थःगु ऋद्धियागु बलं धःचा पाय्चागु लुँयागु पलेस्वां छफो उत्पन्न याना विज्याना पलेस्वांया हलं व द नं लः तिकि-तिकि वना च्वं थें च्वंक प्रकट याना “हे भिक्षु ! छं थ्व पलेस्वां यंका विहारया सिथे छथाय् एकान्तगु थासे फि द्वँया द्योने तया वया न्ह्योने मुलिवति थ्याना फेतुना “लोहितकं-लोहितकं” धका परीकम्म भावना याना च्वंहुँ धका बिया छ्वया विज्यात । शास्ताया ह्लातं व पलेस्वां वं काय् मात्रं हे वैगु चित्त प्रसन्न जुल । व भिक्षु विहारया सिथे छथाय् एकान्तगु थासे वंना

फिद्धं चिना उकी पलेस्वां यागु दं दुत छ्वया उकिया न्होने चूर्लिचू मुलिबति थ्याना फेतुना “लोहितकं—लोहितकं” धका धा धां परिक्कम्म भावना यायगु शुरु यात । अले वया उगु क्षणे हे नीवरण अकुशलत मदया वन । उपचार ध्यान उत्पन्न जुया वल । वयां लिपा प्रथमध्यान उत्पन्न जुया वया न्यागू प्रकार यागु वसी भावस थ्यंक वना अन हे अथे फेतुना च्व च्वं हे दुतीय ध्यान आदिनं वसी भूत जुया (=थःगु वसे वया) चतुर्थ ध्यानस थ्यंका ध्यान क्रीडा यायां फेतुना च्वन । तथागतं वया ध्यानत उत्पन्न जुया वःगु भाव सीका बिज्याना, “थ्वं थःगु पुरुषार्थं हे थ्वयां च्वेयागु विशेषगु ध्यान भावना साक्षात्कार जाना काय् फैला मफैला” धका बिचा याना स्वया बिज्याना, “फैमखु” धैगु सीका बिज्याना, व पलेस्वां ‘सुखूगना वेनमा’ धका अधिस्थान याना बिज्यात । व भिक्षुं थःगु ह्लातं थिया च्वंगु पलेस्वां सुखूचिना याता प्यातां वना हाकुस्य च्वना वन । व ध्यानं दना उगु पलेस्वां सोया गथे ख ? थ्व पलेस्वां पुलां जुया विनाश जुया वनीगु धर्मं थ्यूथें च्वना वल उपादिन्न मखुगु वस्तू नापं थथे पुलां जुया नष्ट जुया वनीगु धर्मं थिया वःबले उपादिन्न वस्तू तयेगुला खँ ह्लानां हे चागु मखु । थ्व शरीर नं अथे हे जरा जीणं जुया वनीतिनि धका अनित्य लक्षण खंका काल । व अथे खने दयेवं जुलसां दुःख लक्षण व अनात्म लक्षण खंका कागु हे जूवनी । व भिक्षुयात थ्व स्वंगू भव मि हुरु हुरुं छ्वया पुना च्वंगु थें हानं थःगु गँःपते ववखाय्का तःगु (खिचा) सी थें च्वना वल । उगु समयस वया लिक्कच्वंगु पुखुली मस्त

मर्वाह्वावना पलेस्वां थ्वया हया, जमीने द्वेचिने हल । व भिक्षुं लखे च्वंगु व च्वे बे च्वंगु पलेस्वां सोत । बे च्वंगुया सिनें पृखुली लखेच्वंगु पलेस्वां अत्यन्त बांलाना लःहे सो सो मःथे च्वंक ह्वया च्वंगु खन । मेगु बे च्वंगु पलेस्वां च्वकाय् याता प्यत्तां च्वना वन । व भिक्षुं मती ल्वीकल कि “उपादिन्न मखुगु वस्तु हे थथे तुरन्त मे हे बुढाजुया पुलां जुयावं घास्येलि उपादिन्न जुयाच्वंगु वस्तुत गबले पुलां जुया नष्ट मज्जी ।” थथे चिन्तना याना अत्यन्त बांलाक अनित्य लक्षणादि संका काल । तथागतं थ्व भिक्षु यागु कर्मस्थान पाके जुल (—सम्पूर्णं जुल) घंगु सीका बिज्याना गन्धकुटी च्वना बिज्याना हे थःगु रस्मि तोःता छ्वया बिज्यात । व रस्मि वना व भिक्षुया ख्वाले कःवैन । अले व भिक्षु थ्व छुथे घका थेक सोबले शास्ता तथागत स्वयं बिज्याना, थःगु न्ह्योने च्वं च्वना बिज्यागु थें खन । व भिक्षुं वाथाइथि दंना शास्तायात थःगु ह्ला निष्पां बिन्ति याना च्वन । अले शास्तानं वैत अनुकूल जूगु घर्मोपदेश ल्यया बिज्याना थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

उच्छिन्द सिनेहं म'त्तनो कुमुबं सारदिकं' वपाणिना ।

सन्तिमग्ग'मेव ब्र हय निब्बानं सुगतेन देसितं 'ति ॥

अर्थ - शरद ऋतुयागु पलेस्वां ह्लातं त्वत्थुला छोये थेतुं थःगु मने च्वंगु ख्नेह मदय्का छो; सुगतं आज्ञा जुया बिज्यागु शान्ति मार्गयात वृद्धि याना निर्वाणयागु अनुशरण या ।

पदार्थ—अन “उच्छिन्द” घैगु अरहन्त मागं त्वाह्लाना
 छोगु क्लेश । “सारदिकं” घैगु शरद ऋतुस उत्पन्न जुया
 वःगु । “सन्तिमगं” घैगु निर्वाण मार्गं, आर्यं अष्टाङ्गिक
 मार्गं । “ब्रूहय” घैगु वृद्धि याणा का, निर्वाण जुलसां सुगत
 तथागतं देशना याणा बिज्यात । उकिं उगु मार्गयात भावना
 याणा का घैगु अर्थं सः ।

धर्मदेशनाया अन्तस व भिक्षु अरहन्त भावस प्रतिष्ठित
 जूवन ।

लु कःमि स्थविरया
 कथा सिधल ।

Dhamma.Digital

६. महाधनी व्यापारिया कथा

“इध वस्सं” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे वास याना च्वना बिज्याबले महाधनी व्यापारिया
कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

व व्यापारि जुलसां वारणसी नगरं केशरी थें ह्याउस्य
चवंगु कापः न्यासःगु गाडा जाय्क तथा, व्यापारया लागी
श्रावस्ती थ्यंकः वंना खुसि सिथे थ्यंका कहे मुथे खुसि पारी
सहरे वंना व्यापारया वंने धका अनसंतुं गाडा फेना बासं
च्वन । उखुनुया चाहे महानगु सुपाय् थांहा वया घनघोर
ज्वीक वा वया बिल । उगु खुसी ह्नेनु यंकं नक्षत्र उत्सव
मेला लेगे जुया च्वन । केशरी काप मीगु ज्या सिमधल
महाजनं चिन्तना यात जि तापाक वये धुन । यदि हाकनं
थःगु देशे ल्याहाँ वन धासा लँस आपालं दुःख-कष्ट सी माली ।
थ्व दच्छि थनंतुं च्वना थ्व कापः मिया च्वने । तथागत नगरे
भिक्षाटन या बिज्याना व व्यापारिया मने तःगु खं सीका
बिज्याना थःगु ह्य चिकं वंका खाका बिज्यात । आनन्द स्थविरं
तथागतया ह्य खागु कारण न्यन ।

“हे आनन्द ! हुँकन महाघनी व्यापारि च्वं च्वंगु छं
खैःला ?”

“खना भन्ते ?” घका लिसः बीव ।

“वं थःगु जीवन विनाश जुया वनीगु कारण मसिया,
ध्व दच्छि थन हे च्वना माल सामान मिया च्वने घका मती
तया च्वन ।”

“भन्ते ! छु वैगुं जीवन अन्त जुया विनाश जुया
वनीन ला ?”

“खः आनन्द । व महाघनी व्यापारी थनि ह्नेनु
त्वालं वैगुं जीवन अन्त जुया मृत्युया म्हुत्वी लावनीन” घका
उजुं जुया थुगु कवे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

अज्जेव किच्चं आतप्पं को जञ्जा मरणं सुवे ।
न हीने संघरं तेन महा सेनेन मच्चुना ॥

अर्थ— थों याय् मागु ज्या थों हे कोचाय्का छ्वेमा,
कह्ने ज्वीबले की सिना वनीला सुनां स्यू, महानगु सेनादुहा
मृत्यु नाप संग्राम याय्बले हीन (=नीच) जुया (सिना वनेगु
स्वेमते) ।

एवं बिहारी आतापी अहीरत्त मतन्वितं ।
सो वे भद्दकरत्तोति सन्तो आचिक्खते मुनी ‘ति ॥

प्रथम— शुकु प्रकारं चच्छि चच्छि-ह्लिच्छि ह्लिच्छि
उद्योगी जुया आलसि मचास्य वास याना च्वपित चच्छि जक
जूसां वैगु व चाया रात्री असल जू-भिजू घका शान्तपि मुनि
जनपिसं घयातल ।

“अथे जूसा भन्ते जि वंना वयात थ्व खं कं वंने ।”

“ज्यू आनन्द ! वैषाय् वंना वैत थ्व खं कंना व्यू
हं ।”

अले आनन्द स्थविर गाडाया घेराया दुने वंना व
व्यापारिया न्होने भिक्षाया लागी दंना च्वना बिज्यात ।
महाघनी महाजनं स्थविरयात भिक्षा आहार दोहलपल । अले
वयात स्थविरं न्यना बिज्यात- “छिपि थनं शुकु थासे गुलि
समय तकक च्वने तिनि ?”

“भन्ते ! जिपि तापाकं निस्ये वया च्वनापि खः
थज्यागु वर्षातिया यामे थःगु देशे ल्याहां वने घासा लेंस अत्यन्तं
दुःख कष्ट ज्वी । उकिं थ्व दच्छि थन हे च्वना माल साम्भान
मिया जक ल्याहां वनेगु मती तया च्वना ।” घका विन्ति
याय्द आनन्द स्थविरं “हे उपासक ! थ्व जीवन यागु अन्त
सुनानं सीके थाकुं । अप्रमादि जुया च्वेने माल ।”

“गथे भन्ते ! जिगु जीवन यागु अन्त ज्वीनला ?”

“खः उपासक छ थनि ह्नेनु तककं जक म्वाई तिनि”
घका आशा जुया बिज्यात ।

व महाधनी व्यापारि थःगु मने संवेग उत्पन्न याना बुद्ध प्रमुख भिक्षु सञ्चरित निमन्त्रणा याना व बाकि दनिगु न्हेने यंकं महादान बिद्या अनुमोदना याकेया लागी शास्तायागु भिक्षा पात्र थःगु ह्लातं काल । अले वयात शास्तानं अनुमोदना याना बिज्यास्य— “हे उपासक ! पण्डित धैपिसं जि थन हे वर्षातिं च्वं च्वने । थुगु थुगु ज्या याकेवी धका चिन्तना याना च्वने मत्यो । थःगु जुलसां जीवन विनाश जुया वनीगु बारे हे जक चिन्तना याना च्वने बह जू ।” धका उजुं जुया थुगु व्के च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

इध वस्सं वसिस्सामि इध हेमन्त गिम्हिसु ।
इति बालो विचिन्तेति, अन्तरायोन बुज्जती 'ति ॥

अर्थ— बाल अज्ञानि जनपिसं—थन वर्षावास याय्, थन हेमन्तकाले वास याय्, थन गृष्म समये वास याना च्वने धका मती तथा च्वनी तर इमिसं विच्चे विघ्न ज्वीगु खं स्यूगु मखु ।

पदार्थ— अन “इध वस्सं” धैगु जि थुगु थासे थुगु थुगु ज्या यायां चतुर्मास पेला बितेयाना च्वने धका धागु अर्थ खः । “हेमन्तगिम्हिसु” धैगु चिकुलां व ताल्लां नं जि थ्व पेला थुगु थुगु ज्या यायां थन संतुं च्वं च्वने धका थुगु प्रकारं न्ह्योने व ल्यूने ज्वीगु छुं कारण मस्यूगुलि याना बाल—मूर्ख जनतापिसं थथे चिन्तना याई धका धागु अर्थ खः । “अन्तरायं” धैगु

थुगु समये अथवा थुगु देशे अथवा थुगु बैसे, थःगु जीवनया अन्तराय-विनाश-बाधा ज्वी धैगु सीका काय् फँ मखु धका भागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस महाधनी व्यापारि श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन । अन मूवःपि जनता तयेत नं धर्मदेशना सार्थक जुया वन । व्यापारि नं शास्ताया ल्यू ल्यू वना भचा तापाक यंका तोःता तयागत याके विदा कया, ल्बाहां वया जि थौं छथौं स्याथें च्वना वल धका, लासाय् णोतूह्य अनसंतुं मृत्यु जुया वँना तुसित देवलोके वना जन्म कावन ।

महाधनी व्यापारिया कथा
सिधल ।

१०. किसान गौतमीया कथा

“तं पुत्रं पशुं सम्मत्तं” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्त्रा जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले किसान गौतमी या कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः । बाखं सहस्य बर्गे बंधे धुंकल । वहे बर्गे थुगु गाथा नं तथागत द्वारा आज्ञा जुया बिज्यातः-

यो च वस्स सतं जीवे अपस्सं अमत्तं पदं ।
एकाहं जीवितं सेय्यो पस्सतो अमत्तं पदं 'ति ॥

च्वे च्वंगु गाथायागु अर्थं ह्लापा उक्त गाथायागु विस्तार पूर्वकं अर्थं कौना वये धुंकूगु दु । अबले जुलसां शास्तानं- “हे किसान गौतमी ! छंत तू छहू प्राप्त जुलला धका न्यना बिज्यात । वं प्राप्तला जुल भन्ते ! तर सकल नगरे म्वाना च्वंपि मनूतया सिनं सिना वंपि हे मनूत आपा दु खनी ।” धका विन्ति यात । अले वैत तथागतं “छं स्वेबले छं काम् छहू हे जक सिनावन धका समके जुया च्वन । थ्व सिना वनीगु व बुढा बुढि जुया वनीगु धैगु मनूतयेगु मजुस्य मयागु

ध्रुव धर्म खः । निश्चय रूपं अवश्यमेव जुयावनीगु धर्म खः । सकल सत्व प्राणिषि थःथःगु इच्छा पूर्णं मज्जीकं हे महानगु खुसि बा वैबले थें च्चीकःयंका प्यंगू अपाय-नरक रूपी समुद्रे यंका कोफाय् यंकी ।” धका उजुं जुया विज्याना धर्मदेशना याना विज्यास्थ थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया विज्यातः-

तं पुत्तपसुसम्मत्तं व्यासत्त मनसं नरं ।

सुत्तं गामं महोघो व मच्चु भ्रादाय गच्छती 'ति ॥

अर्थ — काय्पिके व पशुधन याके आशक्त जुया च्वंहा व्यक्तियात मृत्यु राजं गथे कि स्याक्क न्ह्यो वयेक चाह्ने चना च्वंपि गाउंले तयेत खुसि बाःवया सुच्चुक च्चीकः यंका बी अथे हे प्यंगू अपाय रूपी समुद्रे कोफाय् यंका बी ।

Dhamma.Digital

पदार्थ — अन “तं पुत्त पसुसम्मत्तं” धैगु व रूप बल आदि सम्पन्नपि काय्पिव पशु धन नं आपालं लाभ जुया जि काय् साप बांला, साप बल्ला पण्डित नं जू सकल ज्या याय् गुली समर्थ नं दु । जिह्वा दोहेंत नं वांला रोग मदु आपालं बोक्क साले फु । जिह्वा सातय् सं नं आपलं दुरू ब्यू धका थुगु प्रकारं काय्पि व पशुधन आपालं दुपि मन्हू तयेत धया तःगु खः । “व्यासत्त मनसं” धैगु लुं वह आदिस अथवा पात्र चीवर आदिस छुं भति लाभ यानाकया वयासिनं अप्पो इच्छा याय्त आसक्त मनं अथवा चक्षु विज्ञान आदि आरम्भणस च्चे

धया वैगु परिस्कार इत्यादि गुगु-गुगु लाभ जुल धका अन-अन उगु-उगु थासे संलग्न जुया च्वनोगुलि याना भासक्ति जूगु मन दुहा मनूयात धयातःगु खः । “सुत्तं गामं” धैगु चाह्ने चना स्याक्क न्ह्यो वयेका च्वंपि सत्व प्रार्णपित धागु खः । “महोघोष” धैगु गथेकि अर्थिज्यागु न्ह्यो वयेका च्वंगु गां यात, ता जागु बःब्यागु तःधंगु महानगु खुसि वा वैगुलि अन्तिम रूपं खिचात नाषं बाकि मज्जीक समुद्रे च्वीकः यंका बी । थुगु प्रकारं च्वे धया वैपि थें ज्यापि चना च्वंपि मनूबयेत मृत्यु राजं सुच्चुक बोना वनी धका धागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस किंसा गौतमी श्रोतार्पति फलस प्रतिष्ठित जूवन । अन मूं वःपि जनतापित नं धर्मदेशना सार्थक जुयावन ।

Dhamma.Digital
किंसा गौतमीया कथा
सिधल ।

११. पटाचाराया कथा

“न सन्ति पुन्ता” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना विज्याबले पटाचारया कारणं याना आज्ञा जुया विज्यागु खः । च्वे वंगु सहश्र वर्गे थुगु गाथा यथे धया तलः—

यो च वस्ससतं जीवे अप्पस्सं उदयव्ययं ।
एकाहं जीवितं सेट्ठो पस्सतो उदयव्यय 'न्ति ॥

थ्व गाथाया अर्थं च्वे वर्णना याथाय् विस्तार पूर्वकं घयातये धुंकूगु दु । अबले जुलसां शास्तानं पटाचारा यात अनुभव जूगु दुःख-कष्ट-शोकयात सीका विज्याना— “हे पटाचारा ! छं काय् म्हायाय् धैपि परलोक वनेबले थतः त्राण अथवा रक्षा याना बीह्य अथवा शरण बीह्य जूवये फेमखु । उकिया निर्मित्ति इपि धैपि दुसानं मदुगु हे बरावर समठ्ठे ज्वी फयेके माः । पण्डित जन पिसं जुलसां शीलयात विशुद्ध याना थःगु निर्वाण मार्गं शुद्ध याना यंके फयेके माः ।” धका उजुं जुया धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु ववे च्वंगु गाथा आज्ञा दयेका विज्यातः—

नसन्ति पुत्ता ताणाय न पिता ना 'पि बन्धवा ।
अन्तके ना 'धिपन्नस्स नत्थि पुत्तेसु ताणता ॥

एव मत्थ वसं जात्वा पण्डितो सील संवृतो ।
निब्बाण गमनं मगं खिप्पमे'व त्रिसोधये 'ति ॥

अर्थ—थःत मृत्युं जोने धुंकीगु बखते काय् म्हाय् मां-बौ
थःथिति इष्ट-मित्रपिसं सुनानं तारण-रक्षा याये फंमखु ।

थुगु कारण यात् बांलाक सीका शीलवान पण्डित जन
पिसं निर्वाण वनेगु मार्गयात् याकनं हे परिशुद्ध याना काय्
माः ।

पदार्थ — अन "ताणाय" धैगु थःत त्राण तरे याईगु,
प्रतिष्ठा ज्वीगु, रक्षाया लागी सम्म धका धागु खः । "बन्धवा"
धैगु काय्, बौपिं, अलग तथा मेमेपि थःथितिपिं थःत हित
याईपिं धका धागु खः । "अन्तूकेना धिपन्नस्स" धैगु सी त्यो
ह्यसित दुपिं काय् कलापिसं अन्न पान आदिं बिया हानं थःत
मामागु सेवा टहल सत्कार याना बिया त्राण जुया च्वंसांतभि
सीत्येका छुं छगू उपाय याना मरण ज्वीगु यात् पनातयेगु
असमर्थतां याना इपिं त्राण-रक्षा-शरण जूवये फंमखु उकिं
अथे धका धयातःगु खः । "नत्थि जातीसु ताणता" धका ।
"एत मत्थ वसं" धैगु थुगु प्रकारं इमिगु थवंथः त्राण-शरण
ज्वीगु असमर्थता कारण बांलाक सीका पण्डित जनपिसं चतु

वारिशुद्धि शीलं संयुक्त जुया संरक्षित गोपित जुया निर्वाण पाखे
वनीगु ञार्य अष्टाङ्गिक मार्गं याकनं हे विशुद्ध याना यंके माल
बैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस पटाचारा श्रोतापत्ति फलस
प्रतिष्ठित जूवन । मेमेपिं नं आपालं श्रोतापत्तिफल आदिस
ध्यंकः वंगु जुल ।

पटाचारा कथा सिधल ।

मार्गवर्ग वर्णना सिधल ।

नीगूगु वर्ग क्वचाल ।

—

२१ - पकिण्णक वर्ग

१. गंगावरोहण कथा

“मत्तासुख परिच्चागा” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्त्रा
जेत्तवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले थःगु ह्लापा-
ह्लापा यागु पूर्व कर्मया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

Dhamma.Digital

छगू समयस जुलसां वैशाली नगर समृद्ध जुया आपालं
मनूतयेसं आकीर्णं जुया अन जुलसां पालं पाः राज्य याना च्वंषि
क्षत्रियत जक हे ह्ते दोल ह्तेसः व ह्तेह्य जुजुपिं बिते जुया
वैने घुंकल । इमित च्वनेया लागी उलिहे कूटागार शाला,
बगीचास वंना चाह्यू बनेया लागी उलि हे बगीचा व पुखूव
नं दुगु जुया च्वन । व वैशाली नगर लिपायागु समयस अन
दुर्भिक्ष जुया वल । वा बालि मसया वल । अन च्वंषिं मनूव
नये मखना ह्लापा लाक गरीब-गुरुवात दरिद्रपिं मनूत सिना
चन । इपिं सिनावंषिं मनू तयेगु लास उना छ्वे मफया अन-

अन उगु-उगु भाय् थासे वांछ्वया तःगु ध्वग्गीगु दुर्गन्धं
याना, अमनुष्य (— भूत-प्रेत-विशाच) तयेगु उपद्रवं याना
नं आपलं मनूत मृत्यु जुधा वन । अन इमिगु सिनावंगु शरीर
ध्वग्गिना तुदाया च्वंगु दुर्गन्धं याना अन च्वंच्वं पि सत्व
प्राणिपित 'अहिवातक' धैगु रोग उत्पन्न जुयावल । थुगु प्रकारं
अन दुर्भिक्ष भय, अमनुष्य भय व रोग भय नापं स्वंगू भय
उत्पन्न जुया वल । नगरे च्वं पि मनूत सकलें मुना जुजुया थाय्
वना बिन्ति या वन । 'भो महाराज ! थुगु नगरे ह्लापा
गवले सं मजूगु सोंगू भय उत्पन्न जुया वल । ध्वयां ह्लापा
ह्लेगू पुस्ता तक्क जुजु पिनिगु पालाय् थर्थि ज्यागु भया नकगु
भय उत्पन्न जुयावैनं धैगु गवलेसं न्यने मनं नि । ह्लापा ह्लापा
यापि धार्मिक जुजु पिनिगु पालाय् थर्थि ज्यागु महानगु भय
उत्पन्न जुया मवः ।' धका बिन्तिया वन । जुजुं संस्थागारे
(=सभा गृहस) सकल नगर वासी जनतापि मुंके बिया आज्ञा
जुल- "यदि जिगु छुं अघार्मिकगु तत्व (दिन चर्या) दत्त धासा
छिमिसं माला स्वया ल्वीका जित- बिन्ति या धा ।" वैशाली
च्वं पि जुजु पिनिगु सकल परंपरायागु दोष छुं दुला धका माला
स्वया इमिगु दोष छुं छुं मखना- "हे महाराज ! छलपोल
पिनिगु छुं दोष मदु । धका बिन्ति यावन । बा ध्व क्कीगु
भय गय्यासा शान्त जुया वनी धैगु सत्ह्ला याना स्वत । अन
मूवः पि गुह्यं गुह्यं सिनं पशु बलि बिया प्रार्थना पूजा याये
माल । ध्व हे मङ्गल कार्य खः धका धाय् व सकलसिनं उगु
बलि पूजा यासानं व भय यात शान्त याय् मफुत । मेपिसं

षष्ठे घाल—“खुहा शास्तपिं तसकं आनुभाद्द दुपि खः । इमित्त
 यत्त बोना ह्ये सायं हे थुगु भय शान्त जुया वनी ।” हानं
 मेपिसं घाल कि— “सम्यक्सम्बुद्ध लोके उत्पन्न जुया बिज्याय्
 धुकल । वसपोल भगवानं सकल सत्त्व प्राणिपिनि हितया
 आगी धर्मदेशना याना बिज्यात्त । वसपोल आपालं ऋद्धि
 दया बिज्याकहा खः । आपालं आनुभाव तं सम्पन्न जुया
 बिज्याकहा खः । वसपोल यत्त बिज्यात्त धासा थ्व भयत्त
 अब्बयनं शान्त जुया वनी ।” धका घाल । इमिगु वचन
 सकलसिनं स्वीकार याना, “आ थुगु अबस्थाय् वसपोल गत्त
 बिज्याना च्वन ?” धका न्यत्त । उगु अबस्थास जुलसां
 दयागत वर्षावास याय्गु समय सत्तिक ध्यंकः द्रःगुलि याता,
 बिम्बिसार जुजुयात्त वचन बिया तथा बिज्यागु अनुसारं वेलुवन
 महाविहारे वास याना च्वना बिज्यागु जुया च्वन । उगु
 समयस जुलसां बिम्बिसार जुजुया सभा भवनस वसपोल नाप्पं
 श्रोतापत्ति फलस ध्यंहा महाली घंहा लिच्छवी उपासक उगु
 परिसदया सिथसं फेतुत्त च्वंगु जुया च्वन । वैशाली च्वंपि
 मनुत्तयेसं आपालं भेट च्छे याय्गु वस्तु तैय्यार याना बिम्बिसार
 जुजु यात्त चित्त बुद्धे याना, तथागतयात्त वैशाली निमन्त्रणा
 यात्ता हति । “धका महाली लिच्छवी यात्त व पुरोहित यात्त
 अन छ्वया बिल । इपि अत्त वत्ता जुजु यात्त भेट सौगात्त वस्तु
 च्छे याना उगु समाचार निवेदन यात्त ।” भो महाराज !
 आस्ता तथागत यात्त जिमिगु दगर वैशालीस छोया बिज्या
 हूं ।” धका प्रार्थना—निवेदन बिन्ति यात्त । जुजु थुगु कारण

द्विमिसं हे शास्ता यात विन्ति या हँ ।” धका स्वीकार मया ।
 इपि तथागत याथाय वना वन्दना याना, याचना यात-
 “भो तथागत ! वैशाली नगरे स्वंगू भय उत्पन्न जुया च्वना ।
 ब भयत छलपोल अन विज्याकेव अत्रश्वनं शान्त जुया वनी ।
 जिमिगु उपरे अनुकम्पा तथा छलपोल अन विज्याके माल ।”
 धका विन्ति यात । इमिगु वचन न्यना तथागतं विचा याना
 स्वया विज्याना ‘वैशाली नगरे वना ‘रत्न सूत्र’ देशना याय
 बले रक्षा यानात गु चक्र वाल सच्छिदोल कोटिस फैले जुया
 वनी । रत्न सूत्र देशनाया अस्त ज्वीगु बखते चयेप्यदो प्राणि-
 पित धर्मावबोध ज्वी, उगु महानगु स्वंगू भय नं शान्त जुया
 वनी ।” धका सीका विज्याना इमिगु निमन्त्रणा यात स्वीकार
 याना कया विज्यात । बिम्बिसार जुजुं जुलसां तथागतं
 वैशाली विज्यायगु निमन्त्रणा स्वीकार याना विज्यात धागु
 समाचार न्यना नगरे घोषणा याका शास्ताया थाय वना-
 “अथे खः भन्ते ! छलपोलं वैशाली विज्यायगु निमन्त्रणा
 स्वीकार याना कया विज्याय धुनला ?” धका न्यनेव तथागत-
 “खः महाराज ! स्वीकार याना काय धुन ।” धका लिसः
 बिया विज्यात । “अथे जूसा भन्ते ! भचा प्रतिक्षा याना
 च्वना विज्या हँ । लँ सप्फा याके बी मानि ।” धका विन्ति
 याना राजगृह नगर व गङ्गाजी खुसिया बिच्चे च्वंगु न्यागु
 योजन भूमि माथवंके बिया छगू छगु योजने छगू छगू विहार
 दयेके बिया तथागत यात वैशाली विज्याकेगु समय त्यल च्वंगु
 समाचार विन्ति या वन । तथागत न्यासःह्य भिक्षुपि नाप अन

विज्यायत प्रस्थान याना विज्यात । जुजुं छगू बोवन
 आभिन्ने पुलि-पुलि तक्क न्याता रङ्गया स्वां लायेके बिया,
 प्पवा, पटाका आदि बोयेके बिया, तथागत यात कुसाया द्योने
 मेगु स्वेत छत्रं ववीके बिया, छह्य छह्य भिक्षुपित छगू छगू स्वेत
 छत्रं ववीके बिया, थः परिवारपि सहितपिसं पुष्प धूप, सुगन्ध
 आदि पूजा यायां शास्ता यात छगू योजने दयेका तःगु विहार
 तक वना तःविज्यात । लँस महादान ब्यु ब्युं न्यान्हु दुखुनु
 गङ्गाजिया सिथे थ्यंका अन नांचा बलङ्कार याका छायेपके
 बिया अन थ्यंकः वये धुंगु समाचार वैशाली जुजुपि थाय् छवया
 बिल । अन च्वंपि जुजु पिसं नं वयासिनं दोब्बर ज्वीक तथागत
 यागु स्वागत सत्कार याय् धका वैशाली नगर व गङ्गाजिया
 विच्चे स्वंगू योजन भूमि माथं वंका तथागत यात प्यतें दुगु
 स्वेत छत्रं व छह्य छह्य भिक्षुपित नितें नितें दुगु स्वेत छत्रं
 ववीका स्वागत याय्गु पूजायागु सार्दाम व्याक्कं तैय्यार याना,
 गङ्गाजिया सिथे वया पिया च्वंवल । विम्बिसार जुजुं ततः
 गोगु निगः नांचा जोरेयाका उक्रिया द्योने मण्डप दयेके बिया
 स्वांमालं छायेपके बिया सकल रःनं दयेका तःगु बुद्धासन
 लाय्के बिल । तथागत आसने फेतुना विज्यात भिक्षुपिनं
 मण्डप दयेकातःगु नांचाय् गया तथागतया छ्वाखेरं फेतुत ।
 जुजु ल्यू ल्यू वना खुसिसिथे लखे गःपते थ्यंक ववाहाँ वना—
 “गबले तक्क भन्ते तथागत ल्याहाँ विज्याई मखु अबले तक्क
 जि थन हे खुसिसिथे पिया च्वंच्वने ।” धका बित्ति याना
 नांचा तोःता छवया विज्यात । तथागत छगू योजनति लँ

गङ्गाजिया ब्वे पाखे बिज्याना वैशाली लिच्छवी तयेगु सिमानात्त
 थ्यंकः बिज्यात । लिच्छवी जुजुपिसं थःपि हे लखे यपःथ्यंक
 ब्वाहाँ वना, तथागत च्वना बिज्यागु नांचा साला हया खुसि
 सिथे थ्यंके हया शास्तायात नांचां ब्वकाल । तथागत नांचां
 ब्वाहाँ बिज्याना खुसि सिथे दना बिज्याय् मात्रं महानगु सुपाय्
 थाहाँ वया पोक्खर वर्षा धैगु घनघोर ज्वीक वा वल । सकभनं
 पुलि तक्क खंपा तक्क जँ तक्क लः धा न्ह्याना वया, सक्ख
 सोपि मनुत्तय्गु ध्वग्गीगु मृतक शरीर गङ्गाजि समुद्रे च्चीकः
 यंकल । भूमि भाग परिशुद्ध जुयावन । लिच्छवी जुजुपिसं
 भिक्षु सङ्घपि सहित तथागतयात छगू-छगू योजने दयेकातःगु
 विहारे बासं तथा महानगु दान बिया बिम्बिसार जुजुंयागु
 सत्कारया सिनं निदुग पूना सत्कार यायां स्वन्हु दुखुनु वैशाली
 नगरे थ्यंकः यंकल । शक्र देवराज इन्द्रदेवगणपि मुंका अन थ्यंकः
 वल । आपाल आनुभाव सम्पन्नपि महासाख्य देवतापि अन
 थ्यंकः वयेव भूत-प्रेत-पिशाच अमनुष्यत आफै आफ हे अनं
 बिस्सुं वना लोप जुयावन । तथागत संकाकाती वैशाली
 नगरया ध्वाकास बिज्याना, आनन्द स्थविरयात सःता बिज्यात ।
 “हे आनन्द । छं रत्न सूत्र न्वे वयेका लिच्छवी कुमार ब्वे
 नाप वैशाली नगरया स्वंगू पःखाया दुने वना परित्राण षाठ्ठ
 यायां चाहू हूँ ।” स्थविरं शास्तायात वन्दना याना, शास्तानं
 स्यना बिज्यागु ‘रत्न सूत्र’ न्वे वयेका शास्तायागु लोहँयागु
 भिक्षा पात्रे परित्राण जल ज्वना ध्वाकां निस्ये तथागतया महा
 अभिनिष्क्रमणं निस्ये हानं तथागतया फिगू पारमिता न्यागु

महापस्त्रियाग लोकार्थं चर्या, ज्ञातार्थं चर्या, बुद्धार्थं चर्या वैनु
स्वंगू चर्या, अन्तिमगु जन्मस गभे च्वं बिज्यागु, जम्म जुया
बिज्यागु, दरवार तोःता महा अभिनिष्क्रमण याना बिज्यागु,
दुक्कर चर्या-तरस्या याना बिज्यागु, मारसेमायात त्याका
बिज्यागु, सर्वज्ञता ज्ञान साक्षात्कार याना कया बिज्यागु थुपि
मुंगू लौकोत्तर धर्मं धंगु जिगु सकल गुण मतो ल्वीका नगरं
ह्माह्मा वना सोम्हु सोचा स्वंगू पःखाया दुने परित्राण पाठ यार्या
चाचा ह्यु जुल । उकिं अन "यंकिञ्चि" धका उच्चारण
माय् मात्रं हे च्वे ह्वला छोगु लःफुति बिशमि जुया च्वंपि
मनू तयेत वंना कः वन । परित्राण लखं कये मात्रं हे बिशमि
जुया च्वंपि मनूत स्वस्थ जुया लासां दना वया स्थविरया
छचाखेरं मू वल । "यंकिञ्चि" धंगु शब्द उच्चारण यय् मात्रं
परित्राण लः यागु फुति थी मात्रं भुतुली कुने घूमुनीश्याय्,
पःखाया ल्यूने आदि थासे वना सुलाच्वंपि अमनुष्य-भूत-प्रेत-
पिशाचत अन अन उगु उगु थासं हेतुं बिस्युं वन । लुखा
योवको दःसां तभि इपि अमनुष्यत दोलंदो दुगुलि याना लुखां
मन्हना अङ्गः हे तच्छयाना बिस्युं वंगु जुल । अन च्वंपि
अकतापिसं नगरया दध्वी संस्थापार शाला यात सकल सुगन्धं
इला च्वे लुं यागु नंगु दुगु विचित्रगु इलां प्यना बुद्धासन लावा
शास्ता याथाय् वना बिन्ति या वन । शास्ता अन बिज्याना,
खायातःगु बुद्धासने फेतुना बिज्यात । भिक्षु सङ्घपि वे लिच्छवी
जणत नं आस्ताया छचाखेरं वना फेतू वन । शक्र देवराज
इन्द्र नं देवगणपि मुंका थःत योग्यगु थासे वया च्वं च्वं वल ।

आनन्द स्थविरं न सकल नगरस चा चा हिला, रोग लाया
दना वःपि मनुतये नाप अन वया शास्तायात वन्दना याना
शास्ताया छचाखेरं फेतुत । शास्तानं परिसद पिनि पाखे
स्वया वहे “रत्न सूत्र” बोना बिज्यात । धर्मदेशनाया अन्तस
चये प्यदोल प्राणिपित धर्मावबोध जुया वन । थुगु प्रकार कन्हे
खुनु नं वहे सूत्र पाठ याना बिज्यात । न्हेनु यंकं वहे सूत्र
देशना याना बिज्याना, सकल भय उपद्रव शान्त जुया वंगु
भाव सीका बिज्याना, लिच्छवी तये नाप्पं वैशालि राजगृह
बिज्यायत् शहरं प्याहाँ बिज्यात । लिच्छवी जुजुपिसं हानं
वया सिनं दोब्बर ज्वीक सत्कार सम्मान यायां हाकन स्वन्हें
बिक शास्तायात गङ्गाजिया सिथे यका तये यंकल । गङ्गाजी
च्वंपि नागराजपिसं चिन्तना यात— “मनु तयेसं तथागतयात
सत्कार सम्मान याना च्वन । कीसं जक छाया मयायुगु ?”
धका नागतयेसं लुं वह माणिक्यं दयेका तःगु दोंगात थःगु
ऋद्धि उत्पन्न याना, उकी लुं वह माणिक्यं दयेकातःगु खाता
लाया न्याता रङ्गया पलेस्वानं ह्वया च्वंगु लः दयेका—
“भस्ते ! जिमित नं अनुग्रह याना बिज्यां हूं धका थःथःगु
दों गाय् गयेकेत शास्ता याके याचना यात । मनुतयेसं व
नागतयेसं तथागतयात पूजा-सत्कार याना च्वन, कीसं जक
छाय् पूजा मयायुगु ? धका भूमी च्वंपि देवतापि नापं याना
अकण्ठि ब्रह्म लोक तक्क यापि सकलदेव ब्रह्मापिसं नं शास्ता
यात नाना प्रकारं सत्कार पूजा सम्मान यात । अन नागतयेसं
स्त्रगु योजन पाय् चागु कुसा निर्माण याना, कुसाया द्योने कुसां

क्वीका च्वन । धुगु प्रकारं क्वे च्वंपि नागतयेसं नं सत्कार
यात । भूमिया द्योने सिमा पर्वत आदिस च्वंपि देवता पिसं,
च्चे आकासेच्च्वंपि आकासट्ट देवतापिसं क्वे नागभवनं निस्ये याना
च्चे चक्रवाल ब्रह्मलोक थ्यंकं कुसाया द्योने कुसां क्वीका तःगु
जुया च्वन । श्वेत छत्र कुसाया बिच्चे ध्वजा ध्वजाया बिच्चे
पताका व्वेका तल । उकियानं बिच्चे बिच्चे स्वां माः सुगन्ध
चूर्णं धुं धुंपाय् इत्यादि च्याका तल । सकल अलङ्कारं
छाय्पा तःपि देव पुत्रपि दूतयागु भेष कया उद्घोष यायां
आकासे चा चा ह्यु जुया च्वन । श्व संसारे स्वंगू हे जक
थज्यागु सभा समागम अत्यन्त तःधंगु व तःजि ज्वीक जुयावंगु
हु १) यमक प्रातिहार्य सभा-समागम, २) देवारोहण
सभा-समागम, व ३) श्व गङ्गारोहण सभा-समागम खः ।
गङ्गाजिया पारी पाखे बिम्बिसार जुजुं नं लिच्छवीतयेसं यागु
सत्कार सम्मानया सिनं दोब्बर ज्वीक तथागतयात सत्कार
सम्मान याय्गु साज-सामान तैय्यार याना, तथागत ल्याहाँ
बिज्याईगु समय प्रतिक्षा याना पिया च्वना बिज्यात ।
शास्तानं गङ्गाजिया निखे पाखे जुजुपिनि महानगु परित्यागे
स्वया बिज्याना नाग आदिपिनिगु नं बिचार सीका छगः-छगः
नांचाय् न्यासःह्य-न्यासःह्य भिक्षुपिसं चाहुला च्वँहा छहा छहा
बुद्ध थःगु ऋद्धि द्वारा अन प्रकट याना बिज्यात । व बुद्ध रूप
जुलसां छपा-छपा स्वेत छत्रया क्वे व छमा छमा कल्प वृक्ष
माया क्वे नागगण पिसं नं चाहुयेका बुद्धासने फेतुना बिज्याना,
च्वंगु जुया च्वन । भूमि च्वंपि देवतापिनिगु नांचाय् नं भिक्षु

वरिषदपि सहित छद्म-छद्म बुद्ध रूप खडा याना बिज्यात ।
 बुगु प्रकारं सकल चक्रवाल गर्भस छगू हे जक उत्सव, छगू हे
 जक पर्व समान ज्वीक नागतयेत अनुकम्पा तथा थः रत्नयागु
 नांचा छगले गया बिज्यात । भिक्षुपि नं छग छनः नांचाय्
 छद्म छद्म गल । नाम तयेसं बुद्ध प्रमुख भिक्षु सङ्घपित नाग
 भवने दुत यंका चञ्चि यंका तथागत याके धर्मश्रमण याना कन्हे
 खुनु दिव्य नयेगु त्वनेगुलि बुद्ध प्रमुख भिक्षु सङ्घपित माहानगु
 दान बिल । भोजन याय् सिधेका शास्तानं भुक्तानु मोदन
 याना, नाग भवनं प्याहाँ बिज्याना, सकल चक्रवाले च्वंपि
 देवतापिसं पूजा सत्कार याका न्यासःगू नांचां गङ्गाजि खुसि
 तरे जुया बिज्यात । खुसि पारी विम्बिसार जुजुं लेसो
 बिज्याना, शास्ता नांचां क्वाहाँ बिज्याकेत लिच्छवी जुजुपिसं
 स्वागत-सत्कार याना हःया सिनं दोब्बर ज्वीक स्वागद-
 सम्मान याना ह्यापा थेंतुं हे लेस न्याचा बिते याना, राजगृह
 नमरस द्वाहाँ बिज्यात । नगरे ध्यंका कन्हे खुनु दिवा भोजन
 सिधेका धर्मसभास च्वं च्वंपि भिक्षुपिसं खँ पित हल- “अहो !
 आश्रार्य बुद्ध धैपिनिगु आनुभाव, अहो ! शास्ताया उपरे
 देवतापिनि नागतय् व मनूतयेगु प्रसन्नता गङ्गाजी जुलसां
 बारी व पारी च्यागू योजन दुगु मार्गस बुद्धया उपरे दुगु सादर
 व स्नेहं याना जुजुपिसं बें माथं वंका उकी फिलाय्का पुलि-
 बुलि तक्क अनेक रङ्ग विरङ्गयागु स्वां लाय्के बिया,
 गङ्गाजीयागु लखे नाग तयेगु आनुभावं न्याता रङ्गयागु पलेस्वां
 ल्खे का तल । अकण्ठ देव भवन तक्क कुसाया द्योने कुसां

बंदीका तल । सकल चक्रवाल गर्भं छगुलि नाना रकमयागु
 बलङ्कारं छायापा तथा छगू हे जक उत्सव समान जुयाच्चन”
 धका धंगु खँ जुया च्वन । तथागत अन बिज्याना “हे भिक्षुपि !
 आ थुगु अवस्थास छिमि पुचले छु खँ जुयाच्चन ?” धका न्यना
 बिज्याय् व भिक्षुपिसं— “थुगु खँ जुयाच्चन” धका बित्ति यात ।
 अले शास्तानं हे भिक्षुपि ! थुगु महानगु पूजा सत्कार जिगुं
 बुद्धत्व यागु आनुभावं उत्पन्न जुया वःगु मखु । नाग देव
 ब्रह्मापिनिगु आनुभावं नं उत्पन्न जुया वःगु मखु । ह्यापा अतीत
 समयस जुलसां स्वल्प मज्जीक परित्याग याना वयागु आनुभावं
 याना उत्पन्न जुयावःगु खः ।” धका आज्ञा जुया बिज्याना,
 भिक्षुपिसं उगु खँ न्यनेगु इच्छा प्रकट याय् व उगु अर्थ प्रकाश
 याना बिज्याय् अतीतयागु खँ कंना बिज्यात ।

अतीत समयस जुलसां तक्षशिलास सङ्घ घँहा ब्राह्मण
 छह्य दयाच्चन । वया काय् सुसीम घँहा माणवक फि खुर्द
 दुह्य, छन्हुया दिनस बौह्य सिथाय् वना धाल— ‘यो ब्वा !
 जि वाराणसी वना मन्त्र विद्या बां वनेगु इच्छा जुया च्वन ।”
 अले वैत बौह्यस्यां धाल— “अथे जूसा पुता ! थुगु नां जुया
 च्वंह्य ब्राह्मण आचार्य जिह्य पासा खः । वया थाय् वना
 अध्ययन या हँ ।” व माणवक— “ज्यू हवस बुवाजु !” धका
 लिसः विद्या छसें निस्ये यात्रा याना वना वाराणसी ध्यंका व
 उह्य आचार्य ब्राह्मण नाप लाना, बौह्यस्यां विद्याध्ययनया लार्भ
 छ्वया हःगु खँ वैत कँन । अले व माणवकयात आचार्य जिमि
 चासाया काय् धका समछे जुया, स्वीकार याना विद्या सिद्ध

याय्या लागी भिगु दिन छगू ल्यया मन्त्र विद्या बोंकेगु ज्या थाले यात । व माणवकं भतीचा जक पाठ कासानं आपा दयेक पाठ कासानं पाठ काको काको लुंयागु थले तयातःगु सिहयागु चिकं थें विनाश मयास्य धारण याना, काकां याकनं हे आचार्य थासं सयेका काय् मागु विद्या व्याक्कं सयेका कया, पाठ दोहरे याना बोना स्वया थमं सयेका कागु शिल्प विद्या आदि व मध्य जक खंका काय् फत उकियागु अन्त खंका काय् मफुत । व आचार्यया थाय् वना, “जि थ्व शिल्प-विद्यायागु आदि मध्य निगू जक खंका काय् फत, अन्त खंका काय् मफुत ।” धका धाय् व आचार्यं— “जि नं विद्यायागु अन्त खंका काय् मफया पुता !” धका धाल । “अथे जूसा भो आचार्य ! विद्याया अन्त सुनां जक सीका काय् फे ?” धका न्यने व— “थ्व जुलसां ऋषिपतने च्वंपि ऋषि-मुनिपिसं जक सीका काय् फये मा ।” धका धाय् व माणवकं— “भो आचार्य ! अथे जूसा जि अन वना बुद्ध प्रत्येक बुद्ध आदि ऋषि-मुनिपिके वना न्यं वने ।” धका उखेपाखे वन । अन थ्यने व माणवकं प्रत्येक बुद्ध छहा सिके— “भन्ते ! छलपोल पिसं शिल्प-विद्याया अन्त सिया बिज्याला ?” धका न्यं वन । वसपोलं— “खः माणवक ! जिमिसं बांलाक स्यू तर प्रव्रजित मजूपित व खँ मकँना ।” धका आज्ञा जुया बिज्यात । “अथे जूसा भन्ते ! जि छलपोल याथाय् प्रव्रजित ज्वी जितः व खँ कँना बिज्या हुँ ।” धका विन्ति यात । अले वैत वसपोलपिसं— ‘छं ह्लापालाक थ्व नि सयेके सीके या ।’ धका धया चीवरं

पुनेगु, अन्तर कासक चीगु इत्यादि नियम आचरण याय्गु स्थना कंना विल । व माणवक अन अवे सयेका सीका च्वं च्वं पुण्य बानह्य जूगुलि याना याकनं हे प्रत्येक सम्बोधि साक्षात्कार याना कया सकल वाराणसी नगरस आकासे च्वंगु पूर्ण चन्द्रमा खें प्रसिद्ध जुया, अग्रगु लाभ अग्रगु यश सम्पन्नह्य व्यक्ति जुया बन । वसपोल अल्प आयू ज्वीगु पुण्य याना वःह्य जूगुलि याना याकनं हे परिनिर्वाण जुया विज्यात । अले वसपोल बात प्रत्येक बुद्धपिसं व आषालं जनतापिसं दाह संस्कार याना घातु कया नगरया घ्वाका लिक्क चैत्य दयेका स्थापना याना विल । शह्य ब्राह्मणं जिहाय् ता दत्त प्याहां वना च्वंगु वंगु समाचार सीकः वने माल धका काय्ह्य नापलाय्गु इच्छा याना, तक्षशिलां प्याहा वया छसें निसें वाराणसी थ्यंकः वल । अन नगरया घ्वाका लिक्क आषालं मनूत मुना च्वंगु खना, “निश्चयनं थुमिसं जिहा काय् यागु समाचार सीमा ?” धका मतीतया इपि नाप लाना— “भो पुरुषपिं । सुसीम वैह्य माणवक छह्य विद्या बोने धका थन वःगु दु, वया बारे छिमिसं छुं समाचार स्यूला ?”

“सः ब्राह्मण ! सिया थुगु नां जुया च्वंह्य ब्राह्मण आचार्य याथाय् सोंगु वेद बोना प्रव्रजित जुया प्रत्येक सम्बकसम्बोधि साक्षात्कार याना कया परिनिर्वाण जुया विज्याय् धुंकल । वसपोलयागु चैत्य स्थापना यानातःगु थ्वहे सः” धका कयना विल । व वया बोह्य ब्राह्मणं बे ह्लातं दावा ख्वया—विलाप याना उगु चैत्य याथाय् वना छ्वाखेरं

घाय् पुया थःगु गाय् फि पोबिना हया चैत्यया छ्वाखेरं होला, कमण्डलं लः कया हया चैत्यया छ्वाखेरं हाहा याना जङ्गले च्वंगु स्वां ध्वया हया पूजा याना, थःगु लं खुना ध्वजा-पटाका व्वेका, चैत्यया गजुली थःगु कुसा व्वातुक चिना, सत्कार सम्मान याना तक्षशिलाय् तुं त्याहाँ वन ।

शास्तानं थुगु अतीत यागु खँ न्होने तये हया विज्याना- “हे भिक्षुपि ! उगु समयस जि जुलसां शङ्ख धंहा ब्राह्मण जुया वया, अबले जि सुसीम प्रत्येक बुद्धया चैत्यया छ्वाखेरं घाय् पुया सफ्फा याना वया गुलि याना, च्यागु योजन यागु ले कँ, खुटा, गाः, चा दोवा इत्यादि छुं छुं मध्येक माथं वंका बिल । जि अन अबले चैत्यया छ्वाखेरं फि होला वयागुया कारणं याना च्यागु योजय दुगु लंस तुयुगु फि होला तल । जि अबले अन जङ्गले च्वंगु स्वां हया चैत्य यात पूजा याना वैगुलि याना च्यागु योजन दुगु लंस अनेक रङ्ग विरङ्गगु स्वा होला तल । छ्वाखेरं छगु योजन तक्क यामु गङ्गाजीयागु लखे न्याता रङ्गयागु पलेस्वां ह्वया वया च्वन । जि अन अबले थःगु लं खुना, ध्वज-पटाका आदि बोयेका चैत्यया गजुली थःगु कुसां व्वीका थका गुलि याना अकणिट्ट देवलोक थ्यंकं ध्वज-पटाका आदि बोयेका स्वेत छत्रया द्योने मेगु स्वेत छत्रं व्वीका सकल चक्रवाल गर्भ छगुलि छगु हे जक उत्सव-जात्रा समान जुया च्वन । उकि हे

भिक्षुपि ! आ थ्व जितयागु पूजा सत्कार जि बुद्धयागु आनु-
भावं याना मखु । अतीत ह्तांपायागु समयस जुलसां स्वल्प
मज्जीक परित्याग याना वयागु या आनुभावं हे जक प्राप्त जूगु
खः ।" धका उजुं जुया धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु व्वे
च्चंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

मत्तासुख परिच्छागा पस्से चे विपुलं सुखं ।

अजे मत्ता सुखं धीरो सम्पस्सं विपुलं सुखं ॥

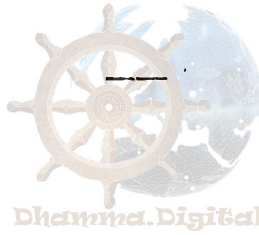
अर्थ— यदि कीसं भती जकगु सुख परित्याग याना
छ्वया महानगु सुख प्राप्त ज्वीगु खन धासा पण्डित जनविसं
व चोधंगु सुखयात परित्याग याना छ्वेया महानगु सुख खंका
साक्षात्कार याना काय् फयेकेमा ।

पदार्थ— अन "मत्तासुखं" धैगु भतीचा जकगु सुख
उकियाय परित्याग याना । "विपुल सुखं" धैगु तःधंगु उदारगु
सुख-निर्वाण सुख यात धयातःगु खः । यदि अज्यागु महानगु
सुख लाभ ज्वीगु जूसा चिकिधंगु सुख यात त्याग याना छ्वये
फयेके माः । थथे धयातःगु दुकि छपा भुई भोजन सजे याना
नया चवनेगु स्वल्प सुख जूवनी । उकियात जुलसां परित्याग
याना उपोसथ व्रत जूसां च्वं च्वंहा दान जूसां बिया च्वन
हसित तःधंगु-उदारगु निर्वाण सुख धैगु उत्पन्न जुया वै उकि
बदि थुगु प्रकारं व स्वल्प मात्र जुया च्वंगु सुख यात परित्याग
याना तःधंगु उत्तमगु सुख उत्पन्न ज्वीगु बांलाक खंके फूह

उह्य पण्डितह्य व्यक्ति स्वल्प मात्रगु सुखयात त्याग याना छो
घागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आणालं मनूत श्रोतापत्ति आदि
फलस थ्यंकः वंगु जुल ।

गङ्गारोहण कथा
सिधल ।

२. खा खे नःम्ह सिगु कथा

“परदुक्खू पबानेन” घेगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतबन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले छह्य खा खे नःम्ह मिसामचाया कारणं याना आजा दयेका बिज्यागु खः ।

श्रावस्ती नगरया लिकक जुलसां पण्डुपरं नां जुया च्वंगु गांचा छगू दया च्वन । अन न्या लाना नया जीविका याना च्वंह्य पो छह्य वास याना च्वन । व मनू श्रावस्ती वना च्वंबले अचिरवती खुसि सिथे कावलेयागु खे श्वका तःगु खना व खे जोना श्रावस्ती वना छह्या छे मंके बिया थमं नया अन छे च्वंह्य मिसा मचा छह्यसित नं खे छगः निगः बिल । व मिसा मचां काबलेयागु खे नया पलके थुया अबलेसं निस्थे मेगु नयेगु वस्तु इच्छा मयात । अलेचया मांह्यास्यां खाचिया खे श्वकातथासं खे छगः कया ह्वा बिल । व मिसा मचां व खे नस्थेनिस्थे सवा यागु तृष्णास लगे जुया अबले सं निस्थे थः थमं हे खा खे श्वका तःथाय् वना खे कया नल । व खां अथे यागु खना व मिसा मचाया उपरे द्वेष भाव याना आवंलि जि धनं सिना वन धाय् व लकसियागु योनि जन्म जुया छंह्य

मचा नये दयेमा धका प्रार्थना याना, सिना वना, वहे छेँ भौचा जुया जन्मकाः वल । खाचां खेँ ध्वकल भौचा वया वैगु खेँ नया बिल । निकोया खुसी नं सोँकोया खुसी नं अथे हे भौचा वया वैगु खेँ ध्वक्को-ध्वक्को नया हे बिल । खाचां मतीतल “भौचां स्वको तक्क जिगु खेँ नया बी धुंरुल । आ ध्वं जितः नापं नया छ्वैन । आ थनं जि सिना वना मेथाय् छन्म कावने वले वया मस्तेत व वैत नापं नये दयेमा ।” धका प्रार्थना याना अनं सिना वना, जङ्गले मिसाह्य धुँ जुया जन्म कावन । भौचा अन हे जङ्गले चलायागु योनी जन्म जूवन । मिसाह्य चलां मचा ब्वोके व मिसाह्य धुँ वया मस्त नापं मिसाह्य चलायात नयाबिल । थुगु प्रकारं वँ वैत वँ वैत नया वया च्वंगु इमिगु न्यागू आत्म भाव बितेजुया वन । इपि निहास्या थवंथः दुःख कष्ट उत्पन्न याना ववं अन्तस छहा लक्सि जुया जन्म जूवन मेह्य श्रावस्ती कुलपुत्रि जुया जन्म का वन । थन क्वे “नहि वेरेन वेरानि” धैगु गाथा वर्णनास घयातःगु कथा समान खः धैगु सीका काय् माल । थन जुलसां शास्तानं वैर अत्रैरं हे जक शान्त ज्वी, वैर यानां बबलेसं शान्त ज्वी मखु धका उजुं जुया बिज्याना, निहासितं धर्मदेशना याना, बिज्यास्य थुगु क्वे च्वंगु गाथा आशा जुया बिज्यातः-

पर बुक्खूप दानेन धन्तनो सुख ‘मिच्छति ।
वेर संसगमसंसदो वेरा सो व परिमुच्चती ‘ति ॥

अर्थ— मेपित्त दुक्ख बिया थःगु सुखया इच्छा याईहा, वर भावया बन्धनं चीका च्वहा—थुज्याहा व्यक्तियाके वैर भाव गबलेसं शान्त जुया वनी मखु ।

पदार्थ— अन “परबुद्धरूप दानेन” धँगु मेपित्त दुःख-कष्ट बीगु ज्यायाना जूहा धँगु अर्थ खः । “वैरसंस्सग्ग संसट्ठो” धँगु गुहा मनूनं बो बीगु बारंबार बो बीगु दायेगु हाकनं लिसा लिसा कया दाय्गु इत्यादि रूपं थवं थः याना वया च्वंगु वैर संसर्ग भावं त्वाकः बकः ज्याना च्वंगु । “वैरा सो न परि-मुच्चति” धँगु न्हाबलेसं वैर हे जक याना ज्वीगु ध्व दुःख हे बक ज्वीगु कारण जूवनी धँगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस लकसि शरण शीलस प्रतिष्ठित जुया पञ्चशील कया वैरभावं मुक्त जूहा जूवनं । मेहा नं श्रौतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन । अन मूवंःपि मनूतयेत नं धर्मदेशना सार्थक जुयावन ।

खा खे नःहासिगु कथा
सिधल ।

३. भद्रिय भिक्षुपिनि कथा

“यं हि किञ्च” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता भद्रिय नगरस जातिय वने वास याना च्वना बिज्याबले भद्रिय भिक्षु-पिनिा कारणं याना आजा जुया बिज्यामु खः ।

इपि भिक्षुपि जुलसां खराउ दयेकेगु ज्याय् लगे जुया च्वन । उकि घयातल “उगु समये जुलसां भद्रिय नगरस च्वपि भिक्षुपिसं बनेक प्रकार यागु खराउ दयेकेगु, लाकां थाभा यंकेगु ज्याय् लगे जुया च्वन । घाय्यागु खराउ (=लाकां) थमं नं दयेकू । मेपित नं दयेके ब्यू । मुञ्ज मा यागु लाकां थःपिसं नं दयेकू । करपित नं दयेके ब्यू । बब्बज घाय्यागु लाकां, हिताल यागु लाकां, खजूरयागु, नं यागु लाकां कमलयागु लाकां, “कम्बलयागु लाकां थपिसं नं दयेकू मेपितनं दयेके ब्यू । सुनानं इपि भिक्षु जुयागु या ज्या व उद्देश्य छु ? धका न्यन घासा इमिसं घाई कि जिमिगु ज्या व उद्देश्य अधिशील, अधिचित्त, व अधि प्रज्ञा धका कनीगु जुया च्वन । मेपि भिक्षुपिसं इमिसं अये याना जूगु सीका इमित निन्दा-अपह्वास याना शास्ता याथाय् वना बित्ति या वन । इथायल भिक्षुपिनि

सःत्वा निन्दा-अपहास याना विज्याना- “हे भिक्षुपि ! छिपि
छयु ज्या याय् घका यन भिक्षु जूवया, मेगु हे ज्याब् लने
जुवा च्वन ।” घका उजुं जुया विज्याना, धर्मदेशना याना
विज्यास्य थुगु क्वे च्वंगु गाथा भाज्ञा जुया विज्यातः-

यं हि किच्चं तदपविद्धं अकिच्चं पन कयिरति ।

उल्लानं पमत्तानं तेसं वडुन्ति आसवा ॥

अर्थ — याय् माःगु थःगु कर्तव्य ज्या मयासे याय् स्वागु
ज्वा याना, अभिमानि-अहङ्कारी प्रमादि जुया जूपिनिगु भाश्रव
कं कं बढे जुया वै ।

ये सच्च सुसमारद्धा-निच्चं कायगतासति ।

अकिच्चंतेन सेवन्ति किच्चे सातच्चकारिनो ।

सत्तानं सम्पजानानं अत्थं गच्छन्ति आसवा ॥

अर्थ — कायानुस्मृति धैगु ध्याने च्वं च्वंहसिनं अकर्तव्य
धैगु बबलेसं याई मखु, याय् मागु कर्तव्य हे जक ध्यान तथा
ज्वा माना ज्वी, थज्याहा स्मृतिवानहा, सचेत जुया च्वहा
व्यक्तिवा भाश्रव विनाश जुया वनि ।

पदार्थ— अन “अकिच्चं” धैगु भिक्षु धैपिसं प्रव्रजित
कुत्तुं नित्ये अप्रमाणगु शील स्कन्ध रक्षा याना च्ववेगु, वडुवे

वास याय्गु, धुताङ्ग नियम धारण याना ज्वीगु, ध्यान-भावना
याय्गुली लगे जुया च्वनेगु थज्या थज्यागु ज्या याना च्वनेगु
यात घयातःगु खः । ध्व भिक्षुपिसं जुलसां घःथः पिसं याना
यंके माःगु ध्यान-भावना आदि ज्या छुखे तथा अथवा तोःता ।
“अकिच्च” धैगु श्रमण-भिक्षु धैपिसं कुसा दयेकेगु, लाकां
स्वीगु, लाकां थाय्गु, खराउ दयेकेगु, भिक्षा पात्र, चालनि,
बनी, लं स्वीगु इत्यादि ज्यायाना ज्वीगु श्रमण-भिक्षुपिनिगु
कर्तव्य मखु धका धागु अर्थ खः । सुनां अज्यागु ज्यायाना ज्वी
इपि भिक्षुपिनिगु आदर-सम्मान व्याक्कं ल्हना यंका ब्वे
पालितःले तये यंके थें तुं इमिगु स्मृति हीन जुया प्रमादि जुया
च्वंपि भिक्षुपिनि प्यंगू आश्रव बढे जुजुं वै धैगु अर्थ खः ।
“सु सभारद्धा” धैगु वांलाक क्वात्तुक सुदूढ ज्वीक च्वना
“काय गता सति” धैगु कायानुपस्यना भावना यात धागु खः ।
“अकिच्च” धैगु व हे ह्तापा घया वयागु कुसा दयेकेगु इत्यादि
ज्या बाना ज्वीमखु, याना ज्वी मत्यो धागु अर्थ खः ।
“किच्चे” धैगु प्रव्रजित जुस्येनिस्स्ये याना यंके मागु अप्रमाणगु
सोलस्कन्ध आदि रक्षा याना यंके मागु ज्या यात धागु खः ।
“सातच्चकारिनो” धैगु तुरन्त पाकनं हे ध्यान बिया ज्या
बाना यंकीपि । इमिगु स्मृति टुटे मज्जीक सत्व प्राणिपिनिगु
सार्थकगु संप्रजञ्ज, सप्पाय संप्रजञ्ज, गोचर संप्रजञ्ज, असं
मोह संप्रजञ्ज धैगु ध्व प्यंगु प्रकारयागु सम्प्रजञ्ज स्मृति दयेका
च्वंहसित प्यंगू प्रकारयागु आश्रव मदया वनी क्षीण जुया
बनी-बिनाश जुया वनी धागु अर्थ खः ।

[१०२]

धम्मपदट्टकथा

धर्मदेशनाया अन्तस इपि भिक्षुपि अरहन्त पदस
प्रतिष्ठित जूवन । मेपि अन मू'वःपि मनू तयेत नं धर्मदेशना
सार्थक जुयावन ।

भद्विय भिक्षुपिनि
कथा सिधल ।

४. लकुण्डक भद्विय स्थचिरया कथा

“मातरं” वंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे
वासयाना च्चना बिज्याबले लकुण्डक भद्विय स्थचिरया कारणं
माना आशा जुया बिज्यागु खः ।

छन्द्या दिवस जुलसां आपालं आगन्तुक भिक्षुमि
शास्ताया च्छोने वना ह्निने तथागतयाव वसन्ता माना लिकु
संतुं फेत्त वन । उगु क्षणस जुलसां लकुण्डक भद्विय स्थचिर
तथागतया भचा सत्ती थासं वना च्वंगु भिक्षुपिसं सोया च्चव्व ।
शास्तानं इमि आगन्तुक भिक्षुपिनिगु च्चिच्छाचार सीका
बिज्याता, उखे पाखे क्यना बिज्याता— “हुं कन कस्य
भिक्षुपि ! उखे वना च्चव्वह्य भिक्षुं मां बोपित स्याना दुःखं
मुक्तं ब्रूह्य जुया आनन्द पूर्वकं वना च्चव्वन एका आशा जुया
बिज्यायव, इमि भिक्षुपिसं शास्तावं छु वैबिज्यागु मं ? एका
इवीका कायमफया इमि थवं थः खा सोया मने कच्छा जुया
कथा “आमं छु वैबिज्यानागु भन्ते !” एका विन्धि याव ।
तथागतं इमित धर्मदेशना याता बिज्यास्य थुगु क्खे च्चंगु आशा
आशा जुया बिज्यातः—

मातरं पितरं हन्त्वा राजानो द्वे च खत्तियो ।

रट्टं सी'नुचरंहन्त्वा अनीघो याति ब्राह्मणो 'ति ॥

अर्थ — तृष्णा रूपी माता, अहङ्कार रूपी पिता, सास्वत व उच्छेद दृष्टि रूपी (निहा क्षत्रिय जुजु) द्वादशायतन रूपी देश राग रूपी अनुचर यात स्याना छोहा ब्राह्मणयात दुःख-पीडा ज्वी मखु ।

पदार्थ — अन "सानु चरं" धैगु आमदानि याय् गुली थःहा बहिदार नाप थन जुलसां "तथा जनेति पुरिसं" धैगु वचनं स्वंगू भव संसारस सत्व प्राणिपित उत्पन्न याना बीगुलि याना तृष्णा यात मां धका धाई । जि थुहा जुजुया अथवा थुहा मन्त्रीया काय् खः धका बीया कारणं याना, जि हे खः धैगु अहङ्कार उत्पन्न जुया वैगुलि याना जि धका धाहा अहङ्कार यात हे बी धका धावनी । लोकपिनि थें जुजुपित गुणु कारणं याना सकल दृष्टि कया च्वंपि निगू शाश्वत दृष्टि व उच्छेद दृष्टि भजन याई उकि निगू व शाश्वत उच्छेद दृष्टि निहा क्षत्रिय जुजुपि समान जूवनी । फिनिगू आयतन च्वं च्वं थाय् राष्ट्र-देश समान जूगुलि याना राष्ट्र-देश धावनी । आमदानि खर्च सिद्ध याईहा बहिदार व्यक्ति थेंतुं उकी हे आश्रय याना च्वंहा नन्दि-राग निगू, साहूया ल्यू ल्यू ज्वीहा बंजा समान जुया च्वन । "अनीघो" धैगु दुःखं मुक्त जूहा । "ब्राह्मणो" धैगु क्षीणाश्रव वसपोलपिनि तृष्णा आदि यात

अरहन्त ज्ञान रूपी खड्गं त्वाह्लाता छत्रे धुंकुगुलि याना
स्त्रीणाश्रव भिक्षुपि भव अन्तराय मदुपि जुया विज्यात । थन
यागु अर्थ यथे हे खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपि भिक्षुपि अरहन्त मार्ग-फलस
प्रतिष्ठित जूवन ।

द्वितीय गाथा यागु कथा वाख नं ह्लापायागु थेंतुं हे
खः । अबले नं गथागतं लकुण्टक भद्दिय स्थविरया कारणं
बाना हे आज्ञा जुया विज्यात । इमित धर्मदेशना याना
विज्यास्य थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा दयेका विज्यातः-

मातरं पितरं हन्त्वा राजानो द्वे च सोत्थियो ।

वेय्यग्घ पञ्चमं हन्त्वा अनीघो याति ब्राह्मणो'ति ॥

Dhamma.Digital

अर्थ—तृष्णा रूपी मां, अहङ्कार रूपी बी, साश्रत दृष्टि
व उच्छेद दृष्टि रूपी (निह्य ब्राह्मण) पञ्च नीवरण रूपी धुं
मात स्यानाछोहा ब्राह्मणयात दुःख धैगु गबलेसं ज्वी
मसु ।

पदार्थ—अन “द्वे च सोत्थियो” धैगु निह्य ब्राह्मण यात
धागु खः । थुगु गाथास जुलसां शास्तानं थःगु धर्म ईश्वर
भावं व धर्मदेशना क्रम दक्ष भावं याना साश्रत दृष्टि व उच्छेद
दृष्टि निगूयात ब्राह्मण जुजुपि निह्य याना आज्ञा जुया

विज्यात । “वेय्यग्घ पञ्चमं” धंगु थन धुँत च्वनी थाय् भव
 दु थाय् वन-जङ्गले च्वने थाकु थासं वने मागु लै याव
 वेय्यग्घो धागु खः । विचिकित्सा-शङ्का नीवरण नं ववा
 समान जुया च्वंगुलि याना वेय्यग्घं धंगु उकियागु नां जुवा
 च्वंगु खः । “पञ्चमं हत्त्वा” धंगु न्यागू नीवरण यात हे
 वेय्यग्घ पञ्चम धका धया तःगु खः । थ्व वेय्यग्घ पञ्चम
 जुलसां अरहन्त ज्ञान इच्छायापिसं छुं छकूचा हे बाकी मज्जीक
 हूनन याना स्याना छवत धासा निविग्घ जूवनी । ब्राह्मण
 ण्णगु थुकियागु अर्थ थ्वहे खः । मेगु बाकिगु अर्थ व्यक्तं ह्लापाया
 भेतुं हे खः ।

लकुण्टक भद्विय स्थविरया

कथा सिधल ।

५. सिं गाडावानया काय्यागु कथा

“सुप्प बुद्ध” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेसुवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले सिं गाडावानया काय्या कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

राजगृह नगरे जुलसां सम्यक्दृष्टिया काय् व मिष्सा दृष्टिया काय् धैपि निह्य मस्त दयाव च्वन । इपि निह्य मस्त क्खिले चले जुया त्ति त्ति गुच्चा ह्यितः वनीगु जुयाच्वन । इपि मस्त निह्य मध्ये सम्यक्दृष्टिया काय्यास्यां गुच्चा कयेकी बले बुद्धानुस्मृति मती चुमंका म्हतुं न “नमो बुद्धाय” धका उच्चारण याना गुच्चा ह्यितीगु जुयाच्वन । मेह्य भचां त्तं सार्धंकर तयेगु गुण स्मरण याना “नमो अरहन्तानं” धका म्हतुं उच्चारण याना गुच्चा ह्यिता च्वन । इपि मस्त निह्य मध्ये प्प्याबलेसं सम्यक्दृष्टिया काय्या जक त्याईगु जुयाच्वन । मेह्य बुजक बुनाच्वन । बुनाच्वह्य भचां मती तल कि “वे यसे धका गुच्चा ह्यिता जित त्याजक त्याक च्वन । जि नं अथे हे धया गुच्चा ह्यिते माल ।” धका व भचां अथे धया गुच्चा ह्यित्बले निह्य बराबर जुल । अमलि छन्दुय्य दिमं

मिथ्यादृष्टिहा मन्नु गाडा जोते याना जङ्गले सिं का बनेत बनेःयं बले थःकाय्हासित नं नाप्पं बोना यंकल । जङ्गले गाडा चाय्क सिं कया ल्याहाँ वया च्व बले नगरया पिने स्मशान-दीपया लिक्क लः दुयाय् गाडाय् जोते याना तःपि दोहंत फेना जयेकः छ्वेत मैदाने तोःता छ्वत । अले संखा काती नगरे द्वाहाँ वंपि दोहंतये पुचः नाप्प तुं वया दोहंत निह्यनं नगरे द्वाहाँ वना बिल । गाडावान नं दोहं पुचःया ल्यू ल्यू थः दोहंत मा मां नगरे द्वाहाँ वंन । लिपा द्यो ख्युंका दोहंत ल्हीका ल्याहाँ वया च्वबले नगरया ध्वाका ती धुंकल । वया काय्हा याकःचा जक नगरं पिने गाडाया तःले गोत्तुला न्ह्यो वयेका च्वन । राजगृह धै थाय् प्रकृति हे अमनुष्य (= लाखे, भूत, प्रेतत) योक्को दुगु थाय् खः । ध्व मचा जुलसां स्मशानया लिक्क अथे चाल्ले याकःचा गाडाया तःले द्यना च्वंगु निह्य लाख्य तयेसं खंकल । इपि लाखेत निह्य मध्ये नं छह्य बुद्ध शासनया कं थें मिथ्यादृष्टिहा जुया च्वन । मेह्य सम्यक्-दृष्टिकहा । मिथ्या दृष्टिकहा लाखे नं घाल- 'पासा ! ध्व मचा कोगु नसा खः । ध्वयात कीसं नया छ्वेनु ।' मेह्य लाखे नं "अथे याय् मते" धका धया पन । मिथ्यादृष्टिकहा लाखे नं मेह्य लाखे नं पंक पंक हे द्यनाच्वंह्य मचा यागु तुति बोना सा वन । व मचा कसंक न्ह्यलं चाय्का उगु क्षणे वया म्हूतु "नमो बुद्धाय" धैगु वाक्क उच्चारण जुल । लाखेत निह्य तसतं भय भीत जुया-ग्याना लिज्यां वन । अले सम्यक्दृष्टिहा लाखे नं वयात घाल- "कीसं याय् मत्योगु

हे जया यात । थुकियात आ कीसं दण्ड-सजाई भुगते याव्
माल ।” धका धया इपि निह्मां लाखेत मध्ये सम्यक्दृष्टिह्य
लाखे अन हे च्वना व मचा यात सुरक्षा याना च्वन । मेह्य
लाखे नगरे द्वाहाँ वना राजदरवारे जुजुयात भपिकेत तानातःगु
लुंयागु देमा थःगु ऋद्धि कया हल । अले इपि लाखेत निह्मां
व मचाया मां बौ पिनिगु रूप कया वया मचायात थंना भोजन
याका थ्व आख जुजुं जक खनेमा धका अधिष्ठान याना लुंयागु
देमाया ल्यूने अन जूगु खं व्याककं किया देमा सिं गाडाया
द्योने तथा चच्छि यंकं सुरक्षा याना च्वना, कल्ले खुनु द्यो तुया
वये व थः माथाय वन । छन्हू लिपा- “राजदरवारे खुं
तयेसं जुजुयागु लुंयागु जा भू यकल ।” धैगु हल्ला याना
नगरया धवाका तिना दुने माला स्वया ल्वीके मफया नगरं
प्याहाँ वया माय्का सां वले सिं तथा हःगु गाडाया द्योने तथा
तःगु ल्वोका थ्व मचा हे खुं खः धका वैत लुंयागु देमा
सहित जोना यंका जुजुयात क्यने यंकल । जुजुं भूया ल्यूने
आखः किया तःगु खनाः “थ्व झुखः पुता ! ?” धका न्यना
स्वया विज्यात । व मचां- ‘जि छुं मसिया महाराज !
झिग-चाह्ले जिमि मां बौपि निह्मां जि द्यना च्वना याय्
वया जितः थंना भोजन याका रक्षा याना च्वन । जिनं जिह्य
मां बौ पिसं सुरक्षा याना च्वंगु दुधका निर्भीक जुया बांलाक
न्ह्यो षयेक द्यना च्वना । जि थुलि अप्पो मेगु छुं मस्यू
महाराज !” धका विन्ति यात । अले व मचाया मां बौ
पि नं वैत मामां अन थ्यंकः बल । जुजुं इमिगु खं न्यना

इपि स्वहां बोना तथागत याथाय् वना जूगु खँ ब्याक्कं बिन्धि
 याय् सिधेका- “गथे खः भन्ते । बुद्धानुस्मृति हे जक थथे
 रक्षा ज्वीगु लाकी ? धमनिस्मृति आदि नं रक्षा या ?”
 धका प्रश्न यात । अले जुजु यात शास्तानं- “हे महाराज ।
 केवल बुद्धानुस्मृति हे जक रक्षा ज्वीगु मखु, गुह्यास्यां जुलसां
 खुगु कारणं चित्तयात बांलाक भावना याई इमित मेगु सुरक्षा
 ज्वीगु मन्त्र इत्यादि वासः यागु छुं ज्या मदे ।” धका उजुं
 दयेका उक्त खुगु कारण क्यना बिज्यास्य क्वे च्वंगु गाथा खुपु
 भाशा जुया बिज्यातः-

सुप्पबुद्धं पबुञ्जन्ति सदा गोतमसावका ।

येसं दिवा च रत्तो च निच्चं बुद्धगतासति ॥

अर्थ— गुह्या गोतम बुद्धया श्रावकपिसं चानं क्लिनं
 बुद्धानुस्मृति भावना याना ज्वी, इमिसं सदानं सुखपूर्वकं न्ह्यलं
 चाय् की ।

सुप्पबुद्धं पबुञ्जन्ति सदा गोतमसावका ।

येसं दिवा च रत्तो च निच्चं धम्मगतासति ॥

अर्थ— ह्यापायागु गाथा समान जू केवल बुद्धया चासे
 धर्मं छगु जक पा ।

सुप्पबुद्धं पबुञ्जन्ति - सदा गोतमसावका ।

येसं दिवा च रत्तो च - निच्चं सङ्गगतासति ॥

अर्थ - ह्यापा यागु गाथा समान खः । केवल बुद्धया
थासे सङ्घ छगू जक पा ।

सुप्पबुद्धं पबुज्झन्ति - सदा गीतमसावका ।
येसं विद्या च रत्तो च - निच्चं कायागतासति ॥

अर्थ - ज्वे च्वंगु गाथाया समान खः केवल बुद्धा
नुस्मृतिया थासे कायगतानुस्मृति छगू जक पा ।

सुप्पबुद्धं पबुज्झन्ति - सदा गीतमसावका ।
येसं विद्या च रत्तो च - ग्रहिसाय रतो मनो ॥

अर्थ - ज्वे यागु गाथा समान जू । केवल बुद्धा
नुस्मृतिया थासे अहिंसास चित्त लगे यानो च्वनी घागु छगू जक
पा ।

सुप्पबुद्धं पबुज्झन्ति - सदा गीतमसावका ।
येसं विद्या च रत्तो च - भावनाय रतो मनो ॥

अर्थ - चानं क्लिनं भावनास लगे जुया च्वंपि गीतम
बुद्धया भावक-शिष्यपि सदानं सुखपूर्वकं न्ह्यं ले चाय्का
च्वनी ।

पदार्थ - अत "सुप्पबुद्धं पबुज्झन्ति" घंगु बुद्धा
नुस्मृति लुमंका च्वनीह्यस्यां न्ह्यलं चाईबले नं बुद्धानुस्मृति हे

लुमंका बुद्धया नां कया न्हलं चाय्का अज्यापित घात्वेनं यथार्थं रूपं न्हलं चाय्का च्वंपि धका धावनी ।” “गोतम सावका” धैगु गौतम बुद्धया आस पासे च्वंपि वसपोलया हे अनुशासने च्वना धर्म उपदेश न्यना च्वंपित गौतम श्रावक-शिष्यपि धका धावनी । “बुद्धगतासति” धैगु “इतिपित्तो भगवा” इत्यादि प्रभेदं बुद्ध गुण जपे याना न्ह्याबलेसं च्वं च्वनी पि इपि अज्यापि उपासकत सदा नं हे न्हलं चाय्का च्वंपि धका धावनी धागु अर्थ सः । सदा नं अथे याना च्वने मफया वन धासा ह्लि स्वको, ह्लि निको, ह्लि छको हे जक जूसां बुद्धानुस्मृति मने स्मरण याना च्वंपित नं वांलाक न्ह्यबं चाय्केगु लेंस वना च्वंपि हे धावनी । “धम्मगतासति” धैगु “स्वाक्खातो भगवता धम्मो” धका इत्यादि प्रभेदं धर्मं गुणवा उपरे उत्पन्न जुया च्वंगु धर्मानुस्मृति यात धयातःगु सः । “सङ्ख गता सति” धैगु “सुवतिपन्नो भगवतो सावक सङ्खो” धैगु इत्यादि प्रभेदं सङ्ख गुणया उपरे उत्पन्न जुया धैगु सङ्खा नुस्मृतियात धया तःगु सः । “कायगतासति” धैगु थ्व शरीर-बागु स्वीनिगु भागया रूपं अथवा गुं कू क्वे या रूपं अथवा प्यंगु धातु व्यवस्थानया रूपं अथवा आध्यात्मिक नील कसिन आदि रूप ध्यानया रूपं उत्पन्न जुवावःगु स्मृतियात धयातःगु सः । “अहिंसाय रतो” धैगु सुनां करुणां युक्तगु चित्तं छगु दिसास क्ले याना वास याना च्वनी” धका अथे धया तः थाय् दया-करुणा भावनास लीन जूवनी धका धयातःगु सः । “भावनाया” धैगु मैत्री भावना च्वे धवा वयागु करुणा भावनाया रूपं धन

मेगु घयातःगु भावना व्याक्कं मैत्री भावना यात हे घया तःगु
 -सः । मेगु अर्थ व्याक्कं ह्यापायागु गाथाले थेंतुं सः धका
 समके जुया काय् माल ।

धर्मदेशनाया अन्तस व मचा वया मां-बौपि नाप्पं
 श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन । लिपायागु समयस जुलसां
 सकले हे प्रव्रजित जुया जीवन मुक्तजुवा वन । अन मूवःपि
 अनूतयेत न धर्मदेशना सार्थक जुया वन ।

सिंगाडावानया काय्या कथा
 सिधल ।

Dhamma.Digital

६. वज्जियपुत्रक भिक्षुया कथा

“दुप्पव्वज्ज” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वैशाली आश्रय याना महावनस वास याना च्वना बिज्याबले सुं छहा वज्जिय पुत्र भिक्षुया कारणं याना आज्ञा दयेका बिज्यागु सः ।

गुक्रिया कारणं याना घयातःगु दु- “सुं छहा वज्जिय पुत्र भिक्षु वैशाली जङ्गले वास याना च्वन । उगु समयस जुलसां वैशाली नगरे च्छि यंकं जाग्राम च्वनीगु उत्सव जुया च्वंगु जुया च्वन । अले व भिक्षुं वैशाली नगरे म्वालि पूगु बाजं थागु सः ताया नुगःमच्छिका विलाप यायां उगुसमयस वं थुगु गाथा उच्चारण यातः-

एक को मयं अरइओ विहराम अपविद्धं व वनस्मि बारुकं ।
एताविसिकाय रत्तिया कोसुदानि अग्हेहि पापि यो 'ति ॥

अर्थ— जिपि याकःचा जक वन-जङ्गले वाङ्ख्यातःगु सिमा कच्चा थें जुया च्वन । थयि ज्यागु चाया रात्री जिपि येज्यापि पापित मेपि सुं दैला ?”

व भिक्षु जुलसां वज्जि राष्ट्रया राज पुत्र जुया पालं
पा जुजु ज्वी दैगु त्याग याना प्रव्रजित जूवह्य खः । वैशालीस
जुलसां चातुमहाराजिक देवलोक नाप छस्स्वा ज्वीक सकल
नगर छःगुलि ध्वजा-पटाका आदि छायेपा तुयूगु पलेस्वां
समानगु पुह्नी खूनु च्छि यकं उत्सव जुया च्वनीगु जूगुलि
याना बाजं आदि थागु व म्वालि पूगु, ताल विया च्वंगु सः व
सितार आदि थागु सः ताया वैशाली च्वं पि न्हेदोल न्हेसः ल
न्हेह्य जुजुपि, उलिहे इमि युवराज धिराजपि, सेनापति
आदिपि इपि सकलें बां बां लागु वसतं पुना तिसां तिया नक्षत्र
उत्सव ह्यितेया लागी क्वे सडके क्वाहाँ वया च्वन । ख्वीकु
व्यागु महानगु लंस चक्रमण यायां आकाशया बिच्चे थिना
च्वं ह्य चन्द्रमा खना, लँयासिथे सिपू छपूती फेतुना च्वं ह्य तिसा
वसः छुं मदुह्य जूगुलि याना जङ्गले वांछ्वया तःगु सिंमा
कच्चा छकू थेंतुं खः धैगु थःगु आत्मभाव यात स्वया जिपिया
सिनं हीनपि मेपि मनूत सुं दैतिनि ला ? धका चिन्तना
याना, पकृति हे आरण्य-जङ्गले धैगुया गुण महत्व दःसां तभि
उगु क्षणस बुद्ध शामने च्वने मास्ति मवःगुलि पीडित जुया थथे
धागु खः । वैत अन जङ्गले अधि ग्रहित जुया च्वं ह्य देवतां
थ्व भिक्षुयात संवेग उत्पन्न यानावी माल धैगु बिचार क्वे च्वंगु
गाथा बोनः-

“एक को त्वं अरञ्जो विहरति-अपविद्धं व वनस्मि वारुक्कं ।

तस्स ते बहुका पिहयन्ति-नेरायिका विय सग्गगामिनं 'ति ॥

अर्थ— छ याकःचा जक जङ्गले वाछ्वयातःगु सिया टुकडा छकू थें वास याना च्वन । व छंत आपा सिनं प्रियं याना च्वन च्वर्गे वनीपित नरके च्वंपिसं प्रिय याना च्वनी थेंतुं सः ।

देवतां बोंगु थुगु गाथा न्यना, व भिक्षु कन्हेखुनु तथागत याथाय वना वन्दना याना, छले लिक्क फेतुत । शास्तानं वैगु व उगु प्रवृत्ति सीका बिज्याना गृहस्थया छे च्वं वनेगुया दुःख प्रकाश याना बिज्याय्गु इच्छा याना, न्यागू प्रकार यागु दुःख मुंका थुगु कवे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

दुप्पडवज्जं वुरभिरमं-वुरावासा धरा दुखा;
दुक्खो समान संवासो-दुक्खानु पतितद्धगू ।
तस्मा न च'द्धगू सिया, न च दुक्खानु पतितो सिया'ति ॥

अर्थ— प्रव्रज्याय मन लगे याना च्वने थाकु, प्रव्रज्या जुया च्वंसा नं नियम पुरे याना च्वने थाकु, गृहस्थ जुया च्वना दुःख भोग याना च्वने नं थाकु, असमानपि नाप ह्वना च्वनेनं थाकु, आवागमने लाना च्वनेमु नं अत्यन्त दुःख, उकि संसार-यागु आवागमनं अलग जुया छुटे जुया मुक्त जुया वनेनु सो ।

अर्थ— अने "दुप्पडवज्जं" वैगु भतीचा जूसा आपा जूसा सम्पत्ति भव भोग वस्तु व ज्ञासि बन्धु पिनिनु बन्धन

लोःवा ऋगु बुद्ध सासनस तुगः बिया प्रव्रजित ज्वी घंगु तःसकं हे षाकु । “बुरमि रम” घंगु उगु प्रकारं प्रव्रजित जूपिसं नं भिक्षा फोना जीविका निर्वाह यानाजूपिनि अथवा आनन्दं शीलस्खण्ड रक्षा याना धर्मानुधर्म प्रतिपत्ति पूरा याना, शासने टिके जुया च्वनेगु नं अत्यन्त हे थाकु । “बुरा बासा” घंगु गुकिं याना जुलसां घर गृहस्तितस बासयाना च्वपिं जुजुपिं सं राज कार्यं, साहु माहाजनतये इमिगु व्यापारयागु ज्या थमं पालन पोषण याय्मापिं थःथितिपिं धार्मिक ज्वीगु व श्रमण ब्राह्मणपित संग्रह याय्मा । थथे ज्वीबले घर गृहस्तिस बास याना च्वनेगु नं प्वागंगु लःघःथे खः । महा समुद्रे वनेगु नं सम्पूर्ण याय् थाकु । उकिं गृहस्ती च्वनेगु घंगु नं थाकु जू । उकिया कारणं याना हे दुःख अत्यन्त थाकु घागु अर्थ खः । “दुक्खो समान संवासी” घंगु गृहस्थ धर्मे च्वपिं जूसां हीन-नोर्चपिं जाति गोत्रं कुल प्रव्रजित जूपिं जूसां शीला चारे च्वना आपालं सः स्यूपिं सं थःनाप समान जूसान छ सु ? जि सु ? छं जितः ह्यस्यूला ? इत्यादि घया ल्वापु थयेत सनी । इपिं समान मजूपिं घाईपिं नाप मिले चले जुया च्वनेगु नं दुःख हे खः घंगु अर्थ खः । “दुक्खानु पति तद्धगू” घंगु गुपिं संसार रूपी दुःखस वना च्वपिं लें जुवा इपिं दुःख कुत्युं वना च्वपिं हे धावनी । “तस्मान चद्धगू” घंगु गुकिं याना दुःखे कुत्युं वपिं नं दुःख यागु लेंस वना च्वपिं नं, संसार रूपी लेंस वना च्वपिं लेंजुवा नं जूवने मते । च्चे घया वंगु रूपं दुःखे कुत्युं वपिं नं जूवने मते घका घागु अर्थ खः ।

[११८]

धम्मपदट्टकथा

धर्मदेशनाया अन्तस व भिक्षु न्यागू थासे कयना
बिज्यागु दुःखं पुला वना न्यागू प्रकारया ओरम्भागी संयोजनत
तच्छयाना वना अरहन्त भावस थ्यंकः वन ।

वज्जियपुत्रक भिक्षुया कथा
सिधल ।

७. चित्त गृहपतिया कथा

“सद्धो” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना चवना बिज्याबले चित्त गृहपतिया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

थुकि यागु वाखं “असतं भावन मिच्छेय्य” धंगु गाथा वर्णनास विस्तार पूर्वकं कंना वये धुंगु दु । गाथा नं अन हे प्रकाशित ज्वी वुंकल । अन हे धयातगु दुकि “गथे खः भन्ते ! थ्व महाजन यात छलपोल याथाय् वये व हे जक थुगु लाभ सत्कार उत्पन्न जुया वैगु ला ? अथवा मेथाय् वंसानं थथेहे उत्पन्न जुया वैगु ख ?” धका आनन्द स्थविरं प्रश्न यात । अले तयागतं— “हे आनन्द ! जिथाय् वःह्यसित नं मेथाय् वंह्य सित नं वैत लाभ सत्कार उत्पन्न जु हे ज्वी । थ्व उपासक जुलसां श्रद्धावान जुया अति प्रसन्न जुया च्वंह्य खः । शील सम्पन्नह्य नं खः । थयिज्याह्य व्यक्तियात व गुगु-गुगु दिशा-विदिशा पाखे वनी अन-अन वैत लाभ सत्कार उत्पन्न जुया वै ।” धका उजुं जुया बिज्याना थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा दयेका बिज्यातः—

सद्धो सीलेन सम्पन्नो यसो भोग सम्पितो ।
यं यं पदेसं भजति तत्थ तत्थेव पूजितो 'ति ॥

अर्थ— श्रद्धावानह्य, शीलं सुसम्पन्न जुयाच्चंहा भोग सम्पत्ति, यस सम्पत्ति संयुक्त जुयाच्चंहा व्यक्ति गुगु गुगु प्रदेशे चनी वैत सकल सिनं अन उगु-उगु थासे हे पूजा सत्कार याई ।

पदार्थ— अन "सुद्धो" धैगु लौकिक लोकोत्तर श्रद्धा संयुक्त जुयाच्चंहा । "सीलेन" धैगु आगारिक शील अनागा-रिक शील निगु प्रकार यागु शील मध्ये थन आगारिक शील यात धया तःगु खः । उगु शीलं संयुक्त जुयाच्चंहा धका धागु अर्थ खः । "यसो भोग सम्पितो" धैगु गथे कि अनाथपिण्डक महाजन आदिपिनि न्यासःह्य उपासकपि परिवार सहित आगारिय यश, अर्थज्यागु सम्मान व धान्य आदि बालि व न्हेगु प्रकारगु अर्थ धन संख्यात निगु प्रकारगु भोग सम्पत्ति अर्थज्यागु भव-भोग सम्पत्ति संयुक्त जुयाच्चंहा धका धागु अर्थ खः । "यं यं" धैगु पूर्व दिशा आदिस अर्थज्याह्य कुल पुत्र गुगु-गुगु प्रदेश पाखे वास याना च्वनी अन-अन, उगु-उगु थासे थथि ज्यागु लाभ सत्कार द्वारा पूजा सत्कार जुया च्वनी धागु अर्थ खः ।

चित्र गृहपतिया कथा सिधल ।

— —

द. चूल सुभद्राया कथा

“दूरे सन्तो” वैगु धुगु धर्मदेशना शास्ता जेतव्वन महा-
विहारे त्रास याना च्वना बिज्याबले अनाथपिण्डिक महाजनया
ह्मयाय् चूल सुभद्राया कारणं याना व्वाजा जुया बिज्यागु
क्तः ।

अनाथपिण्डिक महाजनया जुलसां मचाबलेसं निसें
उग्ग नगरे च्वंहा उग्ग वैहा महाजन पुत्र त्वाय्-पासा जुया-
च्वन । इपिं निहा छहा आचार्य कुलस शिल्प-विद्या अध्ययन
याना च्वंबले थवंथः छगू विषयस वचनबद्ध यानातःगु दुगु
जुयाच्वना । “कीपिं निहा ल्याय्हा ज्जी बुंका काय् म्हाय्पि
तया वैबले सुनां म्हाय् पंन ह्मावै बिया छ्वेमा ।” वैयु वचन
बियातल । इपिं निहा ल्याय्हा जुयावयेव थःथःगु नगरे
महाजनया पदबिस प्रतिष्ठित भूवत । अत्तलि छन्हुया दिनस
उग्ग महाजन व्यापारया लागी न्यासःगु गाडा माल-सामान
च्वना आवस्ती नगरस वन । अनाथपिण्डिक महाजनं थः
म्हाय् चूल सुभद्रायात सःता- “यो मैं छं त्वाय् बो उग्गसेव
महाज्जं अत व्वा च्वन । वैत माय् माःमाःगु सेवा सत्काय
त्मावकं छंमु भाद जुल ।” थका श्हा भाना बिल । चूल

सुभद्रां "ज्यू हवम पिताज्यु" धका लिसः विया उग्ग महाजन अन थ्यःकः वस्ये निस्ये थःगु ल्लतं हे के, तरकारि इत्यादि जोरेयात । स्वां मा, सुगन्ध, लेप इत्यादि यागु नं सुप्रबन्ध याना विल । भोजन याके न्ह्यो व महाजनयात मोल्हुईगु लः, साभुं, सुगन्ध चूर्ण आदि नं ठिक्क पारे याना विल । मोल्हुई घुंका सँ छेनेगु सुगन्ध चिकनं वुत्तेगु इत्यादि सर-सामान नं ब्याकं न्ह्ये ने तपेका विल । उग्ग महाजनं व मिसा मचायागु आचरण सम्पत्ति अत्यन्त बांला खना थःगु मन प्रसन्न यात । छन्हुया दिनस अनाथपिण्डिक महाजन नाप थःथःगु सुख दुःख यागु खँ ल्लाना च्चंबले- "कीनिह्य मचाबले थज्यागु छगू विषयस वचनवद्ध जुया वयागु दु " धका लुमंके विया चूल सुभद्रा थः काय नाप विवाह याना बीगु खँ पित हल । उग्ग महाजन जुनसां प्रकृति हे मिथ्या दृष्टिकह्य जुया च्वन । उक्कियानिम्ति अनाथपिण्डिक महाजनं तथागतया थाय वना उक्त समाचार विन्ति या वन । तथागतं उग्ग महाजन थ्व भव दुःखं उत्तीर्णं ज्वीगु भाग्य खंका विज्याना, विवाह मङ्गल सफलयायगु अनुमति विया विज्यात । अले अनाथपिण्डिक महाजनं थः जहानह्य नाप सल्ल्या याना वैगु नं स्वीकृवि कया, भिगु दिन-मुहुतं स्वया, विशाखा महा उपासिका यात पैन विया छोबले धनंजय महाजनं या थेंतुं महानगु सत्कार-सम्मान याना चूल सुभद्रा सता- "प्रिय मैसःसः बीया कुले वनीपि भौमचा धैपिसं थःगु छे च्वंगु मि पित्त यंके मज्यू पिनेच्वंगु मि दुत ह्ये मज्यू, इत्यादि प्रकारं धनंजय महाजनं विशाखा यात

भिभिगु अनर्घ उपदेश विद्या छो थेतुं सुभद्रायात् नं किगु
उपदेश विद्या छ्वगु जुयाच्चन । यदि जिह्वा म्हाय् मचा पैन
वनीगु कुले छुं गयें जुया दोष उत्पन्न जुया वल धासा, छिमिसं
निश्पक्ष रूपं निसाव छिने याना बीमा घका च्यागु कुटुम्बिक
कुलत साक्षि तथा भौ मचायात् विदा विद्या छ्वे खुनु बुद्ध
प्रमुख भिक्षु सङ्घित महानगु दान बीके विल । ह्यापा-ह्यापा
यागु जन्मे थः म्हाय् मचां याना व.गु सु चरित्रयागु फल
विभुति लोक जनित प्रकट यना क्यना व्युत्थेतुं महानगु
सत्कार-सम्मान सहित म्हाय् मचा पैन विद्या छोगु जुल ।
इपिं छसैनिस्पे वना उगग नगरे ध्यंकः वनेव सःसः बीह्यस्या
थःथिति कुल परंपरापिं सहित महान जनतापिसं लें सो वल ।
व म्हाय् मचां नं थःगु शरीरयागु शोभा सकलस्या न्होने
प्रकट याना क्यनावीत विशाखा महाउपासिकां थेतुं सकल
नगरवासीपितं खने दयेक द्वे उला तःगु रथे च्वना नगरे द्वाहाँ
वन । नगरवासीपिसं भेट चढे याय् हःगु कोश्यालि वस्तूत
व्याक्कं स्वीकार याना कया योग्यतायागु अनुसारं सोया व
कोश्यालि वस्तूत व्याक्कं चढे याय् हःपिं इमि-इमित हे लित
विद्या छ्वत । सकल नगरवासि तयेत थःगु सुचरित्र व
उदारता रूपी गुणं क्वात्तुक चिना विल । विवाह मङ्गल
खनुया दिनस जुलमां भौमचाया बाजुह्यस्यां नाङ्गापि-अचेल
साधु तयेत थःगु छे सत्कार पूर्वकं भोजन निमन्त्रणा याना
आसने फेतुका भौमचा मयेजुं नं छी अरहन्तपि श्रमण तयेत
वन्दना यावा घका सुभद्रा याथाय् समाचार छ्वया हल ।

सुभद्रा लज्जा चाया नाङ्गापि श्रमणत दर्शन यावने मच्छाला
 अन वनेगु इच्छा मया । वाजुह्मस्यां निको सोको तक्क सःतके
 छ्वतं नं सुभद्रा अन वया इमि श्रमणपि दर्शन या मवःगुलि
 तंचाया, “थ्व घैगु खं मन्यंह्य भौमत्रायात आ थथे हे पित्तिना
 छ्व” धका धया तुरन्त हे जमानि च्वपि च्याखल कुटुम्बिक
 परिवारत सःतके छ्वया उगु खं इमित कंन । इमिसं भौमचिगु
 निर्दोष भाव सीका महाजन यात कंन । महाजनं थ्व भौमचा
 जिमि अरहन्त श्रमणपित लाज—शमं मदुपि धका लिक्क वना
 बन्दना या मवं धका महाजननी यात कंन । महाजननी नं
 थ्व भौमत्राया श्रमणपि गज्यापि ज्वी ? थ्वं इमिगु अत्यधिक
 प्रशंसा वयान याना जुल । थ्वयाके न्यना रवे माल धका
 न्यनः—

“कीदिसा समणा तुय्हं बल्व्हंखो ते पसंसति ।

किं सीला किं समाचारा तं मे अक्खाहि पुच्छितो ‘ति ॥

अर्थ — छिमि श्रमणत गज्यापि ख ? छं इमित अत्यन्त
 प्रशंसा याना जुल, इमिगु छु शील खः ? छु समाचार खः ?
 न्यना च्वनाह्य जितः छं कंनो व्यु ।

अले महाजननीयात सुभदां बुद्ध यागु व बुद्ध श्रावक
 पिनिगु गुण प्रकाश यायां थथे कंनः—

सन्तिन्द्रिया सन्त मानसा सन्तं तेसं गतं ठितं ।

ओक्खित्तचक्खु मितभाणि तादिसा समणा मम ॥

अर्थ — शान्तगु इन्द्रिय दुषि, शान्तगु मन दुषि, शान्तगु गतिस हे प्रतिष्ठित जुया बिज्यापि, मिखां क्वे जक स्वै बिज्याइपि, नाईस्य च्चंक् खँह्लाना बिज्याइपि, थज्यापि खः जिमि श्रमणपि ।

कायकम्मं सुचि तेसं वाचा कम्मं अनाबि लं ।

मनोकम्मं सुविसुद्धं तादिसा समणा मम ॥

अर्थ — वसपोलपिनि कायकर्म परिशुद्ध जू, व चीकर्म नं त्वाकः बकः मजू, मनोकर्म नं अत्यन्त परिशुद्ध जू, जिमि श्रमणपि थथि ज्यापि खः ।

विमला सङ्घा मुत्ताहा सुद्ध अन्तर बाहिरा ।

पुण्णा सुद्धेहि धम्ममेहि तादिसां समणा मम ॥

अर्थ — सङ्घ व मोति थें निर्मलपि, दुने नं पिने नं परि शुद्धपि, शुद्धगु धर्म परिपूर्ण जुया बिज्यापि, जिमि श्रमणपि थज्यापि खः ।

लाभेन उन्नतो लोको अलाभेन च धोमती ।

लाभालाभेन एकट्ठा तादिसा समणा मम ॥

अर्थ — थ्व संसारयापि मनुत लाभं यांना हे च्चे थाहाँ वनी, अलाभं यांना हे क्वै क्वाहाँ वैपि खः । लाभ जूसी

अलाभ जूसां छगू हे रूप जुया बिज्याईपि जिमि श्रमणपि थज्यापि खः ।

यसेन उन्नतो लोको अयसेन च ओनतो ।

यसा यसेन एकट्ठा तादिसा समणा मम ॥

अर्थ— एव संसारयापि मनूत यशं याना च्चे थाहाँ वनी, अयशं याना क्वे क्वाहाँ वै, यश द सां मरूसां छगू हे रूप जुया च्चवनीपि जिमि श्रमणपि थयि ज्य्यापि खः ।

पसंसाय उन्नतो लोको निन्दाय च ओनतो ।

समा निन्दा पसंसासु तादिसा समणा मम ॥

अर्थ— प्रशंसां याना एव लोके च्चवपि मनूत च्चे थाहाँ वनी, निन्दा चर्चां याना क्वे क्वाहाँ वनी, निन्दा प्रशंसा निगुलीसं छगूहे रूप जुया बिज्यापि जिमि श्रमणपि थज्यापि खः ।

सुखेन उन्नतो लोको दुक्खेन च ओनतो ।

अकम्पा सुखदुक्खेसु तादिसा समणा मम ॥

अर्थ— (एवलोके च्चवपि मनूत) सुखं याना च्चे थाहाँ वनीपि दुःख याना क्वे क्वाहाँ वैपि खः, सुख दुःख निगुलीसं कम्पमान जुया मबिज्याइपि जिमि श्रमणपि थज्यापि खः ।

इत्यादि प्रकारयागु वचनं बाजु माजुपित प्रमुदित यात । अले वैके इमिसं न्यन- “छं छिमि श्रमणपि जिमित क्यना बी फुला ?” सुभद्रां फु धका लिसः बीव “अथे जूसा जिमित छिमि श्रमणपि दर्शन याका ब्यु ।” धका धाल । सुभद्रां “ज्यू हवस !” धका लिसः बिया बुद्ध प्रमुख भिक्षु सङ्घपित महादान यागु जोलं तैय्यार याके बिया दरवारया च्चे कःसी च्वना जेतवन पाखे सोया आदर सत्कार पूर्वकं न्याकुं जोरे याना (=भांस्सुना) वन्दना याना, बुद्ध गुण लुमंका सुगंध स्वां, धुं, धुं पाय् नं पूजा याय् धुंका- “भन्ते ! कन्हे सिगु दिवा भोजनया लागी बुद्ध प्रमुख भिक्षु सङ्घपित जि निमन्त्रणा याना च्वना थुगु इसारा कारण याना शास्तानं जि निमन्त्रणा याना हःगु भाव सीका कया बिज्याय् भाल ।” धका अधिष्ठान याना, दापास्वां च्यापास कया च्चे आका से होला छ्वत । व स्वां आकासं वना, प्यंगू परिपदपिनि दथ्वी धर्मदेशना याना च्वना विज्याह्य तथागतया च्चे स्वांमायागु इजां जुया प्रतिष्ठित जूवन । उगु समयस धर्मदेशना सिधेका अनाथपिण्डक महाजनं भिक्षु सङ्घपि सहित कन्हेसिगु दिवा भोजनया लागी निमन्त्रणा प्रार्थना यात । तथा कन्हे दिवा-भोजनया लागी जि निमन्त्रणा स्वीकार याय् धुन महा गृहपति ! धका आज्ञा जुया बिज्यात । “भन्ते ! थौं जि दकले ह्लापालाक निमन्त्रणा या वयागु खः । थ्वयां ह्लापा छलपोलं स्वीगु निमन्त्रणा स्वीकार याना तथा बिज्यागु दु ?” धका विन्ति याय्व “खः गृहपति चूल सुभद्रां निमन्त्रणा याना

हःमु स्वीकार याना काय् धुन ।” धका उजुं जुया बिज्यात ।
 अनाथपिण्डकं— “भन्ते । चूल सुभद्रा थन मदु थनं सच्छि वं
 न्योगू योजन तापाक वना च्वं च्वं वगु दु ।” धका बित्ति
 याय्व, तथागतं— “खः गृहपति ! तापाक च्वं च्वं सार्म
 सत्पुरुष धैपि न्ह्याबलेसं न्ह्योने च्वं च्वंपि थेतुं प्रकाशित जुया
 च्वं । धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा भाजा जुया
 बिज्यातः—

दूरे सन्तो पकासेन्ति, हिमवन्तोव पब्वतो ।

असन्तेत्थ नदिस्सन्ति, रत्तिखित्ता यथा सरा ‘ति ॥

अर्थ— (ध्वसंसारे) सत्पुरुषपि हिमालय पर्वतराज थें
 तापाकं निस्स्ये खने दया प्रकाशित ज्वी, असत्पुरुष धैपि, बःह्नी
 ख्युं थाय् कयेका छ्वंगु वाण-त्तीर थें खने दे मखु ।

पदार्थ— अन “सन्तो” धंगु राग आदि अग्नि शान्त
 ज्वी धुकूपि जूगुलि याना बुद्धादि सत्पुरुषपित सन्तो धका धया
 तःगु खः । “पकासेन्ति” धंगु तापाक च्वना जूसा बुद्धपिनिगु
 ज्ञान पयस खने दया वै-प्रकट जुया वै धागु अर्थ खः ।
 “हिमवन्तोव” धंगु गथे कि दोछिगू योजन विस्तार जुया फँले
 जुया च्वंगु न्यासःगू योजने ताः जागु धये प्यदोमू च्वका
 (=शिल्लरं) शोभायमानं जुया च्वंगु हिमालय पर्वत राज
 तापाक च्वना नं न्ह्योने हे च्वं वया च्वर्थे च्वकं प्रकाशित जुया

चवनी । अथे हेतुं सत्पुरुष धयापि नं प्रकाशित जुया चवनी ।
 धागु अर्थ खः । “असन्तेत्थ” धैगु न्होने च्वंगु दृष्टि धर्म यात
 जक गौर याइपि परलकं तापाना च्वंपि अलग जुया च्वंपि
 मांस चक्षु जक दुपि जीविकाया लागी जक प्रव्रजित जुया
 च्वंपि मूर्ख पुद्गलपि - व्यक्तिपित असन्त पुद्गलपि धावनी
 इपि बुद्धया जवगु पुलिलिक्क वना फेतुना च्वं वं सानं मेपिसं
 खंके फेमखु प्रत्यक्ष जूवनी मखु । “रत्तिखित्ता” धैगु चान्हे
 प्यंगु अंगं सम्पूर्ण जुया च्वंगु अन्धकारस कयेका छोगु तीर थेंतुं
 अविज्यागु उपनिस्सय जुया च्वंपि ह्यापायागु हेतु दुपि जुया
 प्रकट जूवने फेमखु धागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल
 ळादिस थयंक वन । शक्र देवराज इन्द्रं शास्तानं चूल सुभद्रा
 यागु निमन्त्रणा स्वोकार याना विज्यात धैगु सीका विश्वकर्मा
 देव पुत्रयात सःता हुक्म जुल कि- “छ मनुष्य लोके वना
 न्यासःगू कूटागार विमान निर्माण याना कन्हे बुद्ध प्रमुख
 न्यासःह्य भिक्षपि उगग नगरस विज्याकेगु सु-प्रबन्ध याना वा
 हुं ।” देव पुत्र कन्हे खुनु थःगु ऋद्धि द्वारा न्यासःगू कूटागार
 विमान निर्माण याना जेतवनया ध्वाकाय् वया पिया च्वं वल ।
 तथागतं विशुद्धगु शोल दुपि न्यासःह्य क्षीणाश्रवपि ल्ययाकया
 कूटाकार विमानस फेतुना उगग नगरस आकासं विज्यात उगग
 महाजन नं थः परिवारपि सहित सुभद्रां धाधार्ये तथागत
 विज्यागु दिशा पाखे स्वया चवन । तथागत अत्यन्त महानगु
 श्रीसम्पत्ति कयना आकासं विज्याना च्वंगु खना, प्रसन्नगु मन

याना, स्वांमा आदि छाया स्वागत याना आसने बिज्याका थः परिवारपि सहित शास्तायात वन्दन पूजन याना महानगु दान बिया हाकनं हाकनं लिसा लिसा कया निमन्त्रणा याना न्हेनु यंकं दान बिया च्वन । शास्तानं अन यागु परिस्थिति स्वया उकियात अनुकूल ज्वीक धर्मदेशना याना बिज्यात । इपि नापं याना चये प्यदो प्राणिपित धर्मावि बोध जुल । शास्तानं सुभद्रायात अनुकम्पा तथा अनुरुद्ध स्थविर यात सःता- “छ थन हे च्वं च्वं” धका आज्ञा जुया बिज्याना थः भिक्षु सङ्घपि सहित श्रावस्ती संतुं ल्याहां बिज्यात । अवलेसंनिस्थे व नगर छगुलि श्रद्धां प्रसन्नपि जुयाः थंगु जुल ।

चूल सुभद्राया कथा
सिधल ।

९. एक विहारिक स्थविरया कथा

“एका सनं” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले एक विहारिक स्थविरया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

व स्थविर जुलसां याकःचा हे जक छनी, याकःचा हे जक फेतुता च्वनी, याकःचा हे जक चंक्रमण (=इरू थिरू) जुया च्वनी, याकःचा हे जक दँना च्वनीहा स्थविर धका प्यंगू परिषद पिनि बिच्चे अत्यन्त प्रकट जुया च्वन । अले वैत भिक्षुपिसं— ‘ भन्ते ! ध्व स्थविर थथि ज्याहा खः ।’ धका तथागत यात बिनित्ति यावन । शास्तानं “साधु-साधु” धका वैत साधुकार बिया बिज्याना— “भिक्षु धैपि थथे हे विवेके-एकान्ते हे जक च्वने फयेके मा ।” धका एकान्त-विवेके च्वनेगुया महत्व कना बिज्याना थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

एकासनं एकसेय्यं-एको चर मतन्दि तो ।

एको दमय मत्ता नं वनन्ते रमतो सिया ‘ति ॥

अर्थ— छगू जक आसन, छगू जक शेय्या याइह्य, आलसि मचास्य उद्योगी जुया याकःचा जक विचरण याना ज्वीह्य, हानं थःत थमं दमन याइह्य व्यक्ति वनया जङ्गल सिथे आनन्द पूर्वकं वास याना चवनी ।

पदार्थ— अन “एका सनं एक सेय्यं” धैगु भिक्षुपि दोछिह्य दुगु थासे जूसानं थःगु मुख्यगु ज्या कर्मस्थान भावना याय्गु मतोतुस्य वहे जक बारंबार मने लुमंका च्वं चवनीगु आसन यात एकासन धका धावनी । लोह प्रासाद समानगु दरवारे दोछिह्य भिक्षुपिनि बिच्चे विचित्रगु दलासा लायातःगु अत्यन्त मूवंगु खाताय् जूसानं, स्मृति तथा जवपाखें चुया मुख्यगु कर्मस्थान लुमंका गोत्तुला च्वंह्य भिक्षुयात जूसां एक सेय्या याना च्वंह्य भिक्षु धका धावनी । अयिज्यागु एकासन एक सेय्या यात भजनया-इच्छा या धैगु अर्थ खः । “अतन्दितो” धैगु तुति यागु बलया कारणं याना जीविका याना च्वंपिसं आलसि मचाह्य जुया प्यगू इरियापथस याकःचा जक चवना ज्वीह्य धका धागु अर्थ खः । “एको दमयं” धैगु चान्हे चवनेगु थाय् इत्यादिस कर्मस्थान भावना याय्गु ज्याय् लगे जुना मार्ग फल साक्षात्कार याना काय्गु रूप याकःचा हे जक चवना जुया थःत थमं दमनयाना- त्याका च्वंह्य धैगु अर्थ खः । “वनन्ते रमितो सिया” धैगु थुगु प्रकारं थःत थमं दमनयाना- त्याका च्वं च्वंपि भिक्षुपि स्त्री पुरुषत सुं मद्रुथाय् एकान्ते वन-जङ्गलया सिथे हे जक चवने योपि ज्वी फयेके मा । आपालं मनूत दु

थाय् हुल-कुल जुया च्वंगु थासे च्वना थुगु प्रकारं थःल थमं
दमन थाना काय् फैमखु घैगु अभिप्राय खः ।

घर्मदेशनाया अन्तस भापालं मनूत श्रोतापत्ति फल
आदिस थ्यकः वंगु जुल । अबलेसं निस्ये सकसिनं एक विहारिक
(=याकःचा च्वनेगु) हे जक प्रार्थना-उद्योग यात ।

एक विहारिक स्थविरया कथा
सिधल ।

पकिण्णकवर्ग वर्णना सिधल ।
न्यीछगू वर्ग व्वचाल ।

२२ - निरयवर्ग

१. सुन्दरी परिव्राजिकाया कथा

“अभूत वादी” घैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले सुन्दरी परिव्राजिकाया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

उगु समयस जुलसां शास्ता-तथागतयात लाभ सत्कार गौरव-सम्मान-पूजन बढे जुजुं वया च्वन घैगुया बयान बिस्तार पूर्वकं उदाने वर्णन यानातये धुकूगु हे दु । थन जुलसां उक्रियागु संक्षिप्त जक वर्णन ज्वी । तथागत व भिक्षु सङ्घपित जुलसां न्यागू महानगु खुसिस खुसि बा वःथें लाभ सत्कार उत्पन्न जुयावयेत, लाभ सत्कार परिहीन जुया वपि मेपि तीर्थंकर-निर्ग्रन्थत सूद्यौ लुया वैबले फुति फुति केरा, कीचात थेंतुं निस्प्रभा तेजहीन जुया वंगुलि इपि सकलें छगू थासे मुना सल्ला यात । “कीपि थ्व श्रमण गौतम लोके उत्पन्न जुया वस्यें निस्यें लाभ सत्कार हीन जुया दातातिसं

कीत ला दु धैगु हे गिन्ति मतल । सुनाप मिले जुया जुलसां
 श्रमण गौतम यागु बेइज्जत याना इज्जत कया वैगु लाभ
 सत्कार यात हानि याना मदयेका छ्वया, कीगु लाभ सत्कार
 बढे याके बी माल ।” धका सल्ला यात । अले इमि विचार
 थथे वल- “सुन्दरी परिब्राजिका नाप मिले जुया थव षडयन्त्र
 यात धासा अवश्यनं सफल ज्वी ।” इमिसं छन्हुया दिनसँ
 सुन्दरी परिब्राजिका तीर्थकर तये आश्रमे वया वन्दना याना
 च्वंहा नाप खँ मल्लास्य तं वयना च्वन । सुन्दरि बारंबार खँ
 ल्लासां तवि तीर्थकर तयेसं जवाब मब्युस्य च्वं च्वन । अले
 सुन्दरि धाल- “गथे ख ? आर्यपित सुनानं छुं कष्ट बिल
 ला कि छु ?” धका न्यन । अले इमिसं धाल- “आम छं छु
 धै च्वनागु खः ? केहेँ मयेजु ! श्रमण गौतमं जिमित सास्ति
 याना कीत जुया च्वंगु लाभ सत्कार ब्यावकं मदयेका ब्युगु छं
 मखंला ?” सुन्दरी- “आजि थुकी छु याना बी माल ले ?”
 इमिसं धाल- “छ केहेँ मयेजु जुलसां अत्यन्त रूप बांलाह्य
 खः । सौभाग्य शालीह्वनं खः । छंगु द्वारा श्रमण गौतम
 यात अयश-बेईजति फेले याना आपालं जनतापित गौतम यात
 छंगु पाखें जूगु व्यभिचार-अनाचरण फेले याना वैत जुया च्वंगु
 लाभ सत्कार ब्यावकं नष्ट याना बी माल ।” धका धाल ।
 सुन्दरि- “ज्यू हवस् आर्यपि !” धका लिसः बिया अबलेसं
 निस्ये स्वांमा सुगन्ध लेप, कपू, फल फुल इत्यादि जोना, संका
 काती आपालं जनतापि शास्ताया थसं धर्मश्रवण याना,
 आबस्ती नगर पाखे ल्याहा वया च्वनीबले सुन्दरी जेतवन

पाखे स्वया वनेगु ज्या यात । ले^० ध्वद्दूपिसं- “छ गन वने त्यनागु ?” धका न्यनेव सुन्दरि- “श्रमण गौतमया थाये वने त्यनागु खः जि जुलसां श्रमण गौतम नाप छगू हे गन्धकूटी वास याना च्वना ।” धका कनीगु जुया च्वन । अन वना मेगु गनं तीर्थंकर तयेगु आश्रामे चा काटे याना कन्हे, खुनु सुथ ह्लाप्पां धर्मश्रवण याय्या लागी जेतवन पाखे वःपि सकल जनतापिसं खक जेतवन पाखें नगर पाखे ल्याहां वनेगु याना जुल । ले^० ध्वद्दूपि मनुतयेसं- “छ गन वना वयागु ? सुन्दरी ?” धका न्यनेव सुन्दरि इमित थथे धाईगु जुयाच्वन- “जि जुलसां श्रमण गौतम नाप छगू हे गन्धकूटी च्वना वैत क्लेश रति तृप्त याना ल्याहां वया च्वना ।” अले थथे निन्हु प्यन्हु बिते ज्वी धुंका तीर्थंकर तयेसं धूर्त-गुण्डा तयेत दां बिया- “हूँ सुन्दरी यात स्याना जेतवने श्रमण गौतमया गन्धकूटीया लिक्क स्वां, धुं, धुंपाय्, चिप, फोर वां छवैगु गाले थुना थकी ।” धया धाल । इमिसं दां कया अथे हे याना बिल । अनंलि तीर्थंकर तयेसं ‘सुन्दरी खने मडु’ धका होहल्ला मचे याना, जुजुया थाय् वना बित्ति या वन । जुजुं “छिमित गन शङ्का दु ?” धका न्यनेव “थोंकन्हे व आपालं याना जेतवन विहार पाखे वना ल्याहां वया च्वनीगु खना ? वैगु मेगु प्रवृत्ति-समाचार जिमिसं मसिया ।” धका बित्ति याय्व जुजुं- “अथे जूसा हूँ अन वना वैत मा हूँ ।” धैगु हुक्म जुल । तीर्थंकर तये चेलात बोना जेतवने वना उखें थुखें सुन्दरीयात मा जुजुं पुलांगु स्वां-सि धू-धा वां छवयातैगु गाले थुना तःगु

म्हुया पित्त कया सुन्दरी यागु लाश खाता छगुली गोत्वीका
 प्यह्यस्यां को व्वीका यंका नगरे द्वाहीं बना, श्रमण गौतमया
 शिष्यतयेसं इमि शास्तानं यागु पाप कर्म त्वप्वीया लागी
 सुन्दरीयात स्याना पुलांगु स्वां वां छ्वैगु धूगाले थुनातल ।”
 धका जुत्रु यांत बित्ति या वन । जुत्रु— “अथे जूसा नगरे लँ
 पत्तिकं यंका सुन्दरी यागु लाश चाहीकः यंकि ।” धैगु हुक्म
 जुल । तीर्थंकरतयेसं नगरया लँपु पत्तिक बना— “स्वया दिसं
 श्रमण शाक्यपुत्र तयेगु ज्या ।” धका इत्यादि प्रकारं तथागत
 यात बो व्यु व्युं निन्दा-अपहास यायां सकल नगर छगुलि
 चाहीका हया हाकनं जुजुया दरवारया घ्वाका क्वे हया तये
 हल । जुत्रु सुन्दरीयागु लाश यात मालां त्वप्पुयेके बिया
 सिपाहिं तयेसं सुरक्षा याका तल । श्रावस्ती च्वंपि आर्य
 श्रावकपि त तः मिपि आपासिनं “स्वया दिसं श्रमण शाक्य
 पुत्र तयेगु ज्या ?” इत्यादि प्रकारं धया नगरे दुने पिने च्वंपि
 थ मे मेपि भिक्षुपित्त नं न्ह्योने लाक्को म्हुतु ह्लाना बोबिया
 जुल । भिक्षुपिसं उगु समाचार तथागत यात बित्तिया वन ।
 शास्तानं अथे जूसा छिमिसं नं निन्दा-अपहास याना जूपि
 मनूतयेत थये जवाब-लिसः बिया चोदनाया धका उजुं जुया
 थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

अभूतवादीनिरयं उपेति योचापि कत्वा न करोति चाह ।
 उभोपि ते पेच्च समा भवन्ति निहिनकम्मा मनुजा परत्था ति ।

अर्थ — मखुगु खँ ह्लाईह्य नरके वनी, थमं याना नं

मयाना धार्इपिं नं नरके वनी, थ्व निगू प्रकारया हीन कर्म
याःपिं निह्यं व्यक्तिपिं नरके वंगु समानपिं जूवनी ।

पदार्थ— अन “प्रभूत वादी” धैगु मेपिनिगु दोष मखंकं
हे मखुगु ऊट खँ ह्लाना करपित तुच्छ याना दिन्दा चर्चा याना,
बोबिया ज्वीपि ।” “कत्वा” धैगु गुगु थमं पाप कर्म याना व
जि यानागु मखु धका धया ज्वीपि । “पेच्च समा भवन्ति”
धैगु इपिं निखलः नं मनूत परलोके वना नरके सत्तिकः वनीगु
गति दुपिं जुया समान जूवनी । इमिगु गति हे जक चब्बुना
वनी, इमिगु आयु जुलसां चब्बुना वनी मखु, आपालं पाप कर्म
याना ता काल तक्क नरक भोग याना च्वनी, पाप भतीचा
जक यासा वं भतीचा जक समय (नरक भोग याय् माली) ।
गुकिया निम्ति जुलसां इपिं निह्य सिगुं हे नीचगु हे कर्म
जूवनी । उकिं धयातल कि “निहीन कम्मा मनुजा परत्थ”
धागु धुगु पद जुलसां न्होने च्वंगु व ल्यूने च्वंगु पद नाप
समान जूवः । ह्लापा लिपा इपिं थनं च्युत जुया वना इमिगु
हीनगु पाप ज्यां याना परलोके (नरके) वना नाप ला वनी
धागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं भिक्षुपिं श्रोतापत्ति फला-
दिस थ्यंक वन । जुजुं सुन्दरी परिव्राजिकायात मेपिसं
स्यागु कारण पत्ता लगे याना वा धका जासुस राजपुरुषत
तोःता छ्वत । अले इपिं धूर्त-गुण्डात उगुधनं अयेला त्व त्वं
थवं थः ल्वापु यात । छह्यास्यां मेह्यसित धाल- “छं सुन्दरी-
यात छगू प्रहारं हे स्याना पुलांगु स्वां धू-धा वांछ्वेगु गाले

थुना (—सुचुका) उर्कि प्राप्त जूगु धनं आम अयेला त्वना च्वनागु मखुला ? धका न्यने व मेपिसं “खः खः” धका लिसः बिल । व इमिगु खँ न्यना च्वं पि जासुस राजपुरुष तयेसं इपि धूर्त-गुण्डातयेत जोना यंका जुजुया थाय् यंका क्यने यंकल । अले जुजुं इमिके— “छिमिसं सुन्दरी यात स्यानागु खः ला ?” धका ? न्यना-बिज्यात । इमिसं “खः महाराज ।” धका कायल उत्रीव जुजुं— “सुनां स्याकूगु ?” धका न्यना बिज्यात । इमिसं— “तीर्थकर तयेसं जिमित धन बिया स्याकूगु महाराज !” धका बिनित यात । जुजुं तीर्थकर साधु तयेत जोके छ्वया बिज्याना, हुक्म जुल । “हँ छिपि वना थथे धा धां नगरे सकभनं चाचा ह्यु हँ ।” कि थ्व सुन्दरी प्ररिब्राजिका यात, जिमिसं श्रमण गौतम यात बेज्जत याय् या लागि धूर्त-गुण्डा तयेत धन बिया स्याके बियागु खः । थुकी श्रमण गौतम व वसपोलया शिष्य श्रावक पिनिगु छुं दोष मद्दु । दोष व्यावकं जिमिगु हे खः ।” धका घाषणा याका (प्रचार याके छ्वत) । इमिसं अथे हे या वन । मूर्खपि जनता तयेसं अबले तिति यथार्थगु खँस विश्वास जुल । तीर्थकर साधु तयेत नं मनू स्यागुया सजाई जुजुं बिया बिज्यात । अबलेसं निस्ये भगवान बुद्धया लाभ सत्कार क्कन हे बढे जुयावल ।

सुन्दरी परिब्राजिकाया कथा सिधल ।

२. पाप फलानुभवी प्राणिपिनि कथा

“कासाव कण्ठा” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवनारामे वास म्पना च्वना बिज्याबले दुश्चरित्र फल भोग याना पीडित जुया च्वपि सत्वप्राणिपिनिया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु लः ।

आयुष्मान महामोद्गल्यायन जुलसां लक्खण स्थविर नाप गृद्धकूट पर्वतं व्वाहाँ वयाच्चंबले कंलाय् प्रेत आदि पिनिगु आत्म भाव खना ह्याखाकेव, लक्खण स्थविरं ह्याखागुया कारण न्यन । अले महामोद्गल्यायन स्थविरं धाल- “हे आयुष्मान ! इव प्रश्न थन न्यना च्वनेगु समय मखुनि, तथागतया न्होने जिके थुगु प्रश्न लुमंक न्यनेगु सो ।” लिपा तथागतया न्होने थ्यनेव लक्खण स्थविरं वहे प्रश्न मीद्गल्यायन स्थविर याके न्यनेव स्थविरं “अट्टिसह्खलिक प्रेत आदिपि (—कवं चात) खंना थःगु ह्य चिक वना ठरकमान जूगु खँ” घका कंनाबिल । - “हे आयुष्मान ! अन जि गृद्धकूट पर्वतं व्वाहाँ वना च्वनाबले आकाशं वया च्वंहा भिक्षु छहा खना,

वैगु शरीर छगुलि मि छ्वया च्वन ।” धका इत्यादि प्रकारं पात्र, चोवर, कायबन्धन आदिनं मि छ्वया वया च्वन ।” धका न्याहा सह धर्मी तयेत कन । अले शास्तानं आज्ञा जुया विज्यात— “ह्लापा परापूर्व कालस काश्यप तथागतया समयस व भिक्षु शासनस प्रव्रजित जुया प्रव्रज्यायागु अनुरूपं शील पालन याना यंके मफ्फा पापी जुया वःगु कारण कना विज्याना, उगु क्षणस अन फेतुना च्वपिं आपालं भिक्षुपित दुश्चरित्र कर्मया मभिगु त्रिपाक वयना विज्यास्य थुगु ववे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया विज्यातः—

कासाव कण्ठा बहवो, पापधम्मा असञ्जाता ।

पापा पापेहि कम्मेहि, निरयं ते उपपज्जरे 'ति ॥

अर्थ - आपलं काषाय् वस्त्रं पुना, असंयमी पापी जुया जूपिं भिक्षुपिं दु, उजःपिं पापीत थःगु पाप कर्मयागु कारणं याना नके उत्पन्न जूवनी ।

पदार्थ — अन “कसाय कण्ठा” धैगु काषाय् ह्यासुगु वस्त्रं हिनातःगु ककु दुपिं । “पाप धम्मा” वैगु मभिगु योग्य मजूगु कर्म याना जूपिं । “असञ्जाता” धैगु काय् आदियागु संयम मद्दुह्य । अर्थिज्याह्य पापिह्य व्यक्ति थमं यानागु अकुशल कर्म याना नरके वना जन्म जूवनी । अन इमिसं नरक यागु कष्ट भोगयाना अनं च्युत जुया वया विपाक शेष जूगुलि याना

[१४२]

धम्मपदट्टकथा

थुगुरूपं प्रेत योनिस पाप भोग याता च्वनी ।” धैगु अर्थ
खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्तिफल
आदिस प्यंकः वंगु जुल ।

पाप फलानुभवी प्राणिपिनि
कथा सिधल ।

३. वग्गु मुदातीरवासी भिक्षुपिनि कथा

“सेय्यो अयोगुलो” वग्गु थुगु धर्मदेशना शास्ता वंशाली नगर आश्रय याना महावने वास याना च्वना विज्याबले वग्गु मुदातीरवासी भिक्षुपिनिगु कारणं याना आज्ञा जुया विज्यागु खः ।

थुकियागु कथा विस्तारपूर्वकं उत्तरी मनुस्स धम्म पाराजिकास वये धुंकूगु हे दु । उगु समयस जुलसां शास्तानं इपि भिक्षुपित सःता विज्याना,— “हे भिक्षुपि ! गथे छिमिसं थःगु प्वा छगः थनेया लागी गृहस्थ उपासकपित थवंथ— परस्पर यागु उत्तरी मनुस्स धर्म (= थःके दिव्य शक्ति दुगु भाव) वर्णना याना जुया ला ? ” धका न्यना विज्याना, इपि भिक्षुपिसं— “अथे याना जुयागु सत्य खः भन्ते ! ” धका कायल ज्वीव इपि भिक्षुपित अनेक प्रकारं न्वाना—निन्दा—अपहास याना विज्याना, थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा दयेका विज्यातः—

सेय्यो अयोगुली भुत्तो अग्गिसिखू ‘पमो ।

यं चे भुञ्जेय्य दुस्सीलो रट्टपिण्डं असञ्जातो ‘ति ॥

अर्थ — भिक्षुपि दुःशील दुराचारी जुया, जनतापिसं श्रद्धा पूर्वकं दान व्यूगु राष्ट्र पिण्ड नया चवनेया सिनं ह्याउँसे च्वंक छुयातःगु नँ ग्वारा अथवा मि ज्वाला नया ज्वीगु हे उत्तम जू ।

पदार्थ — अन “यञ्च भुञ्जेत्य” धैगु गुह्य भिक्षु दुःशील, शील पालन मयापि काय आदि संवर-संयम मदुपिसं राष्ट्रवासी जनतापिसं श्रद्धा पूर्वकं दान व्यूगु राष्ट्र पिण्ड (जाप्ये) यात जिपि श्रावकसङ्घ-श्रमणत खः धका ह्यसीके विया व राष्ट्र पिण्ड कया नल धासा, व अथे नया चवनेया सिनं वरू हुरु हुरुं छवया च्वंगु ह्याँऊस्य च्वंगु मियागु वर्णगु नँ यागु गुलि नयेगु हे उत्तम जू-श्रेष्ठ तर जू धका धयातःगु खः । छुकिया कारणं याना धासा ? व अथे नयेगुया कारणं याना ध्व हे छगू आत्म भाव हे जक मि पुना कष्ट नया, सिना वनी । थः दुःशील-अनाचार जुया जुलसां मेपिसं श्रद्धां दान व्यूगु राष्ट्र पिण्ड-भोजन याना चवन धाःसा लिपा अनेक दोल आत्म भावस मि पुका चवने माली, नरक दुःख सह याना चवने माली धागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वंगु जुल ।

वग्गु मुदातीरवासी भिक्षुपिनि कथा
सिधल ।

४. खेम उपासकया कथा

“चत्तारि ठानानि” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले अनाथपिण्डक महाजनया भिचा खेम धैह्य महाजन पुत्रया कारणं याना आञ्जा दयेका बिज्यागु खः ।

व खेम जुलसां छह्ण अत्यन्त रूपवान्ह्य पुरुष जुया च्वन । आपालं बांलापि मिसात खने व काम रागं डाह जुया, थःगु सतित्व रक्षा याना च्वने मफैगु जुया च्वन । व नं मेपिनि मिसात स्यंकेगु ज्यास संलग्न जुया च्वंहा जुयाच्वन । अले वैत छन्हु चान्हे राज पुरुषपिसं मिस्ते नाप व्यभिचार याना च्वंगु खना जोना यंका जुजु यात क्यने यंकल । जुजुं अनाथपिण्डक महाजन यात लाज-सरम ज्वी धका वैत छुं दण्ड मब्युसे तोःता हल । वं जुलसां हानं नं थःत संयम मयास्य अथे हे व्यभिचार याना जुल । अले वैत निकोलनं स्वकोलनं अथे मिस्ते नाप व्यभिचार जूगु खंका राजपुरुषतयेसं जोना यंका जुजुयात क्यने यंकल । जुजुं वैत दण्ड मब्युस्य तोःतके हे बिल । महाजनं उगु समाचार न्यना व बोना तथागत

वायाय् वना उगु जूजुगु समाचार ब्याकं बित्ति याता “भस्ते !
 ध्वयात् धर्मउपदेश बिया बिज्यां हूँ ।” धका निवेदन यात् ।
 शास्तानं वैत संवेश कथा कना बिज्याना मेपिनि मिसात् स्यंका
 जुयागुया दोष बयना बिज्यास्य थुगु क्वे च्वंगु गाथा आजा
 जुया बिज्यातः—

चुत्तारि ठानानी नरो पमत्तो, प्रापज्जति परदारूपसेवी ।
 अपुञ्जालाभं न निकामसेय्यं, निन्दं ततीयं निरयं चतुत्थं ॥

अपुञ्जालाभो च गतीच्च पापिका,
 भीतस्स भीताय रतो च थोकिका ।
 राजा च दण्डं गरुकं पण्णेति,
 तस्मा नरो परदारं नसेवे ॥

अर्थ— प्रमादि जुया परस्त्रीतये नाप व्यभिचार याहा
 सिया प्यंगु गति ज्वी, पाप लाभ ज्वी, सुखपूर्वकं चने फेमखु,
 मेपिसं निन्दा-अपहास याई अन्ते नरके वना दुःख भोग
 यावनी । हानं अकुशल लाभ ज्वी, दुर्गती लावनी, ग्याह्य नाप
 र्कन हे ग्याय् माली, स्त्रीनाप श्रल्प जक्क रति ज्वी, जुजु-
 तःधंगु दण्ड बी, उकिया निर्मित मनुतयेसं मेपिनिह्य स्त्री तये
 नाप कामेसु मिथ्याचार ज्या मयाय् माल ।

पदार्थ— अन “ठानानि” धंगु दुःख ज्वीगु कारण तयेत्
 धागु खः । “पमत्तो” धंगु यथार्थंगु स्मृति महुपि (प्रमादि

धुंया जूषि मन्तयेत) घयातःगु खः । “आपञ्जति” घंगु करपिनि मिसा तयेत स्मंकः जूषि मन्तयेत घागु खः । “अपुञ्जलाभं” घंगु अकुशल पाप कर्म सञ्चय यानाजूषित घागु खः । “न निकामसेय्यं” घंगु थःगु इच्छा अनुसारं ग्होवयेक घने मखना थःगु इच्छा यात विरुद्ध ज्वीक स्वल्प समय जक घने खंपि मन्तयेत घया तःगु खः । “अपुञ्जलाभो च” घंगु थुगु प्रकारं वया थ्वनं अकुशल लाभ जुल च अकुशल-पापं याना नरक संख्यात पापिगु गति नं भोग याय माली घागु अर्थ खः । “रती च थोकिका” घंगु थः ग्या ग्यां ग्याना च्वंहा मिसा नाप काम सेवन याना च्वनेगु नं वैत स्वल्प हे जक जूवनी घागु खः । “गरुकं” घंगु जुजुं नं वैत ह्ला, तुति त्वाह्लाका बीगु इत्यादि प्रकारं तःतःघंगु दण्ड-सजाई बी घागु खः । “तस्मा” घंगु गुगु कारणं याना मेपिनि मिसात नाप व्यभिचार याजूषित अथिज्यागु अपुण्य-अकुशलस थ्यंकः वनी उकिया कारणं याना करपिनि मिसातये नाप व्यभिचार याना ज्वी मते घंगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस खेम उपासक श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन । अबलेसंनिस्थे आपालं जनतापि सुख पूर्वकं समय बिते याना जुल । खेम उपासकं ह्लापा यानावःगु पूर्व कर्म छु खः ? वं जुलसां काश्यप बुद्धयागु समयस उत्तमहा पहलवान जुया निपु लुं यागु पटाका-ध्वजा तथागतयागु लुं यागु चैत्यस बोयेका प्रार्थना यात कि “धः परे जूषि मिसात तोःता मेपि मिसातयेसं जि खनेव कामरागं युक्त ज्वीमा ।”

[१४८]

धम्मपदट्टकथा

थ्व वैगु ह्लापा यागु जन्मे याना वःगु पूर्व कर्म खः । उमु
कारणं याना व जन्म जू वं वं थाय् मेपिनि मिसातयेसं वैत
खने वं हे कामरागं डाह जुया, थःत थमं सुरक्षा याना तये
मफेगु जुयाज्वन ।

खेम उपासकया कथा
सिघल ।

५. दुर्वच भिक्षुया कथा

“कुसो यथा” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा विहारे वास याना च्वना बिज्याबले सुं छह्य दुर्वच भिक्षुया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छह्य भिक्षुं जुलसां होस मयास्य घांय् पुया कया आशङ्का उत्पन्न जुया वयेव छह्य विनयधर भिक्षु याथाय् वना- “हे आयुष्मान ! सुनां घाय् पुया काई वैत छु आपत्ति ज्वी थें ?” घका वैके थमं यानागु ज्या कंना न्यं वन । अले वैत व भिक्षुं- “छं घांय् पुयागु कारणं याना छुं (पाप) आपत्ति ज्वी मखु । देशना याय्व जुलसां छ थुकिं मुत्त ज्वी ।” घका घया थमं नं घांय् छह्य पुया कयन । मेपि भिक्षुपिसं उगु समाचार शास्ता याथाय् वना बित्ति यावन । शास्तानं व भिक्षुयात अनेक प्रकारं निन्दा याना धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

कुसो यथा दुग्गहितो हत्थमेवानु कन्तति ।

सामञ्जं दुप्परामट्टं निरयायुं पकड्ढति ॥

अर्थ— गथे कि कुश घाय् यात बांलाक काईदा साथं जोने मसल घासा थःगु ह्लाते घाः ज्वीगु खः । अथे हे तुं श्रमण धर्म बांलाक पालन मयात घासा नरके यंका क्वफाय् यंकी ।

यं विञ्चि सिथिलं कम्मं संकिलिट्टच्च यं वतं ।
सङ्खरस्सरं ब्रह्म चरियं नतं होति महण्फलं ॥

अर्थ — सिथिल (=व्हासुगु) ज्या द्वारा, खिति थागु व्रत (=अवसं) द्वारा, अशुद्धगु ब्रह्मचर्यं द्वारा तःघंगु फल प्राप्त ज्वी मखु ।

कयिराचे कयिराथे तं, बल्लहेतं परवकमे ।
सठिलो हि परिव्वाजो, भिद्यो आकिरते रज 'न्ति ॥

Dhamma.Digital

अर्थ— यदि छुं कार्यं याय् मागु दुसा दृढ पराक्रम कोशिस याना याय्गु सो, सिथिल— (प्यानुस्य) च्वंहा पचि-ब्राजकं फन दकले थःगु मने रागादि घू (क्लेश) उत्पन्न याना काई ।

पदार्थ— अन “कुसो” घैगु छुं छगू जःगु सिघार दुगु घाय्, अन्तिम रूपं ताड माया हाःजक जूसां गथे व कुश घैगु घाय्यात सुनां मखुथे— बेकाइदां जोनी, वैगु ह्लाते घा याना बी, अथे हे घैयेंतुं श्रमण धर्म रूपी श्रमण भावं नं शील खण्डित जुल घासा, मखुकथं प्रयोग याय् लात घासा, व भिक्षुयात

नरके क्वफाय् यंकी । नरके सात्ता यंकी घागु अर्थ खः ।
 “सिथिल” घैगु प्रमाद जुया यानागु क्वात्तुक मजों से व्छासुक,
 मं मदु-मं मदु यानागु छुं छगू ज्या । “संकलित्ठ” घैगु
 व्यस्यात दुथाय् वने अयोग्यगु थासे वने गुलि याना बदनामि-
 फोहर ज्वीगु । “संकस्सर” घैगु शङ्का याना लुमके मागु
 उपोसथ कार्य आदिस छुं छगू ज्यां याना मूं वये धुंकूपि
 सङ्घपि नापं खना निश्चयनं थुपि सङ्घपि जिगु दुराचरण सीका
 जितः लिकया छ्वेगु-हटे याना छ्वेगु इच्छा याना हे मुं वया
 च्वंगु खः घका थुगुप्रकारं थःगु शङ्का-आशङ्का, उपशङ्का,
 परिशङ्कां याना ज्वीगु यात घयातःगु खः । “न तं होति”
 घैगु व थुगु प्रकारयागु श्रमण धर्म ब्रह्मचरिया पालन याना
 च्वनेगु व उह्य व्यक्ति यात महानगु फल लाभ जूवनी मखु ।
 व अथे महानगु फल लाभ मज्जी गुलि याना हे भिक्षुपित दान
 ब्युपि दातापित नं महानगु फल दायक जूवनी मखु घैगु अर्थ
 खः । “कयिरा चे” घैगु उकिया निम्ति श्रमण जुया च्वंपि
 भिक्षुपिसं गुगु ज्या याय् मागु खः व ज्या याना यंका च्वनेगु
 हे बेश जू । “दल्हमेनं परक्क मे” घैगु ह्यन्नचर्य व्रत पालन
 याना यंकेगु केवल शील काय्गु इत्यादि देखावति ज्या जक
 याना मयंकुस्य घात्थे नं हे दुने हृदयं निस्यं हे क्वातुगु
 पराक्रम कोशिस याना यंके फय्केमा । “परिब्बाजो” घैगु
 व्छासुगु आलसि भावं याना खण्डित जूगु भावस थ्यंकः वंगु
 श्रमण धर्म याना । “भित्थो आकिरतेरजं” घैगु कीगु दुने
 हृदये दया च्वंगु राग धू आदि यात थिज्यागु श्रमण धर्म हटे

याना छ्वे फँमखु । क्कन दकले उक्किया द्योने मेगु नं राग धू
आदि द्यतनेगु जक जूवयी घागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोत्तापत्ति फल
आदिस ध्यंकः वंगु जुल । व भिक्षुनं थःगु शील रक्षा याना
संयम याना च्व च्वं लिपा विदर्शना भावना याना अरहन्त
जुया वन ।

दुर्वच भिक्षुया कथा
सिधल ।

Dhamma.Digital

६. ईर्ष्यां डाह जूह मिसाया कथा

“अकतं” वंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले सुं छह्ण इर्ष्यां डाह जूह्ण मिसा छह्णस्या कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

व मिसाया भातह्णस्यां जुलसां छह्ण थःगु हे छे च्वंह्ण भ्वातिनी नाप काम सेवन यात । छेया मालिकनी जुया च्वंह्ण मिसां ईर्ष्यां डाह जुया व भ्वातिनीयात ह्णातुति छग्बारा ज्वीक खिपतं चिना, वेगु ह्णांयपं ह्णाय् प्यना छगू गुप्तागु कोठाय् कुनातल । व मिसां थमं यानागु कुकृत्य ज्या त्वपुयेया लागी भातह्णसित- “कासनु स्वामि । विहारे वना धर्मं श्रवन यावने नु ।” धका धया भातह्ण बोना विहारे वना धर्मं श्रवन याय्त छेखे लिक्क वना फेतुना च्वं वन । अले इमि थः थिदि पाहुनात उगु छे वया खापा चाय्का सोबले व मिसा यागु अज्यागु विपत्ति खना भ्वाति यात मुक्त याना व्छया बिल । व भ्वाति मिसा विहारे वना प्यंगू परिसद पिनिगु न्होने थःत जूगु दुर्घ्यवहार तथागतयात बिन्ति यात । शास्तानं मिसा यागु वचन न्यना दुश्चरित्र पाप वंगु थ्व जि यानागु अकुशल ज्या मेपिसं मसीमा धका म्या भच्चा हे जक जूसानं याय्

मत्थो । मेपिसं मसीक जूसानं सुचरित्रगु ज्या हे जक याना यंके फयेके माः । थमं यानागु गुप्तगु दुश्चरित्रं याना लिपा थमंतुं पश्चाताप ज्वीका च्वने माली । थमं यानागु सुचरित्रं याना थतः हे प्रसन्नता जक उत्पन्न याना बी धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

अकतं दुक्कतं सेट्थो—पच्छा तपति दुक्कतं ।

कतञ्च सुकतं सेट्थो—यंकत्वा नानु तप्पती 'ति ॥

अर्थ— दुष्कृत्य—पाप कर्म मयायुगु हे उत्तम जू, मभिगु ज्या पाप कर्म यात धासा वं लिपा पश्चाताप चाया च्वने मालि, सुकृत्य ज्या पुण्य कर्म यायुगु हे उत्तम जू, गुकि याना लिपा थः पश्चाताप चाया च्वने माली मखु ।

Dhamma.Digital

पदार्थ— अन “दुक्कतं” धँगु अपराध सहितगु, अपाय नशके वनीगु ज्या मयायुगु हे उत्तम—श्रेष्ठ—वेश जू धागु अर्थ खः । “पच्छा तपति” धँगु थमं यानागु मभिगु—अपराध सहितगु ज्या लुमना वक्को पत्तिकं थःत ताप जुया च्वनी, पुना च्वनी पश्चाताप चाया च्वने हे माली । “सुकतं” धँगु दोष मदुगु अपराध मखुगु ज्यां जुलसां थःत सुख बीगु सुगति पाखे यंकीगु हे जक ज्या याना यंकेगु उत्तम जू । “यंकत्वा” धँगु गुगु ज्या यायु धुंका लिपा लुमंका स्वे बले संतप्त जुया च्वने माली मखु, बारंबार पश्चाताप चाया च्वने मालीमखु, मन प्रसन्न

हे जक जुया चवनी, अज्यागु ज्या याना यंकेगु बेश-उत्तम जू
घागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस उपासक व उह्य मिसानं श्रोतापत्ति
फलस प्रतिष्ठित जूवन । भ्वातिनीयात दासि भावं मुक्त याना
धर्म चारिणी याना विल ।

ईर्ष्यां डाह जूह्य मिसाया
कथा सिधल ।

Dhamma.Digital

७. आपालं आगन्तुक भिक्षुपिनि कथा

“नगरं यथा” वैगु थुगु घर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे वास याना च्वना बिज्याबले आपालं आगन्तुक
(—पाहुना) भिक्षुपिनिगु कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु
लः ।

इपि भिक्षुपि जुलसां छगू प्रत्यन्त गामे वर्षा वास याना
ह्लापां यागु छगू महिना सुख पूर्वकं बितये यात । दथुयागु
महिनास खुंत वया इमिगु भिक्षा वनेगु गां लुटे याना छह
मनूयात जोना यंकल । अबलेसं निस्ये मनूतयेसं अन गामे
खुंतयेत रोके याय्त व प्रत्यन्त गांयात रक्षा याना च्वं च्वने
मागुलि याना इपि भिक्षुपित सत्कारपूर्वकं उपस्थान सेवा-
सत्कार याना च्वनेत समय पिकाय् मफुत । इपि भिक्षुपि अन
गामे दुःख सहित वर्षावास याय् सिधेका शास्ताया दर्शन
याय्या लागी श्रावस्ती वना शास्तायात वन्दना याना छले
लिक्क फेतुना च्वंच्वन । शास्तानं इपिनाप कुशल वार्ता याना-
“गये लः भिक्षुपि ! सुखपूर्वकं वर्षावास याना वःला ?” घका
न्यना बिज्यात । इमिसं— “भन्ते ! जिपि ह्लाप्पां यागु
महिना छगू हे जक सुखपूर्वकं वर्षावास याय् दत । दथुयागु

महिनाय् व गांमे खुँतयेसं लुटे यात । अबलेसंसिनस्ये मनुत थःगु गां रक्षा याय्गुली लगे जूगुलि याना जिमित सत्कार पूर्वकं उपस्थान—सेवा याय्त इमिके समय मन्त । उकिया कारणं याना दुःख पूर्वकं निजा तक्क अन वास याना च्वना ।”
 धका बिन्ति याय्व तथागतं— ‘म्वाल भिक्षुपि ! चिन्ता याना च्वने मते, सुख पूर्वकं वास याय् घैगु न्ह्याबलेसं दैगु मखु, भिक्षु घैपिसं जुलसां गथे इपि नगरवासी मनुतयेसं नगरयात रक्षायाम्, अथे हे तुं थःगु आत्म भाव हे जक सुरक्षा याना तये योग्य जू’ धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा भाजा जुया बिज्यातः—

नगरं यथा पच्चन्तं गुत्तं सन्तर बाहिरं ।

एवं गोपेथ अत्तानं खणो वे मा उपच्चगा ।

खणा तीता हि सोचन्ति निरयन्हि समप्पिता ति ॥

अर्थ— सीमान्त प्रदेश नगरयात, दुनें पिनें सुरक्षित याना तैगु थेंतुं, थःत थमं सुरक्षा याना ति, घौछि हैनं समय सित्ति छ्वेमते ! सित्तिकं समय बिते जुयावन धाय्व नर्के वना शोक—पश्चात्ताप याना च्वं वने माली ।

पदार्थ— अन “सन्तर बाहिरं” घैगु गथे भिक्षुपि ! इपि मनुतयेसं व प्रत्यन्त नगरयात ध्वाखा पःखा आदि स्थिर यापिसं दुने च्वंगु ध्वाखा पःखा इत्यादि बल्लाक स्थिर ज्वीक दयेकी, पिने च्वंगु नं बांलाक गुप्त ज्वीक दयेकी, अथे हे तुं छिमिसं नं स्मृति न्ह्योने तथा दुने च्वंगु लुखा खुदुवा तिना

बुद्धा रक्षा याना तये धुनेव, स्मृति यात तोःता मच्छ्वस्य जोना
 तयेथे तुं पिनेच्चंगु खुगू आयतनत दुनेच्चंगु लुखायात वाघाया
 लागी जूवनी, अथे मकासानं स्थिर याना इमित दुत मच्छ्वस्य
 लुखा रक्षा याईह्य द्वारपालं स्मृति यात तोःता मच्छ्वस्य ध्यान्
 तथा उखे थुखे इरू थिरू जुया थःत थमं गोपनया-रक्षाया
 ध्यागु अर्थ खः । “खणो वे मा जपच्छणा” धंगु गुहास्यां थुगु
 प्रकारं थः रक्षा याइमखु व उह्य व्यक्तिवात थ्व बुद्धोत्पादा
 क्षण, मध्य प्रदेशे जन्म जूगु क्षण, सम्यक्दृष्टि लाभ जूगु क्षण
 खुगू आयतन खण्डित मजूगु क्षण धंगु थुपि अमूल्यगु क्षण
 व्याक्कं हाचांगाया वंगु जूवनी अर्थात् अतिक्रमण याना वंगु
 जूवनी, व अमूल्यगु क्षण यात छिमिसं अर्थे अतिक्रमण याना
 सित्ति फुका छ्वे मते धागु अर्थ खः । “खणा तीता” धंगु गुहा
 मनूनं व उगु अमूल्यगु क्षण यात सित्तिकं बिते याना छ्वे धुंकी,
 हानं गुह्य व्यक्तिथेसं उगु अमूल्यगु क्षण यात व्यर्थे हे फुका
 च्चनी, इपि मनूष्यत थःत थमं नरके समर्पित यापि जुया, अन
 नरके जन्म जूवना शोक-सन्ताप याना च्चं वनी धागु अर्थ
 खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपि भिक्षुपिनि संवेग उत्पन्न जुया
 वया अरहन्त समेतं जुयावन ।

आपालं आगन्तुक भिक्षुपिनि कथा
 सिधल ।

द. निर्गण्ठ तयेगु कथा

“अलज्जिता ये” धेगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले निर्गण्ठ तयेगु कारणं याना आजा जुया बिज्यागु खः ।

अन्हुया दिनस जुलसां भिक्षुपिसं निर्गण्ठत खना धर्म सभास खँ पित हल— “आयुष्मानपि ! सकल पाखें लाज त्वप्पुया मत्तःपि अचेलकत स्वेबले थुपि निर्गण्ठ साधुत उत्तम जू । गुह्यस्यां न्होने पाखे जक जूसां थःगु लाज त्वप्पुया तल । इपि भक्ता लाज-शर्म दुपि थें च्वं । व खँ न्यना निर्गण्ठ तयेसं घाल— “जिमिसं लाज-शर्मया कारणं गुह्यत्वप्पुया जुयागु मखु चा-धु आदिनं छगू प्रकारं पुद्गल हे तुं खः । जीवित्तिन्दिम्य नाप सम्बन्ध दु । थुगु प्रकारं इपि चा-धुत जिमिगु भिक्षा थलस थ द्वाहां मक्केसा” धका सम्म थुगु कारणं याना जक त्वप्पुया जुयागु खः । धका घया इपि नाप वाद विवाद याना आपालं बहस याना जुल । भिक्षुपि शास्ता माथाय वना योग्यगु थासे फेत्की धुनेवं व उगु बहस जूगु प्रवृत्ति-समाचार व्याककं बिन्ति यात । शास्त्रानं “हे भिक्षुपि ! लज्जा माया म्हा थाय लज्जा माया लज्जा माया लज्जा माया लज्जा मायापि

मनूत दुर्गती वनीपि हे जक जूवनी ।” धका उजुं जुया धर्मदेशना याना बिज्यास्य, थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

अलज्जिताये लज्जन्ति लज्जिताये न लज्जरे ।
मिच्छा दिट्ठि समादाना सत्ता गच्छन्ति दुर्गतिं ॥

अर्थ — लज्जा चाय् म्वा थाय् लज्जा चाइपि, लज्जा चाय् माथाय् लज्जा मचाइपि, मिथ्याधारणा दुपि सत्व प्राणिपि दुर्गती वना जन्म जूवनी ।

अभये च भयदस्सिनो, भये चा ‘भयदस्सिनो ।
मिच्छादिट्ठि समापन्ना, सत्ता गच्छन्ति दुर्गतिं ॥

Dhamma.Digital

अर्थ — भय् काय् म्वा थाय् भय काइपि, भय काय् माथाय् भय मकाइपि, मिथ्या धारणा दुपि सत्व प्राणिपि दुर्गती वना जन्म जूवनी ।

पदार्थ — अन “अलज्जिताये” धैगु जज्जा चाय् म्वागु भिक्षा भोजन जाना ज्वीगुलि जुलसां लज्जा चाया ज्वी धागु खः । इपि निगण्ठत जुलसां उकियात त्वप्पुवा उकिं लज्जा चाया जुल धागु अर्थ खः । “लज्जिताये” धैगु थःगु गुह्य अङ्ग यात त्वप्पुया मजुस्य लज्जा चाय् माथाय् इमिसं जुलसां उकियात त्वप्पुया मजुस्य लज्जा चाया ज्वी माथाय् लज्जा चाया मजू धागु अर्थ खः । उकिं इमिगु व लज्जा चाय् म्वा

चाय् लज्जा चागु, लज्जा चाय् माथाय् लज्जा मचागु, तुच्छ
 रूवातुगु भावं इपि मेथाय् मखु चाय् विश्वास याना च्वंगु भावं
 इपि मिथ्यादृष्टि जूवनी । उकियात धारण याना जूपि इपि
 मिथ्यादृष्टि धारण याना जूपि सत्व प्राणिपि तरक-निरय
 आदि प्रभेद जुया च्वंजु दुर्गति लावनी धागु अर्थ सः ।
 “अभये” धैगु भिक्षा भोजनया कारणं याना राग द्वेष मोह
 तयेगु दृष्टि क्लेश दुश्चरित्र भय यागु नं उत्पन्न मज्जीगु भिक्षा
 भोजनयात अभय धका धावनी । भयं याना उकियात त्वप्पुया
 ज्वीगुलि जुलसां भय मखुगुली भय खङ्का ज्वीगु धका धागु सः ।
 गुह्य याना तयेमागु शरीरयागु अंगं याना जुलसां रागादि यात
 उत्पन्न याना बीगुलि याना उकियात भय धका धावनी ।
 उकियात त्वप्पुया मतःगुलि याना भयस अभय खङ्का च्वंपि
 धका धागु सः । इमिसं उकियात यथार्थं रूपं ग्रहण मयागुलि
 याना मिथ्यादृष्टि धारण याना जूपि सत्व प्राणिपि दुर्गती
 लावनी धागु अर्थ सः ।

निर्गण्ठत धर्मदेशनाया अन्तस आपालं संवेश जूगु मन
 जुया प्रव्रजित जूवन । अन मुनाच्वंपि मनुतयेत नं धर्मदेशना
 सार्थक जुया वन ।

निर्गण्ठ तयेगु कथा
 सिधल ।

९. तीर्थंकर श्रावक तयेगु कथा

“अवज्जे” घैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले तीर्थंकर श्रावक तयेगु कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छगू समयस जुलसां अन्य तीर्थंकर मिध्यादृष्टि तये मस्त सम्यक्दृष्टि उपासकतये मस्तये नाप परिवारपि सहित ह्यिता च्वंगु खना व मस्त छे ल्याहाँ वः बले इमिसं थः मस्तयेत “कीसं श्रमण शाक्यपुत्रपित बन्दना याय् मत्यो, इमिगु विहारे द्वाहाँ वने नं मत्यो अन द्वाहाँ ज्वी मखु ।” धका पाफयेके बिल । इपि मस्त जुलसां छह्युया दिनस जेतवन विहारया पिने ध्वाकाय् कोठाया लिक्क ह्यिता च्वं बले लः त्वने प्या चाय्कल । अले छह्य सम्यक्दृष्टि उपासकया मचा यात मिध्यादृष्टिकह्य मचाँ धाल— ‘छ जेतवे दुने वना पुखुली लः त्वना जिमितनं लः ह्या ब्यु ।’ व मचा विहारे दुने वना पुखुली क्वाहाँ वना थःत माक्को लः त्वना, वया पासापित लः यंका बीमागु खँ शास्तायात वना बिन्तियावन । अले वैत तथागतं— “छ थनं लः त्वना वना छिमि पासापित नं लः त्वने या लागी थन हे बोना ह्या लः त्वंकि” धका आज्ञा जुया

बिज्यात । पिने ह्यिता च्वंपि मस्त अनवया लः त्वं वल ।
शास्तानं इपि मस्तेत थःपाय् सःतके छ्वया बिज्यात्ता इपि
योग्यगु घर्म उपदेश बिया बिज्याना, इमित्ति निञ्जल श्रद्धास
स्थिर याना शरण व शीले नं प्रतिष्ठित याना बिज्यात्ता ।
इपि मस्त थःथगु छे वना उगु समाचार थः मां बो पित कं
वन । अले इमि मां बोपिसं की मस्त गौतमया आवक जुया
वल घका मने दुःख ताया बिलाप यात । अले इमि उखे थुखे
च्वंपि जःला खःलात्त निह्य प्यह्य अन मू वया इमि मने जुया
च्वंगु दुःख शान्त याना छ्वेया लागी घर्म उपदेश बिल ।
इमिगु उपदेश न्यना थुपि जिमि मस्त श्रमण गौतम यात हे
लः ह्लाना बीमाल घका अपालं थःथितिपि नाप्पं बिहारे
यंकल । शास्तानं इमिगु मन यागु विचार सीका बिज्याना
इमित्ति घर्म उपदेश याना बिज्यास्य थुगु ववे च्वंगु गाथा आज्ञा
जुया बिज्यातः—

अवज्जे वज्जमतिनो, वज्जे वा, वज्जवस्सिनो ।

मिच्छादिट्ठिसामादाना, सत्ता गच्छन्ति दुग्गतिं ॥

अर्थ— दोष छुं मरुपित दोष दु घका भापीपि दोष
दुपित घासा निर्दोष घका भापीपि मिध्यादुष्टि युक्कपि सत्व
प्राणिपि दुगंती-नरके वनी ।

अवज्जञ्च वज्जतो ज्ञत्वा, अवज्जञ्च अवज्जतो ।

सम्मादिट्ठिसामादाना, सत्ता गच्छन्ति सुग्गतिं ॥

अर्थ— दोष यात दोष हे धका समके ज्वीपि, निर्दोष-
दोषमदुपित दोष मदु धका हे समके ज्वीपि, सम्यक्दृष्टि संयुक्त
जुया च्वंपि सत्व प्राणिपि सुगती— स्वर्गलोके वनी ।

पदार्थ— अन “अबज्जे” घैगु दश वस्तुक सम्यक्दृष्टि
व उकिया आश्रुत जुया च्वंगु सकल पुण्य-धर्म यात धया तःगु
खः । “बज्ज मतिनो” घैगु दोष थुगु घैगु उत्पन्न जूगु मन
दुपि । दश वस्तुक मिथ्यादृष्टि वैत आश्रुत जुया च्वंगु धर्म
नं दोष मखनीह्वा अर्थि ज्याह्वास्यां दोष मखुगु यात दोष रूपं
समके जुया, दोष यात अदोष रूपं थ्वीका च्वंह्वा ख्वातुगु
मिथ्यादृष्टि धारण याना जूपि सत्व प्राणिपि दुर्गती-नरके
कुत्युं वनी धागु अर्थ खः । निपुगु गाथास च्वे च्वंगु गाथाया
विपरीत-उल्लां अर्थ थ्वीका काय् माल ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपि सकलें हे त्रिशरणे प्रतिष्ठित
जुया मेमेगु नं धर्मं श्रवण यायां श्रोतापत्ति फल आदिस
प्रतिष्ठित जूवन । *Dhamma.Digital*

तीर्थङ्कर श्रावकतयेगु कथा
सिधल ।

निरयवर्ग वर्णना सिधल ।
न्यीनीगूगु वर्ग क्वचाल ।

२३ - नागवर्ग

१. तथागतं थःगु विषये कनाबिज्यागु

कथा

“अहं नागोव” वंगु थुगु घर्मदेशना शास्ता कोसम्बी वास याना च्वना बिज्याबले थःगु हे कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

कथावस्तु अप्रमाद वर्गया ह्याप्यायागु गाथाया वर्णनास विस्तार पूर्वकं कना वये घुंगु हे दु । थन थये घयातःगु दु कि-अन मार्गान्द इमित छुं नुकसान याय् मफया श्रमण गौतम यात हे याय् मागु कर्तव्य याय् घका नगरवासीपित घूस नका श्रमण गौतम नगरे द्वाहां वया भिक्षा चरण याना च्वनीबले च्यो म्वात्तित नाप्पं सडके वया श्रमण गौतम व वया चेला तयेत न्होने लाक्को म्हुतुह्लाना, बोबिया परिहास-निन्दा चर्चा याना, थनं ब्युसिक छ्वया ब्यु घका हुक्म बिया छ्वत् ।

मिथ्यादृष्टि दुपि त्रिरत्नया उपरे प्रसन्न मजूपि मनूतयेसं नगरे
 भिक्षा चरणया लागी द्वाहां विज्यापि तथागत सहित भिक्षु
 सङ्घपिनि ल्यू ल्यू जुया जूपि खुँत खः, दुष्ट खः, मूर्ख खः,
 डाखुँत खः, ऊँट खः, दोहँ खः, गघात खः, नरके वनीपि खः,
 पशु योनी वनीपि खः, छिमित सुगति घँगु दै मखु, छिमित
 दुर्गति हे जक लाभ ज्वी, धका थज्यागु प्रकारं फ़िगू प्रकार
 यागु बोबीगु बचनं बोबिया जुल । निन्दा अपहास याना जुल ।
 व अर्थ थःत बोबिया जूगु निन्दा-अपहास याना जूगु न्यना
 आयुष्मान आनन्द स्थविरं तथागतयात थथे विन्ति यात-
 “भन्ते ! थ्व नगरे च्वंपि मनूतयेसं कीत बोबिया च्वन,
 निन्दा चर्चा याना च्वन, थ्व नगरे तोःता मेगु नगरे विज्याके
 नु ।”

तथागत- “गन वनेगु ? आनन्द !”

आनन्द- “मेगु नगरे गन थथे कीत बोबीपि सुं दैमखु ।”

तथागत- “व नगरे च्वंपिसंनं कीत थथे हे बोबिल
 घासा की गन वनेगु ले आनन्द ?”

आनन्द- “अनं नं हानं मेगु नगरे वने भन्ते !” धका
 विन्ति याय् व । तथागतं आनन्द यात आज्ञा जुया विज्यात-
 “हे आनन्द ! कीसं अथे याना ज्वी योग्य मजू । गुगु थासं
 अधिकरण उत्पन्न जूगु खः अन उगु हे थासे च्वना व उगु
 अधिकरण शान्त ज्वीव हे जक अनं मेथाय् वनेगु याय् माः ।
 तथागत- “हे आनन्द ! सुनां छंत बोबिया जुल ?” धका
 थ्येना विज्याय् व “च्यो भ्वातितिसं समेतं याना सकल नगर-

बासी तयेसं बोबिया कीगु निन्दा अपहास याना च्वंगु दु
 भन्ते ।” घका बित्ति याय्व तथागतं— “हे आनन्द ! संग्राम
 भूमी क्वाहीं बंह्य किंसि प्यंगू दिसा पाखें कयेका हःगु तीर
 यागु चोटयात सह याना च्वनेगु वैगु कर्तव्य जुया च्वम । अथे
 हे घथेंतुं थ्व संसारे आपालं दुशील तयेसं निन्दा-अपहास
 यागु यात सह याना च्वनेगु घैगु कीगु कर्तव्य हे खः ।” घका
 उजुं जुया बिज्याना थुगु थुःगु कारणं याना धर्मदेशना याना
 बिज्यास्य थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

अहं नागो व संगामे चापातो वितिसं सरं ।

प्रतिवाक्यं तितिविखिस्सं, दुस्सीली हि बहुज्जनो ॥

अर्थ— युद्ध भूमी क्वाहीं बंह्य गजराजं (प्यखेर पाखें)
 कयेका हःगु तीर सह याना च्वने मा थेंतुं (जि नं) करपिसं
 ह्लागु कट्टु वाक्य यात सह याना च्वने, कारण छाया घासा थ्व
 संसारे दुशीलपिं मनूत हे जक आपा दु ।

दन्तं नयन्ति समितिं, दन्तं राजा भिरुहति ।

दन्तो सेट्ठो मनुस्सेसु, यो ति वाक्यं तितिविखति ॥

अर्थ शिक्षितह्य गजराज यात हे युद्ध भूमी बंकी
 चुजुं नं बज्याह्य शिक्षितह्य किंसि ल्यथा हे जक सबारि वाई,
 (थ्व संसारे) मनुष्यतये मध्ये नं अत्तम दमन वाक् कुह्य व

दुशील तयेगु कटु वाक्य सहयाय् फुह्वा हे जक श्रेष्ठ उत्तम ज्वनी ।

वर 'मस्सतरा दन्ता, भ्राजानीया च सिन्धवा ।
कुञ्जरा च महानागा, अत्तदन्तो ततो वरं ॥

अर्थ— (ध्व संसारे) खच्चरा सल, सिन्धु देशयापि भिगु जात यापि सःल व दं दुह्य महानह्य गजराज किसि उत्तम जू । वयासिनं नं अप्पो थःत थमनं दमन याय् फुह्वा व्यक्ति अत्यन्त उक्तम—श्रेष्ठ जू ।

पदार्थ— अन "नागो वाति" धैगु गजराज समान धागु खः । "चापातो" धैगु धनुषं तोःता हःगु । "अतिवाक्यं" धैगु च्यागु प्रकारयागु अनार्य व्यवहारया रूपं प्रचलन जुया च्वंगु नियमं पुलावंगु वचन यात धागु खः । "तित्तिखिस्स" धैगु गथे कि रणभूमी संग्रामे यंका तःह्य बांकाक सुसिद्धितह्य तःधि-कःह्य किसि, सस्त्रं प्रहार यागु इत्यादि व धनुषं मुक्त जुया थःगु ह्ये कःवःगु तीर यात थःत न्ह्याको हे कष्ट जूसानं सह याना च्वनी, अथे हे धैथे तुं थथि ज्यागु अप्पोगु ज्याखेल मदुगु वचन—वाक्यं थःगु मने वेदना जूसानं जि सहन याना च्वना धैगु अर्थ खः । "दुस्सीलोहि" धैगु ध्व लोके च्वपि जनतात जुलसां, आपालं याना दुश्शीलपि हे जक खः । थःथःगु रुचिया अनुसारं वचन पिकया फैले याना व्यवहार याना ज्वी । अन सहन याय्गु व उपेक्षा भावयाना च्वनेगु हे जक जिगु कर्तव्य

खः ।” “समिति” वैगु वगीचाय् वना ह्यितः वनीपि मनुतये
 पुच आदिस जुलसां आपालं जनता पिनि दध्वी वने बले दमन
 याना-शिक्षित याना तःपि दोहंत अथवा सलत हे जक रथे
 जोते याना यंकी घका घागु अर्थ खः । “राजा” वैगु अर्थि
 ज्यागु हे यान-वाहनं वनाच्वंह्य जुजु दमन याना शिक्षित याना
 तःह्य किसि हे जक गया ज्वीगु जुया च्वन घाःगु खः ।
 “मनुस्सेसु” वैगु मनुत मध्ये नं प्यंगू प्रकारयागु आर्यंमार्गं
 दमन जुया आर्यंपिनाप समान जूवनेगु हे श्रेष्ठकर जू घाःगु
 खः । “योति वाक्यं तिनिबलति” वैगु गुह्यस्यां थज्यागु रूपं
 सिमाना पुलावंगु वचन यात बारंबार घया च्वंसांतबि ल्वा ज्वी
 मखु हैरान ज्वी मखु उपेक्षा भाव याना सह याना च्वनी,
 अर्थि ज्याह्य दमन ज्वी धुंकूह्य शिक्षित ज्वी धुंकूह्य मनु श्रेष्ठ-
 उत्तम जू वैगु अर्थ खः । “अस्स तरा” वैगु मिसाह्य सल
 नाप णघाया संयोगं याना उत्पन्न जूह्य खचरा सल यात घागु
 खः । “आजानिया” वैगु गुह्य सल यात सल दमन याईह्य
 सारथि स्यनाब्यूगु कारण यात याकनं सयेका थ्वीका काय्
 फुह्य सल यात घागु खः । “सिन्धवा” वैगु सिन्धु देशे जन्म
 जूपि सलतयेत घघातःगु खः । “महानागा” वैगु कुञ्जर
 वैपि तःतःधिकःपि किसित “अस्तदन्ता” वैगु इपि खचरा सल
 सिन्धव सल कुञ्जरकिसि तयेत दमन याय् फ.सानं उत्तमगु
 दमन मखुनि । गुह्य मनुनं जुलसां प्यंगू आर्यं मार्गं थःत दमन
 याइह्य जूगुलि याना आत्म दमन याइह्य जुया निर्वाणि सेवन
 याइह्य जुलसां वधासिनं अतिउत्तम-श्रेष्ठ जू । व अथे जू वनेगु

[१७०]

धम्मपदट्टकथा

इपि सकल यासिनं अत्यन्त उत्तम-अनर्घं जू धागु अर्थं खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस घूस नया ले, लैया दुवाते च्वना बोव्यूजूपि सकलें हे इपि आपालं जनतापि श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वंगु जुल घैगु अर्थं खः ।

तथागतं थःगु विषये कनाबिज्यागु
कथा सिधल ।

Dhamma.Digital

२. किसिमागः भिक्षुया कथा

“नहि एतेति” धेगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले छह्य ह्यापायागु जन्ने किसितयेत विक्षा बीह्य आचार्य जुया वःह्य छह्य भिक्षुया कारणं याना आज्ञा जुबा बिज्यागु खः ।

व भिक्षु जुलसां छन्हुया दिनस अचिर वती खुसि सिधे किसिमागः छह्यस्यां छह्य किसियात दमन याय् धका थःगु इच्छानुसारं किसियात दमन याय् धका थःगु इच्छानुसारं किसियात सेने कौने याय् मफया च्वंगु खना व भिक्षुं व किसि मागः यात थःथाय् लिक्क सःता घाल- “हे किसिमागः ! यदि थ्व किसि तालिम याइह्य आचार्य थ्व किसियात थुगु थासे (अंकुशं) सुल घासा, थ्व किसि याकनं हे दमन याय् कै धेगु कारण व किसिभावः यात स्वना कना बिल । व किसि-मागः नं व भिक्षु यागु बचन न्यना भिक्षुं घाघाये जतन याना व किसियात बांलाक सुसिधितह्य किसि याना काल । मेसि भिक्षुपिसं उमु समाचार शास्तायात बना बिन्ति यमबन । शास्तीनं व भिक्षुयात सःतके छ्वया बिज्याना- “हे भिक्षु !

छं व किसिमागः यात थथे स्वने—कँने याना बियागु घात्थेनं खः ला ? धका न्यना विज्याना व भिक्षुं— “घात्थेनं खः भन्ते !” धका लिसः बिनित्ति याय्व तथागतं व भिक्षु यात न्वाना विज्यात । “हे मोधपुरुष ! मेपिनिह्य किसियात दमन याय्गुलि, व मेमेगु यान—वाहन दमन याना बीगुलि याना छंत छु फाइदा ज्वी ? अथि ज्यागु यान वाहनं थः वने मनंगु थासे वने फँगु समर्थं दै धँगु सम्भावना मदु । थःत थमनं बांलाक दमन याह्यास्यां जुलसां थः ह्यापा वने मनं थाय् वने फँ । उकिया निर्मित्त थःत हे नि ह्यापा लाक दमन याय्गु स्वेमा । अज्यापि किसि—सल तयेत दमन या जुयां छंत छु लाभ ज्वी ? धका उजुं जुया विज्याना थुगु वने च्वंगु गाथा आज्ञा जुया विज्यातः—

न हि एतेहि पानेहि, गच्छेय्य अगतं विसं ।

यथा‘त्तना सुदन्तेन, दन्तो दन्तेन गच्छती ‘ति ॥

अर्थ— थःत थमनं बांलाक दमन यासा हे जक स्वयं थः निर्वाणे थ्यंकः वने फँ, सल—किसि यान आदि यात जक दमन याजुयां थः निर्वाणे थ्यंकः वने फँमखु ।

पदार्थ— थुगु गाथाया अर्थ—गुगु खः उगु किसि यान वाहन आदियात यान धयातःगु खः । अज्यागु यान वाहनं सुं छह्य मनु दाना च्वनेबले ह्यगसे नापं वने मनं थाय् जूगुलि वने मनं धँगु निर्वाण पाखे अथे वने फँ— गथे कि ह्यापा लाक्क

यःगु इन्द्रिय यात दमन याना दान्त जुया लिपा यागु समयस
 आर्यं मार्गं भावना याना बांलाक दमन जूह्य जुया यःत बांलाक
 दमन याना निर्वाण सेवन याइगु प्रज्ञा दुह्य व्यक्ति व अर्थि
 ज्याह्य मनु वने मनंगु दिशा पाखे व वने ननी, अले दमन ज्वी
 धुकूगु निर्वाण भूमिस ध्यंकः वनी । उकिया निम्ति उक्ति
 यासिनं यःत थमनं दमन यायेगु हे अति उत्तम धागु अर्थ
 सः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल
 आदिस ध्यंकः वंगु जुल ।

किसिमागः भिक्षुया कथा
 सिधल ।

Dhamma.Digital

३. सुं छम्ह ब्राह्मणया काय्पिनि कथा

“ धनपालको ” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता श्रावस्ती नगरे वास याना च्वना विज्याबले सुंछ्हा ब्राह्मणया काय्पिनि कारणं याना आज्ञा जुया विज्यागु खः ।

श्रावस्ती नगरे जुलसां च्यागू लाख धन सम्पति दुहा ब्राह्मण छ्हास्यां थः ल्याय्हापि काय्पि प्यहा सित बिवाह याना वी धुंका प्यंगू लाख धन प्यहा सित ह्यति छगू छगू लाख इना बिल । लिपा वया कलाहा ब्राह्मणनी मृत्यु जुया वने व काय्पि सकलें मुना सल्हाह यात । यदि की बौनं मेहा ब्राह्मणनी मिसा हल धाःसा, वया प्वाथं मचा दत धाय् व थ्व कीगु कुल चिच्चा दना वनी, आ कीसं वौयात बांलाक सेवा सत्कार याय् माल । धका इमिसं व बौहा ब्राह्मण यात सासा मिभिं नका बां बांलागु वस्त्रं पुंका सेवा सत्कार याना, ह्ला तुति तीकाबीगु इत्यादि उपस्थान सेवा याना च्व च्वं छन्हुया दिनस व बौहा ब्राह्मण ह्तिने घना दना वःहासित ह्ला तुति तीकु तीकुं अलग अलग जुया घर गृहस्थिस च्वं च्वंनेगुया

दोष कना- “जिमिसं छित्तः थुगु हे प्रकारं जन्म काछि सेवा
सत्कार यत्ना च्वने, आम मेगु बाकि दनिगु घन नं जिमित
इनाब्बु ।” घका याचना यात । बौद्ध ब्राह्मणं हाकनं बाकि
दनिगु प्यंगू लाख घन प्यहा कायपित छगू छगू लाख दां इना
बिया थःगु पुनेगु लं बसः जक बाकि याना दुगु चल-अचल
सम्पत्ति व्याक्कं प्यंगू भाग थला कार्यापि प्यहासित बराबर ज्वीक
इना लः ह्लाना बिल । अले व वीहा ब्राह्मण यात तःघिकःहा
कायहास्यां निन्दु प्यन्हु लही घुने व, छन्हु मोल्हया वया च्वहा
वैत कोठाम् च्वना भौहास्यां थथे घाल- “छु छ जिहा भात
यात तःघिकःहा काय घका सःबसः दां अप्पो बियागु दु ला ?
सकसितं निगू निगू लाख जक बियागु मखुला ? छ मेवि
काय पिनिगु छे नं च्व वने म्वाला ?” घका खं न्यंकल ।
वं नं थ्व चण्डालहा मिसा घका वया उपरे तं चाया मेहा
कायहास्या छे वना च्वंवन । अन नं निन्दु प्यन्हु दया वयेव
अथे हे घया छे पित्तिना हल । हानं मेहा कायहा सिथाय्
वना च्वं वनं नं अनं नं जथे हे याना छे पित्तिना हल । थुगु
प्रकारं व ब्राह्मण कार्यापि छहास्या हे छे च्वने मफया पण्डरङ्ग
घैपि बाबाजि तथे थाय् वना प्रव्रजित जुया भिक्षा फोना नया
समय बिते जुया वने घुंकूगुलि याना जरा जीर्णं वृद्ध जुया,
मभिगु भोजन नया क्वाचुगु लासाय् घना गना वंगु शरीर
ज्वीका भिक्षा फोना ल्याहा वया फलेचा छकुती वना च्वंवन ।
अनं देना वया थःत थमं जूगु दुःख स्वया थः कायपिसं थःत
छु उपकार यई घैगु आशा मखना थथे चिन्तना यात-

“श्रमण गौतम जुलसां दयावानह्य व्यक्ति खः, स्पष्ट वक्ता, नाइस्य च्वक खँल्लाइह्य, सुख दुःख यागु खँ ल्लाय् गुलि अत्यन्त कुशलह्य खः । व श्रमण गौतम यात नाप लाना जिगु आश्रय छगू फोवने माल ।” धका वं थःके दुगु वसतं वांलाक पुना भिक्षा यागु थल ज्वना तुतामं चुचुं शास्ता-तथागत याथाय् वन । थथे धैतःगु नं दु कि-“अथखो-पे.-तेनुपसङ्कमी” धका : अर्थात्- “अनंलि सुं छह्य ब्राह्मण तःधंगु कुल याह्य बुढा जुया भ्वाथःगु वसतं तिया गन तथागत विज्याना च्वन अन थ्यंक्रःवन” धका । शास्तानं व छखे लिक्क फेतुना च्वंह्य ब्राह्मण नाप कुशल वार्ता खँ ल्लाना विज्यास्य थथे धया विज्यात- “छु खः ब्राह्मण ! छ बुढा ज्वीका भ्वाथःगु वस्त्रं पुना थन वया च्वनागुला ?” अले ब्राह्मणं बिनित्यात- “भो गौतम ! थन जि प्यह्य कार्यपि दु । इमिसं जित थः कलापिनिगु खँ न्यना छे पितिना हल ।”

तथागत- “अथे जूसा हे ब्राह्मण ! छं थ्व गाथा न्यापु सयेका कण्ठस्त याना कया, छं कायपि आपालं जनसंख्या मुना च्वनीगु तःधंगु सभास च्वं च्वनीबले अन वना बोना थ्यंक्रः हँ ।”

उगु गाथात थथे खः-

यहि जातेहि नन्दिस्सं, येसञ्ज भवमिच्छया ।
ते मं दारेहि सम्पुच्छा, साव वारेन्ति सूकरं ॥

अर्थ — गुह्य मचा जन्म जूबले खुसि प्रसन्न जुया, गुह्य-
स्या कारणं याना श्व भव संसार इच्छा याना, वं हे यो जितः
कलापिनिगु खं न्यना फाचित व्यवहार याय् थें व्यवहार याना
हल ।

असन्ता किर मं जम्मा, तात् ताता 'ति भासरे ।
रखसा पुत्त रूपेण, ते जहन्ति ववोगत्तं ॥

अर्थ— इपि मस्त असमर्थं तिनि बले जितः यःवा !
यःव्या ॥ धका सःतज, व हे मचात् यो पुत्र राक्षस जुय
इमिसं यो जि बुढायात् तोःवल ।

अस्सो जिण्णो निवभोगो, खाव्वा अपनीयति ।
बालकानं पिता थेरो, परा गारेसु भिक्खति ॥

अर्थ— गथे कि सलत् बुढा ज्वीव भोग हीन जुया म्ही
हे खनी मखु, अथे हे धर्थेतु यो जि मचातये व्वा स्थिति
(=बुजुर्ण) जुया व्वना करपिनि छेया लुखा व्वे फोना-फोन्ना
नया जुया ।

वण्णोव किर मे सेय्यो यं मे पुत्ता अनस्सवा ।
चण्ड'म्पि गोणं वारेति अथो चण्ड'म्पि कुक्कु रं ॥

अर्थ— ध्व यानागु उपःकार मस्यूपि काय्प्रिनि सिनं करु
ध्व जिगु तुतां हे श्रेष्ठ-उत्तमं ध्व, ध्व तुतामं ह्यर्थापि दोहंत्त
स्त्रिधासिसं क्षुनु सुरक्षा याना ध्यु ।

अन्धकारे पुरे होति, गम्भीरे गाधमे धति ।
दण्डस्स आनुभावेन, खलित्वा पतितिट्टती 'ति ॥

अर्थ — जि जुलसां तःधंगु ख्वातुगु अन्धकारे लाना च्वन,
दण्ड-कठि-तुतां यागु प्रतापं याना बे ग्वत्तू मवंसे दना
धस्वाना सम्म च्वने फया च्वन ।

व बुढाह्य ब्राह्मणं तथागतया थासं च्वे धया वयागु
गाथात सयेका कण्ठस्त याना कया अज्यागु महानगु ब्राह्मण
तयेगु सभा-समागम जुया च्वंगु दिनस, सकल वसः तिसां तिया
बांलाका वःपि काय्पि दुगु उगु महान ब्राह्मण सभास द्वाहाँ वना
ततः धंपि ब्राह्मणत ताता जागु अमूल्यगु आसने फेतुना च्वंबले,
थ्वहे मौका खः धका मतीतया सभाया बिच्चे द्वाहाँ वना
ह्ला निप्पां च्वे आंकासे थत छ्वया भोः भोः सभास मुनाच्वंपि
महानुभावपि ! जि छिमित गाथा बोना न्यंके न्यना च्वनेगु
खः ला धका न्यना, “का धा ब्राह्मण ! जिमिसं न्यना च्वने
धका याय्व व बुढाह्य ब्राह्मणं दना हे उगु न्यापु गाथा बोना
सकलसित न्यंका बिल । उगु समयस जुलसां मनूतये बिच्चे
नियम छगू दया च्वंगु जुया च्वन । “सुनां थः मां बौपिनिगु
सम्पत्ति नःया च्वना इमित पालन पोषण याइमखु इमित मृत्यु
दण्ड बीगु जुया च्वन । उकिया निमित्त इपि ब्राह्मण पुत्रत थः
बौया पालि भ्वप्पुया- “यो व्वा ! जिमिगु जीवन छगू रक्षा
याना ब्यु धका फोन । इमि बौयागु हृदय नाईस्य च्वंगुलि

याना- “जि कार्यपित विनाश याना छ्वेमते जित थुमिसं पालन-पोषण याई” धका सभायात न्यंकल । अले वया काय् पित सभासदपिसं घाल- “यदि छिमिसं थनि निस्ये छिमि बोयात बांलाक पालन-पोषण मयात घासा छिमित स्याना छ्वे ।” धका घाय् इपि प्यंहा काय्पि ग्याना बोह्यसित जंघुली लुकुं छिना छे बोना यंका शरीरे चिकनं बुका मालिश थाका सुगन्ध चूर्ण आदि मोल्हुका थः कलापि ब्राह्मणनी तयेत सःता थनि निस्ये जिमि बोयात छिमिसं बांलाक सेवा सत्कार या । यदि छिमिसं प्रमादित जुया गोलमाल याय्गु सोत घासा छिमित थ्व छे पितिना छ्वया बी धका ख्याना थः बोयात सासा मिमि प्रणोतगु आहार भोजन याकल । बुढाह्य ब्राह्मण भिगु भोजन व सुखदाईगु स्पर्श याना निन्दु प्यन्हुं हे बल दया वया थःगु आत्मभाव हृष्ट-पुष्ट जुया वःगु खना थ्व सम्पत्ति जितः श्रमण गौतमं याना दया वःगु धका वसपोल यात भेट चढे याय्या लागी गाछजो जोना तथागत याथाय् वना कुशल वार्ता याय् सिधेका छखे लिबक फेतुना व गा छजो तथागतया चरण कमलया ववे तथा “भो गौतम ! जि ब्राह्मण धैपिसं आचार्य यात आचार्य धन माला हया, थ्वजिगु आचार्य धन छलपोलं स्वीकार याना कथा बिज्यां हूँ ।” धका बिन्ति यात । तथागतं वया उपरे अनुकम्पा तै बिज्याना व गाछजो स्वीकार याना कैबिज्याना धर्मोपदेश याना बिज्यात । धर्मदेशनाया अन्तस ब्राह्मण शरण-शीलस प्रतिष्ठित जुया थये बिन्तियात- “भो गौतम ! जिमि कार्यपिसं जितः प्यंगू नित्य दान बिया

तःगु दु उलि मध्ये निगु नित्य दान जि छलपोल यात चढे याना बी ।” अले वैत तथागतं— “कल्याण ज्वीमा ब्राह्मण । जिपि जुलसां थःपिनि रुचि—इच्छा जूगु थासे हे जक भिक्षा वने ।” धका आज्ञा जुया बिज्यात । ब्राह्मण छेँ वना काय्पित धाल— “पुता । श्रमण गौतम जिह्य पासा खः, जि वसपोल यात जिगु निगु नित्य भोजन प्रदान याना वया, वसपोल थन बिज्याई बले छिपि प्रमादित जुया चवने मते धका न्यंकल । काय्पिसं— “ज्यू हवस यः ब्वा !” धका लिसः बिल । कन्हे खुनु तथागत भिक्षा बिज्याबले दकले तःधिकःह्य काय्हास्या छेँया बुखा क्वे बिज्याना दना चवना बिज्यात । तःधिकःह्य काय्हास्यां शास्ता थःगु लुखा क्वे दँना चवना बिज्यागु खना भिक्षा पात्र थमं कया शास्तायात छेँ दुने बिज्याका अत्यन्त मूवंगु खाताय् बिज्याका प्रणीतगु भोजन प्रदान यात । शास्ता कन्हे खुनु माहिलाह्य काय् याथाय्, कंसखुनु साईलाह्य काय् याथाय्, प्यन्हु खुनु काईलाह्य काय् याथाय्, थुगु प्रकारं फोलाक सकल काय्पिनिगु छेँ बिज्याकल । इपि सकलसिनं अथे हे शास्तायात सत्कार—सम्मान याना दान विल । अनंलि छन्हुया दिनस जेठाह्य काय् नं मङ्गल खुन्हुया दिन थ्यंकः वयेव बौहसित धाल— “थः ब्वा ! स्वीत मङ्गल यागु दान बीगु खः ? धका न्यन । बौहस्यां— “जि मस्यु, जिमि पासा ला श्रमण गौतम मखुला ?” धका न्यंकल । अले काय्हास्यां वौहसित धाल— “अथे जूसा वसपोल यात कन्हे दिवा भोजनया लागी न्यासःह्य भिक्षुपि नाप निमन्त्रणा याना व्यु ।” ब्राह्मणं अथे

हे याना बिल । शास्ता कन्हे खुनु थावक भिक्षुसङ्घपि सहित्
 दिवो भोजनया लागी वया छे विज्याकल । वं थःगु छे
 वाँउस्य च्वंक बै थिलातःगु, सकल बलङ्कारं छायापा बुदप्रमुख
 भिक्षु सङ्घपित फेतुका, लः मद्गु दुई खोर भोजन दायके
 जिया कस्ति नाप प्रणीतगु नयेगु त्वनेगुलि संतृप्त यात ।
 भोजन सिक्साथं ब्राह्मणया कार्पि प्यंह तथागत याथाय वया
 फेतुना बिस्तियात- “भो गौतम ! जिमिसं थः बोयात पालन-
 पोषण याना च्वना, अथे याना च्वनेगु जिमिसं मतोःता वया
 आत्म भाव छो सोबा विज्या हूँ । शास्तानं- “छिमिसं
 कल्याणगु हे ज्या यात, मां बोपि लहीगु धैगु ह्यापा ह्यापा
 बापि पण्डित जर्भपिसं कोशिस यानाजूगु ज्या हे खः ।” घका
 आजा जुया विज्याना ह्यापा परापूर्व कालस- “व हस्तिराज
 मङ्गले ववालं दुपि सल्लकी व कूटजा धैपिनिगु जातक फिछगुगु
 विपातंस मांयात पालन-पोषण याना बःहा हस्तिराज जातक
 विस्तार पूर्वकं कना विज्याना थुगु वने च्वंगु गाथा आजा जुया
 विज्यातः-

घनपालो नाम कुञ्जरो,
 कटु कप्य मेवनी बुद्धिधारियो ।
 बद्धो कबलं न भुञ्जति,
 सुमरति नागवनस्स कुञ्जरो 'ति ॥

अर्थ- शत्रुतये फोज यात विनाश याईहा सुनानं पनीं
 कटुतये मफुहा महान बलवानहा घनपाल धैहा हस्तिराज यात

जोना यंका कुना तःबले व किसि आहारहे मयास्य केवल थःचवनेगु रमणीयगु जङ्गल व मां वौपि जक लुमंका चवन ।

पदार्थ— अन “धनपालकोनाम” धैगु उगु समयस काशी जुजुया किसिमागःत छवया रमणीयगु भिगु जातयापि किसित चवनीगु जङ्गलं लाना हःह्य महानह्य किसि छह्यासिगु नां खः । “कट्टु कप्प भेदनो” धैगु तोक्षण-अत्यन्त कडागु मद मस्तता । किसि धैपिनि ल्याय्ह्य जुया मदं मस्त जुया वैबले न्हँकु तज्ज्याना चःति प्याना वै । साधारण किसित हे जुल धासानं उगु समयस अकुशं अथवा बद्धि भालां सुत्तु सुया चिनातःसानं, तःसतं चण्ड-हारां जुया चवनी । व किसि जुलसां अत्यन्त चण्ड-हारां जुया च्वंगु जुया चवन । उकिं घयातलः— “कट्टु कप्प भेदनो दुस्सि वारियो” धका “बद्धो कबलं न भुञ्जति” धैगु किसिगले चिनातःह्य व किसि किसिगः यात चित्र विचित्रगु पर्दा-पालं चाहुयेका सुगन्ध दुगु माला-भखारि इत्यादिं च्वे इलां प्यना तःगु थासे वै तयातःगु जुजुयात भपके योग्यगु अनेक प्रकारगु रस-स्वाद दुगु भोजन न्ह्योने बोया तलं नापं छुं छकूचाहे नयेगु इच्छा मया । उगु अर्थ प्रकाश याय्या लागी “सन्धाय बद्धो कबलं न भुञ्जति” धका घयातःगु खः । “सुरमति नाग वनस्स” धैगु व किसि रमणीयगु जि चवनेगु थाय् धका किसित चवनीगु थाय् जङ्गल लुमंका चवन । जिमि मां जुलसां जङ्गले काय् यागु वियोगं याना दुःखी जुया चवन ज्वी, जि मांयागु चाकरीं-सेवा याय्

मखंक थज्यागु भिभिगु भोजन जक नया च्वनां छुयाय् धका धार्मिक रूपं मांयात सेवा सत्कार याय्गु धर्म हे जक लुमंका च्वन । व अथे मां बी यागु सेवा याय्गु जुलसां अन किसित च्वनीगु वन-जङ्गले च्वना हे जक सम्पूर्णं याय् फे, उकिं घयातल- “सुमरति नाग वनस्स कुञ्जरो !” धका शास्ता नं ध्व थःगु पूर्वजन्म ह्लापा ह्लापा यागु चरित्र कथा हया कना बिज्याना च्वंबले इपि सकलसिनं मिखां ख्वबि सो सो वयेका नाइस्य च्वंगु हृदये जुया शोकाकुल जुया वन । अले इमित भगवानं ध्व हे योग्यगु समय खः धका सीका बिज्याना चतुरार्यसत्य प्रकाश याना कना बिज्यात ।

धर्मदेशनाया अन्तस काय्पि व बीपि सहितं व ब्राह्मण श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन ।

सुंछह्य ब्राह्मणया काय्पिनि
कथा सिधल ।

— —

४. जुजु प्रसेनदि कोसलया कथा

“मिद्धि यदा” वैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले जुजु प्रसेनदि कोसलया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छन्हुया दिनस जुलसां प्रसेनदि कोसल जुजु छगू दोणं जाकिया जा उकियात ल्वेक के तरकारि इत्यादि नाप भोजन याइगु जुया च्वन । व जुजु छन्हु सुथसिगु भोजन सिधेका, नये धुनेव ज्वीगु आलसियात विते मया स्ये हे तथागत याथाय सवारि जुया शास्ताया न्होने क्लान्त जूगु शरीर ज्वीका च्वनां च्वने मजीका, न्हो वैथे च्वंका, उखें थुखें पुत्तु पुला चुत्तु चुया उकुस मुकुस ज्वीका च्वं च्वन । तप्यंक धस्वाना च्वने मफया छखे लिक्क वना अङ्गले लिधना च्वं च्वन । अले जुजु यात शास्तानं आज्ञा जुया बिज्यात— “गथे खः महाराज ! भोजन याय् धुंका विश्राम मकास्य हे थन कायागु ला ?”

१. प्यपासःया छगू आह्लाक ४ गू आलकया छगू दोण जूवनी ।

‘सः भन्ते ! भोजनं याय् सिधस्ये निस्ये जितं
महानगु कष्टं जुयां च्वनः च्वनां च्वना ये च्वने मछुया च्वन ।”
घका विन्ति यात । तथागतं जुजुयात्— “हे महाराज !
अत्यन्तं आपा भोजनं याय् लातं घाय्व् आमं ये तः घंगु कष्टं
जुया वये यो ।” घका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आशा
जुया विज्यातः—

मिद्धो यवा होति महग्घसो ष,
निहायिता सम्पदि वत्तं सायी ।
महावरा हो ष निवापपुट्टो;
पुनपुनं गग्गं मुपेति मन्वो ‘ति ॥

अर्थ— आपा नयेमाहा, आलसिहा, पुत्तु, पुपुं घनीहा
व्यक्ति, योक्को नकाः ल्हङ्का तःहा फा थें सः । अज्याहा
मूर्खहा व्यक्ति बारं बारं गर्भे जन्म जू वनी ।

पदार्थ— अन “मिद्धो” घंगु शरीरयागु आलसि भावं
ब्याकुलं जुया च्वंहा । “महग्घसो” घंगु अत्यन्तं आपा भोजन—
आहारं नयेमाहा । भोजनं याय् घुंका प्वाथे ह्लातं तियास्वया
आशा भोजनं याय् लातं घका घाईहा । चिनातःगु जनी
छ्वासुका नैहा, आपानये घुंका दने मफया अन हे ग्वारा तुला
च्वनीहा, आपा भोजनं नया कठुई च्वंगु भोजनं कौनं लिकया
नये जीक नैहा, न नं नमं अन हे ल्हये भाय्क नैहा, थुफि

अधिक भोजन याईपि मध्ये छह्हास्यां थें च्वंक नैह ।
 “निवाप पुट्टो” धँगु च्वकि आदि फातयेत नकीगु वासिगुजा
 नका पोसे यानातःह्य छे च्वंह्य फा जुलसां मचां निस्ये पालन
 पोषण याना तःगुलि याना ल्हना तःत्रिकः जुया वःबले छे
 पिने प्याहां वने मदया खाता तःले इत्यादि थासे गोत्तुला
 सासः दुक्या सासः पितछ्वया गोत्तला च्वनी । थथे धयातःगु
 दु कि- पुरुष जुलसां आलसि व आपा नये फुह्य जुल धासा,
 बांलाक नक्षा नका पोषण यानातःह्य तःधिकह्य बंन्यल थें मेमे
 दु इरिया पथं च्वं च्वने मफया न्ह्यो वयेकेत गोत्तुलेगु जक
 सोई । उगु अवस्थाय् वं अनित्य, दुःख, अनात्म धँगु स्वंगू
 लक्षण मने ल्वीका काय् फेमखु । उकियात मने ल्वीका काय्
 मफुगुलि याना प्रज्ञा आपा मदुह्य व्यक्ति हाकनं हाकनं गर्भवास
 च्वं वये माली । गर्भवास च्वं वये गुलि मुक्त ज्वी फेमखु धँगु
 अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस शास्तानं जुजु यात उपकार
 याय्गु विचारं थुगु व्वे च्वंगु गाथा छपु आजा जुया
 बिज्यातः-

मनुजस्स सदा सतिमतो,
 मत्तं जानतो लद्ध भोजने ।
 तनु तस्स भवन्ति वेदना;
 सनिकं जीरति आयु पालयन्ति” ॥

अर्थ—न्हाबलेसं स्मृति दुहा मनूनं, थःत माक्को मात्रा-
सीका जक आहार भोजन यार्ई, वैगु शरीर हलुका ज्वी वैत
वेदनानं आपा ज्वी मखु, नःगु आहार नं जीर्ण ज्वी वैगु आयुनं
पालन जुया ताहाक ज्वी ।

तथागतं थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्याना उत्तर
माणवक यात न्वे वयेके बिया, ध्व गाथा जुजुया भोजन यार्ईगु
बखते छं जुजुयात बोना न्यंका ब्यु । थुगु उपायं जुजु यागु
भोजन क्रमैसित घटे यायां यंके ब्यु धका उत्तर माणवक यात
अह्ने याना बिज्यात । व माणवकं अथे हे यात । जुजु
लिपायागु समयस छमना जाकिया जा जक भपीगु अवस्थास
ध्यंकः वःबले हलुकागु शरीर जुया सुख अनुभव याना शास्ता-
तथागत या उपरे स्नेह व विश्वास उत्पन्न याना, न्हेनु यंकं
असदृश दान बीके बिल ।

भुक्तानु मोदना या खुनु अन मुंवःपि आपालं जनतापित
तःधंगु विशेष फल लाभ जुल ।

जुजु प्रसेनदि कोसलया कथा
सिधल ।

५. सानु श्रामणेऱया कथा

“इदं पुरे” घैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले सानु श्रामणेऱया कारणं याना आजा जुया बिज्यागु खः ।

व श्रामणेऱ जुलसां छहा उपासिकाया याकः काय् जुया च्वन । व मचा प्रव्रजित जुस्ये निसे शीलवान सदाचारी व्रत-नियम पालन याईहा जुया च्वन । आचार्य-उपाध्याय, आगन्तुक (=पाहुना) भिक्षुपित नं सेवा सत्कार व्रत-प्रतिव्रत याना च्वनेगु नं मतोःतु । महिनाया च्यान्हु बिते जुया वनेव सुथ ह्लाप्पां देना लःघले लःतया धर्म श्रमण याय् थाय् बे पुना मत च्याका मधुरगु स्वरं धर्मश्रमण या वयेत घोषणा याई । भिक्षुपिसं वैगु समर्थ अनुसारं- “हे श्रामणेऱ ! छं पद यागु रूपं श्वे वयेका पाठ ध्वकय्या ।” घैगु राय बिल । वं जि थौं छाति स्याना च्वन, ह्य स्याना च्वन, घका छुं छगू हे तोह मतस्य धर्मासने गयां आकासं गङ्गाजियागु धारा क्वाहाँ वया च्वं थें च्वंक पद भाणकया रूपं धर्मदेशना याना, धर्मासनं क्वाहाँ वये तेका जिमिमां बोपित थ्व धर्मदेशना यानागुया पुण्य

इना बी घका घोषणा यात । व श्रामणेनवा यः हे मां, बी विसं वं पुष्य दान वागु भाव मस्यु । वया ह्लापायागु आत्म भावस मां जुया वःह्य मिसा यक्षनी जुया जन्म जुया च्वन । व यक्षनी नं मेमेपि देवतापि नाप अन वया धर्मश्रवण याना च्वन । श्रामणेरं इना व्युगु पुण्य “जिमिसं स्वीकार याना कथा पुता !” घका यक्षणीन घाल । शील सम्पन्न जूपि भिक्षुपि श्रामणेरपि भवित देवतापि सहित लोकजनपिनि प्रिय ज्वी । व श्रामणेर खना नं देवतापिसं आदर-गौरव याना महा ब्रह्मायात थें, भियागु ज्वाला यात थें व श्रामणेर यात समळे जुया च्वनी । श्रामणेरया उपरे गौरव तथा व यक्षनी नं आदर शौरव सहित स्वया च्वन । मेपि धर्म श्रवण वावया च्वपि यक्षतीसं सानु श्रामणेरया ह्लापायागु जन्मे मां जुया वये नं ह्य यक्षनी यात अग्रगुलः, अग्रगु पिण्ड विल । आनु भाव सम्पन्नपि देवतापि जूसानं व यक्षनीयात लं विला व्यु, यः देना वासमं स्वागत या । जले लिपायागु समयस व श्रामणेर तःधिकः जुया वया इन्द्रिय-अंगं सम्पूर्णं जुया ल्याय्ह्य जुया वस्थेलि सासने च्वने मीस्त्रि मवयेका कामरागं पीडित जुया सासनास च्वंच्वनेगु सहन याना च्वने मफया सं, लुसि ताता हाकः ज्वीका हाकुगु-खितिषागु चीवरं पुना विहारे स्वीतं छुं मघास्य भिक्षा पात्र व चीवर कका याकःचा हे जक माहास्या छें वव । उपासिकां काय् बिज्यागु खना वन्दना याना, घाल- “पुता । छपि ह्लापा ह्लापा धन बिज्याईबले आचार्य-उपाध्यावापि नाप अथवा भवतिपि श्रामणेरतथ् नाप धन बिज्याईगु सः,

थो छःपि याकःचा हे जक छे छाय् बिज्यानागु ?” श्रामणेरं थः मां यात- “थोःमा ! जि शासने प्रव्रजित जुया च्वंच्वने ह्याल । जि चीवर तोःते तेना ।” धका धाल । मांहा उपासिकां- “छे घर-गृहस्ती च्वं च्वनेगुया दोष नाना प्रकारं कना-क्यना काय्हा श्रामणेर यात समठे बुठे याकूसांतबि वैत चीवर मतोःतुकेत माने याय् मफुत । अले मांहास्यां चिन्तना यात- “आ वंगु स्वभावं हे जूसां ज्ञां दया वःसा ज्यू ।” धका मती तया काय्हा श्रामणेर यात धाल- “अथे जूसा भचा आस्यनि पुता । छंत यागु भोजन इत्यादिनि जोरे याना बी छःपित यागु इत्यादि भपका छे यागु ज्या सिधेव छःपिनि योगु वस्त्र पिकया बी ।” धका धया छखे लिक्क फेतुना च्यनेत आसन लाया बिल । “थन भचानि फेतुना च्वं पुता । छःपित जि याकनं हे यागु, नयेगु त्वनेगु इत्यादि जोरे याना बी ।” धका धया वया सत्तिक हे च्यना मांहा स्यां जाकि सिला च्वन । उगुसमयस जुलसां व श्रामणेरया ह्यापायागु जन्म याहा मां आ लकसि जुया च्वंहास्यां आ जि काय् श्रामणेर गनवंना च्वन थें ? वैत भिक्षा आदि प्राप्त जूला मजूला ? धका बिचा याना सोबले व श्रामणेर जुलसां चीवन तोःतेत ठीक-ठाक जुया च्वंगु कारण सीका थथे जुलसां जिकाय् नं चीवर तोःतल धासा जि देवतापिनि न्होने लज्जा चाया च्वेने माली अथे ज्वी व म्वाले मा, वै थाय् वना चीवर मतोःतेकेगु उपाय् या वने माल । धका चिन्तना याना उगु क्षणे हे अन थ्यंकः वया श्रामणेरया शरीरे दुबिना गःपः लद्याका, म्हुतुं पीजा फुरु फुरु

प्यार्हा वयेका बे ग्वारा ग्वारा त्वीका बिल । उपासिकां थः
काय्या अज्यागु विपत्ति खना वैगं भुतुलि प्यार्हा वया थः काय्य
यात घय्पुना मुले गोत्वीकल । सकल गांयापि मनूत अन मू
वया पूजा, बलि, भाखला इत्यादि यात । मांहा उपासिकां
जुलसां बिलाप यायां थुगु क्वे च्वंगु गाथा बोनः—

चातुद्दसि पञ्चदसि, याच पक्खस्स अट्टमी,
पाटिहारिय पक्खं च, अट्टङ्ग सुसमागतं ।
उपोसथं उपवसन्ति ब्रह्मचरियं चरन्ति ये ॥

अर्थ— गुह्य व्यक्ति जुलसां चतुर्दशी पुह्नी छगू पक्षया
पष्टमी विशेष छुट्टि यागु दिनसनं अष्टशील उपोसथ व्रत व
ब्रह्मचर्यं पालन याना च्वनी ।

न तेहि यक्खा कीलन्ति, इति मे अरहतं सुतं ।
सादानि अज्ज पस्सामि, यक्खा कीलन्ति साणुना ति ॥

अर्थ— इमित लाखे—लकसि तिसं सते मया धका जि
अहन्त्तिपि थासं न्यना तयागु दु, थौ जिह्यसाणु श्रामणेर यात
यक्ष—राक्षस तिसं सते याना च्वंगु स्वया च्वने माल ।
उपासिका यागु वचन न्यना—

मतं व पुत्त रोदन्ति, सोव जीवं नदीस्सति,
यो च कामे चजिस्वान, पुनरावसते इध ।
तं वापि पुत्त रोदन्ति, पुनजीवं मतो हि सो ति ॥

अर्थ— काय् सिना वना खने मदया वने व मांप्पि ख्वै, गुह्य काय् जुलसां काम सेवन यात त्याग याना, हाकनं थुखे हे काम सेवन पाखे ल्याहाँ वयेत स्वै अज्याप्पि काय् खना नं मांप्पि ख्वै, छाय् धासा अज्याप्पि काय्प्पि म्वाना वःसानं सिनावंगु हे बराबर खः ।

अथे धया छेँ—गृहस्ती च्वं च्वनेगु धैगु क्वागु पूगु नौ द्वँया द्योने च्वं च्वनेगु समान खः, नरके च्वं च्वनेगु समान याना, छेँ गृहस्ती च्वं च्वनेगु यागु दोष क्यना हाकनं गाथा द्वारा धालः—

कुक्कुला उब्भतो तात, कुक्कु ले पतितु मिच्छसि ।

नरका उब्भतो तात, नरकं पतितु मिच्छसी 'ति ॥

Dhamma.Digital

अर्थ— यः पुता ! छ क्वागु नौ द्वं मुक्त ज्वी धुंका हाकनं उकीतुं कुत्युं वनेगु इच्छा यानागुला ? नरकं उत्तीर्णं ज्वी धुंका हाकनं उकीतुं क्वाहाँ वनेगु इच्छा यानागुला गथे ?

अले वैत मांह्यस्यां प्रिय पुत्र ! छंत कल्याण ज्वीमा, जिमिसं जुलसां थ्व जिमि काय् छह्य मि नया च्वंगु छेँ छता वस्तु पिकया हये थेंतुं छंत गृहस्त भावं पिकया बुद्ध शासने प्रव्रजित याय् यंका, छ जुलसां आ हाकनं घर-गृहस्तीतुं म्घात-नाले दुं वयेगु इच्छा याना थन ब्वां वल । छं जिमित तरे याय्गु सो धैगु थुगु अर्थ स्वी थाय् वना पुकारे यावनेगु ?

स्वीयाद् वना निर्णयं वाच वनेगु ? धेनु कर्म प्रकल्पना यावत्
धेनु गाया वोनः—

अभिधावथ सवन्ते, कस्त उच्यते पयानसे ।
आदित्तानि मतं भयं पुन इद्विदु मिच्छसी 'ति ॥

पर्यं— भद्रस्व काय भाजु ! छःपि व्यप्यो न्वां विज्यात,
आ जि स्वी थाय, वना खो वनेगु ? हा वनेगु ? मि नया
च्वंगु छे लिकया हयागु थल छगः हाकनं वहे मीतुं क्वन्वा
वनेगु इच्छा याना विज्यात ।

व श्रामणेः यः मांहास्यां अथे घया च्वंक च्वंकं हे
यःगु मने संवेग उत्पन्न याना— “जि गृहस्थ जूव नाया छुं
मतलव मन्त” घका मती ल्वीका— “जि गृहस्थ जूवने मन्तु
घका मोहासित न्यंकल । अले वया मांहा उपासिका साधु-
साधु (=असल जुल-असल जुल) पुता । घका घया प्रसन्न
जुवा श्रामणेःयात प्रणीतगु आहार भोजन माका छःपि गोवें
दत्त पुता ! घका न्यना न्यीवें सम्पूर्ण जूनु भाव लीका उ-
सम्पदाया लारी स्वगु चोवर वागु जेरेजाम यात । व श्रामणेः
सम्पूर्ण जूनु पात्र चोवर दुह्य जुव विहारे ल्याहीं वना
उपसम्पदा (—धिक्षुपिमिगु तःधंगु द्विधा) काल । तवन्तश्च
व श्रामणेः उपसम्पदा उकी छुंका भाषा सन्नय किते मजू व हे
शास्तानं वेंत यःगु चित्त काग्नी कायत् उत्साहित याना च्वन्त
विज्यात । चित्त धेनु वस्तु अनेवनेगु आरम्भमात्र ताकान्त

तक्क चा चा हिला च्वने यो । व चित्तयात दमन मयाहसित
 शान्ति-श्रस्ति भाव घैगु दै मखु । उकिया निम्ति अंकुशं
 मस्तह्य किसियात दमन याईथेंतुं थ्व मत्ताह्य किसि थेंजाह्य
 चित्त यातनं दमन याय्गु ज्या याना यंके मा धका उजुं जुया
 थुगु क्वे च्वंगु गाथा वाजा जुया बिज्यातः—

इदं पुरे चित्त'मचारि चारिकं,
 ये तिच्छकं यत्थकामं यथासुखं ।
 तदुज्ज'ह निग्गहेस्सामि योनिंसो;
 हत्थिप्पमिन्नं विय असङ्कुग्गहो 'ति ॥

अर्थ— ह्यापा थ्व चित्त थः यो यो थाय् सुखपूर्वकं
 विचरण याना च्वने घुंकल, तर जिं आ थौं थ्व चित्तयात किसि
 भागःनं हाराह्य किसियात गथे अंकुशं बसे काईगु खः अथे हे
 दमन याना काब्बी काय् ।

विस्तर अर्थ— थुकिया अर्थ गथे घासा— थ्व चित्त घैगु
 वस्तू थ्वयां ह्यापा रूप आदि आरम्भणस राग आदिया गुगु
 कारणं याना उकियात इच्छा याई उकिं याना वैत काम तृष्णा
 उत्पन्न जुया वै, उकिया बसे वना गन काम तृष्णा दु अन
 चा चा हिला च्वंसा वैत सुख अनुभव जुया च्वनी, अन हे
 चा चा हिला ताकाल तक्क सुख अनुभव याना ज्वी । थौं जिं
 किसियासिनं हाराह्य मस्तह्य किसियात अत्यन्त दक्षह्य किसि-
 भागः नं थःगु ह्यातं अंकुश जोना किसियात दमन याई थें तुं

योनिः सो मनसिकार रूपी अंकुशं ध्व मन यात दमन याना
काई, उखें थुखें छवै मखु छथाय् हे जक चिना तै घैगु अयं
खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस सानु श्रामणेर सहित धर्म श्रमण
याय्या लागी अन मू वःपि आपालं देवतापित धर्मावबोध
जुल । व सानु आयुष्मान नं त्रिपिटक बुद्ध वचन सयेका-सीका
महानहा धर्म कथिक भिक्षु जुया सच्छि व न्यीदं तक्क म्वाणा
सकल जम्बूद्वीप छगुलि उथल पुथल याना परिनिर्वाण जुया
विज्यात ।

६. बुद्धेरक किसिया कथा

“अप्यमादरतो” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले कोसल जुजुया बुद्धेरक घैह्य किसिया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

व किसि जुलसां ल्याय्हागु बखते अत्यन्त बलवान जुया लिपायागु समयस बुढा ज्वीका छगू तःधंगु पुखुली व्वहाँ वंहा भ्यातःनाले दुना पुखुलि च्वे थाहाँ वये मफुत । आपालं जनता पिसं अथि ज्याहा बलवानहा किसिनापं थज्यागु बृद्ध दुर्बल भावस थ्यंकः वन धका धंगु खँ पित हल । जुजुं थुगु समाचार न्यना किसि मागः तये आचार्ययात हुकम जुया बिज्यात कि- “हुँ आचार्य छ वना व किसियात भ्यातनालं थकया हति ।” धका । व आचार्य अन वना पुखूसिथे च्वना संग्राम यागु चो क्यना संग्राम भूमी थार्ईगु नगाडा बाज थाके बिल । अभिमानि जातियाहा किसि व बाजं थागु सःजक ताय् साथं अभिमानं चूर जुया वाठाइथि दँना पुखुलि प्याहाँ वया च्वे भूमि च्वंवल । भिक्षुपिसं उगु कारण खना तथागत याथाय्

धना विम्बि वावन । शास्तानं "हे भिक्षुपि । व किसि स्वभावं थाहा वये थाकुगु म्यातनालं थःत थकाल । छिमिसं जुलसां क्लेश रूपी अत्यन्व थाहावये थाकुगु म्यातनाले दुना च्वंषि खः । उकिया निर्मित थःतभिगु बांलागु नियम-प्रति-पत्तिस लगे जुया छिमिसं नं उगु क्लेश रूपी म्यातनालं थःत थकया संसार सागरं मुक्त ज्वीगु स्व ।" धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

अप्पमादरता होथ, सच्चित्त मनुरक्खथ ।

बुग्गा उद्धरयत्तानं पङ्के रत्तो 'व कंजरो'ति ॥

अर्थ— अप्रमाद ज्वीगुली लगे जुया च्वं, थःचित्तयात सुरक्षा याना ति, म्यातनाले दुना च्वंहा किसियात थकाय् थंतुं थःत (राग, द्वेष, मोह), रूपी इत्यादि म्यातनालं थत थका ।

पदार्थ— अन "अप्पमादरता" वंगु स्मृति अलग्ग मनुष्य थमं याय् मागु ज्यास लगे जुया च्वं । "सच्चित्त" वंगु रूप् भादि आरम्भणस थःगु चित्त गथे याना अतिक्रमण ज्वीमखु, अथे या । "बुग्गा" वंगु गथे कि व म्यातनाले दुना च्वंहा किसि ह्लातं व तुति कोशिस-उद्योग याना थाहा वये थाकुगु च्वंप (=म्यातनालं) थःत थत कया भूमिस च्वं वंगु खः । अथे हे तुं छिपि नं थाहा वये थाकुगु क्लेश रूपी च्वंपं

[१६८]

धम्मपदट्टकथा

थःत थमं थकया निर्वाण रूपी भूमिस प्रतिष्ठित जूवा घैगु
अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपि भिक्षुपिनि अरहन्त पदस
प्रतिष्ठित जूवन ।

बुद्धेरक किसिया कथा
सिधल ।

७. न्यासम्ह दिशावासी भिक्षुपिनि कथा

“सचे लभ्नेथ” घैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता पारिलेय्यक जङ्गल आश्रय कया रक्षित वनसण्डस वास याना च्वना विज्याबले आपालं भिक्षुपिनिया कारणं याना आज्ञा जुया विज्यागु लः ।

थुकियागु बाखं यमक वर्गे “परेच न विजानन्ति” घैगु गाथा वर्णनास वये घुंकूगु हे दु । अन थये घयातल कि तथागत यात हस्ति-नाग किसि उपस्थान-सेवा याका, वर्षा वास याना च्वना विज्यात घैगु समाचार सकल जम्बूदीपस प्रकट जुया वन । श्रावस्ती नगरं अनाथपिण्डिक महाजन व विशाखा महाउपासिकापि, थथिज्यापि महान कुल सम्पन्नपिसं आनन्द स्थविर याथाय् समाचार छवया हल कि- “भन्ते ! जिमित तथागतयागु दर्शन याका विज्या हूँ ।” धका दिशा विदशा पाखें नं न्यासःह्य भिक्षुपि वर्षावास याय् सिधेकां आनन्द स्थविर नापलाना- “हे आयुष्मान ! आनन्द स्थविर जिमिसं तथागतयागु धर्म उपदेश मन्यनागु ता हे दये घुंकल, विमित छलपोलं तथागतया थासं धर्म श्रवण माय्गु सुव्यवस्था

याना विल घासा अति उत्तम ज्वी ।” धका याचना यात । आनन्द स्थविर इपि भिक्षुपि बोना पारिलेय्यक वन पाखे प्रस्थान यात । अन ध्यनेथे च्वंका- “स्वला तक्क याकःचा वास याना च्वना बिज्याह्य तथागत याथाय् छकोलं थुलिभच्छि भिक्षुपि बोना वनेगु योग्य मजू ।” धका विचा याना मेपि भिक्षुपि सकलें जङ्गलया सिथे तोःता थः याकःचा जकनिं तथागत नपला वन । पारिलेय्यक किसि आनन्द स्थविर वया च्वंगु खंका सिमाकचा छकचा जोना ल्यू वन । अथे किसि ब्रवांवंगु खंका बिज्याना- “हे पारिलेय्यक ! हटे जुया ब्यु वैत रोके याय् मते थ्व वया च्वह्य भिक्षु बुद्धया उपस्थायक खः ।” धका आज्ञाजुया बिज्यात । व किसि स्वथं जोना च्वंगु सिमा कचा अनंतुं वां छवया स्थविरयागु पात्र चीवर काय्त न्होने वन । स्थविर किसियात थःगु पात्र चीवर बिया मबिज्या । किसि मती ल्वीकल कि “थ्व भिक्षु यदि व्रत-नियम बांलाक स्यूह्य खःसा, शास्ता फेतुना बिज्याना च्वंगु लोहतये थःगु पात्र चीवर आदि परिस्कार दिकी मखु ।” स्थविरं थःगु पात्र चीवर क्वे बे तया बिज्यात । व्रत-नियम सम्पन्नपि भिक्षुपिसं जुलसां थपिसं गौरव सत्कार याय् मारिपनिगु आसने अथवा खाताय् थःगु परिस्कार यंका तये यंकी मखु । स्थविरं शास्तायात पञ्चाङ्ग वन्दना याना छखे लिक्क फेतू वन । शास्तानं आनन्द स्थविर याके- “छ याकःचा जक थन वयागुला आनन्द ! ?” धका न्यना बिज्यात ।

“मखे भन्ते ! न्यासःह्य भिक्षुपि नाप वयागु खः छल-
पोल स्वला तक्क एकान्त वास याना बिज्याथाय् छकोल हल-
कुल ज्वीक वये मखाला मेपि भिक्षुपित जङ्गलया सिथे हे तोःता
वयागु खः ।”

“अवे जूसा इमितनं थन बोना हति आनन्द !”

“जो आज्ञा शास्ता !” धका लिस बिया आनन्द
स्थविर जङ्गलया सिथे बना सकल भिक्षुपित तथागत याथाय्
बोना हल । इपि भिक्षुपि सकलें अन वया तथागतया छाखेर
शास्तायात पञ्चाङ्ग प्रणाम याना फेतुत । अले तथागतं इपि
भिक्षुपि नाप कुशल वार्ता याना बिज्याय् सिधेव, इपि भिक्षु-
पिसं बित्तियात- “भन्ते ! बुद्ध धैपि सुकुमार खः । उकीसनं
छलपोल क्षत्रिय राजकुल याह्य सुकुमार खः । छलपोल
थज्यागु जङ्गले स्वला तक्क याकःचा जक गये याना चवना
बिज्यात थें ? अत्यन्त दुष्करगु ज्या याना बिज्यात, छलपोल-
यात सेवा सत्कार याइपि नं सुंमवु ज्वीमा ?” धका बित्ति
याय्व तथागतं आज्ञा जुया बिज्यात- “हे भिक्षुपि ! ध्व
वाशिलेय्यक किंसि जिगु सकल ज्या याना बिल यदि ध्व संसारे
बिज्याह्य पासा चूलात धासा वनाप एकान्त वास याना चवनेगु
अत्यन्त उत्तम जू । छुं जुया थज्याह्य पासा मदया वनीगु
वरी याकःचा हे जक च्वं चवनेगु उत्तम जू” धका उजुं जुया
बिज्याना थुगु ववे च्वंगु गाथा आज्ञा दयेका बिज्यातः-

सचे लभेथनिपकं सहायं, सद्धिचरं साधु विहारि धीरं ।

अभिभुय्य सब्बानि परिसयानि, चरेय्य तेन'त्तमनो सतीमा ॥

अर्थ — यदि दक्षह्य, नाप नाप्पं ज्वीह्य, भिगु चरित्र
दुह्य, धैर्यं दुह्य अज्याह्य पासा दत्त धासा, सकल प्रकार यागु
विघ्न बाधा हटे याना, स्मृतितया प्रसन्न साथं वनाप ज्वी
सयेके मा ।

नो चे लभेथ निपकं सहायं, सद्धिचरं साधु विहार धीरं ।

राजाव रट्टं विजितं पहाय, एको चरे मातङ्ग रञ्जो'व नागो ॥

अर्थ — यदि बुद्धिमानह्य थः नाप्प नाप्पं ज्वीह्य शील
स्वभाव वालह्य धैर्यं दुह्य पासा लाभ मज्जुल धासा, जुजुं थः
युद्धं बूगु राज्ययात् तोःता वनी थेंतुं हानं मातङ्ग हस्तिराज
थें याकःचा हे जक जङ्गले विचरण याय्गु स्व ।

Dhamma.Digital

एकस्स चरितं सेय्यो, नत्थि बाले सहायता ।

एको चरे-नच पापानि कयिरा,

अप्पोस्सुक्को मातङ्ग 'रञ्जो व नागो ॥

अर्थ — याकःचा च्वनेगु चरित्र हे उत्तम जू, बाल-मूर्ख-
जनपिनिगु छुं सहारा दुगु मखु । पाप कर्म मयास्य शंतोषिह्य
मातङ्ग हस्तिराज थें तुं याकःचा च्वनेगु हे अति उत्तम
जू ।

पदार्थ— अन “निपकं” घंगु दक्षह्य पाके जूगु प्रज्ञा-
 बुद्धि संयुक्त जुया च्वंह्य मनु यात घागु खः । “साधु विहार
 घीरं” घंगु बांलाक निमयानुसार वास याना च्वंह्य पण्डित-
 विद्वानह्य मनु । “परिस्सया” घंगु अविज्याह्य मैत्री भावदुह्य
 पासा दत्त घासा सिंह ब्याघ्र आदि प्रकट जुया च्वंगु खतरास
 राग, भव, दोष, भय आदि दुने सुला च्वंगु प्रतिच्छन्न खतरा व
 सकल खतरा तयेत त्याका उकिया नाप्पं मन भिका स्मृति
 थासे तथा ज्वीमा, वास याना जु घागु अर्थ खः । “राजाव
 रट्टु” घंगु थःगु राष्ट्र यात त्याग याना वंह्य महाजनक जुजु
 थें । थये घयातःगु दु कि- गथे थमं त्याका कागु भूमि प्रदेश
 जुजु- थव राज चले वाना च्वनेगु घंगु अत्यन्त प्रमाद जुया
 च्वनेगु थाय् खः, जि थव राज्य याना च्वनां छुयाय् ? घका
 थःगु राज्य ब्याक्कं त्याग याना थः याकःचा जक महानगु
 जङ्गले द्वाहीं वना तपस्त्री प्रव्रज्यास प्रव्रजित जुया प्यंगू हरिया
 पथस याकःचा हे जक जुयाच्वनी, थुगु प्रकारं छनं याक-चा हे
 जक जुया च्वनेगु स्व घागु अर्थ खः । “मातङ्ग रञ्जोव नागो”
 घंगु गथे कि- व हस्तिराजं मतीतल- “जि जुलसां आकीर्ण
 ज्वीका वास याना च्वना, मिजंपि-मिसापि किसि तयेसं,
 ल्याय्हापि किसितयेसं, मचापि किसितयेसं नाइस्य च्वंगु च्वका
 तोत्थुला नये धुकूगु घाय् नया च्वना, जि जुलसां मेपि किसि-
 तयेसं तोत्थुला थके धुकूगु सिमा कच्चा नया च्वना । बुलुगु
 लःत्वना च्वना । जि मो ल्हुयेत लखे ववाहीं वने बलेनं मिसापि
 किसितिसं जिगु शरिरे घेश-पेश याना ध्वात्तु ध्वाना रगडे

याना वनी । जि थ्व किसि पुचलं अलग जुया याकःचा हे जक च्वने दत धासा गुलि आनन्द ज्वी ?” धका थथे मती चिन्तना याना वंगुलि याना मातङ्ग धैगु नां दया थ्व जङ्गले थुह्य हस्तिराज थःगु किसि बगाल तोता सकल इरिया पथस सुख पूर्वकं याकःचा हे जक बास याना च्वन । थुगु प्रकार नं याकःचा जुया च्वन धैगु अर्थ खः । “एकस्सा” धैगु प्रव्रजित जूपित जुलसां प्रव्रजित जूवलेसं निस्ये छगू प्रकार यागु ज्यास हे जक लगे जुया च्वना छद्दसिगु हे जक चरित्र उत्तम जूवनी । “नत्थि बाले सहायता” धैगु चीधंगु शील, दथु यागु शील, महान-तःधंगु शील, फिगू प्रकारया कथावस्तूत, फिसोंगू धुताङ्ग गुण, विदर्शना ज्ञान प्यंगू मार्ग, प्यंगू फल, स्वंगू विद्या, खुगू अभिज्ञा, अमृत महानिर्वाण धैगु थुपि जुलसां सहायक जूवनी । गुह्य जुलसां मूर्खताया कारणं याना व उगु साक्षात्कार याना काय् फेमखु उकि “नत्थि बाले सहायता” धका धयातःगु खः । “एको” धैगु थुगु कारणं याना सकल इरिया पथस याकःचा हे जक जुया च्वनेगु स्व, भतीचा जक हे जूसां पाप कर्म याय् मते । गथे कि व अल्प उत्सुक जुया आसक्त मजुस्य थ्व जङ्गले मातङ्ग धैह्य किसिथे थः यो यो थाय् सुख पूर्वकं चाह्यू ज्वी, थुगु प्रकारं थः नं याकःचा जक हे जुया चाह्यू जु । स्वल्प मात्र जक जूसां पाप कर्म याय् मते धैगु अर्थ खः । उकिया निर्मित्ति छिपि नं थःत योग्यह्य पासा मन्त धासा याकःचा हे जक जुया च्वनेगु स्वेमा धैगु थुगु अर्थ वयना बिज्यास्य शास्तानं इपि भिक्षुपित थुगु धर्मदेशना याना बिज्यात ।

नागवर्ग

[२०५]

धर्मदेशनाया अन्तस इपि न्यासःह्य भिक्षुपि सकलें
अरहन्त भावस प्रतिष्ठित जूवंगु जुल ।

न्यासःह्य दिशावासी भिक्षुपिनि कथा
सिधल ।

द. मार देवताया कथा

“अत्थम्हि” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता हिमालय प्रदेशे आरंण्य कुटिस वास याना च्वना बिज्याबले मार देवताया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

उगु समयस जुलसां जुजुपिसं मनू तयेत पीडा बिया-सास्ति याना राज्य चले याना च्वन । अनलि तथागतं अधार्मिक जुजुपिनिगु राज्ये सजाई बीगु ज्यां पीडित जुया च्वंषि मनूत खना, करुणा व मैत्री भावं थथे चिन्तना याना बिज्यात – “हिंसा मयास्य पीडा मब्युस्य थमं नं मेपिनिगु राज्य त्याका मकास्य, मेपित नं थःगु राज्य त्याके मब्युस्ये, थमं नं शोक मयास्य मेपित नं शोक सन्ताप मयाकुस्य धर्मानु रूपं राज्य चले याय् फैला थें ?” पापि मारं उगु खँ तथागतं चिन्तना याना बिज्यागु सीका “श्रमण गौतमं राज्य चले याय् फैला थें ?” धका चिन्तना याना च्वन । तथागतया राज्य चले याय्गु इच्छा जुया वल ज्वी, राज्य चले याय् धैगु उगु विषय प्रमाद ज्वीगु विषय खः । तथागतयात अथे याके बिया वैत कोथलेगु मौका लाभ याना काय् फै । वना वैत थुगु विषये उत्साहित

यावने माल ।” घका चिन्तना याना पापि मारं शास्ता याथाय् बना विन्ति यात— “भो भन्ते ! छलपोलं राज्य चले याना विज्यां हूँ हे सुगत ! तथागतं राज्य चले याना विज्यां हूँ । हिंसा मयास्य सुयातं घातक मयास्यं थमं नं मेपिनिगु राज्य मत्याकुस्य, मेपितं नं थःगु राज्य त्याके मब्यूस्य, थमंनं शोक मयास्य मेपितनं शोक याके मब्यूस्य धर्मानु रूपं राज्य चले याना विज्यां हूँ” घका (विन्तियात) अले वैत शास्तानं गथे पापिमार छं जित खंका ला ? हासिका ला, छु छं जितः थये घया च्वनागु ला ? घका (न्यना विज्यात) “भन्ते ! तथागतं जुलसां प्यंगू ऋद्धि पाद बांलाक भावना याना विज्यागु दु । यदि छलपोलं इच्छा याना विज्यात घासा थ्व हिमालय पर्वत राज व्याक्कं लुं ज्वीमा घका अधिष्ठान याना विज्यात घासा व पर्वत राज लुं जुया वनी । जि नं जुलसां थतः माक्को लुं कया महाघनि ज्वी दे । छलपोलं धार्मिक रूपं राज्य चले याना विज्यां हूँ ।” घका विन्ति यात उकिं थन थये घयातःगु दुः—

“पढ्वतस्स सुवण्णस्स, जातरूपपस्स केवली ।

चित्तापि नालमेकस्स, इति विद्वा समंचरे ॥

अर्थ— हे अरहन्त जनपि ! पर्वत समानं लुं वह दत्त घासानं, अहं सिगु हे इच्छा पूर्ण ज्वीमखु धंगु थुगु तत्व बांलाक स्त्रीका भिगु लेंस समान रूपं आचरण याना ज्वीगु स्व ।

यो दुःखमदृक्खि यतो नियानं,
 कामेसु सो जन्तु कथं नमेरय ।
 उपाधि विदित्वा सङ्गोति लोके;
 तस्सेव जन्तु विनयाय सिक्खे 'ति ॥

अर्थ — सुनां दुःखयात खंका काई, उकि यागु कारण यात सीका काई, अज्याह्य व्यक्ति गथे याना काम तृष्णा पाखे ऊके जूवने फे ? पुनर्जन्म यात बांलाक थ्वीका थुगु लोके उकियात आशक्ति दु धका सीका, उकियात हे जन्तुपिसं मदयेका छ्वेगुली सयेका सीका थ्वीका काई ।”

थुगु गाथा द्वारा व पापिमार यात संवेग उत्पन्न याका बिज्याना, “हे पापिमार ! छंगु उपदेश मेगु हे, जिगु विचार मेगु हे जुया च्वन । जिगु व छंगु समानगु विचार गबलेसं ज्वी फे मखु । जि जुलसां सकल सित थथे अववाद उपदेश याना वया च्वनागु दु ।” धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

अत्थमिह जातमिह सुखासहाया,
 तुट्ठी सुखाया इतरी 'तरेन ।
 पुञ्जं सुखं जीवितं सङ्गं यमिह;
 सब्बस्स दुक्खस्स सुखं पहानं ॥

अर्थ — ज्या परे ज्वीगु समये उपकार याईह्य पासा सुखकर खः, थःके दुगुलि सन्तोष जुया च्वनेगु नं सुख हे खः,

जीवनं क्षयं ज्वोगुं समये पुण्यं सुखं करं लः, परन्तु दया चर्वकी
दुःखीयात् मर्त्यका च्वनेगुं हे दंकेलं तःधंगु सुखं लः ।

सुखा मेत्तं ध्यता लोके, अथो पत्तं ध्यता सुखा ।

सुखा सामंज्जाता लोके, अथो ब्रह्मज्जाता सुखा ॥

अर्थ— मां यागु सेवा याय्गु सुखं करं लः, बीयागुं सेवा
याय्गु नं सुखं करं लः, भिक्षु जुया च्वनेगु नं सुखं करं लः,
(अकुशलं रहितं जुयां च्वनेगुं) ब्रह्मज्जात्व नं सुखं करं हे
लः ।

सुखं याव जरा सीलं, सुखा तद्धा पतिष्ठिता ।

सुखा वंज्जायं पटिं लाम्भो, पापानं अकरणं सुखं ॥

Dhamma.Digital

अर्थ— जन्म भरं सीलं पालनं यात्ता च्वनेगु सुखं करं
लः, श्रद्धातया च्वनेगुली स्थिरं जुया च्वनेगु नं सुखं करं लः,
प्रज्ञा-बुद्धि साक्षात्कारं यात्ता कायगु नं सुखं करं लः, हानं पाप
कर्म मयाय्गु वकले तःधंगु सुखं करं गुं ज्या लः ।

परार्थ— अत्र “अथंभिह” धंगु प्रव्रजितं जूपितं जूसानं
चीवरं स्वीगुं ज्या इत्यादिसं अथंवा त्वापुं शान्तं याय्गु मिटिङ्ग
आदिसं, गृहस्थं पिनिं जूसा बुं बोले याय्गु ज्या आदिसं
अथंवा तःसंते दशा ममिना च्वनीबले उक्थियात् त्याकेगु इत्यादि
ज्यां उत्तमं जुयां वं बले, सुं वं ज्यायात् सम्पूर्णं यानं कायगु

अथवा शान्त याना छ्वे फे व अथे याना छ्वेगु सुख सहायता
ज्वी घैगु अर्थ खः । “तुट्टि सुखा” घैगु गुकि जुलसां गृहस्थ
पिनि जूसां, थःके च्वंगु धन सम्पत्ति सन्तोष मजुस्य करपिनिगु
अंगः तच्छ्याना खुँ ज्या या वनेगु इत्यादि ज्या थाले याई,
प्रव्रजित जुया च्वं पिसं नं अनेक प्रकार यागु अयोग्यगु जीविका
याय्गु ज्या याना ज्वी, उगु ज्यां इपिं सुख पूर्वकं वास याना
चवने फे मखु । उकिया नितिं गुह्य पुरुष जुलसां थःके दुगु
भतोचा जक जूसां आपो जूसां धन सम्पत्ति सन्तोष जुया चवनी,
थ्व हे वैगु सुख ज्वीगुया हेतु खः घैगु अर्थ खः । “पुञ्जं”
घैगु सीतेका जुलसां गुगु विचारं फिजे याना यानातःगु
पुण्य कर्म हे जक सुख ज्वीगुया कारण जूवनी । “सब्बस्सा”
घैगु सकल सत्वप्राणिपिनि संसारिक दुःख मुक्त जुया वनेगु
संख्यात अरहन्त भाव हे जक घात्थे यागु सुख जूवनी ।
“मेत्तेय्यता” घैगु मांयागु संम्यक् प्रतिपत्ति (=ज्या) खः ।
“पेत्तेय्यता” घैगु बौ नं याना बी मागु संम्यक् प्रतिपत्ति ज्या
खः । निगुलीसं मां बौपित सेवा सत्कार याय्गु धका हे जक
घयातःगु खः । मां बौपिसं जुलसां काय् म्हाय् पिसं उपस्थान
सेवा-सत्कार याना च्वंगु भाव सीका, थःके दुगु सम्पत्ति भूमी
दुने जूसां गाडे याना सुचुका थः मस्तेत सुरक्षाया लागी विचा
याना तै । थःके दुगु धन मेपिं थाय् जूसां जिमि मस्त तःधिक
जुया वयेव, इमित ब्रियान्यु धका तोःता थकी । थः मां बौ-
पिनिगु सेवा सत्कार मयापित इमिसं अथे मया छका लोके
निन्दा-अपहास बडे जुया वै । थनं सिना वनेव खि च्वया

गा जुया च्वंगु नरके वना जन्म कावनी । गुह्य मनूनं जुलसां
थः मां, बोपित बादर पूर्वकं सेवा सत्कार उपस्थान याना
चवनी, इमित इमिके दुगु घन-दीलत न लाभ ज्वी । लोकजन
पिसं थःत प्रशंसा नं याका चवने दै । थुगु संसारं सिना वने
बले नं सुगती-स्वर्गलोके वना जन्म जूवने दै । उकिया निर्मित
आनं लिपानं निवासनं सुख शान्ति ज्वी, घका घयातःगु खः ।
“सामञ्जता” घैगु प्रव्रजित जुया च्वंपिनिगु सम्यक् प्रतिपत्ति
यात घयातःगु खः । “ब्रह्मञ्जता” घैगु पाप व्याकं च्वीकः
छ्वया बिज्याय् धुंकूपि बुद्ध प्रत्येक बुद्ध श्रावक पिनिगु भिगु-
बांलागु सम्यक् प्रतिपत्ति यात हे घयातःगु खः । इपि निखल-
सितं प्यंगु प्रत्यय द्वारा सेवा सत्कार याना चवनेगु भावयात
घया तल । थ्वनं थुगु संसारे सुख ज्वीगु कार्य खः घका घया
तल । “शीलं” घैगु माणिक्य, यालिङ्ग, ह्याउगु वस्त्र इत्यादि
जुलसां अलङ्कार उगु उगु वैशे थ्यङ्कः वंपित हे जक शोभा दया
चवनी । थन ल्याय्हा ल्यास्ये भुले यागु अलङ्कार तिसा वसः
बुढा बुढि जुया वैगु वसते शोभा दै चवनी मखु । हानं
बुढा बुढिपिनिगु अलङ्कार तिसा वसः नं ल्याय्हा ल्यासेपित
शोभा दै मखु । थ्व मनूनं थज्यागु वसतं पुना वै, ऊँई जुया
वैगु लाकी छु । घका निन्दा चर्चा याइगु जूगुलि जुलसां द्वेष
हे जक उत्पन्न जुया वै । पञ्चशील दशशील आदि प्रभेद
जुया च्वंगु शील जुलसां मषा, ल्याय्हा, बुढा बुढि सकलसित
शोभायमान जुया बां हे लाना चवनी । अहो ! थ्व मनूनं
निश्चय नं गुलि बांलाक शील पालन याना जुल घका प्रशंसा-

बयान याय्व उकि भिगु मन चेतना हे जक बृद्धि जुया वै ।
 उकि घयातःगु नं दु “सुखं याव जरा शीलं” धका । “सद्धा
 पत्तिट्ठिता” धैगु लौकिक लोकोत्तर निगू प्रकारयागु नं श्रद्धा
 निश्चल जुया प्रतिष्ठित जुया च्वनी । “सुखो पञ्जाय
 पटिलाभो” धैगु लौकिक लोकोत्तर प्रज्ञायागु लाभ ज्वीगु
 अत्यन्त सुखकर खः । “पापानं अकरणं” धैगु सुयातं आघात
 याय्गु रूपं छुं छगू पाप यात मयाय्गु थुगु लोकस सुख ज्वीगु
 यात हेतु जूवनी धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं देवतापित धर्मावबोध
 जूगु जुल ।

मार देवताया कथा
 सिधल ।

Dhamma.Digital

नागवर्ग वर्णना सिधल ।

न्यीसोंगूगु वर्ग क्वचाल ।

२४ - तृष्णावर्ग

१. कपिल न्याया कथा

“मनुजस्स” धुगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
बिहारे वास याना च्वना बिज्याबले कपिल धंहा न्याया कारणं
याना थाजा जुया बिज्यागु खः ।

बिते जुया वने धुंकूगु अतीत कालस जुलसां काश्यप
तथागत महा परिनिर्वाण जुया बिज्याय् धुंका छगू कुलया दाजु
किजापि निहा छेँ प्याहाँ वया तथागतया शिष्य श्रावक भिक्षुपि
थाय् वया प्रव्रजित जूवल । इपि निहा मध्ये जेठाहास्या नां
सोधन खः । किजाहास्या नां कपिल जुया च्वन । इमि
मांहास्या नां साविनी खः । चोधिकःहा केँहास्या नां तापना
जुया च्वन । लिपा व नं भिक्षुनी पिमिगु आश्रमे वना भिक्षुनी
जूवन । थुगु प्रकारं इपि स्वहा प्रव्रजित ज्वी धुंका दाजु किजा
निहास्यां आचार्य उपाध्यायपि थाय् वना एव शासने धुर
गोगू दु ? धका न्यन । आचार्यपिसं एव शासने- “ ग्रन्थघर

व विपस्सना धुर घैगु निगू धुर दु" धका कना विज्यात । दाजुहास्यां विपस्सनाधुर सम्पूर्णं याय् धका न्यादँ तक्क आचार्य उपाध्याय्पिथाय् च्वना अरहन्त तक्क यागु कर्मस्थान भावना याय्गु विधि सयेका सीका याकःचा जक जङ्गले द्वाहाँ वना, उद्योग-व्यायाम यायां अरहन्त जुया विज्यात । किजाहा भिक्षु जि आः थथे ल्याय्हा तिनि सयेके सीके लानि बुढा जुया वयेव जक विदर्शना धुर सम्पूर्णं याय् धका ग्रन्थ धुर सम्पूर्णं याय्गु कोशिस याय्त त्रिपिटक ग्रन्थत अध्ययन या वन । वया परियत्ति सः स्यूगुया कारणं याना शिष्य परिवारपि आपा दया वल । परिवारपि आपा दया वःगुलि याना लाभसत्कार नं आपा दया वल । व भिक्षु बहुश्चुन मदं मस्त जुया लाभ जूगु वस्तूयागु तृष्णां प्रभावित जुया अति पण्डितताया अभिमानं याना मेपिसं कप्पिय धागु वस्तू यात थमं अकप्पिय धका धाईगु जुया च्वन । मेपिसं अकप्पिय धका घडातःगु वस्तूयात थमं कप्पिय धका जिरह याना जुल । दोष मदुगु ज्यायात दोष दु धका धया जुल । हानं दोष दुगु ज्या यात दोष मदु धका धया जुल । वयात शिक्षाकामी पैसल भिक्षुपिसं- "आयुष्मान कपिल ! थथे धया ज्वी मते" धका धया धर्मं नं विनयनं बांलाक वयना उपदेश-अववाद व्यूसां तवि "छिमिसं छु स्यू धका, फुस्कुलुगु ह्ला ह्यू चिनातःगु समान इत्यादि धया, मेपित बोबिया घृणायाना ज्वी । अले वया दाजुहा सोधन स्थविर यात नं भिक्षुपिसं उगु खँ न्यंका बिल । वसपोलं नं किजाहा भिक्षु नाप लाना- 'आयुष्मान कपिल ! छथे ज्यापि

विद्वानपि भिक्षुपिसं बांलाक प्रतिपत्ति धर्म पुरे यात धाःसा बुद्ध
शासन यात अभिवृद्धि यागु समान जूवनी । उकिया निर्मित्त
सम्यक् प्रतिपत्ति यात तोःता कप्पियगु वस्तू आदियात बाधक
याना थथे धया ज्वी मते धका अववाद उपदेश बिल । व भिक्षुं
दाजुह्य भन्तेयागु वचन यात न वास्ता मयात । अथे जूसांतवि
स्थविरं निको प्यको अववाद उपदेश बिया नं खं मन्यं स्येलि
थ्व जिगु वचन अनुसारं ज्या मया धैगु सीका अथेजूसा—
“आयुष्मान ! छंगु ज्यां हे छंत फल बिया है तिनि । धका
धया अनं तोःता मेयाय् बिज्यात । अबलेसंनिस्ये वैत मेपि
शिक्षाकामी पैसल भिक्षुपिसं नं तोःताबिल । व भिक्षु दुराचार
जुया दुराचारिपिसं हे चाहुयेका वास याना च्वं च्वं छन्हुया
दिनस उपोसयागारे प्रातिमोक्ष देशना याय् धका टाडमाया
हःयागु पङ्खा ल्लातं जोना धर्मासने फेतुना— “हे आयुष्मानपि !
थन फेतुना च्वपि भिक्षुपिनि प्रातिमोक्ष व्रत छु ?” धका
सुमक च्वं च्वंपि भिक्षुपि खना आयुष्मानपि ! थ्व शासने
विनय हे मदये धुंकल प्रातिमोक्ष न्यनागु व मन्यनागुया छुं अर्थ
जुल ?” धका धया थःगु आसनं देना वन । थुगु प्रकारं व
काश्यप तथागतया परिपत्ति बुद्धशासन शिथिल याना बिल—
ख्युंस्य च्वंका बिल । सोधन स्थविरनं उखनुया दिने हे परि-
निर्वाण जुया बिज्यात । कपिल स्थविर आयूया अन्तस अनं
मृत्यु जुया वन । अवीचि महानरके वना जन्म जूवन । व भिक्षुया
मांह्य व केहेह्य नं मिथ्या दृष्टितये पाखे धल्के जुया शीलवान—
पेशल भिक्षुपित बोबिया परिहास याना अथे हे नरके वना जन्म

का वन । उगु समयस जुलसां न्यासःहा मनूत णां लुटे याय्गु इत्यादि खुं ज्यायाना जुजुं जनपदे च्वंपि मनूतयेसं लिना यङ्का बिस्युं वना च्वंबले जङ्गले द्वाहाँ वना, अन मेथाय् गनं शरण वने थाय् मखना सुं छह्य जङ्गले च्वं च्वंहा भिक्षु खना वन्दना याना भन्ते ! जिमित शरण कया बिज्यां हूँ धका धाल । स्थविरं “छिमित शील समानगु मेगु शरण छुं मद्दु, उकिं सकसिनं पञ्चशील ग्रहण याना का ।” धका धया बिज्यात । इमिसं ज्यू हवस भन्ते ! धका वसपोल यागु वचन स्वीकार याना कया शील ग्रहण याना काल । अले इमित स्थविरं उपदेश बिया बिज्यात— “आ छिपि शीलवानपि जुल जीविकाया लागी जूसानं हे आ छिमिसं शील स्यंके मजिल । न तु छिमिगु मने छुं द्वेष भाव हे तये जिल ।” धका अववाद उपदेश बिया बिज्यात । इमिसं ज्यू वहस भन्ते ! धका वसपोलयागु वचन स्वीकार याना काल । अले इपि जनपद यापि मनूत अन थ्यंकः वया उखें थुखें माला स्वया व खुंत खना सकल सित स्याना छ्वया बिल । इपि अनं सिना वना देवलोके वना जन्म जूवन । खुंतये नायोह्य जेष्ठह्य देवपुत्र जुया जन्म जुल । इपि च्वंनिस्यं को थ्यंक कोनिस्यें च्वेथ्यंक छगू बुद्धान्तर तक्क छगू देवलोकं मेगु देवलोकस चा चा हिला थुह्य बुद्धोत्पाद समयस श्रावस्ती नगरया धवाका पिने न्यासःहा इपि पोह्छा तयेगु गामे जन्म जूवल । जेष्ठह्य देवपुत्र पोह्छा नायोया छेँ वना जन्म जुवन । मेपि मेमेपि पोह्छातये छेँ छेँ वना जन्म जूवन । थुगु प्रकारं इपि सकलें छन्हुया दिने हे गर्भे च्वंवना मांया

प्राथं नं छन्दु हे इपि सकलं जन्म जुल । मोहभ्रम नाप्योनं
मेपि तं धुगु गामे थौ जन्म जूवि मस्त दुला ? धका स्वका
इपि जन्म जूगु भाव सीका इपि मस्त सकलं जिकाय्या पासापि
ज्वी धका सकल मस्तेत पालन पोषण यायगु खर्च बीके बिल ।
इपि सकलं हे मस्त नाप नाप्यं चायू-धुले ह्मितीपि पासापि
जुया क्रमैसित ल्याय्हा जुजुं वल । इमि जेष्ठ ह्यस्या पुत्र हे
नायो अग्रहा पुरुषजुल । कपिल छहा जुलसां छगू बुद्धान्तर
तक्क नरक भोग याना विपाक बाकि जुया च्वंगुलि याना उगु
समयस अबिरवती खुसी लुंयागु वर्णं दुहा म्हुतु नैवःहा न्या
जुया जन्म जूवल । अनंलि छन्दुया दिनस सकलं पोःत मुना
खुसी न्याला वनेगु धका जाल जोना वना खुसी जाल चक्कं
कल । अले इमिगु जालया दुने व लुंयागु रङ्गयाहा न्या क्यं
वल । व अद्भुतहा न्या खना सकल पोह्या गामे च्वपि
मनूत ततः सलं हाल- “जिमि कायपिसं प्रथम ह्माप्यां न्या
ला वं बले लुंयाहा न्या क्यन, आ कीत जुजुं आपालं धन-
दोलत बीगु जुल” धका इमिसं जुलसां व न्यायात नांचा
छगले लःसहित तथा नांचा कोब्बीका जुजु याथाय वत ।
जुजुं नं व अथे ह्या च्वंगु खना- “ध्व छु खः ?” धका न्यना
बिज्याय व “लुंयागु वर्णं दुहा विचित्रहा न्या खः महाराज !”
धका इमिसं बिनित्यात । जुजुं लुंया वर्णंहा न्या खना ध्व
न्या गय जुया लुंयागु वर्णं जूगु ज्वी ? युकि यागु कारण
तथागतं अवश्यमेव सिया बिज्यायमा धका बिनितना याना व
न्या जौंका तथागत याथाय सन्नारि जुल । व न्यां म्हुतु चाय्के

मात्रं सकल जेतवन महाविहारया इलाका छगुलि दुर्गन्धं
 ब्याप्त जुया वन । जुजुं शास्ता याके प्रश्न यात— “भो
 तथागत ! थ्व न्याया वर्णं लुंथें थपाय् सतं वांला हानं थ्वया
 म्हुतुं थपाय् सतं दुर्गन्धं छाय् प्याहां वःगु थें ?”

हे महाराज ! थ्व न्या काश्यप तथागतया शासन
 समये कपिल घैह्य भिक्षु जुयावल । बहुश्रुत विद्वान जुया
 आपालं परिवा दुह्य खः । लाभ सत्कारयागु तृष्णां अभि भूत
 जुया वं धागु वचन यात ग्रहण याना मकार्पित बोबिया परिहास
 —निन्दा याना वषपोलंयागु बुद्ध शासनयात विनाश याना
 बिल । व उगु म्भिगु ज्यां याना अवीचि नरके उत्पन्न जुया
 विपाक बाकि जुया च्वंगुलि याना आ थ्व न्यायागु जन्म काल ।
 थ्वं गुगु खः ता काल तक्क बुद्धवचन मेपित बोका वल, बुद्ध
 यागु प्रशंसा याना वल । उकियागु कारणं याना थ्व यागु वर्णं
 लुंयागु समान जुल । गुगुकि भिक्षुपित बोबिया परिहास
 निन्दा चर्चा यानावःगुया कारणं याना थ्व न्यायागु म्हुतुं नवोगु
 दुर्गन्धं वास वया चवन । शास्तानं— “थ्य न्यां हे नंवाकेला ?
 महाराज !” धका न्यना बिज्याय् व जुजुं— “ज्यू भन्ते थ्वं हे
 नंवाका थ्वयागु पूर्व जन्म यागु खं धाय्का बिज्यां हूँ ।” धका
 बित्ति बात । अले शास्तानं न्यायाके न्यना बिज्यात— “छ
 कपिल खला ?”

“खः भन्ते ! जिं ह्लापायागु जन्मयाहा कपिल खः ।”

“छ गुगु लोकं वया थन जन्म का वयागु ?”

“अवीचि महानरकं थन वया जन्म का वैगु खः भन्ते !”

“छं दाजु सोघन गो ले ?”

“परिनिर्वाण जुया वने धुंकल भन्ते !”

“छं मां साधिनी गन दु ले ?”

“नरके जन्म जुया च्वन भन्ते !”

“छं चीधिकःहा के हे तापना गन दुले ?”

“वनं वया मांयानापपं नरके हे जन्म जुया च्वन ।”

“आ छ थनं गन वना जन्म का वनेगु ले ?”

“आ जि थनं सिनावनेवनं अवीचि महानरके हे वना जन्म का वनेगु खः भन्ते !” धका घया मन सुख मदयेका दुःखताया नांचिया सिथे थःगु छथो वस्स्वाना अनं सिना वना हानं अवीचि महानरके हे तुं वना जन्म जूवन” । व दृश्य स्वया च्वं पि आपालं जनतापिनि संवेग उत्पन्न जुया वया थःथःगु चिमिसँ तिं तिं स्वाना ग्याना वल । अले तथागतं उगु क्षणस अन मूःवःपि परिषदपिनिगु त्रित्ताचार स्वया बिज्याना उगु क्षणयात अनुकूल जूगु धर्मदेशना याना बिज्यायत् “धम्मंचरियं ब्रह्मचरियं एतदाहु वसुत्तमं” धका सुत्तनिपाते कपिल सूत्र उजुं जुया विज्याना थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

मनुजस्स पमत्तचारिनो तण्हा वड्ढति मालुवा विय ।

सो प्लवति हुरा हुरं फलं मिच्छव वनस्मि वानरो ॥

अर्थ— प्रमादि जुया ज्वोहा व्यक्तिया तृष्णा 'मालुवा' धैगु गुंखिं बढे जुया वैथें वृद्धि जुया वै । फल यागु इच्छा याना जङ्गले उखें थुखें ति ति न्हया जूषि माकःत थें उहा व्यक्ति संसारे बारंवार उखें थुखें जन्म जू ज्वी ।

यं एसा सहते जम्मि तण्हा लोके विसत्तिका ।
सोका तस्स पवड्डन्ति अभिवट्ठं व बीरणं ॥

अर्थ— गुह्यस्यां थ्व बरोबर जन्म जुया ज्वीहा विषय रूपी तृष्णायात जोना तै, उह्यस्यां चित्तं बढे जुया वैगु 'बीरण' धैगु धाय् थें शोक-सन्ताप बढे जुजुं वै ।

यो चेतं रहते जम्मी - तण्हं लोके दुरच्चथ ।
सोका तम्हा पपतन्ति - उदबिन्दू व पोखरा ॥

अर्थ - यदि गुह्यस्यां थ्व बारंवार जन्म जूवैगु विषय रूपी तृष्णायात त्याका काल धासाः उह्यसिगु शोक पलेस्वाया हलं लः फुति कुत्युं वनी थें तुं कुत्युं वनी ।

तं वो वदामि भद्दं वो - यावन्ते'त्थ समागता,
तण्हाय मूलं खणथ - उसोरत्थोव बीरणं ।
मा वो नलं व सोता'व - मारो भञ्जिज पुन'पुनं ॥

अर्थ - उकिया निम्ति थन मू'वःपि छिपि सकल सिगु कल्याणया लागी जि थ्व धया चवना कि- गथे उशिर माःहा-

स्वां नीरण घाय्यात् हानाप ले हे यनि अये हे छिमिसेने
तृष्णायात् हानाप ले हे यं, तिं मा यात् लःछालं कोथली ये
छिमित् बारंबार मारं कोथले मफये माः ।

पदार्थ — अन "पमत्त चारि नो" वैगु स्मृति विश्रे जूहा
प्रमादं याना प्रमादित जुया जुहा व्यक्ति ध्यान विदर्शना मारं
फल वृद्धि याना यंके फेमखु । गये जुलसां सिमायात् छ्वाखेर
हित्तु हिना त्वप्पुया उकियात् विनाश याना छ्वेया लागी
माखुवा वैगु गुंलि बढे जुया वै अये हे तुं वैगु खुगू द्वारं याना
बारंबार उत्पन्न जुया वैगु तृष्णा बढे जुया वै वैगु अर्थ खः ।
"तो प्लवति हुरहुरं" वैगु व तृष्णाया बसे वंहा व्यक्ति जन्म
जन्म पत्तिकं तिंति न्हया व्वां व्वां ज्वी । उपमा गये घासा—
"फलमिच्छं वनस्मि वानरो" गये कि सिमाय् च्वंगु फल
इच्छा याना वन जङ्गले माकःत तिं तिं न्हया व्वां व्वां जुवा,
उगु उगु सिमायागु कच्चा जों ज्वी, उकियात् तोःता हाकनं
मेगु सिमा कच्चा जों ज्वी, उकियात् नं तोःता हाकनं मेगु सिमा
कच्चा जों ज्वी । जङ्गले सिमा कच्चा जोनेगु मदया
सुमक च्वं च्वं पिं घैपि माकःत सुं दै मखु । अये हे घैयें तुं
तृष्णाया बसे वंपि मनूत उखें थुखें व्वां व्वां जुया आरम्भण
प्राप्त मज्जुया तृष्णां ध्यंकः वने म्कथाय् ध्यंकः वन घका घाः
वने माली मखु । "यं" वैगु गुह्य व्यक्ति युगु नीचगु
भाबनां मखुयाय् च्वने लागुलि याना, विष स्वांया कारणं
याना, विष फलया कारणं याना, विष परिभोगं याना, रूप

आदिस आसक्कितां यानानं विशक्कता घैगु संख्यास वन खूगु द्वार दुगु तृष्णा बढे जुया वै । गथे जुलसां वषति बले बारंबार वा वया च्वना बढे जुया वःगु बीरण घैगु घाय् फं फं बढे जुजुं वै, अथे हे घैथें तुं उह्य व्यक्किया दुने च्वंगु संसारिक दुःखया हा जुया च्वंगु शोक अभि बृद्धि जुया वै घैगु अर्थ खः । “दुरच्चयं” घैगु गुह्य व्यक्कि जुलसां थुगु प्रकार च्वे घया वैगु आकारं अतिक्रमण याय्त तोःता छ्वेत चाकुगुलि याना दुरच्चयगु तृष्णा जोना सहन याना च्वनी उक्कि त्वप्पोका च्वनी, तृष्णां युक्त जुया च्वंहा व्यक्कि संसारिक दुःख मूल जुया च्वंगु शोकस कुत्थुं वनी । गथेकि पुखुली पलेस्वाया हःया द्योने लागु लः फुति उक्की च्वंच्वनी मखु गुल्ल तुला कुत्थुं वनी, अथे हे तुं उक्की ठहरे जुया च्वंच्वने फे मखु घैगु अर्थ खः । “तं वो ववामि” घैगु उगु कारणं याना जि छिमित घया च्वना । “महं वो” घैगु छिमित भिज्जीमा, एव कपिल थें विनाशस थ्यंकः वने म्वाले मा घैगु अर्थ खः । “मूलं” घैगु थुपि खूगु द्वार रूपी तृष्णायात अरहन्त मार्गज्ञानं हानापं चाना छ्व । उपमा गथे घासा ? “उत्तिरत्थो व बीरणं” घैगु खसघाय् माह्य मनूनं तःघगु कू जोना बीरण घाय् यात म्हुया यंकी, अथे हे तुं उक्कियागु हा समेतं म्हुया यंकी घैगु अर्थ खः । “मा वो नलं व सोतोव मारो भञ्जि पुनप्पुनं” घैगु छिमिसं खुसि सिथे वया बुया च्वंगु तिंमा यात तस्सतं वेगं वाः वया च्वंगु खुसिया स्रोतं थें क्लेश मार, मरण मार, देव पुत्र मारं थें बारंबार त्वत्थुला छ्वे मफेमा घैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपि सकलं न्यासःह्य पोह्यथातये
 मन्नातयेत संवेग उत्पन्न जुया वया, दुःखात् अन्त याना छ्वेगु
 प्रार्थना याना शास्तायाथाय् प्रव्रजित जुया मापा समय बिते
 मजूवं हे दुःखात् अन्तयाना शास्ता नाप, मेपिमि नाय
 समान मजूगु समापत्ति धर्म परिभोग सकलस्या छगू जकगु
 पीर भोग जुयावन ।

कपिल न्याया कथा
 सिधल ।

२. फाया मचाया कथा

“यथापि सुले” वैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले छह्य असुची बुत्तु बुलाच्चह्य फाया मचाया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छन्हुया दिनस जुलसां राजगृह नगरस भिक्षाटनया लागी द्वाहीं बिज्याबले फाचिया मचा छह्य खना तथागतं थःगु ह्य चिक भिका खाका बिज्यात । ह्य खाका बिज्याबले वसपोलया ख्वालं प्याहीं वःगु रस्मि मण्डल खना आनन्द स्थविरं “भन्ते ! छलपोलया ह्य खागुया कारण छु थें ? धका न्यन । अले वैत शास्तानं आज्ञाजुया बिज्यात “हे आनन्द ! हुँकन खँला फाचिया मचा छह्य ?” “खः खना भन्ते !”

“व फाचिया मचा जुलसां क्रकुछन्द तथागतया शासन कालस छगू आसन शालाया लिक्क छह्य खा जुया जन्म जुया च्वन । व खां छह्य योगावचर भिक्षुया विदर्शना कर्मस्थान पाठ याना च्वंगु धर्म धोषणा न्यना च्वना अनं सिना वना

जुजुया कुले जन्म कया उब्बरी घँहा राज कन्या जुया जन्म जू
वन । व राज कन्या लिपायागु समयस टत्ती द्वाहाँ बना टुं पां
छँ छँ खना अन पुलवक संज्ञा भावना उत्पन्न याना प्रथम
ध्यान्न लाभो जू वन । व राज कन्या अन आयू दतल्ले म्वाणा
चवना अनं सिना बना ब्रह्म लोके बना जन्म जू वन । अनं नं
च्युत जुया बना जुलसां भवसंसारया गवि अनुसारं उथल पुथल
जुया वा फायागु योनिस जन्म जू बया च्वन । थ्व हे कारण
खना जिगु ह्य ठरक मान जुया ख्यामु खः । व खँ न्यना
आनन्द स्थविर प्रमुख भिक्षु सङ्घपिसं तःवंगु संवेग लाभ याना
काल । शास्तान इमित संवेग उत्पन्न बाका विज्जाना भव
तृष्णायागु दोष विपाक प्रकाश याना विज्यास्य लँमा विज्जे
दना हे थुगु ब्वे च्वंगु गाथा भाग्ना जुया विज्यातः—

यथापि मूले अणु पद्दवे बल्ले,

छिन्नोपि रुक्खो पुनरेव रुहसि ।

एवमपि तण्हानुसये अनुहते;

निव्वसति दुक्खमिदं पुनप्पुनं ।

अर्थ— मूल हा समेतं लेहे थना मद्धवस्य कच्चाज्ज
त्वाह्लाना तःगु सिमा हाकनं—हाकनं चुलिजाया वैथे तुं,
अनुसय जुया च्वंगु तृष्णायागु मूल हा समेतं विनाश याना
मद्धोतल्ले बारंबार दुःख उत्पन्न जुया वं च्वनी ।

यस्स छत्तिसति सोता - मना पस्सवना भुसा ।
वाहा वहन्ति बुद्धिद्वि - सङ्कप्पा रागनिस्सिता ॥

अर्थ— गुह्यस्यां स्वीखुगु-स्रोत, मन लगे ज्वीगु बांलागु
वस्तूले जक वनी, वया भ्रान्ति दृष्टि तथा राग निश्चितगु
सङ्कल्पं वयात दुर्गत्तिस च्चीकः यंकई ।

वसन्ति सम्बधि सोता, लता उब्भज्ज तिद्वति ।
तच्च विस्वा लतंजातं, मूलं पञ्जाय छिन्दथ ॥

अर्थ— सकल थासे तृष्णारूपी खुसिबाः वयाच्वन,
गुंखि ततः मतः क्वना च्वन; व तृष्णारूपी गुंखि बढे जुया
वया च्वंगु खंका प्रज्ञा शस्त्रं मूल-हा समेतं त्वाह्लाना छ्व ।

सरितानि सिनेहितानिच, सोमनस्सानि भवन्ति जन्तुनो ।
ते सातसिता सुखे'सिनो, ते वे जातिजारूपगा नरा ॥

अर्थ— थुगु तृष्णा रूपी खुसि पिच्चुस्य च्वं, मन्तये
स्नेह ज्वीगु थुज्यागु खुसिया बन्धने च्वना सुख माला जूपि
सत्व-प्राणिपि तृष्णायागु धारे लाना जन्म-जरा-मरण दुःख-
यागु जाले क्यना च्वंच्वनी ।

तसिणाय पुरक्खता पजा, परिसप्पन्ति ससो व बाधितो ।
संयोजन सङ्गसत्ता, बुक्ख'मुपेन्ति पुनप्पुनं चिराय ॥

अर्थ— बन्धने लाना च्वंहा खराचा खोरे चाःचाःहिला जुया च्वं च्वं थें तृष्णाया ल्यू ल्यू जुया संयोजन (=मनया बन्धने) लाना च्वंपि मनूतयेत ताकाल तक्क दुःख ल्यू ल्यू वै च्वनी ।

तसिणाय पुरवस्यता पजा परिसप्यन्ति ससोव बाधितो ।
तस्मा तसिणं विनोदये, भिक्खु आकङ्खि विरागमत्तनो'ति ॥

अर्थ— तृष्णाया ल्यू ल्यू जुया ज्वीपि सत्व-प्राणिपि बन्धने लाना च्वंपि खराचात थें खोरे चाःचा हिला च्वनी; हे भिक्षुगणपि! वैराग्यया ले वना च्वंपि छिमिसं तृष्णायात विनाश याना मदयेका छ्व ।

पदार्थ— अन "मूले" घैगु गुगु सिमाया प्यंगू विशास प्यंगू कच्चा च्वे फेले जुया वनी, क्वेनं जमिनया तःले तप्यंक हा क्वाहीं वने व क्वे च्वंगु हायात त्वा ह्वायेगु वांछ्वयेगु लखं नइगु प्वागनीगु आदि छुं छगू उपद्रव मजुस्य स्थिर जुया क्वातुया च्वंगु सिमायात च्वे च्वंगु च्वका व सिमा कच्चा त्वाह्वाणा छोसां तबि वयाकोस्सं हाकनं मेगु सिमा कच्चः चुलि जाया वै । अथे हे घैथें तुं खुगू लुखा दुगु तृष्णां अनुसयत (=चित्तयागु आकर्शन) अरहन्त मार्गं ज्ञानं हटे जुया मवन उच्छिन्न जुया मवन घासा उगु उगु भवस जन्म जूवनीगु आदि प्रभेद जुया थुगु दुःख हाकनं-हाकनं उत्पन्न हे जुजुं वै घैगु अर्थ खः । "यस्सा" घैगु गुहा व्यक्तिया थुगु प्रकारं दुने चा

चा हिला च्वंगु फिच्यागू तृष्णा, व पिने चा चाहिला च्वंगु
 फिच्यागू तृष्णात, थुपि चा चाहिला च्वंगु तृष्णा तयेगु अनुसारं
 स्वी खुगू स्रोत-प्रवाहं संयुक्त जुया च्वंगु मनापगु-योगु रूप-
 शब्द आदिस च्वं च्वनी घका थः यो योगु वस्तू स्वेगुलि याना
 तृष्णा कं कं हे बलवान जुजुं वनी । उहा व्यक्तिया ज्ञान लोप
 जूगुलि याना मभिगु दृष्टि बारंबार उत्पन्न ज्वीगुलि तःघंगु
 भवे यंकाबीहा जुया ध्यान जूसां, विदर्शना जूसां थःके छुं
 मदया राग आश्रय याना सङ्कल्प ववबुया च्वनी घंगु अर्थ खः ।
 “सबन्ति सब्बघी सोता” घंगु थुपि तृष्णायागु स्रोत-प्रवाह चक्षु
 द्वार आदियागु रूपं सकल रूपादि आरम्भण न्यनीगु कारणं
 याना रूप तृष्णा सहित ... पे० ... धमं तृष्णा घका सकल
 भवस जूसां न्यनीगुलि याना सब्बघि सवन घंगु नां जुया च्वन ।
 “लता” घंगु हित्तुसतु हिनी गुलि व कसे ज्वीक चिना तंगु
 अर्थं यानानं लता थं घका घयातःगु खः । “उब्भिज्ज तिट्ठति”
 घंगु खूगु द्वारं उत्पन्न जूगु रूप-शब्द आदि आरम्भणे वना
 च्वं च्ववनी । “तं च दिस्वा” घंगु व तृष्णा रूपी गुंखि जुलसां
 थनं वा थुगु थासं उत्पन्न जुया वैगु खनी घका उत्पन्न जुया
 वःगु थाय् यात यथार्थं रूपं सीका-खंका । “पञ्जाय” घंगु
 शस्त्रं वन-जङ्गले बुया वःगु लहरायात पाला छो थं मार्ग
 रूपी प्रज्ञां हा समेतं बाकि मज्जीक त्वा ह्लाना छ्व घंगु अर्थ
 खः । “सरितानी” घंगु ल्यू ल्यू लिक्क वया च्वंगु ।
 “सिनेहि तानि” घंगु चीवर, पिण्डपात आदिस दं च्वंगु स्नेहया
 रूपं प्रिय यानातःगु तृष्णा-स्नेहं इलातःगु घंगु अर्थ खः ।

“सोमनस्सानी” धैगु तृष्णाया बसे वंहा मनुया थधि ज्वागु
 योगु-प्रियगु मन जुया वै । “ते सातसिता” धैगु इपि तृष्णाया
 बसे वंपि मनुत भिगुली च्चने यया सुखे च्चने योहा जुया सुख
 मात्तु माला ज्जीहा जूवनी । “ते वे” धैगु गुपि थज्यापि
 मनुत, इपि जन्म ज्जी, बुढा ज्जी, रोगि ज्जी, सिना वनी धैगु
 थुगु स्वभाव धर्मस अवश्यनं ध्यंकः वनी जाति जन्मया ल्यू ल्यू
 वनीपि धैपि जूवनी । “पजा” धैगु थुपि सत्व प्राणिपि ग्यागु
 त्राशं याना तसिण धैगु नांजुया च्चंगु तृष्णां न्होने छ्वाखेरं
 चाह्वीका च्चना । “बाधितो” धैगु व्याह्लां बगले लाना काहा
 खराचा थें थर-थर खाना म्वाई । “संयोजन सङ्गसत्ता”
 धैगु किगु प्रकारया संयोजन आसक्ति व न्हैगु प्रकारगु राग
 आसक्ति नं सत्व प्राणिपि चिनातःगुलि उकी हे प्यप्पुना च्चनी ।
 “विराय” धैगु ताकाल तक्क-आपाल समय तक्क बारंबार
 जाती-जन्म ज्जीगु इत्यादि दुःख खः । उकियागु सत्तिक वने
 माली धैगु अर्थ खः । “तस्मा” धैगु गुकि याना तृष्णां न्होने
 च्चना हित्तु हिनातःपि सत्व प्राणिपि, उकिया निर्मित थःगु
 विराग-राग मदैगु निर्वाण प्रार्थनाया इच्छा-आंकांक्षायापि
 भिक्षुपि अरहन्त मार्गं हे व तृष्णा यात त्याका पद्धारे यान्ता
 लिक्का तोःता छ्व, वांछ्वया म्यु धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनुत थोसापत्ति क्क
 आदिस ध्यंक वन ।

व मिसाह्य फाचा जुलसां अनं सिना व्वा सुवर्ण
 भूमिस राजकुले बना जन्म जूवन । अनं नं सिना वना

वाराणसी नगरे जन्म जूवन । अनं नं सिना वना सुप्पारक
 घैगु समुद्र सिथे सल बंजाया छेँ जन्म जूवन । अनं नं सिना
 वना कवीर पट्टन घैथाय् छह्हा व्यापारिया छेँ जन्म जूवन ।
 अनं नं सिना वना अनुराधपुरे छह्हा महाजनयाथाय् जन्म जूवन ।
 अनं नं सिना वना वहे नगरया दक्षिणपाखे च्वंगु भोक्कन्त घैगु
 गामे सुमन घैह्हा कुटुम्बिकया म्हाय् सुमना घैगु नां जुया जन्म
 जूवन । अले वया बौह्यास्यां उगु गां तोःता वनेव दीघवापि
 राष्ट्रं वना महानुनि घैगु गामे वास याना च्वंच्वन । अन वैत
 दुट्टगामिनी जुजुया मन्त्री लकुण्टक अतिम्बर घैह्हा मनू छुं छगु
 ज्यां याना अन वना वैत खना तःघंगु मङ्गल विवाह याना
 वैत बोना महापुण्ण घैगु गामे वन । अन वैत कोटि पब्बत
 विहारे च्वंह्हा महा अनुल घैह्हा स्थविर भिक्षा बिज्याना वया
 छेँया लुखा ववे दना च्वना व मिसायात खना मेपि भिक्षुपित
 घैविज्यात— “आयुष्मानपि ! फाया म्हाय् मचा लकुण्टक
 अतिम्बर महा मन्त्रीया जहान परिवार जूवन अहो ! आश्चर्य
 खः ।” व मिसां स्थविरं धागु खेँ ताया ह्हापा यागु जन्मयागु
 खेँ लुमन्का सोबले वैत जातिस्मरण ज्ञान प्राप्त जुया बल ।
 उगु क्षणे हे संवेग उत्पन्न जुया वया भातह्यसिके अनुमति फोना
 तःघंगु सत्कार सम्मान सहित पञ्चबलक घैपि भिक्षुनीपिथाय्
 वना प्रव्रजित जुया तिस्समहारामस महासतिपट्टान सूत्र श्रवण
 याना श्रोतापत्ति फलस ध्यंकः वन । लिपा द्रविदतये नाप
 लडाई जूबले थः मां-बोपि च्वं थाय् भोक्कन्त गामे हे वना
 अन च्वंगु कल्लक महाविहारस आसिविसोपमासूत्र न्यना

अरहन्त जुया बिज्यात । व भिक्षुनी परिनिर्वाण जू खुनु भिक्षु
 भिक्षुनीपिसं पूजा याका भिक्षुनी सङ्घपित थ्व सकल समाचार
 तुटे मज्जीक कना बिल । उखुनु अन मूवःपि भिक्षु सङ्घपिनि
 दथ्वी मण्डलाराम विहारे च्वंहा धम्मपद भाणक महातिस्स
 स्थविरनाप मिले जुया जि ह्लापा मनुष्य योनि च्यूत जुया वना
 खा जुया जन्म जू वना, बाज छह्म्यां जिगु छ्चों त्वाह्लाना
 ब्यूगुलि राजगृह नगरे जन्म जुया परिव्राजकपिथाय प्रव्रजित
 जुया प्रथम ध्यान भूमिस जन्म जूवना । अनं सिना वना
 महाजनया कुले जन्म कया तामदुवं हे अनं सिना वना फायागु
 योनी जन्म जूवना । अनं सिना वना सुवर्ण भूमि वना जन्म
 जूवना । अनं नं सिना वना बाराणसी वना जन्म जुया ।
 अनं नं सिना वना सुप्पारक समुद्र तीरे जन्म जूवना । अनं नं
 सिना वना कवीर पट्टने जन्म कया । अनं नं सिना वना
 अनुराधपुरे जन्म का वया । अनं नं सिना वना भोक्कन्त ग्राम
 घैथाय जन्म जूवया थुगु प्रकारं समान मज्जुगु फि सोंगू आत्म
 भावस थ्यंका आ जुलसां उट्कण्ठित जुया “सकल हे अप्रमादित
 जुया सम्पादनया” घका घया प्यंगू परिषदपित संवेग उत्पन्न
 याका परिनिर्वाण जुया बिज्यात ।

फाया मचाया कथा

सिधल ।

— —

३. छम्ह चीवर तोःतूम्ह भिक्षुया कथा

“योनिब्बणथो” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुबने
वास याना च्वना बिज्याबले छ्हा चीवर तोःतूम्ह भिक्षुया
कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छ्हा जुलसां महाकाश्यप स्थविरया शिष्य जुया प्यंगू
ध्यानत उत्पन्न याय् घुंका थःपाजु लुं कःमिवा छे विभिन्न
प्रकारयागु रूपा रम्मण खना उकी आशक्त जुगु चित्तं याना
चीवर तोःता गृहस्थ जूवन । अले वैत मनुतयेसं आलसि जुया
ज्यायाय्गु इच्छा मयागुलि छे पित्तिना हल । व चीवर तोःता
वःह्य मनुनं पापिपि मनुतये नाप सत्सङ्ग याना खुंज्या याना
जीविका याना जुल । अले वैत छ्हुया दिनस पुलिस तिसं
जोना पाटाकसे याना चिना प्यंगू दुवा चूला थाय् कोर्दा दया
मनुत्त पाली थाय् स्मशाने यंका च्वन । काश्यप स्थविर
भिक्षाया लागीं नगरे द्वाहाँ बिज्याबले वैत अथे पुलिसतिसं
जोना दक्षिण पाखेयागु ध्वाकां यंका च्वंगु खना, चिना तःगु
खिपः भचा छ्वासुके बिया छं ह्लापा साक्षात्कार याना काय्

धुंगु कर्मस्थान भावना हाकनं लुमंकास्व घका घया विज्यात ।
 वं उगु अववाद-उपदेश न्यना हाकनं स्मृति लाभ याना कया
 चतुर्यं ध्यान लाभ याना काल । अले वैत स्मशाने यंका स्याता
 छ्वेगु घका शूलया द्योने तल । अथे यासां तभि व मनु म्या
 भधा हे मग्या । संताप नं मजुल । अले वैत उगुदिशा पाखे
 च्वंपि मनुतयेसं तलवार चुपि बच्छि आदि हथियारं यंकासा नं
 व मनु भतीचा हे मग्यागु त्राश मचागु खना भो । छिमिसं
 थ्व मनुयात छको स्व अनेक सलं सः हथियार जोना च्वंपि
 मनुतये देव्ही भतीचाहे त्राश चा भतीचाहे ग्याना थर थर
 मखा अहो आश्चर्यं ! अहो ! अद्भूत ! चाया ततः सलं
 हाला उद्धोष याना जुजु याथाय् वना उगु प्रवृत्ति-समाचार
 बिनित्तिया वन । जुजु उगु कारण न्यना थ्व यात तोःता छ्बया
 व्यु धैगु आज्ञा जुल । जुजु तथागत याथाय् वना नं वहे खै
 बिनित्तिया वन । शास्तानं थःगु शरीरं रस्मि फिजे याना
 बिज्याना वैत घमंदेशना याना बिज्यास्य थुगु क्वे च्वंगु गाथा
 आज्ञा जुया बिज्यातः-

यो निम्बणथो वनाधिमुत्तो, वनमुत्तो वनमेव धावति ।

तं पुगलमे'व पस्सथ, मुत्तो बन्धनमे'व धावती 'ति ॥

अर्थ— गुह्य व्यक्ति निर्वाणयागु इच्छा याना जङ्गल
 समानगु छे त्याग याना हानं छे तुं वासयावंहा व्यक्ति बन्धनं
 छुटे जुया हानं बन्धने हे तुं व्वां वंहा समान खः ।

पदार्थ — उकियागु अर्थ गथे धासा ? गुह्य मनु गृहस्थ जुया आलसि रूपी वन-जङ्गलयात तोःता प्रव्रजित ज्वंगुलि जङ्गल रूपी बाधा मदया दिव्य विहार संख्यात तपोवने वास याना चवना, छे च्वनेगु बन्धन रूपी तृष्णायागु वन-जङ्गलं मुक्त जुया च्वन हाकनं बहे घरावास बन्धन तृष्णा पाखे हे च्वावनी ।

थुगु धर्मदेशना न्यना व मनूराज पुरुषपिनि दध्वी शूली च्वना हे उत्पत्ति व भङ्ग बांलाक ह्यसीका विलक्षणे आरूढ जुया संस्कार धर्म स्मरण याना श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जुया समापत्ति सुख अनुभव यायां आकासे थाहाँवना आकासं हे शास्ता याथाय् वना, शास्तायात वन्दना याना जुजु सहित दुगु परिसदया दध्वी हे अरहन्त जुया वंगु जुल ।

छह्य चीवर तोःतह्य भिक्षुया
कथा सिधल ।

४. बन्धनागार-ऊयालखानाया कथा

“नतं बल्हं” घैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे वास याना च्वना बिज्याबले बन्धनागार ऊयालखानाया
कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छगू समयस जुलसां आपालं अङ्ग तछ्याइपि, लं
जुवा तयेत लुटे याइपि, मनू स्याइपि खुँत जोना कोसल जुजु
याथाय् हया क्यने हल । खुँ तयेत जुजुं हठकडि तयेका
न्यवनं न्हाका सिखलं चीका ऊयालखानाय् छोया बिल ।
छवाखेर जन पदे च्वंपि भिक्षुपि शास्ता यात दर्शन याय्गु
इच्छा याना वया दर्शन वन्दनायाय् सिधेका कन्हे खुनु श्रावस्ती
भिक्षाटन याना ऊयालखानाय् वना इपि खुँत खना भिक्षा
त्याहाँ वये घुंका संऊया काती तथागत याथाय् वना- “भन्ते !
थौं जिपि भिक्षाया लागि चाहू वनाबले ऊयालखानाय्
आपालं खुँत हठकडि आदि चिका महानगु दुःख अनुभव याना
च्वंगु खना । इमिसं व उगु बन्धन यात चप्फुना बिस्युं वने
मफया च्वन । भन्ते ! वयासिनं व्वातुगु भैगु बन्धन नं
दनिला थें ? घका प्रश्न यात । शास्तानं हे भिक्षुपि ! व

बन्धन घात्ये तःधंगु बन्धन मखुनि गुगु जुलसां घन धान्य, काय् कला आदिपिनिगु तृष्णा रूपी क्लेश बन्धन जुलसां उगु बन्धन या सिनं सच्छि दुगं, दोच्छि दुगं क्वातु जू । यथि ज्यागु महानगु चप्फुनां चप्फुना छ्वे थाकुगु बन्धनयात ह्लापा ह्लापा यापि पण्डित जनपिसं चप्फुना छ्वया हिमालय प्रदेशे द्वाहाँ वना प्रव्रजित जूवन” धका उजुं जुया ह्लापा अतीत यागु खँ न्हयना बिज्यात । ह्लापा अतीत समयस बाराणसी नगरे ब्रह्मदत्त जुजुं राज्य याना च्वंगु बखते की बोधि सत्व छगू गरीबगु गृहपति कुले जन्म जुल । व बालक ल्याय्हा जुया ववेव वया बौह्य सिना वन । वं थः च्योज्या याना मां यात पालन पोषण याना च्वन । अले मांहास्यां वं इच्छा मयाय्क हे छह्य कुल पुत्रि छेँ हया विवाह याना बिल । लिपा वया मांहा मृत्यु जुयावन । वया कलाहा गर्भवती जुल । वं कलाहा गर्भवती जूगु कारण मसिया छन्हु कलाहासिन वं- “हे प्रिये । छ भ्वाति ज्या याना जूसां ह्लिज्या याना जूसां जीविका याना च्वे । जि वना प्रव्रजित जूवने ।” धका घाल । व मिसां बयात थये घाल- “प्रिय स्वामि । जि गर्भवती ज्बी धुंकल, जि मचा ब्बीके धुनेव मचायागु स्वा स्वया जक छ प्रव्रजित जू हूँ ।” ज्यू धका भातहास्यां कलाहासिगु वचन स्वीकार यात । लिपा कलाहास्या मचा ब्बी धुंकेव थये घाल- “प्रिये ! छं सकुशल पूर्वकं मचा ब्बीके धुंकल । आ जि प्रव्रजित जू बनेला ?” अले वया कलाहास्यां बयात थये घाल- “जि काय् दुहं नि छुटे ज्बीके व्यु अले जक छ प्रव्रजित जू हूँ । लिपा

वया कलाह्य हानं गर्भवती जुल । वं विन्तना यात- “ध्व
मिसायात चित्त बुके याना जि छे प्याहां वने फे मखु ।
ध्वयाके मन्यं से हे बिस्युं वना प्रव्रजित जू वने माल ।” घका
वं थः जहानयात छुं खे मकंस्यहे चाह्ने मिसा घना च्वंबले
देना बिस्युं वना बिल । अले वंत चाह्ने रमण चाह्नु वःपि
सिपाहितिसं जोन अले वं सिपाहिं तयेत घाल- “भो स्वामि !
जि खुं मखु मातु पोषक घयाह्य उपासक खः ।” अले वंत
सिपाहितिसं तोःता छ्वत । व अनं हिमालय प्रदेशे द्वाहां वना
ऋषि प्रव्रज्यास प्रव्रजित जुया, अभिज्ञा समापत्ति नं साक्षात्कार
याना कया घ्यान क्रोडा ह्यितु ह्यितुं आनन्द-पूर्वकं वास याना
च्वन । व ऋषि अन च्वे च्वं थथि ज्यागु चप्फुना छ्वे थाकुगु
काय् कलापिनिगु बलेश बन्धन नापं चप्फुना छ्वे धुन घका
उदान-प्रीति-वाक्य प्रकाश यात ।” घका शास्तानं थःगु हे
अतीत कथा न्होने तये ह्या बिज्याना वं उदान प्रकट यागु
प्रकाशित याना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

नतं बल्ह बन्धनाहु धीरा, यदायसं दारुजं बबजञ्च ।

सारत्तरत्ता मणि कुण्डलेसु, पुत्तेसु दारेसु च या अपेखा ॥

अर्थ- नैयागु, सिंयागु, खिषःयामु बन्धन यात धीर-
विद्वान जनपिसं घाल्थे यागु बन्धन घका मघाः । तर घन
सम्पत्ति, स्त्रो, पूत्र, पुत्रीपिके दुगु अनुराग-स्नेह यात हे घाल्थे
यागु बन्धन घका घाई ।

एतं बल्हं बन्धनमाहु धीरा, ओहारिनं सिथिलं दुप्पमुच्चं ।
 एतस्मिं छेत्त्वान् परिबजन्ति,
 अनपेक्खिनो काम सुखं पहाया'ति ॥

अर्थ — ध्व हे बन्धनयात धीर-पण्डित जनपिसं क्वे
 क्वफाना छ्वैगु, सिथिलगु, तो:तां तो:ते थाकुगु बन्धन घका
 घाई अज्यापि पण्डित जनपिसं थज्यागु बन्धन यात तोथुला
 काम सुख तो:ता, इच्छारहित जुया प्रव्रजित जुया वनी ।

पदार्थ— अन “धीरा” धैगु बुद्धादि पण्डितजनपि, नं
 यागु सिख: रूपी खिप:, हानं नं दयेका त:गु हठकंडि, बन्धन
 व सिथागु त्वाक: न्यव:, गुगु मेमेगु नं बब्बज धैगु घाय्, नालु
 आदि न्यिलात:गु खिप:तं चिनात:गु बन्धन, व जुलसां खड्ग-
 छिनि आदि त्वाह्लाना-चाना छ्वे फैगु भावं याना उकियात
 क्वातुगु स्थिरगु बन्धन घका घावनी मखु धैगु अर्थ ख: ।
 “सारत्त रत्ता” धैगु उगु रागं रञ्जित जूह्य जूगुलि याना
 अत्यन्त ख्वातुगु रागं युक्त जुया च्वंहा धागु अर्थ ख: ।
 “मणिकुण्डलेसु” धैगु मानिक्य रत्त, तुकि, यालिङ्ग आदिस
 रागं रञ्जित जुया च्वंगुलि इमिगु व राग तथा गुगु काय् कला
 पिनिगु उपरे स्नेह जूगु तृष्णा रूपी क्लेशं दया व:गु बन्धन
 जुलसां पण्डित जन पिसं क्वातुगु चप्फुनां चप्फवी मफैगु बन्धन
 घका घयातल । “ओहारिनं” धैगु साला यंका प्यंगू अपाय्
 नरकस क्वफाय् यंकीगुलि आना, क्वे कुत्युंक: छ्वैगुलि याना

‘घोहारिनं’ घका घेतःगु खः । “सिञ्चिलं” घैगु चिनातःगु थासे रूप छैगु ला चाई मखु हि नं पिकया बी मखु, चिनातःगु भावनापं सीमदयेक भूमियागु लें ल यागु लें आदिस ज्या वाके व्यु घैगु अर्थं याना ‘सिञ्चिलं’ जूवनी । “बुप्पमुच्चं” घैगु लोभ-लालचया रूपं छको हे जक जूसां उत्पन्न जुयावःगु क्लेश बन्धन कावलेचां न्या थाय् तोःतके मफैगु थें तुं मुक्त याना काय् थाक्कीगुलि याना ‘बुप्पमुच्चं’ घका घयातःगु खः । “एतम्मि छेत्तवान” घैगु थयि ज्यागु क्लेश बन्धनयात ज्ञान रूपी खड्गं त्वाह्लाना छ्बया छुं छुं हे म्वाह्य जुया काम सुख यात त्याग याना अलग जुया च्वनी, तोःता वना च्वनी प्रव्रजित जूवनी घैगु अर्थं खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं जनतापि श्रोतापत्ति फल आदिस ध्यंकः वंगु जुल ।

बन्धनागार-ऊधालखानाया कथा
सिधल ।

—

५. खेमा स्थविरनीया कथा

“ये रागरत्ता” घैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले खेमा घंहा जुजु बिम्बिसारया बडा महारानीया कारणं याना बाजा जुया बिज्यागु खः ।

व महारानी जुलसां पदुमुत्तर तथागतया पालि क्वे प्रार्थना याना वःह्य जूगुलि याना अत्यन्त रूप बांलाना स्वे हे यया पुस्य च्वंहा स्त्री रत्न जुयाच्वन । व जुलसां तथागतं रूप यागु दोष कना बिज्याय् यो घागु खँ न्यना शास्ताया न्होने वना धर्मदेशना न्यँ वनेगु इच्छा मया । जुजुं व महारानीया रूप बांलागु अभिमानं मस्त जुयाच्वंगु सीका वेलुवन महाविहार बांलागु शोभां युक्त जुया च्वंगु म्ये चिकेबिया प्याखं मोत छवया महारानीया न्होने म्ये हाये के बिल । प्याखंमो तिसं व अथे म्ये हालाच्वंगु न्यना महारानीयात वेलुवन घैगु बगैवा ह्लापा गबलें हे स्वे मनंगु न्यने मनंगु अत्यन्त बांलागु थाय् थें च्वनावल । महारानिं- “थ्व म्ये छिमिसं गुगु उद्यान-बगीचिगु लागी हाला च्वनागु खः ?” घका

न्यन । प्याखं मी तिसं- "हे महारानी ! छिकिपिनिगु हे
 वेलुवन-उद्यान-बगीचिंगु बयान धाना तःगु म्ये हाणा च्वनागु
 खः ।" धका लिसः बिल । अले महारानीयात व उगु
 उद्यान-बगीचाय वना स्व वनेगु तःधंगु प्रबल इच्छा उत्पन्न
 जुया बल । शास्तानं महारानी वेलुवने धया च्वंगु सीका
 बिज्याना परिसदपिनि दध्वी च्वना धर्मदेशना याना बिज्याना
 च्व च्वं हे ताडमाया हःयागु पङ्गा ज्वना थःलिकक च्वना थःत
 पङ्गां गायका च्वंहा छहा अत्यन्त बांलाहा मिसायागु रूप छगू
 थःगु ऋद्धि निर्माण याना बिज्याय । खेमा महारानी धर्म
 सभास द्वाहां वये साथं तथागतयात पङ्गां गायका च्वंहा व
 मिसायागु रूप खना चिन्तना यात कि "तथागतं रूप यात
 दोष बिया बिज्याई धका मेपिसं धया जुल । थन जुलसां
 तथागतया हे लिकक च्वना बांलाहा मिसा छहास्यां वसपोलयात
 पङ्गां गायका च्वन । जि ला व मिसा बांलागु स्वेबले फिखुब्बे
 छवे ति हे मयं । जि जुलसां ह्यापा णबलेसं ध्वति बांलाहा
 स्त्रीरूप स्वे मननि । शास्तायात मखुगु ऊठ खं द्वारा निन्दा-
 अगहास यागु ज्वोमा" धका चिन्तना याना, तथागतं धर्मदेशना
 याना बिज्यागु शब्द यात नापं ध्यान मतस्य व हे बांलाहा
 स्त्री रूपे हे जक ध्यान बिया स्वया च्वन । अले शास्तानं व
 महारानीयागु चित्ताचार स्वया बिज्याना- "हे खेमा ! छं
 रूपे सार दु धका चिन्तना याना च्वन, आ छं उकियागु सार
 मद्दुगु भाव स्वया का धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा
 आज्ञा जुया बिज्यातः-

प्रासुरं असुचिं पूतिं, पस्स खेमे समुत्सयं ।

उग्घरन्तं पग्घरन्तं, बांलानं अभिपत्थितं 'न्ति ॥

अर्थ— हे खेमे ! (छं) थ्व शरीर कामातुर जुया च्वंगु असुचिं जाया च्वंगु, ध्वग्गिना वनीगु, ह्यि सो सो थया मल मूत्र बाबा वया च्वंगु, बाल मूलंजनपिसं प्रार्थना याना च्वंगु, थ्व शरीर यात छको बांलाक ध्यान तथा स्व ।

व महाशानी गाथा धर्मदेशनाया अन्तस श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन । अले वैत तथागतं— “हे खेमे ! थुपि सत्व प्राणिपिं जुलसां रागं ङाह जुया, दोषं दूषित जुया, मोहं मूर्च्छित जुया थःगु तृष्णायागु स्रोत यात बांलाक अतिक्रमण याम् मफया च्वन । अन हे प्यप्पुना च्वन” धका उज्जुं जुया धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

ये रागरस्ता नुपतन्ति सोतं,

सयं कतं मक्कटकोव जालं ।

एतम्पि छेत्थान बजन्ति धीरा;

अनपेक्खितो सम्बदुक्खं पहाया 'ति ॥

अर्थ— राग-स्नेहे प्यप्पुना च्वंपि मनूत धमं हे दय्का तःगु जाले थःहे तुं तक्कंका च्वंह्य माख्खा थें तुं तृष्णारूपी

खुसी बगे जुया बनी; धीर-पण्डित जनपि उकि यात्तनं छेदन
याना, इच्छा-आशां रहित जुया फुक्क दुःख त्याग याना
प्रव्रजित जूवनी ।

पदार्थ—अन “मक्कटोव जालं” वैगु गये कि माखा-
चां कायाःगु जाल दयेका दथु यागु थासे नाभि मण्डले लाक्क
च्वना सुमक घना च्वनि । जालया सिथे गनं जूवःह्य कील-
पटङ्ग अथवा भुजि तयेत वेगं बना लाना स्याना वैगु रस चुसे
याना हाकनं बना थःगु ह्लापा यागु थासे हे तुं सुमक च्वं च्वं
वनी; अथे हे वै थें तुं गुपि सत्व प्राणिपि रागं रञ्जित जुया
दोषं दूषित जुया च्वंपि मोहंयाना मूर्खं जुया च्वंपि मनूत
थःथमं हे दयेका कागु तृष्णायागु प्रवाहे व्वांजुया च्वनी ।
इपि उकि उम्के जुया बने फे मखु । थुगु प्रकारं पापकमंयात
“एवमिं छेत्वान बजन्ति धीरा” वैगु धीर-पण्डित जनपिसं
उगु बन्धनयात चप्फुना छुं हे म्वाहा आलय-आशा छुं मदुह्य
जुया अरहन्त मार्गे सकल दुःखयात तोःता बनी वैगु अर्थं
खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस खेमा महारानी अरहन्त पदस
प्रतिष्ठित जुल । आपालं जनतापित नं धर्मदेशना सार्थक जुया-
वन । शास्तानं जुजुयात आज्ञा जुषा बिज्यात—“हे महाराज ।
खेमा महारानी जुलसां प्रव्रजित ज्वीगु अथवा परिनिर्वाण ज्वी
योग्यगु जुल ।” अले जुजुं बिनित्ति यात भो तथापत्त । थ्व
महारानीयात प्रव्रजित याना बिज्यां हूँ । थ्व परिनिर्वाण ज्वी

[२४४]

धम्मपदट्टकथा

योग्य जूहा जुल । व महारानी प्रव्रजित जुया अग्रहा
जुयावन ।

खेमा स्थविरनीया कथा
सिधल ।

६. उग्गसेन महाजन पुत्रया कथा

“मुञ्च पुरे” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता तेलुवन महाविहारे वास याना चक्का बिज्याबले उग्गसेनया कारणं याना आजा जुया बिज्यागु खः ।

प्यासःह्य प्याखं मोत जुलसां दच्छी छको अथवा खुत्तम् छको शब्दगृह गनरे वना जुजुयाख न्हेनु संकं प्याखं क्याता कापालं वह, लुं, धन दौलत लाभ याना कभाञ्चत्त । प्याखं ह्रीका च्चतीबले बिच्चे-बिच्चे बांछवसा बकस व्युमुयाला ल्यात्रा हे दुगु मखु । आपालं जनतापि मञ्जया सोने मञ्ज दयेका उकी च्चत्ता प्याखं स्व वैगु जुमञ्चवत्त । अजंलि अहा प्याखं सोया स्हाय् मचां पंथे च्चे आर्हा बत्ता अक्रिया सोने च्चत्ता फाता-फात पुला पंथा च्चकाय् च्चत्ता आकासे इरुथिरु प्रुया प्याखं नं हुंया, म्ये नं हाला कयत्त । तमु समसस उग्गसेन अहा महाजन पुत्र अहा नं थः पासापि नाप मञ्जया सोने च्चंगु मञ्चे च्चत्ता इमिगु करतव स्तया च्चं बले इ मिसावागु ह्या तुति संकूगु, हावभाव यामुली स्तेह-राम उत्तन्न जुया तमा थःगु छे ल्यार्हा वना व प्यसं हुया च्चंहा मिसा मञ्ज चित्तः

दत्त धासा जक्क जि म्वाई, मन्त धासा जिगु मरण थनं हे तुं
 ज्वीगु जुल धका नसा नयेगु नसा तोःता छाताय् वना ग्वारा-
 तुला च्च वन । वया मां बोपिं अन वया- “बाबु ! छत सु
 मिसा यो धा ।” धका न्यनेव- “व हे प्याखं मोया म्हाय्
 मचा जित दत्त धासा जक्क जि म्वाई । मन्त धासा जिगु
 मरण थनंतुं ज्वीगु जुल ।” धका लिसः बिल । मां बोपिसं
 “यो पुता ! छं अथे धाय् मते छंत जिमिसं थःगुकुल वंश
 यात लोह्य मेह्य हे कुलपुत्रि छह्य हया विवाह याना बी ।”
 धका धालं नं वं थःगु जिहि मतोःतुस्ये अनंतुं गोत्तुला च्चन ।
 वया बोह्यास्यां नं आपालं कारण थयना वैत समके बुके याय्
 मफया महाजन पुत्रया पासापित सःतके छ्वया, दोछि साई
 दां बिया- “थ्व दां यंका प्याखंमोया म्हाय् मचा छह्य जिमि
 काय्यात कन्यादान व्यु” धका धायेके छ्वत । इमिसं जिमि
 म्हाय् मचायात दां कया ला कन्यादान बी फे मखु, यदि व
 महाजनपुत्र जिमि म्हाय्मचा मदयेकं म्वाई मखु धेगु जूसा-
 जिपि नाप नाप्यं प्याखं हू वं वं थाय् वनेगु जूसा जक्क जिमि
 म्हाय् मचा कन्यादान बी फे नतरसा बी फे मखु ।” धका
 धाय्के हल । महाजनपुत्रया मां बोपिसं थः काय् भाजुयात
 उगु समाचार न्यंका बिल । महाजनपुत्रं जि इपि नाप इपि
 वं वं थाय् चाह्यु ज्वी फु ।” धका धया इमिगु शर्तं स्वीकार
 याना काल । वया मां बोपिसं अनेकप्रकारं याचना याना गनं
 नापं इमिगु खें मन्यंस्य थःगु छे प्याहां वया प्याखं मो तथे
 नाप्यं वन । इमिसं महाजनपुत्रयात थःह्य म्हाय् मचा विवाह

याना बिया थःपि नाप नाप्पं हे ग्राम-निगम, जनपद राजधानी
 आदिस प्याखं ह्नीगु थःगु शिल्प क्य ककं चा चा ह्यु जुल ।
 व मिसां महाजन पुत्रया सहवासं याना याकनं हे काय् मचा
 ह्यु नं व्वीकल । कलाह्यस्यां थः मचायात हेकीबले- “बैल
 गाडा बिचा याइह्यस्या काय् मचा खः ला छ ?” “माल
 सामान बिचा याइह्य भण्डागारिकया काय् खला छ ?” छुं
 शिल्प-कला मसः मस्यूह्यस्या काय् खला छ ?” धका मचा
 हेकीगु जुया च्वन । व महाजन पुत्र नं प्याखं मोतय् बैलगाडा
 तैतः थाय् दोहँ तयेत धाय् ल्ह्यया बीगु, शिल्प क्यनी थाय्
 प्राप्त जूगु वस्तूत ल्ह्यया ह्या बिचा याना तयेगु ज्या
 बियातल । उगु कारणं याना हे व मिसां थःमचा हेकीबले
 च्वे घयावै थें अथे घया मचायात ज्वाइगु जुया च्वन ।
 महाजनपुत्रं थःगु कारणं याना व मिसां अथे घया म्ये हाला
 मचा हेका च्वंगु ताया कलाह्यसिके न्यन- “आम छं मचा हेके
 थें याना जितः घया च्वनागु ला ?”

“खः छंत हे न्यंकेत छंगु कारण घया मचा हेका
 च्वनागु खः” धका कलाह्यस्यां लिसः बिल । महाजनपुत्रं-
 “अथे खः घंगु जूसा जि थनं बिस्युं वने त्यल ।” धका कला
 ह्यसित ख्यात । मिसां नं धाल- “छ बिस्युं वंसां मवंसां जितः
 छु हे हानि ज्वीगु दु धका ?” घया हाकनं-हाकनं अथे हे
 म्ये हाला मचा हेका च्वन । व मिसां जुलसां थःगु रूप यौवन
 व धन लाभ जुया च्वंगुलि याना थः भात यात हेपेयाना
 हेला याना च्वंगु खः । व महाजन पुत्रं थ्व मिसाया थपाय्

सतं अभिमान छुक्किया निर्मित्त जुया वःगु ख ? धका बिचा याना स्वया प्याखं ह्विगु शिल्पया कारणं याना खः धका सीका, व अथे थज्वी ब्यु, आ जि शिल्प सयेका काय् माल धका स सः बोहसिथाय् वना वं सयेकातःगु प्याखं ह्विगु शिल्प बांलाक सयेका कया ग्राम, निगम राजधानि आदिस थःगु प्याखं ह्विगु शिल्प कय कयं छस्यें निस्यें राजगृह नगरे ध्यंकः कया थनिं न्हेनु त्वालं उगसेन महाजन पुत्रं नगर वासिपित थःगु प्याखं यागु शिल्प विद्या कयनीगु जुल धका घोषणा याके बिल । नगरे च्वंपि जनतापि मञ्चया द्योने मेगु मञ्च दयेके बिया न्हेनु दुखुनु अन मूवल । उखुनुया दिनस तथागत सुथ ह्लाप्पां लोके ध्यानं स्वय बिज्याना व महाजन पुत्र थःगु ज्ञान जालस कयं वःगु खंका बिज्याना लिपा छु ज्वीगु थें ? धका चिन्तना याना बिज्याना “कन्हे महाजन पुत्र थःगु शिल्प विद्या कयने धका पंया च्वकाय् च्वं च्वनी । वैत स्वेत आपालं जनतापि अन मूवनी । अन जि प्यंगू पद दुगु गाथा छपु धर्मदेशना याय्, व गाथा न्यना चये प्यदो प्राणिपित धर्मावबोध ज्वी, उगसेन महाजन पुत्र नं अरहन्त पदस प्रतिष्ठित जूवनी धका सीका कया बिज्यात । तथागत कन्हे खुनु समय बिचा याना बिज्याना भिक्षु सञ्चपिसं चाहुयेका राजगृह नगरस भिक्षाया लागी द्वाहीं बिज्यायत । उगसेन नं तथागत नगरे द्वाहीं बिज्याय् न्ह्योहे जन समूह तिसं कोलाहल सः प्याहीं वयेक महान जनतापिसं पचि न्याय्का आश्रयं प्रकट याय्व पंया च्वकां आकासे तिन्हुया थाहीं वना आकासे न्हेचा बाजि मया

कवाहीं बया हाकनं पैया च्चकाय् संतुं जूवल । उगु क्षणस
 तथागत नगरे द्वाहीं बिज्याना, मनूतयेसं प्याखं मस्वस्य थःपाखे
 हे जक स्वकेगु अधिष्ठान याना बिज्यात । उगसेनं जनसमूह-
 पाखे स्वया जित इमिसं मसो घका मन खिन्न याना दुःख
 ताया थ्व शिल्प जि दच्छि यकं मेहेनत-कोशिस याना सयेका
 कयागु खः । शास्ता जक नगरे द्वाहीं बिज्याय्व परिसदपिसं
 जितः मस्वस्य शास्तायात हे जक स्वया च्चन, आ थ्व जिगु
 शिल्प कयना च्चनेगु निरर्थक जुल घका मती तल । शास्तानं
 वैगु मन यागु खं सीका महा मौद्गल्यायन स्थविर यात सःता
 बिज्याना आज्ञा जुया बिज्यात- “हे मौद्गल्यायन । छः
 महाजन पुत्र याथाय् वना घा हुं कि शिल्प कयनेगु तोःते मते”
 छका । स्थविर वना (खीकु हाकःगु) पैया क्वस्सं च्चन
 महाजन पुत्र यात सम्बोधन क्राना थुगु क्वे च्चंगु गाया उजुं
 जुया बिज्यातः- Dhamma.Digital

इच्च पस्स नट पुत्र उगसेन महब्बल ।
 करोहि रङ्गं परिसाथ हासयस्सु महाज्जन्ति ॥

अर्थ — हे महा बलवान्हा प्याखं मोबा काय् उगसेन !
 थन स्व आपालं ज्ञनत्तापित ह्मीकेत छंभु आंम शिल्प प्याखं
 कयना हे च्चं ।

उगसेनं स्थविरयागु खं न्यना मन प्रसन्न याना शास्तानं
 जिगु शिल्प प्याखं स्वया बिज्याय्गु इच्छा याना बिज्यात

ज्वीमा घका समके जुया पँया च्वे च्वना हे थये गाथा बोना
लिसः बिल ।

इङ्ग पस्स महापञ्जा मोगल्लान महिद्धिक ।
करोमिरङ्गं परिसाय हासयामि महाजन 'न्ति ॥

अर्थ— हे महाप्रज्ञावानह्य हाकनं महान ऋद्धि नं दया
विज्यायकह्य महामौद्गल्यायन भन्ते ! थन स्वया विज्यां हूँ,
आपालं जनतापित ह्लीकेत मनोरञ्जन याय् या लागी प्यासं
चयना च्वने तेना ।

थये जुलसां धया पँया च्वकाय् च्वना आकासे तिम्हुया
च्वे आकासे हे किं प्यको त्यांणशा पुला-बाजि नया क्वे क्वाह्वाँ
वया हाकनं पँया च्वकाय् संतुं जूवल । अले वयात शास्तानं
हे उगसेन ! पण्डित धैपिसं जुलसां अतीष अनागत प्रत्युत्तस
थ्व शरीरस्कन्ध यागु आशक्ति तोःता जन्म जूवनेगु इत्यादि
मुक्त ज्वी फयेके माः घका उज्जुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आजा
जुया विज्यातः-

मुञ्च पुरे पुञ्च पञ्छती, मज्जे मुञ्च भवस्स पारगू ।
सम्भरथ विमुत्तमानसो न पुन जातिजरं उपेहिसी 'ति ॥

अर्थ— ह्यापायागु, आःयागु, लिपायागु आशा तोःता
संसारं पारजुया हूँ, सकल थासं चित्त मुक्त याह्यसित हाकनं
थ्व संसारे जन्म मरण ज्वी माली मखु ।

पदार्थ— अन “मुञ्च पुरे” धैगु अतीत बिते जुया वने धुंकूगु शरीरस आशक्ति इच्छा प्यप्पुना च्वनेगु प्रार्थना याय्गु पूर्वसङ्कल्प क्वात्तुक जोना च्वनेगु, स्पर्श याना च्वनेगु तृष्णा-यात तोःता छ्व । “पच्छतो” धैगु अनागत लिपा वैतिनिगु शरीरयात नं आशक्ति आदि यानाच्वनेगु तोःता छ्व । “मज्झे” धैगु आ थ्व प्रत्युत्पन्न भवसनं उगु च्वे घयावयागु ब्याक्कं तोःता छ्व धका धागु खः । “भवस्स पारगू” धैगु थये ज्वीव स्वंगू भवस नं विशेष ज्ञान, स्थिर ज्ञान, प्रहाण-भावना साक्षात्कार याना काय्गु अनुसारं पारगू पारी थ्यंक्कः वंह्य जुया, स्कन्ध-घातु-आयत्तन यागु भेद सकल संस्कारं मुक्त जूगु मन जुया वास याना च्वना हाकनं छको जाति जरा मरणे उत्पन्न जूवये माली मखु धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस चये प्यदो प्राणिपित धर्मावबोध जूगु जुल । महाजनपुत्र नं पँया च्वकाय् च्वना हे प्रतिसम्भिदा सहित अरहन्त जुया पँया च्वकां क्वाहाँ वया शास्ताया लिक्क वया भोस्सुना वन्दना याना शास्तायाके प्रव्रज्या फोन । अले वैत शास्तानं थःगु जवगु ह्ला चक्कंका बिज्याना “एहि भिक्षु !” अर्थात् वा भिक्षु ! धका धैबिज्यात । व महाजन पुत्र उग्घरिमे हे अष्टपरिस्कार धारण याना च्वंह्य खुईदँ दये धुंकूहा स्थविर समान जुयावन । अले वैक्य भिक्षुपिसं आयुष्मान उग्गसेन । ख्वीकु जागु पँया च्वकां क्वाहाँ वया च्वंह्य छंत भय-त्राश उत्पन्न मजूला ? धका म्यन । वं धाल-“हे आयुष्मानपि ! जितः भय-त्राश धैगु छुं छुं मदये धुंकल ।”

धका धाय्व इपि भिक्षुपि शास्ता याथाय् वना बित्ति यावन—
 “भन्ते ! उग्गसेनं मग्या धका धाल वं कूठ खँ ह्लाल ।
 खःगु खँ मकं । अले शास्तानं ‘हे भिक्षुपि ! जिकाय् उग्गसेन
 समानह्म संयोजन चप्फुना छ्वे धुकूह्म भिक्षुयात ग्या—त्राश धैगु
 दै मखुत धका उजुं जुया ब्राह्मण वर्गे च्वंगु थुगु गाथा आज्ञा
 जुया बिज्यातः—

सब्ब संयोजनं छेत्वा, यो वे न परितस्सति ।
 सङ्गातिगं विसंयुत्तं, तमहं ब्रूमि ब्राह्मण ‘न्ति ॥

अर्थ— सुनां सकल संयोजन (बन्धन वात त्वाह्लाना)
 (तृष्णा खना) ग्याई मखु, उह्य (राग आदि नाप च्वं च्वं
 सानं) आसक्ति विरक्त जुया च्वंह्य सित जि ब्राह्मण धका
 धाय् ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपासित धर्माविबोध जुल ।
 हाकनं छन्हुया दिनस धर्मसमास खँ पितहल “गथे खः
 आयुष्मानपि ! थुगु प्रकारं अरहन्त ज्वीगु भाग्य दुह्य भिक्षुं
 प्याखं मोया म्हाय् मचा छह्यस्या लागी प्याखं मोतये नाप
 ग्राम, निगम, जनपद पत्तिकं चा चा ह्यु जुल, हानं अरहन्त
 जूगुया मूल कारण छु ख ?” शास्ता अन बिज्याना— “हे
 भिक्षुपि ! आ थुगु समयस छिमि छु खँ जुयाच्वन ?” धका
 न्यना बिज्यात । इमिसं “जिमि पुचले थुगु खँ जुयाच्व भो
 शास्ता ! धका बित्ति याय्व— “हे भिक्षुपि ! व निगु कारण

व हे यानावःगु कर्मया विपाक खः ।” घका उजुं जुया उगु अये प्रकाश याना बिज्याया लागी ह्यापा अतीतयागु खँ न्हायना बिज्यात ।

अतीत समयस जुलसां काश्यप तयागतया लुंयागु चैत्य दयेका च्वंबले बाराणसी नगरे च्वंपि कुल पुत्रपि आपालं नयेगु, तोनेगु, भोजन रथे तया ग्वाहलि या वनेगु घका चैत्य दयेका च्वं थाय् वना च्वंबले लँया बिच्चे क्षीणास्रवं स्थविर छह्य भिक्षा बिज्याना च्वंगु खन । अले छह्य कुलपुत्रि भातहासित घाल स्वामि ? की आर्यं छह्य भिक्षा बिज्यानाच्वन कीगु रथे जुलसां आपालं नयेगु तोनेगु भोजन वस्तूत दु । वसपोलयागु भिक्षापात्र कया हया दिसँ भिक्षा दान वीगु इच्छा जुयावल । भातहास्यां भिक्षापात्र कया हया नयेगु तोनेगु भोजन पात्र जायेका स्थविरया ह्याते दोहलपा निह्यतिपूनं वन्दना याना “भन्ते ! छत्रपोल येँ तुं जिपि नं घमं खंपि अर्थात् जीवन मुक्त जूपि ज्वी फयेमा ।” घका आशिका-प्रार्थना यात । वसपोल क्षीणाश्रव स्थविरं नं इमिगु भविष्य बिचा याना स्वया बिज्याना इमिगु आशिका-प्रार्थना सिद्ध ज्वीगु खंका थःगु ह्य खाका बिज्यात स्थविरं अथे ह्य चिकं वंका खाका बिज्यागु खना भातहासित घाल- “स्वामि । की आर्यं ह्य खाका बिज्यात ह्यापायागु जन्मे वसपोल छह्य प्याखं मो जुया वःह्य ज्वीमा ।” भातहास्यां नं “अथे हे ज्वीफु प्रिये ।” घका घया वन । थ्व जुलसां इमिगु ह्यापायागु जन्मयागु पूर्व कर्म खः । इपि अन आयु दतल्ले म्वाना च्वना खनं सिना वना

[२५४]

धम्मपदकथा

देवलोके जन्म कया, अनं नं च्युत जुया वया व मिसा प्याखं
मोतये कुले जन्म का बल । भातह्य महाजनया कुले जन्म
जूबल । भातह्यस्यां “खः प्रिये ! व अथे हे ज्वी फु” घका
कलाह्यसिगु बचन यात स्वीकार याना वःगुलि याना प्याखं
मोतये नाप हे ग्राम-निगमस चा चा ह्यू जुये माल ।
क्षीणाश्रव स्थविरयात भिक्षा दान ब्यूगुलि याना अरहन्त
भावस थ्यंकः वंगु जुल । व मिसानं जिमि भातया छु गति
ज्वीगुखः जिगुनं व हे गति ज्वी घका मती तथा प्रव्रजित जुया
अरहन्तनी जुया वंगु जुल ।

उग्गसेन महाजनपुत्रया कथा
सिधल ।

DhammaDigital

७. ल्याय्मह भिक्षुया कथा

“वितकपमथितस्स” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले छह ल्याय्मह भिक्षु छहस्या कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छह ल्याय्मह भिक्षु जुलसां सलाक दानस थःत प्राप्त जूगु सलाक (=चिट्ठा) कया उकियागु यागु (=जाक्वाति) कया हया आसन शालास च्वना नः वन । अन लः मद्गुलि याना लःया लागी छखा छे द्वाहीं वन । अन वैत कुमारी मिसा मचा छहस्यां व भिक्षुयात खने साथं स्नेह उत्पन्न याना भन्ते ! हाकनं मेगु बखते लःमालीगु बखते नं थन हे छे बिज्यां हुं धका धाल । व भिक्षु अबलेसं निस्ये लः मालीगु बखते अन हे वनीगु जुयाच्वन । व मिसा मचां नं भिक्षा पात्र कया लः बिया च्वन, थथे जुया च्वे च्वं लिपा जूलिस्य यागु नं बिया कन्हे खुनु अन हे छे फेत्तुका भोजन नं याकल । अले व मिसा मचा भिक्षुया लिक्क फेतुना भन्ते । थुगु छे छुं छुं हे मद्गु धैगु दुगु मखु सकतां हे दु तर व वस्तूत बिचा याना च्वनीह्य मिजंहा मनु जक मदया च्वन धका तीजक खे

पितहल । व भिक्षुं वैगु खं न्यना निनुप्पन्हुं हे उट्कण्ठित्त जुल अर्थात् शासने च्वेने मं मदयेका चीवर तो:ता बने मासि बयेकल । अले वैत छन्हु आगन्तुक भिक्षुपिसं खना “हे आयुष्मान ! छ गथे गंसि जुया छंगु खा नापं ह्यासु ह्यासु घाया व:गु ?” धका न्यन । व भिक्षुं घाल “भो आयुष्मानपि । जि जुलसां शासने च्वंच्वेने मयेल, चीवर तो:ते मास्ति बया च्वन ।” धका कनेव वैत वया आचार्यपिथाय् बोना यंकल आचार्यपिसं वैत शास्तायाथाय् बोना यंका उगु कारण बित्ति याना बिल । शास्तानं व भिक्षु याके— “हे भिक्षु ! छ घात्थे नं हे उट्कण्ठित्त (=शासने च्वने आलसि) जुयागु ख:ला ?” धका न्यना विज्याय्व वं “ख: भन्ते व अथे हे ख:” धका लिस: बित्तियात । अले गथागतं— “हे भिक्षु ! छं छाय् जि थें ज्याहा बुद्धया शासने प्रव्रजित जुया थ:त स्रोतापन्न अथवा सकुदामि धका मधाय्कुस्य उट्कण्ठित्त जुयागु ?” धका आज्ञा जुया— “छं तधंगु हे मखुगु ज्यायात धका वैविज्याना छ उट्कण्ठित्त जुयागुया कारण छु ?” धका न्यना विज्यात । अले व भिक्षु— “भन्ते ! जित: मिसा छहास्यां थथे घाल” धका बित्ति याय्व तथागतं— “हे भिक्षु ! छंत वं अथे धागु छुं आश्रयगु खं मखु, वं जुलसां ह्यापा सकल जम्बूद्वीपस अग्रहा धनुषधारी पण्डितयात तो:ता धीपलखे जक खंहा मिजं छहानाप स्नेह याना थ: भातयात स्याना छोत ।” धका आज्ञा जुया विज्यात । उगु अर्थ प्रकाश याका विज्यायत् भिक्षुपिसं याचना याय्व अतीत बिते जुया बने धुकूगु खं न्होने तये हया विज्यात:—

अतीत समयस जुलसां चूल धनुग्गह पण्डितयागु वखतस
 तक्षशिलास दिशपामोक्ष आचार्य याथाय् शिल्प-विद्या
 सयेके घुंका व शिष्य मचाखना आचार्य संतुष्ट जुया
 थः म्हाय् मचा नाप विवाह याना बिल । शिष्य मचा
 व ब्याहा याना ब्यूहा आचार्यया म्हाय् मचा-बोना
 बाराणसी नगरे वना च्वंबले छगू जङ्गलया सिथे न्यासःपु
 तोरं कयेका न्यासःह्य डाखुंत स्याना तीर फुना वनेव
 डाखुंतये नायो यात जाना क्वे बे वस्त्वाना कलाह्यसित
 धाल- “प्रिये । स्वे आम तलवार छको जितः ब्यु ।”
 कलाह्यस्यां क्षणभर जक खह्य डाखुंया सरदारयात स्नेह याना
 (-यःया) डाखुंया ह्लाते तलवारया चु जोंका बिल । अले
 डाखुं वया भात धनुग्गह पण्डितयात स्याना छोट । डाखुं नं
 व मिसा बोना वना च्वंबले कल्पना यात- “थ्व मिसां मेपि
 जियासिनं बांलाह्य, बल्लाह्य मिजं खनेव थः भातयात स्याकूथें
 जितः नं थ्वें अवश्य स्याना छ्वै तिनि । जितः थ्व मिसा
 छुयाय्त मागु दु ? घका (मती ल्वीका) लंस खुसि छघा
 खना डाखुं व मिसायात धाल- “प्रिये ! छ थन खुसि वारी
 नि च्वं च्व छंगु थ्व सामान पो नि खुसिया पारी तथा वे अले
 लिपा छंत कावये” घका घया व मिसायात अनं तुं तोःता
 डाखुं बिस्सुं वंगु भाव प्रकाश याना विज्यास्यः-

सठ्ठ भण्डं समादाय पारं तिण्णोसि ब्राह्मण ।

पच्चा लहुं छिप्पं मम्मि तारेहि 'दानि 'तो ॥

अर्थ— सकल सामान पो बांलाक जोना छ खुसिया पारी वने धुंकल, हे ब्राह्मण ! आ छ भारि (बोफ) मदयेक हलुका ज्वीका याकनं ल्याहाँ वया जितः नं उखे खुसिया पारी यंका ब्यु ।

असंन्युतं मं चिरसत्युत्तेन,

निमिषि होति अघुवं घुवेन ।

मयापि भोति निमिषेय्य अञ्जं;

इतो अहं दूरतरं गमिस्सं ॥

अर्थ— हे भिसा ! छं आपा सम्बन्ध मदुहा जि खना आपा सम्बन्ध दुहा यः भातयात तोःतल, अस्थिर यात जोना स्थिरयात तोःतल, छं मेहा पुरुष खनेव जितः नं छं तोःती तिति उकिं जि छंत नं थनं तुं तोःता अलग जुया तापाक वने तेना ।

कार्यं एलगलागुम्बे करोति अहु हालियं ।

न इधे नच्चं वा गीतं वा तालं वा सुसमाहितं,

अनम्ह काले मस्सोणी किण्णु जग्घसि सोमने ॥

अर्थ— एलः गज सिमा काया दुने च्वना ह्विला च्वंहा थ्व सुखः ? थन नतु प्याखं हुया च्वं पि दु ? नतु म्ये हाला

च्वंपि दु ? नबु षाल हे त्रिया च्वंपि दु ? हे सुन्दरी !
 छ स्वया च्वंगु विचचे छाप् त्रिसा हयामु ?

सिगाल बाल वुस्मेघ, अण्य पञ्जोसि जम्बुक ।
 जीनो मच्छञ्च पतिञ्च, कपणो विय ज्ञावति ॥

अर्थ—हे घो—शृगाल । हे जम्बुक । छ मूर्ख सा,
 दुर्बुद्धि सः, प्रज्ञा महुह्य सः, म्या व लापायि निणुलिसं रहित
 जुया कृपण थें चिन्ता याना च्वन ।

सुवस्सं वज्जमञ्जोसं, अस्तवो पण बुद्धसं ।
 जीना पतिञ्च आरञ्च, त्वंमि मञ्जोव क्षायसि ॥

अर्थ—करपिनिगु दोष खंके वःपु, थःगु खंके थाकु छं नं
 थः भात व ल्यवः यात तंका जि थें हे शोक याना च्वन ।

एवमेतं भिगराज, यथा भाससि जम्बुक ।
 सा नूनाहं इतीगन्त्वा, भत्तु हेस्सं वसानुगा ॥

अर्थ—हे भृगराज । हे जम्बुक । छं गथे घाल अथे
 हे सः । आ जि थनं वना भातया वसे च्वंहा जूवने ।

यो हरे मत्तिकाथालं, कंस थालम्यि सो हरे ।
 कतं येव तथा पापं, पुनपेवं करिस्ससी 'ति ॥

अर्थ— सुनां चायागु भु खुया काई वं के यागु भु नं खुया हे मकाई मखु, छं पापकर्मयात थये हे छं लिपा लिपानं याई ।

ध्व पञ्चक निपातस चुल्ल धनुग्गह जातक विस्तार पूर्वकं कना बिज्याना उगु समयस चुल्ल धनुग्गह पण्डित जूहा छ हे खः । व मिसा आयाहा कुमारी मिसा खः । धोयागु रूप कया वया व मिसायात निन्दा चर्चा याहा शक्र देवराज इन्द्र जुया वयाहाला जि हे खः धका आजा जुया बिज्याना थुगु प्रकारं व मिसां क्षण भर जक खंहा छहा मिज्या कारणं याना सकल जम्बुद्विपस अग्र-उत्तमहा धनुष विद्याया पण्डित छहा स्थाना बिल । व मिसाया कारणं याना उत्पन्न जूगु छंगु तृष्णा त्वाल्लहाना छ्व मिक्षु । धका वैत अववाद उपदेश बिया बिज्याना मेगु नं धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु ववे च्वंगु गाथा आजा जुया बिज्यातः—

वितक्क पमथितस्स जन्नुनो, तिब्बरागस्स सुभा'नु पस्सिनो ।

भीटयो तण्हा पवडुति, एस खो बल्ह करोति बन्धनं ॥

अर्थ— अनेक प्रकारयागु कल्पना याना, स्वदुगं अप्पो चित्ते राग तथा शुभ (=बांला) धका दोंगु चित्तं स्वया ज्वीहा मनूया तृष्णा, अत्यन्त हे बढे जुया वै, थुकिं हे वयात तःधंगु बन्धने लाई ।

वितक्क 'पसमे चयो रतो, असुभं भावयति सदा सतो ।
एस खो व्यन्ति काहिनि, एस छज्जेति मारबन्धनं ॥

अर्थ — सङ्कल्प-विकल्पयात मदयेका छ्वे गुली लगे जुया, जाग्रत जुया अशुभ भावना याना च्वनीह्यसिनं जन्म-मरणं मुक्त जुया मार बन्धन यात त्वाह्लाना छ्वै ।

पदार्थ — अन "वितक्क पमथितस्सा 'ति" घैगु काम विवर्क आदि कल्पनां कोत्यला तःह्यसित घैगु अर्थ खः । "तिब्ब रागस्स" घैगु तीव्रगु राग आपा दुह्यस्या । "समानु-पिस्सनी" घैगु इष्ट आरम्भरण शुभगु निमित्त काय्गु इत्यादि रूपं उभ्रे जुया दासिवःगु मनो भावनां याना शुभ घका खना च्वंहा-स्वया च्वंहा मत्तु । "तण्हा" घैगु थथि ज्याह्य व्यक्ति-यात ध्यान आदिस छुं छगू हे छुं बढे जुया वैमखु अले वैत्त जुलसां खुगू द्वारिक तृष्णा हे जक बढे जुजुं वै । "एस खो" घैगु व उह्य पुद्गल-व्यक्ति तृष्णायागु बन्धन क्वातुकी स्थिर याना काई । "वितक्कू 'पसमे" मिथ्या वितर्कत शान्त जुवा वनीगु घैगु किगू अशुभ भावनास प्रथम ध्याने । "सदा सतो" घैगु गुह्य व्यक्ति थन नियमपूर्वकं उद्योग याइह्य जुया, न्हाबलेसं स्मृति स्थिर दुह्य जुया वं अशुभ भावना याना च्वनी । "व्यन्ति का ही 'ति" घैगु युह्य भिक्षुं स्वंगू भवस जन्म जूवने मागु तृष्णायात अन्त याना छ्वै । "मारबन्धनं" घैगु थ्व त्रै भूमिकं संसार रूपी मारबन्धन याव त्वाह्लाना छ्वै घैगु अर्थ खः ।

[२६२]

धम्मपदट्टकथा

धर्मदेशनाया अन्तस व ल्याय्मह्य भिक्षु श्रोतापत्ति फले
प्रतिष्ठित जुवन । अन मुना च्वंपि जनतापित नं धर्मदेशना
सार्थक जुया वन ।

ल्याय्मह्य भिक्षुया कथा
सिधल ।

८. मारया कथा

“निद्रं गतो” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन्न महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले मार देवताया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु सः ।

छन्हुया दिनस जुलसां संकाकाती निहा प्यहा स्थविर भिक्षुपि जेतवन्न विहारे द्वाहां बिज्यात राहुल स्थविर च्वनी थाय् वना वं सेवा सत्कार याका च्वं वन । राहुल स्थविर गनं मेथाय् छने थाय् मख्खना तथागतया गन्धकुटीया पिने न्ह्योनेसं छना च्वं वन । उगु समयस वसपोल आयुष्मान् अरहन्त पदस थ्यंकः वने धुंकूहा जुया च्वन । २० वर्षं सम्पूर्णं मज्जुया जक्र उपसम्पन्नं ज्वी मज्जिया च्वंहा जुया च्वन । वसवर्ति मारं थःगु स्वभावं च्वना हे व आयुष्मान् गन्धकुटीया न्ह्योने पिने छना च्वंगु सना, थथे चिन्तना यात— “अमण शीतमया स्याना च्वंगु फच्चि पिने छना च्वन, थः घासा गन्धकुटीया दुने च्वं वन व फच्चियात सास्तियात घासा वैत हे सम्मिस्ति यागु जूवनी ।” व मारं तःधिकूहा किसिया रूप कय्य वया थःगु स्वंठं स्थविरया छयले त्वप्पुया तःधंगु सःपिकाया

कोश्व नाद यात । तथागतं गन्धकुटी दुने हे च्वना मार हागु
 सः धका सीका बिज्याना मारयात धैबिज्यात— “हे मार ।
 छं अथिज्यागु सःलं सच्छिदोल तःस ज्वीक ग्यानापुस्य च्वंक
 हाला कयं सानं तँभि जिह्वा काय् यात भय—त्रास उत्पन्न याना
 बी फँ मखु । जिमि काय् निर्भीक ज्वी धुंकल, तृष्णां रहित
 ज्वी धुंकल, व भिक्षु महान वीर्यवानह्य खः, महान प्रज्ञा वानह्य
 नं खः धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आशा जुया
 बिज्यातः—

निट्टं गतो असन्तासी, बीततण्हो अनङ्गनो ।

अच्छिन्दि भवसल्लानि, अन्तिमो 'यं समुस्सयो ॥

अर्थ— याय् मागु कर्तव्य व्याक्कं सम्पूर्णयाय् धुकूह्य,
 तृष्णां रहित ज्वी धुकूह्य, भय त्रास मदये धुकूह्य, चित्तयागु
 खिति मदये धुकूह्य, भवसंसारिक शत्य यात छेदन याना मदये
 का छ्वे धुकूह्यसित अन्तिम देहधारी धका घाई ।

बीत तण्हो अनावानो, निरुत्तिपद कोविदो ।

अक्खरानं सन्निपातं, जञ्जा पुब्बपरानिच्च;

स वे अन्तिम सारीरो,

महापञ्जो महापुरिसो'ति वुच्चती 'ति ॥

अर्थ— तृष्णा रहित ज्वी धुकूह्य, संसार बन्धनं मुक्त
 ज्वी धुकूह्य, निरुत्ति-पद बांलाक स्यूह्य, च्वे क्वेयागु व्याकरणः

शब्द बांलाक स्यूह्य व्यक्तियात नं अवश्य अन्तिम देह-धारी, महान प्रज्ञावानह्य महानह्य पुरुष धका धाई !

पदार्थ — “निट्टं गतो” धैगु थुगु बुद्ध शासनस प्रव्रजित जुया च्वंपिनि अरहन्त ज्वीगु यात हे निट्टं धका धावनी अन वना थ्यंकः वने धुकल धैगु अर्थ खः । “असन्तासी” धैगु हृदये दुने राग रूयी प्यपुनीगु छुं मदुगुलि याना “असन्तासी” जूवनी । “अच्छिन्द भव सत्त्वानी” धैगु सकल भव-संसार पाखे वना च्वंगु तीरयन्त छेदन याना छ्वे धुंका । “समुस्सयो” धैगु थ्व वैगु अन्तिमगु शरीर जुल । “अना दानो” धैगु स्कन्ध आदिस निग्रह निन्दा याय्गु । “निस्सन्ति पदको विदो” धैगु निरुक्ति शास्त्र व शेष पदसनं प्यंगू प्रतिसम्भवास दक्ष छेक ह्य धैगु अर्थ खः । “अक्खानं सन्निपातं जञ्जा पुब्बपरानि चा” धैगु आखः तयेगु सन्निपात पुचः संख्यात आखःया धीनं स्यूह्य ज्वी, ह्तापायागु आखलं लिपायागु आखः लिपायागु आखलं ह्तापायागु आखः नं स्यूह्य ज्वी । ह्तापायागु आखलं लिपायागु आखः स्यूह्य धैगु छु धासा ? आदिं खने दयेव अन्त सीमदुसा नं थ्व आखः आदि जुस्येलि थुगु आखः दध्वी व थुगु आखः अन्तस ज्वी मा धका सीका ध्वीका काय् फुह्य । ल्यूने च्वंगु आखः स्वया न्ह्योने च्वंगु आखः सीका काय्फु धैगु छु धासा ? अन्ते ल्यूने च्वंगु आखः जक सी दै च्वनी आदि न्ह्योने च्वंगु व दध्वी च्वंगु आखः सी मदै च्वनी बले थुगु आख अन्ते दयेव थुकिथा दध्वी थुगु आखः व च्वे-आदि थुगु आखः दु धका नं सीकी काय् फै । दध्वी च्वंगु आखः सी दै बले नं थुगु आखः

दध्वी दत्त धासा थज्यागु आदि आखः थुगु खः अन्ते च्वंगु आखः थुगु खः धका सोका काय् फै । थुगु प्रकारं महान प्राज्ञा दुह्य ज्वी । “सवे अन्तिम सारी नो” धैगु थ्वसपोल च्वकाय् थ्यने धुंकूगु शरीर जुया महानगु अर्थ धर्म निरूक्ति प्रतिसम्भदाया, शीलस्कन्ध आदिया नं परिग्राहक प्रज्ञां संयुक्त जुया च्वंगुलि याना महानह्य प्रज्ञावानह्य खः । ‘विमुत्तचित्तो ख्वाहं सारिपुत्त महापुरिसो ‘ति वदामि’ धका धैविज्यागु वचनं विमुक्त जूगु चित्तं याना नं महापुरुष धका धावनी धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंक वन । पापीह्यमार नं श्रमण गीतमं जित ह्यस्यू खनी धका अनं तुं अन्तर धान जुयावन ।

मारयागु कथा
सिधल ।

९. उपक आजीवकया कथा

“सठ्ठाभिन्नु” वंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता लॅया बिच्चे उपक आजीवकया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छगु समयस जुलसां शास्तानं सर्वज्ञताज्ञान साक्षात्कार याना कथा बिज्याना बोधिवृक्ष-बंगल सिमा ववे बोधि मण्डपस न्हेगु सप्ताह बितेयाना बिज्याना थगु भिक्षापात्र व चीवर वस्त्र कथा धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्याय्या लागी वाराणसी नगर पाखे फिच्चागु योजनया ले बिज्याना च्वना बिज्याबले लॅया बिच्चे उपक आजीवक खना बिज्यात । व आजीवकं नं तथागत यात दर्शन याना- “छःपिः अत्यन्त प्रसन्न ख्वावः हे आयुष्मान ! छःपिनिगु इन्द्रिय परिशुद्ध जुया च्वन, छःपिनिगु शरीरयागु वर्णं नं तैस्य च्वना अत्यन्त बांलाना च्वन, हे आयुष्मान ! छःपि सु खः ? छःपि स्वीथाय् प्रव्रजित जुयाह्म खः ? छःपिनि शास्ता सु खः ? सुयागु धर्मयाह्म छःपिसं रुचे याना ?” धका न्यन । अले वयात तथागत- “जि उपाष्याय अथवा आचार्यं सुमदु” धका कॅना बिज्याना थुगु ववे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

सब्बा 'भिम्भू' सब्बविदू 'हमस्मि,
 सब्बेसु धम्मेषु अनुपलित्तो ।
 सब्बञ्जहो तण्हक्खये विमुत्तो;
 सयं अभिञ्जाय कमुद्दिसेय्ये 'न्ति ॥

अर्थ— जि सकलसित त्याके धुन, जि सकतां सीके धुन,
 जिगु चित्त छुक्सितं पेप्पुंगु मखुत, जि सकल त्यागी ज्वी धुन,
 जि तृष्णा यात क्षय याय् धुन, जि विमुक्त ज्वी धुन, जि स्वयं
 ज्ञान बोध जुयागु खः, सुयात जि थः 'गुरु' धका क्यनेगु ?

पदार्थ— अन "सब्बभिम्भू" धैगु सकल त्रैभूमिक धर्म
 तयेत त्याका कागुलि याना सब्बभिम्भू ज्वनी । "सब्ब विदू"
 धैगु सीका काय् धुंकूगु सकल चतुर्भूमिक धर्म तयेत धागु खः ।
 "सब्बेसु धम्मेषु" धैगु सकल हे त्रैभूमिक धर्मस तृष्णा व दृष्टि
 प्यपुना च्वंगु यात धागु खः । "सब्ब जहो" धैगु सकल त्रै
 भूमिक धर्मयात तोःता च्वंहसित धागु खः । "तण्हक्खये
 विमुत्तो" धैगु तृष्णा क्षय ज्वी धुंका अन्तस उत्पन्न जूगु तृष्णा
 क्षय रूपी अरहन्त असैक्ष विमुक्ति मुक्त जूपित धयातःगु खः ।
 "सयं अभिञ्जाय" धैगु अभिज्ञेय्य आदि प्रभेद धर्मत थमं हे
 सीका कया विज्याना । "कमुद्दि सेय्यं" धैगु जिह्वा ध्व
 उपाध्याय खः अथवा ध्व आचार्य खः धका स्वीत जुलसां क्यं
 वनेगु ? धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस उपक परिब्राजकं तथागतयागु
वचन यात प्रशंसानं मया निन्दा चर्चानं मया थःगु छयो
जुससां संका म्ये लुया याकःचा जक वनीगु लं जोना सुं छह्य
व्यारा च्वनीगु थासे वन ।

उपक आजीवकया कथा
सिधल ।

१०. शक्र प्रश्नया कथा

“सम्ब दानं” घैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे वास याना च्वना बिज्याबले शक्र देवराज-इन्द्रया
कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छगू समयस जुलसां तावतिस देवलोकस देवतापि मुना
प्यंगू प्रश्न खडा यात (=उत्पन्न यात) दान बीगुली गुगु दान,
रस मध्ये गुगु रस (-स्वाद) रति मध्ये गुगु रति ज्येष्ठ
(-थकालि) ज्वी ? हानं तृष्णा क्षय जूपि मध्ये स्वीत दकले
ज्येष्ठ-श्रेष्ठ धका धावनी घैगु (-ध्व प्यंगू प्रश्न पित हल)
थुपि प्यंगू प्रश्नत सुनानं हे देवतापिसं लिसः बिया छिनेयाय्
मफुत । छह्य देवतां मेह्य सिके वं नं मेह्य सिके, थुगु प्रकारं
धवं थः प्रश्न न्यना जुजुं फिदोल चक्रवालस फिनिदै तक्क
थुगु प्रश्न न्यना चा चा ह्यू जुल । थुलिर्मछि समय तक्क नं
प्रश्न यागु उत्तर सीके मफया फिदोल चक्रवालस च्वंपि
देवतापि मुना चतुर्महाराज देवतापि थाय् वन । चतुर्महाराजं
गथे खः आयुष्मानपि ! आपालं देवतापि मुना धन बल धका
घाय्व प्यंगू प्रश्न उत्थान जुया बया । उकियागु उत्तर बी

मफया छःपि थाय् वयागु छः" धका (बिन्ति यात) ।
 चतुर्महाराजपिसं- "आम प्यंगू प्रश्न घंगु छु छ ? आयुष्मान-
 पि ।" धका न्यनेव दान आदि स्वंगू रस मध्ये गुगु रस दकले
 श्रेष्ठ जूयें ?, तृष्णां क्षय ज्वी घुकेव नं गुह्य छुक्रिया निर्मित
 श्रेष्ठ जूगु घंगु थुपि प्रश्नत विनिश्चय याय् मफया थन
 छलपोलपिके न्यनेत वयागु छः धका न्यंकल । इमिसं नं
 "आयुष्मानपि ! जिमिसं नं थुक्रियागु लिसः मस्यू, की जुजु
 इन्द्र जुलसां दोछिहा मनूतिसं चिन्तनायागु अर्थ-प्रश्नयात थमं
 क्षणभरं हे बिन्तना याना सीका कायफु । वसपोल जुलसां
 जिमिया सिनं प्रज्ञां व पुण्य नं विशेष याना श्रेष्ठ-उत्तम जुया
 चवन; नु की सकलें वसपोल याथाय् वना न्यं वने नु ।"
 धका धया इपि देवतापि थः नाप्पं बोना शक्र-देवराज याथाय्
 वना न्यं वने धका वन । इन्द्रं नं छु छः आयुष्मानपि !
 आपालं देवतापि मुना जिथाय् छु या वयागु ? धका न्यनेव
 उगु अर्थं प्रकाश यान्ना बिल । अले इन्द्रं आयुष्मानपि !
 थुगु प्रश्नयागु लिसः मेपिसं सुनानं हे बी फे मखु । व जुलसां
 बुद्ध विषय छः । आ थुगु अवस्थाय् तथागत गन बिज्याना
 चवन ज्वी ?" धका न्यना "जेतवने बिज्याना चवन" धागु
 ज्ञाय् "वा नु वसपोल याथाय् वने नु" धका धया देवगण तये
 नाप चाह्ण सिधु समये सकल जेतवन छगुलि थःथःगु प्रकाशं
 जा ज्वल्यमान याना, शास्त्रा नाप लाना वन्दना याना, छे
 लिक्क फेतुना चवनेव तथागतं छु छः ? महाराजपि ! आपालं
 देवगणपि मुना थन छाया वयागु ? धका न्यना बिज्याय्

देवराज इन्द्रं खः भन्ते ! देवगणपिसं थुगु थुगु प्रश्न उठेयाना हल, मेविसं सुनानं हे थुगु प्रश्नयागु लिसः बीफुपिं सुं हे मन्त, जिमित थुकियःगु अर्थ लिसः प्रकाशित याना बिज्यां हुं” धका प्रार्थनायात् । अले तथागतं “ज्यू असल जुल महाशाजपि ! जि जुलसां पारमिता धर्म पूर्ण याना, महानगु परित्याग याना वयागु हे छिपिथे ज्यापिनिगु शङ्का मिटे याना बीत हे सर्वज्ञता ज्ञान संक्षात्कार याना कयागु खः । छि प्रश्नयागु मध्ये जुलसां सकल दानयासिनं धर्मदान याय्गु श्रेष्ठ-उत्तम जू, सकल रस-स्वादयासिनं धर्मयागु रस हे श्रेष्ठ जू, तृष्णा क्षय ज्वी धुंकेब जुलसां अरहन्त पदस थ्यंकः वनीगु जूगुलि याना अत्यन्त श्रेष्ठ-उत्तम जू धका उजुं जुया बिज्याना थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

सब्बदानं धम्मदानं जिनाति,

सब्बरसं धम्मरसं जिनाति ।

सब्बरति धम्मरति जिनाति;

तण्हक्खयो सब्बदुक्खां जिनाती 'ति ॥

अर्थ - सकल दानयात धर्मनानं त्याकई, सकल रसयात धर्मरसं त्याकई, सकल रतियात धर्मरतिं त्याकई, तृष्णा क्षय जुल धाय्व सकल दुःख यात त्याका काई ।

पदार्थ—अन “सब्बदानं धम्मदानं” धैगु यदि चक्रवाल गर्भसं ब्रह्मलोक थ्यंकं कोलाक बिज्याना च्वंपि बुद्ध, प्रत्येक

बुद्ध, क्षीणाभक्षित केसमाया वं समस्वगु श्रीवच दान की,
उगु सखयस प्यंगू पद दुगु गायथा द्वारा अनुमोदना धर्मदेशना हे
व अपायमर्खि वंगु वानया सिनं श्रेष्ठ-उत्तम जूवनी । व उगु
दान व अनुमोदना गायथा न्होमे फिखुब्बे छवो ति हे मू मवं
धुगु प्रकारं धर्मदेशना याम्गु वं, गाथा बोत्तेनुतं श्रवण यम्युगु नं
अत्यन्त उत्तम जू । मुह्य व्यक्ति जुलसां भाव्य याना उगु धर्म-
देशना ध्यतेगु ज्या याई उकिवागु धानिसंस महान जूवनी ।
अधिज्यागु हे परिसर्पित प्रणीतगु पिण्डपात भोजन शिक्षापात्रे
अभ्युक्त तथा दात विद्यागु ज्ञानया सिनं ध्यो चिकं धादि ज्ञान वीत्तु
सःधं । उकिवासिनं वास वाच बीगु सःधं । वासःभासिनं महान-
विहार सखमगु विहार दान व, लोह प्रासाद सम्मनगु प्रासाद दान
अनेक सच्छिरोल दयेकेविद्या दान विद्यागु सेवासत दान यासिनं,
जनाहमिच्छिक महाजन आदिपिसं विहारस्या ज्ञागी यागु मर्खि-
त्यामयासिनं अन्तिम रूपं प्यंगू पद दुगु गायथा द्वारा अनुमोदना
रूपं जूसां प्रवर्तन यागु धर्मदेशना हे जक उत्तम-श्रेष्ठ जूवनी ।
अनरुण छु घासा ? अधि ज्यगु मुफ्त आर्हिसं वंगु धर्मदेशना
न्यना हे जक याववी, मन्वस्य ज्ञाननी मखु । अदि धुपि सत्त्व
प्राणिपिसं धर्मदेशना मन्वज-न्यनामत्तल घासा, वागु छपासः
जूसां जा छतंवा जक जूसां दान वी सै मखुमु बुयाच्चन । धुगु-
धुगु कारण बाना सकल दानवासिनं धर्मदान यायगु हे अति
उत्तम व श्रेष्ठ जूवनी । हाकनं बुद्ध व प्रत्येक बुद्धपि तोःवा
साश कल्प अमूर्ति वा बया ज्वंमु मः फुत्ति न्यी फुगु प्रज्ञां संयुक्त
जुवा विज्यापि सारीपुत्र आदिपि नं धःगु स्वभावं हे भोतापखि

फल आदिस थ्यंकः वने मफुत । अस्सजि स्थविर आदिपिसं
 कना विज्यागु धर्म न्यना हे जक श्रोतापत्ति फलस थ्यंकः वंगु
 जुल । शास्तायागु धर्मदेशनां याना श्रावक पारमिता ज्ञान
 साक्षात्कार याना कया विज्यात । थुगु कारणं याना नं हे
 महाशज ! धर्मदेशना हे जक श्रेष्ठ उत्तम जूवनी उकिं
 घयातःगु खः “सम्बदानं धम्मदानं जिनाति” धका । सकल
 शरीर स्कन्ध सार इत्यादि जुलसां रस हे उत्कृष्ठ-श्रेष्ठ जूगुलिं
 देवतापिनिगु सुधा भोजन रसनं संसार चक्रे कुरुका ब्यूसानं
 दुःख अनुभवया हे प्रत्यय-हेतु जूवनी । गुहास्यां जुलसां
 सप्ततिस बोधि पाक्षिक धर्म रूपी व नवलोकोत्तर धर्म रूपी
 धर्म रसयात थ्व हे सकल रसया सिनं श्रेष्ठगु रस खः धका
 थ्वीका काई । उकिं घयातल “सम्बरसं धम्म रसो जिनाति”
 धका । गुगु खः थ्व काय-शरीरयागु रति म्हाया यागु रति
 कलायागु रति (=राग) प्याखं म्ये बाजं आदिया रति प्रभेद
 व अनेक कल्प प्रभेद रति-राग, थुकिं नं संसार चक्रे क्वफाना
 दुःख अनुभव या वनेगुया हे प्रत्यय-हेतु जूवनी । गुगु उगु धर्म
 जुलसां कंहास्या, अथवा न्यंहास्या अथवा बोना च्वंहास्या जूसां
 दुने हृदये प्रीति व प्रसन्नता भाव उत्पन्न याना बी, मिस्त्रां खबि
 पिकया बी, चिमिसं तिं. तिं स्वाका बी, व उकिं थ्व संसार
 चक्रवात अन्त याना अरहन्त जुषा वनेगु हे परियोसान-अन्त
 ज्वीगु ज्वी धका सकल रतिस थयिज्यागु धर्म रति-राग हे
 श्रेष्ठ-उत्तम जू । उकिं घयातल “सम्बरति धम्मरति जिनाति”
 धका घया तःगु ख । तृष्णा क्षय ज्वीगु जुलसां तृष्णायात

स्त्रीण याय् धुनेव अन्तस उत्पन्न ज्वीगु अरहन्त भाव सकल हे संसार दुःखयात त्याकीगुलि याना सर्वश्रेष्ठ हे खः । उकि घवातल “तण्हक्खयो सब्बदुक्खं जिनाति” धका । थुगु प्रकारं शास्तानं थुगु गाथाया अर्थ कना बिज्याना च्वना बिज्याबले हे चये प्यदो प्राणिपित धर्म बोध जूगु जुल ।

शक्र देवराज इन्द्र नं शास्तायागु धर्मदेशना न्यना, शास्तायात नमस्कार याना बिनित्थियात— “भन्ते ! थधिज्यागु ज्येष्ठगु धर्मदानस छुकिया निमित्त जिमित्त पुण्यानु मोदना याका मबिज्यानाजु ? आवंलि जिमित्त भिक्षु सङ्घपित आज्ञा जुया जिमित्तनं पुण्य भाग प्रदान याका बिज्यां हूँ” धका (बिनित्थियात) शास्तानं इन्द्रयागु खं न्यना भिक्षु सङ्घपि मुके बिया— “हे भिक्षुपि ! थनिनिस्ये महा धर्म धवण जूसां प्रकृति धर्मश्रवण जूसां यवं थः फेतुना धर्मकथा जुया च्वंसानं अन्तिम रूपं अनुमोदना छत्वाचा जक याना जूसां सकल सत्त्व प्राणिपित पुण्य इना बीगु ज्या या ।” धका आज्ञा जुया बिज्यात ।

शक्र प्रश्नया कथा
सिधल ।

११. निस्सन्तान महाजनया कथा

“हनन्ति मोगा” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्चना बिज्याबले अपुत्तक सेट्टि घंहा निस्सन्तान महाजनया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

व महाजन जुलसा मृत्यु जूगु न्यना जुजु पसेनदि कोसलं निस्सन्तान महाजनया धन दौलत सुयात प्राप्त जूवनी घका न्यना स्वया जुजुयात प्राप्त जूवनी घागु ताया न्हेनु तक्क धे महाजनयागु छे च्वंगु धन थःगु राज कोषे ल्होके बिया शास्ता नापला वनेव तथागतं— “थज्यागु ह्तिनसिगु समये आपुलखं गनं थन फायागु ? महाराज ।” घका न्यना बिज्याय्व जुजु— “थन भन्ते ! श्रावस्ती नगरे च्वंहा गृहपति महाजन मृत्यु जुल । व महाजने निस्सन्तान जूगुलि बैगु सम्पत्ति व्याक्कं राज कोषे ल्होके बिया थन वया च्चनागु खः” घका इत्यादि प्रकारं बित्ति यात । मेगु बयान व्याक्कं सूत्रे वः थेतुं सीका काय् माल । व सीहा महाजन जुलसां लुंयागु देमाय् तथा अनेक प्रकारगु रस स्वाद दुगु भोजन न्होने

हया बीब- “मनू घैपिसं थये हेला याय् बहनु भोजन याइगु ला ?” घका न्यना छु छिमिसं जिनाप, थुगु छे हितः वयांसु ला, हेलाया वयासु ला ? घका भोजन न्होने तये हःपित चाग आदि कयेका कठि आदि दाया बिसिके छ्वया मनू तयेगु भोजन थज्यागु का घका च्वकियासु जा व पाऊति नाप नै । वस्त्र यान-रथ कुसा आदिसनं भिभिषु हया बीब इपि मनूतयेत चागुलं कयेका कठि दाया बिसिकः छ्वया भ्वाथःगु जराजीर्ण ज्वी घुंकूषु वस्त्रं तिया ज्वी । पुलांगु भ्वाथःगु रथ-याने च्वना ज्वी । कुसा नं सिमा हःथासु कुसां कुया ज्वी । थये घका जुनुं विन्ति याव्व शास्तानं वैगु ह्लापा यागु पूर्व कर्म कना विज्वात- “हे महाराज ! ह्लापा परा पूर्व कालस व सेठ-महाजनं तगरसिखि घैह्य प्रत्येक बुद्ध यात पिण्डपात्र भिक्षा दान बीके बिल, थ्व भ्रमण यात पिण्डपात्र भिक्षा दान व्यु घका घया, आसनं दना वनेव वया कलाहा श्रद्धा सम्पन्नहा जूसुलि ताकाल लिपा जि थ्वया म्हुटुं व्यु घका घासु शब्द न्यने वत, थो जिषु मनोरथ पूर्णं ज्वीक पिण्डपात्र भिक्षा दान बीसु जुल घका प्रत्येक बुद्ध पासु भिक्षापात्र कया प्रणीतगु भोजन जाय्क तवा बिल । व महाजनं ल्याही वः बसे वसपोस ज्ञाना “गथे सः भ्रमणं छुं भवा भोजन प्राप्त जुल ला ?” घका न्यना पात्र उला स्व बसे प्रणीतगु पिण्डपात्र भोजन ज्ञाना, मन सुख मदयेका थये धिन्तना यात- “थ्व उत्तमगु पिण्डपात्र भोजन सः यदि थ्व भोजन जिमि च्योनं जूसं ज्यामि जूसं नःसु जूसा इमिसं जिषु ज्या खुनु याना बीगु सै,

ध्वं जुलसां थनं वना भोजन नया दाना च्वनी जिगु पिण्डपात्र
 भोजन नाश ज्वीगु जुल ।” धका मखुगु मती ल्वीकल ।
 (हाकनं) ध्वं याक काय् जुया च्वंहा काय्चा मचा छह्यसित
 सम्पत्तिया लोभं याना स्याना छोट । व मचां जुलसां व
 मचायागु पक्कि जोना न्यासी ज्वी सयेव वं ध्व जिह्वा बोयागु
 रथ-यान खः, ध्व जिमि बोयाहा दोहँ खः इत्यादि प्रकारं
 धया हल । अले वयात महाजनं आहे ध्व मचां थये धया हये
 धुकल ध्व मचा तःधिकः जुया वयेव ध्व छेँ च्वंगु भोग सम्पत्ति
 सुनां ध्वयात बिया च्वने फँ ? धका व मचायात जङ्गले यंका
 छमा सिमा ववे वैगु गपः जडा हा फल यात निबाला फाया
 छ्वे थें फाया छ्वया स्याना ककु म्वे ध्याना अन हे तुं वांछ्वया
 बिल । ध्व वं याना वःगु पूर्व कर्म खः । उक्कि धयातःगु नं
 दु “गुगु खः महाजन । व महाजनं तगरसिखि प्रत्येक बुद्ध
 यात पिण्डपात्र भिक्षा दान बीके बिल, उगु कर्मया विपाकं
 याना न्हेको तक्क सुगति स्वर्गं लोकस उत्पन्न जूवन । वहे कर्म
 यागु विपाकं याना ध्व हे श्रावस्ती नगरे न्हेको तक्क महाजन-
 यागु पदवि काल । व महाजनं जुलसां दान बीके धुंका लिपा
 मन सुख मदयेकल “ध्व पिण्डपात्र भोजन च्यो भ्वासि तिसां जूसां
 ज्यामितिसं जूसां नःगु जूसा बेश ज्वीगुखः” धका मती वंकूगु
 विपाकं याना वया भिगु-उत्तमगु भोजन अनुभव याय्गु पाखे
 मन मवन । हाकनं वया भिभिगु वस्त्रं पुनेगु रथे च्वनेगुलीनं
 मन मवन । वया पञ्च कामगुण भोगसम्पत्ति अनुभव याय्
 गुली नं मन मवन । हे महाराज ! व महाजनं थः दाजुया

याकः काय्यात धनसम्पत्तिया लोभं याना स्याना बल । उगु
 कर्मया विराकं याना आपालं वर्षं सलंसः आपालं वर्षं दालंदो,
 आपालं वर्षं सच्छि दोल तक्क नरक भोग या वने माल ।
 व हे कर्मयागु विपाकं याना थुगु न्हेगुगु महाजनया जन्मसनं
 निस्सन्तान जुया थःगु धन सम्पत्ति व्याक्कं राज कोषे दुत
 छ्वे माल । हे महाराज ! व महाजनया जुलसां ह्लापा याना
 वःगु पुण्य नं फुना वने धुंकल, न्हूगु पुण्य नं छुं याना तःगु
 मदु । हे महाराज ! थौं कन्हे जुलसां ब महाजनं महारौरव
 नरकस वना पाप यागु फल भोग याना च्वंवन । जुजुं
 शास्तायागु वचन न्यना “अहो ! भन्ते ! वं तःधंगु हे मखुगु
 ज्यायात थुलिमच्छि धन सम्पत्ति दयेकं नापं न थमं अनुभव
 यात न छलपोल थें ज्यापिं बुद्ध-तथातगपि सदानं च्वना
 बिज्याईगु धुर विहारे वासयाना च्वना बिज्याकेत छुं पुण्य
 कर्म यात ।” धका बिनित्ति यात । शास्तानं- “व अथे हे स्वः
 महाराज ! दुबुद्धि जुया च्वंपि मनु धैपिसं भोग सम्पत्ति
 लाभ याना कया निर्वाण सम्पत्ति मा वनी मखु, भोग
 सम्पत्तिया कारणं याना उत्पन्न जूगु तृष्णाया कारणं इपिं
 जुलसां ताकाल तक्क हैरान जुया च्वनी धका उजुं जुया थुगु
 ष्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

हन्तिभोगा दुम्मेधं, नो वे पारगवेसिनो ।

भोगतण्हाय दुम्मेधो हन्ति अञ्जोव अत्तन 'न्ति ॥

अर्थ — (ध्व संसार सागरे) पार तरे ज्वीगु लें माला

[२८०]

धम्मपट्टक्या

मस्वहा दुबुद्धिहा मनुयात् भोगसम्पत्ति नष्ट माई, भोग
सम्पत्ति तृष्णाया कारणं याना उहा दुबुद्धिहा मनु मेविसं बें
तुं हे थःत थःमं स्वंका छ्वै ।

पदार्थ— अन “नो वे पार गवेसिनो” धैगु गुहा मनु
जुलसां खुसि पारी वनेगु लें माः जूहास्यां भोगयात् हनन याई
मखु । “अञ्जोद अत्ता नं” धैगु भोगया लागी उत्पन्न जूनु
तृष्णायात् दुबुद्धिहा मनुनं करपित थें थःत थमं हे हनन—स्याम्नु
ज्यायागु जूवती धागु अर्थ लः ।

धर्मदेशनाया कत्तस आपालं मनुत् सोत्तापत्ति फल
अदिस थ्यंकः वंगु जुल ।

मिस्सन्तान महाजनया कथा
सिधल ।

१२. अंकुरया कथा

“तिण बोसानि” घैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता पण्डुकम्बल शिलासने वास याना च्वना बिज्याबले अंकुर देवपुत्रया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

थुकियागु बाखं “ये ज्ञान पसुता धीरा” घैगु गाथाया वर्णनास विस्तार पूर्वकं कनावये धुंगुदु । अन इन्दकया कारणं थथे धयातःगु दु— “वं जुलसां अनुरुद्ध स्थविर गांया दुने भिक्षाया लागी द्वाहां बिज्याहासित, थनं फोना हःगु भिक्षां छधःवचा भिक्षा अन्न दान वीके बिल । उगु पुण्य अंकुरं (=चुलि) याना फिदो दै वर्षं तक्क फिनिगू योजन याय् हाकः ज्बीक कोलाक भुत् दयेका बियागु दानयासिनं महान फल दुगु जूवन । उकिं थथे धयातःगु दु । थथे धाय्व शास्तानं— “हे अंकुर ! दान घैगु वस्तू ल्यया—ल्यया बी फयेकेमा” धका थुगु प्रकारं बं भिगुं बुई बांलाक पिनागु पुसाथें महानगु फल वी । छं जुलसां अथे थाना वल । उकिं छंगु दानं महानगु फल बिल घैगु थुगु अर्थं प्रकाश याना बिज्यास्यः—

बिचेय्य दानं दातम्बं,
यत्थदिप्तं महफ्फलं ।

विचेद्य दानं सुगतप्पसत्थं,
 ये वस्खिनेय्या इधजीवलोके ।
 एतेसु विद्धानि महप्फलानि,
 बीजानि वृत्तानि यथा सुखेत्तं 'ति ॥

अर्थ— दान बीबले दानकाईपि ल्यया विषा याना जक बीसयेके माः, गुगु थासे बीव महानगु फल प्राप्त ज्वी, अथे ल्यया-ल्यया बीगु दान यात तथागतं प्रशसा याना विज्यात, थुगु सत्व लोकस गुपि दान बीयोग्यपि खः, वसपोल पित दान बीगु महानगु फल प्राप्त ज्वी, गथे कि भिगु बुई भिगु पुसा पीबले कीत महानगु फल प्राप्त ज्वीगु खः ।

थुलि उजुं जुया विज्याना मेगु नं धमदेशना याना विज्यास्य थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुषा विज्यातः—

तिणबोसानि खेतानि, रागबोसा अयम्पजा ।
 तस्मा हि बीतरागेसु, बिन्नं होति महप्फलं ॥

अर्थ— बुँषा दोष धाय् खः, मनुष्य पिनि दोष राग जुया च्वन, उकि राष महुपित बीगु दानया फल महान ज्वी ।

तिणबोसानि खेतानि - बोस बोसा अयं पजा ।
 तस्मा हि बीत बोसेसु - बिन्नं होति महप्फलं ॥

अर्थ - बुँ बालिया दोष घाय् खः, मनु तये दोष द्वेष
(=क्रोध) खः, उकिया निर्मित द्वेष मदुपित बीगु दानया फल
महान ज्वी ।

तिणदोसानि खेतानि इच्छादोसा अयं पजा ।
तस्माहि बिगतिच्छेसु विन्नं होति महप्फलं ॥

अर्थ - बुँ-बालिया दोष घाय् खः, मनुतय् दोष इच्छा
खः, उकं इच्छा रहित ज्वी घुकूपि व्यक्ति तयेत बीगु दानया
फल महान ज्वी ।

पदार्थ— अन "तिणदोसानि" घैगु सामान्य आदि
घाय्त बुया बयेव ह्लापायागु बालि व लिपायागु बालियात
दूषित याई । उकियाना वा बालि अधिक उत्पन्न ज्वी मखु ।
सत्व प्राणिपिनित्तं मने दुने राग आपा उत्पन्न जुया सत्व
प्राणिपित्तं दूषित याई । उकं इमित्त बीगु दानं याना महानगु
फल बी फेमखु । उकं घयातःगु नं दुः-

तिण दोसानि खेतानि रागदोसो अयं पजा ।
तस्माहि बीतरागेषु विन्नं होति महप्फलंति ॥

शेष गाथाया नं अर्थ थुगु हे आकारं खः ।

[२८४]

धम्मपदट्टकथा

धर्मदेशनाया अन्तस अंकुर व इन्दक निह्यं स्रोतापत्ति
फलस प्रतिष्ठित जूवन । अन मू वपिं अनतापित नं धर्मदेशना
सार्थक जुया वन ।

अंकुरया कथा
सिधल ।

तूष्णावर्ग वर्णना सिधल ।

न्यीप्यंगुगु वर्ग क्वचात्त ।

अनुवादकया पिहाँ वये धुंकूगु:

१. धर्मचक्र सूत्र	(नेपाल भाषा)
२. बुद्धभक्तिशतक	(")
३. लोकनीति	(")
४. महोशध जातक	(")
५. अम्बट्ट सूत्र	(")
६. महाचीन यात्रा (नेपाली अनुवादक, सुश्री नानीमैया)	
७. रसवाहिनी (मूलपाली, सम्पादक, भिक्षु महानाम)	
८. महाचीन यात्रा (हिन्दी अनुवाद)	
९. सेवाया मूलमन्त्र	(नेपाल भाषा)
१०. विपस्सना दीपनी	(")
११. रसवाहिनी (भाग-१)	(")
१२. रसवाहिनी (भाग-२)	(")
१३. आमगन्ध सूत्र	(")
१४. धम्मपदट्टकथा भाग-२	(")
१५. धम्मपदट्टकथा भाग-३	(")
१६. धम्मपदट्टकथा भाग-४	(")
१६. धम्मपदट्टकथा भाग-५	(")
१७. धम्मपदट्टकथा भाग-७	(")
१८. पठान पालि (नेपालभाषा) अनुवादक, भिक्षु ज्ञानपूर्णिक)	

सफू दइगु थाय्:

१. आनन्दकेटी विहार,
स्वयम्भू, येँ । | २. हेराकाजी सुजिका,
नागबहाः, यल । |
|--|--------------------------------------|